JENNIFER JOHNSTON

POMUL DE CRĂCIUN

SĂLAȘUL NĂLUCILOR

EDITURA UNIVERS

JENNIFER JOHNSTON

POMUL DE CRĂCIUN

•

SĂLAŞUL NĂLUCILOR

Editura UNIVERS
Bucureşti, 1995

Coperta: Vasile Socoliuc
Redactor: Diana Bolcu

JENNIFER JOHNSTON
The Christmas Tree
Fool's Sanctuary
© Jennifer Johnston, 1981, 1987

Toate drepturile asupra acestei versiuni
aparţin Editurii Univers,
Piaţa Presei Libere nr. 1, 79739, Bucureşti

JENNIFER JOHNSTON

POMUL DE CRĂCIUN

•

SĂLAȘUL NĂLUCILOR

Traducere: GHEORGHE DRAGOȘ

ISBN 973-34-0357-7

Pomul de Crăciun

Pentru P. și U. S. L. și M.,
cu multă dragoste

Era întotdeauna o mare sărbătoare cînd se aducea în casă pomul de Crăciun. Mirosul proaspăt al acelor de brad în încăperile iernatice; emoţia despachetării podoabelor strălucitoare de sticlă din foiţa în care fuseseră puse cu atîta grijă în urmă cu unsprezece luni; mirosul de ceară caldă al lumînărilor roşii spiralate, care se aprindeau pentru prima dată, înfipte în suporturile lor în formă de cochilie. Acele prime zile de existenţă ale pomului însemnau mai mult decît Crăciunul însuşi, care nu era niciodată pe măsura aşteptărilor noastre. Trebuie să-mi adun forţele şi să-mi iau un pom, unul nu prea mare, unul cu care să mă pot descurca şi singură, unul care să nu-i provoace nelinişti lui Bibi. Ultima condiţie s-ar putea, bineînţeles, să nu se împlinească. Am să folosesc beculeţe electrice, nu lumînări. Am să-i promit asta.

Da, cred că trebuie să-mi fac rost de un pom.

Re-creere.

Asta-i tot ce-a mai rămas.

Aseară i-am scris lui Jacob Weinberg. M-am întrebat adesea dacă acesta era numele lui adevărat, dar nu văd ce motiv ar fi avut să mă mintă. În fond, eu eram cea care mintea. Poate că am amînat prea mult, dar cel puţin nu cred că voi mai avea timp să-mi fac prea multe griji. Poate că scrisoarea mea va da ocolul pămîntului în căutarea lui timp de cîteva luni, dar cînd o va primi, cînd îl va prinde din urmă, ştiu că va veni. Trebuie să fiu convinsă de asta. Beculeţele electrice din pom vor străluci şi el va veni. Am stat trează toată noaptea cu sticla de whisky la îndemînă, proptită în capul oaselor cu şapte

perne. Din cînd în cînd, moţăind, visam o lume ciudată, cu oameni grăbiţi care se poticneau, dar de dormit, n-am apucat să adorm de-adevăratelea, în pace. Era încă întuneric cînd am terminat scrisoarea. Probabil că băusem o cantitate destul de mare de whisky, căci m-am dat jos din pat, m-am înfăşurat cu o pătură galbenă, mi-am pus papucii şi-am ieşit din casă; am coborît treptele, luînd-o pe poteca plină de gheaţă către poartă şi-apoi spre cutia poştală aflată la cîţiva metri în susul străzii. Nu ploua, dar aerul era foarte rece şi auzeam sirenele de ceaţă văitîndu-se în depărtare, în golf, ca nişte vechi fantome. Scrisoarea a fîlfîit prin hăul întunecos şi-apoi s-a lăsat liniştea, o linişte foarte rece şi amară. Sub lumina de sodiu, mîinile mele păreau deja moarte. Vaierul sirenei a reînceput, iar eu m-am înapoiat cu greu în pat.

Copie a scrisorii adresată lui Jacob Weinberg, la 18 decembrie 1978:

„Dragă Jacob,

Îţi trimit această scrisoare la adresa ta din Londra, cu speranţa că te va găsi acolo. Aceasta e adresa pe care mi-ai dat-o aproape cu doi ani în urmă, spunîndu-mi că, deşi rareori locuieşti acolo mai multă vreme, reprezintă casa ta, adăpostul tău în caz de panică, dovada ta că eşti britanic. Nu mi s-a părut niciodată că ai fi o persoană care să sufere de panică; de singurătate, coşmaruri, păreri de rău – da, dar niciodată de panică. Eu, însă, bineînţeles, nu te-am cunoscut prea bine. Nu mi-am permis niciodată să cunosc prea bine pe nimeni. Sînt convinsă că te-ai şi uitat pînă acum descurajat la sfîrşitul scrisorii să vezi de la cine naiba este, aşa cum mulţi deschid un roman poliţist la ultima pagină înainte de a începe să-l citească, neputînd suporta gîndul de a parcurge două sute cincizeci de pagini de suspans. Acum că mi-ai văzut numele, presupun că-ţi aduci aminte de mine. Nu spun că ai avea prea multe amintiri. Poate că te-ai supărat pe mine cînd am plecat şi asta ţi-a reîmprospătat memoria, ceea ce indiferenţa nu reuşeşte niciodată să facă.

Mi-amintesc umbrelele din piaţetă şi măsuţele de metal, tinerii întunecaţi la culoare aruncîndu-se din bărcile

verzi, galbene și roșii în apele golfului, mirosul de pește și de năvoade puse la uscat. Atunci cînd ești sigur că nu vei mai revedea un loc niciodată, imaginile ți se îngrămădesc în minte, străduindu-se să-ți capteze atenția. Cei foarte vîrstnici nu pot scăpa de imaginile trecutului, ale tinereții, ale vremurilor cînd erau în floare. Așa mi se întîmplă și mie acum. Miile de bucățele ale unui puzzle îmi stau în față, voci disperate, chipuri, visuri, morți, nașteri, erori. Să nu mă înțelegi greșit, nu caut milă, ci vreau numai ca tu, tu dintre toți ceilalți, să pricepi lucrurile așa cum sînt. *Numai* este un cuvînt drăguț folosit adesea în asemenea situații, un cuvînt menit să descongestioneze orice fel de tensiune care s-ar acumula. Am să trec la subiect. Prea multe gînduri dezlînate ajung să plictisească iute. N-am fost niciodată prea cinstită cu tine. Nu ți-am spus niciodată, de exemplu, că aveam un plan... că tu urma să fii tatăl copilului meu. N-am avut niciodată curajul necesar. N-am avut vreodată nici un fel de curaj, aceasta a fost absurditatea vieții mele. Fiind o persoană suficient de inteligentă, tu ai fi refuzat fără îndoială să iei parte la planul meu, așa că te-am mințit. Cu totul altfel ar fi evoluat lucrurile dacă ai fi căzut de acord și am fi intrat amîndoi într-o situație care nu ne-ar fi fost nici unuia pe plac. Și în cele din urmă ai fi fost și tu implicat în sfîrșitul meu destul de răvășit... ceea ce, ca să ți-o spun mai pe scurt, nu făcea parte din planul meu.

Ședeai la măsuța rotundă cu o ceașcă goală de cafea și un pahar de bere în față, scriind ceva în carnetul pe care-l purtai mereu cu tine. Ți-ai ridicat ochii și te-ai uitat către bisericuța de dincolo de golf, fără s-o vezi de fapt. Și-n clipa aceea, deasupra noastră, de pe deal, clopotul catedralei a bătut ora șase... *angelus*, așa numesc cei de pe aici rugăciunea, iar oamenii obișnuiau să se oprească și să se închine, ca mai apoi să-și continue firul vieții. Acum nimeni nu mai face așa ceva... Atunci mi-am dat seama că tu erai omul de care aveam nevoie. Ciudat, nu-i așa, să te gîndești că, dacă n-ar fi bătut clopotul în clipa aceea, nu mi-ar fi trecut una ca asta prin minte. În loc să-mi fi făcut cruce, gest pe care nu l-am simțit niciodată ca pe o

protecție, mi-am încrucișat degetele, sperînd ca tu să vorbești englezește. Trebuie să-ți mărturisesc că, după înfățișare, nu prea păreai să știi această limbă. Deci, avem un copil, mai precis o fiică. Acum are aproape nouă luni și are deja părul negru, negru, cîrlionțat ca al tău și nasul tău de rabin. Singurul lucru pe care se pare că l-ar fi moștenit de la mine sînt tălpile picioarelor, mari, bine conturate. Va fi în stare să străbată mile întregi. Și mîinile îi sînt mari. Aproape că-mi acoperă toată palma, și chiar din ziua cînd s-a născut avea o putere uimitoare în ele. Nu i-am dat încă nici un nume. Mă refer la mine. La Londra este declarată oficial cu numele de Anna Keating. Aveam de gînd să-i schimb numele cînd m-aș fi obișnuit cu ea lîngă mine, dar cînd am aflat despre starea mea, am hotărît să-i dai tu ce nume vrei, poate al vreunei străMoașe încercate de soartă din vreun ghetou est-european... un nume vag exotic, dar foarte etnic. Este a ta. Îmi vine să zîmbesc la gîndul că, peste ani, te va privi de sus cînd veți merge alături pe stradă. Sper să fie deșteaptă și înaltă. Este a ta. Ți-o repet pentru că trebuie să te înveți cu gîndul acesta. Este a ta. Trebuie să vii de îndată s-o iei. Eu nu mai sînt în stare să am grijă de ea, așa că se află temporar la sora mea. Temporar este termenul pe care ea, sora mea Bibi, îl folosește, amăgindu-mă că, în curînd, mă voi face din nou bine, și-atunci am să fiu în stare să-mi preiau răspunderea modului meu de viață atît de nesatisfăcător. Nu ar trebui decît să ascult, și m-aș face bine cît ai clipi din ochi. Mama a fost ascultătoare și au reușit să-i prelungească durerea și umilința încă șase luni. Noi ne mințim și ne zîmbim una alteia, iar copila te așteaptă, devenind tot mai conștientă de lumea ce-o înconjoară. N-am mai văzut-o de cîteva săptămîni, așa că poate a și uitat stîngăciile mele de mamă.

Bibi a reacționat surprinzător de bine pentru o persoană căreia nu-i place ca regulile să fie încălcate. N-am fost niciodată prea bune prietene, dar acum ea își face datoria cu o grație și bunătate care îmi dau un sentiment de vinovăție fiindcă refuz să mă supun la ceea ce mi se cere. Propriii ei copii sînt încă mici, așa că este un act

de generozitate din partea ei să-mi ia copilul și să-l țină cu ai ei... să-l ocrotească. Să nu-ți faci griji dacă nu vrei să vii să o iei. Va fi în siguranță. Viitorul îi este asigurat. Va fi crescută cum se cuvine. Va fi învățată să fie sinceră, miloasă, cu simțul răspunderii. Să fie o adevărată doamnă. Va învăța la mînăstirea Holy Child din Killiney și nimeni nu va îndrăzni să-i pomenească de forma nasului ei sau de ochii ei negri, adînciți în orbite, neobișnuiți pe la noi. Va fi în siguranță. Orice om în toate mințile își dorește asta pentru copiii săi. Numai ce-i mai bun. Pentru mine nu mi-am dorit așa ceva, dar poate că tu vezi altfel lucrurile. Depinde de tine. Cu alte cuvinte, puținii bani pe care-i am îi vor reveni copilului. Nu sînt mulți, dar vor putea s-o ferească de necazuri.

Acum am obosit. Uitîndu-mă înapoi peste ce-am scris, îmi dau seama că n-am reușit decît indirect să-ți explic că sînt pe moarte. Ne referim cu toții atît de indirect la acest fapt, încît pînă și mie mi se pare greu să-l declar de-a dreptul. Nu-i nevoie să te alarmezi. Nu mi-e frică de moarte, dimpotrivă, mi se pare o alternativă mai atrăgătoare decît viața, pe care niciodată n-am găsit-o prea pe gustul meu. Totuși, găsesc că acest proces este dureros, răvășitor și demoralizator. Poate că totuși va dura puțin.

Mîna cu care țin stiloul mi-a devenit atît de grea că abia mai pot s-o tîrăsc pe foaia de hîrtie. Acum am să mă scol și-am să ies să pun scrisoarea la cutia poștală. Cred că ăsta va fi lucrul cel mai bun de făcut. Nu e prea departe. A nins și vînturile de răsărit se strecoară tăios prin toate ferestrele. Pe urmă am să mă întorc în pat și-am să aștept să se facă lumină. Ei vin și-mi aduc fructe și mîncăruri pe care le-au făcut special pentru mine... și flori. Am o mulțime de flori. Iar eu promit că mănînc ca să-i fac fericiți. Chiar și rîd, numai să-i fac fericiți. Le așez florile în vaze ca să-i fac fericiți. Și-apoi ei se duc, iar eu rămîn singură.

Prin fața ochilor îmi trec mici crîmpeie din trecut. Se ivesc, se deschid asemeni florilor și-apoi îmi dispar din minte, așa că nu sînt niciodată singură de tot. Sper că ai

să vii. Sper că ai să mă ierți. A ta, cu sinceritate, Constance Keating."

Joia după-amiaza mama Constancei juca bridge cu doamnele. Trei mese de patru persoane așezate în salon, stricînd simetria normală a încăperii. Mesele erau acoperite cu catifea verde, tivită cu panglică aurită, cu ciucuri aurii la colțuri. Una dintre mese era așezată în dreptul ferestrei ce dădea spre golf, în grădină, alta aproape de șemineu – cea mai comodă în timpul iernii – iar cea de-a treia era pusă în mijlocul camerei, în spatele canapelei, chiar sub candelabrul din sticlă de Waterford.

La patru și jumătate fix, Tereza intra aducînd tăvile de argint cu ceaiul, ceștile de porțelan de culoare deschisă, prăjiturile, sandvișurile și brioșele fierbinți, abia scoase din cuptor. Doamnele părăseau de îndată mesele și se adunau în jurul focului, să-și reîmprospăteze forțele pentru încă o oră de efort intelectual. În acest moment trebuia să apară Constance cu Bibi, să împartă discret farfurioarele și să ofere prăjituri de pe platourile supraetajate. Nu li se îngăduia niciodată să pună mîna pe ceștile cu ceai, să nu se întîmple vreun accident. Purtau rochițe îngrijite și pantofi de lac cu barete în jurul gleznelor. Era o vreme cînd mama lor insistase ca ele să se îmbrace la fel, dar cum nici uneia dintre fete nu-i plăcea această idee, n-a durat mult. Unele dintre doamnele mai în vîrstă purtau pălării simple, fără culori stridente, doar cu pene întunecate sau cu bucheţele de flori de pînză. Mama Constancei nu purta pălărie, doar duminica la biserică ori la vreo nuntă, sau la întruniri importante unde mergea din cînd în cînd cu Tata. Pălăriile ei nu erau niciodată închise la culoare și, după cum spunea tata, care achita notele de plată, erau incredibil de scumpe.

— Și ce-ai făcut tu în după-amiaza asta, Constance?

Peste urechea stîngă îi cădea în spirală o pană verzuie.

Ce frumoasă trebuie să fi fost pasărea care avea asemenea pene, se gîndea Constance.

O ardeau degetele s-o atingă.

— Tu eşti Constance? Nu-i aşa?

Constance îşi dezlipea cu greu ochii de la pană, lăsîndu-i în jos, spre picioare. Una dintre şosetele albe începuse să i se lase în jos, spre gleznă.

— Constance! o admonesta Mama, aspru.

— Am fost în parc, şoptea Constance.

— Ce minunat! exclamă doamna cu un entuziasm uimitor. Ce lucru minunat!

— E timidă, spunea Bibi, dispreţuitoare, în timp ce servea conştiincioasă brioşele fierbinţi cu unt, trecînd de la o doamnă la alta. Batiste mici, albe, ştergeau untul de pe vîrful degetelor.

— Şi ce-ai făcut în parc?

Constance se încrunta, privind în jos la picioare.

— Am dat de mîncare la raţe, răspundea Bibi în locul ei.

Unii dintre răţoi aveau pene verzi cu nuanţe de bronz, îşi amintea Constance şi îşi ridica privirile din nou către pălărie.

— Apoi, continua Bibi căreia îi plăcea să se audă vorbind, am ţopăit pe scările de lîngă lac şi Constance a căzut şi şi-a julit genunchiul.

— Vai, biata Constance!

Constance se întreba dacă doamna însăşi omorîse raţa...

— Şi i-a curs sînge şi pe şosete.

...cu mîna ei.

— Sper că nu te mai doare acum, Constance, nu-i aşa?

Strecurîndu-se pe nesimţite, precum paşii bunicii în spatele bietei păsări ce nu bănuia primejdia...

— Se pare că a amuţit!

Şi-apoi...

— Constance, dacă nu poţi fi politicoasă, părăseşte camera imediat!

...s-aruncase asupra ei.

— E-aşa de dulce. Ce păr blond minunat are!

Doamna întindea mîna să-i mîngîie părul, dar Constance izbucnea în plîns.

— Hai, pleacă la Doică. Copil nătîng! Hai, du-te. striga Mama exasperată.

*

Doctorul intră în hol. I-am auzit pașii îndreptîndu-se către mine. Deschise ușa dormitorului și se apropie de pat. Rămase acolo tăcut, uitîndu-se la mine, pînă am deschis ochii. Ne cunoșteam de prea mult timp ca să ne mai formalizăm unul cu altul.

— Or mai fi oare rațe în Herbert Park?

El încuviință din cap. Nu părea prea surprins. Cred că încetase de mult să se mai mire de ceea ce făceam sau ziceam eu.

Se așeză pe pat, lîngă mine, și-mi apucă încheietura mîinii.

Privirea îi deveni atentă, așa cum obișnuiesc doctorii în astfel de momente.

— Cred că le mai dau încă de mîncare copiii, așa cum făceam și noi, nu?

— Mai degrabă cred că aruncă cu pietre în ele.

Întotdeauna fusese un tip ușor posomorît.

— Lunea și miercurea, mi-am adus aminte. Îi simțeam degetele reci pe mînă. Și-apoi joia și vinerea mergeam la Sandymount să ne plimbăm pe malul mării. Dacă era vreme bună ni se îngăduia să ne scoatem pantofii și să ne jucăm pe nisip. Totuși nu mergeam acolo niciodată în toiul verii, căci era atîta lume. Am fi putut să ne pricopsim cu păduchi, sau te miri ce grozăvii.

— N-ar fi fost exclus.

— Pungi maronii de hîrtie pline cu pîine. Îți mai aduci aminte ce groaznică și ce neagră era pîinea în vremea războiului? Bună doar de dat la rațe, spunea Doica. Trebuia să împachetăm pungile cu grijă și să le aducem înapoi acasă. Și asta a-nsemnat războiul. Nici hîrtie n-aveam... mă rog, și tot felul de alte lucruri din astea. Îți mai aduci aminte?

— Te porți ca o babă. Încetează! Vocea îi era aspră.

— Ce ciudat. Am descoperit că sînt foarte preocupată de trecut. Presupun că, atunci cînd nu mai ai nici un viitor în față, e normal să fugi înapoi în trecut. Să încerci să-i găsești un sens... chiar și numai să-l derulezi... ca pe filmele de familie.

— Și prostia asta... nici un viitor în față. Cu moartea.

Îmi dădu drumul la mînă și începu să-și frece nervos nasul cu degetul arătător.

— Vai, Bill... nu-mi vine să cred că și tu ești de acord cu ideea fantezistă a lui Bibi că am o viață lungă și plină de veselie înainte.

— Nu trebuie niciodată să încetezi să speri.

Vorbea neconvingător. Ochii lui aveau culoarea prundișului spălat de apa mării. Cîndva, demult, fuseseră de un albastru strălucitor, aproape înspăimîntător.

— Singura mea speranță e să mor cît mai iute cu putință. Singura mea aspirație nobilă. Hai să bem ceva! Ce bine mi-ar prinde un păhărel.

El încuviință din cap.

M-am ridicat cu greu din pat. Pentru o clipă am avut senzația cumplită că, în clipa cînd o să pun piciorul pe pămînt, o să fac ceva înjositor, o să-i vomit lui Bill în brațe, sau ceva de genul ăsta, dar după cîteva clipe mi-a trecut. El îmi urmărea fiecare mișcare, asemeni unui flăcău care-și soarbe iubita din ochi.

— Hai dincolo. Aici e prea sordid.

Soarele se stingea în ferestrele încăperii care fusese cîndva biroul tatei. Cărțile, rafturile și marmura ornamentată de pe șemineu erau acoperite de un praf gros. Trebuie să mă ocup de el, mi-am zis. Dacă tot urma să mă întîlnesc cu tata curînd, n-aș fi vrut să am pe conștiință faptul că i-am lăsat camera în paragină. Și pomii trebuiau curățați. Trebuie să-mi fac o listă. Crengile golașe arătau ca niște nuiele sterpe. L-am auzit pe Bill tușind, sau cam așa ceva, și abia atunci mi-am adus aminte de el. M-am așezat pe un scaun lîngă geam. Dacă tata n-ar fi murit, ar fi stat el acolo acum, cu o carte în mînă și un păhărel de vin sec alături pe măsuță. Și-ar fi fost foarte dezamăgit de mine... sau poate că nu... poate că eul ascuns îndărătul

înfățișării lui uscate, elegante, nu ar fi fost dezamăgit. Crengile negre și goale se întindeau spre cer. Se adunau nori plini de zăpadă. Curînd soarele ce se-ndrepta spre apus avea să dispară.

— Ce-i cu tine?

Am tresărit.

— Iartă-mă.

— Ești distrată în seara asta. Te simți chiar așa de rău?

— Nu, doar îmi zboară mintea. Atîta tot. Toarnă tu. Eu am fost întotdeauna neîndemînatică la turnat în pahare. Ar trebui să fie și apă în carafă. Eu îl beau fără apă. E frig aici?

El privi sticla pe jumătate goală de pe masă, apoi o luă și deșurubă capacul.

— Sper că nu întreci măsura.

I-am zîmbit, dar nu i-am răspuns; ce rost avea? După o clipă, a zîmbit și el, pentru prima dată de cînd intrase în casă.

— Nu, nu e frig.

— Aș putea înteți focul dacă vrei.

El refuză cu o mișcare a capului și-mi întinse paharul cu băutură.

— E o căldură de moarte aici.

— Bibi o să mă omoare cînd o veni plata la lumină, am chicotit eu.

El își trase un scaun și se așeză lîngă mine.

— Ce ziceai că făceați joia după-masă?

— Joia...? A, da. Era ziua liberă a Doicii. Ne jucam în grădină și ne luam ceaiul în bucătărie. Azi i-am scris tatălui copilului.

Urmă o tăcere îndelungă. Prima picătură de whisky ce-mi alunecă pe gît mă făcu să mă simt mai întremată.

— Da? Și ce i-ai spus?

— I-am povestit... Știi, el nici nu știa măcar... Nu-i spusesem...

El se încruntă ușor.

— I-am prezentat... mă rog... situația așa cum o văd eu. L-am rugat să vină să ia fetița.

— Şi ce-ţi închipui că va spune Barbara despre una ca asta?

Niciodată nu-i spusese Bibi, dar de altfel nici tata n-o chemase niciodată aşa.

— Presupun că la început se va înfuria, dar pînă la urmă... de fapt nu poate fi prea distractiv să-ţi iei pe cap copilul altuia pentru toată viaţa. Pînă la urmă...

— Se pare că-ţi place să calci lumea pe bătături, Constance. Întotdeauna ai...

— Da, a fost unul dintre multele mele cusururi.

— N-aş zice chiar aşa. Dar... nu pot să nu mă gîndesc la omul ăla... tatăl... confruntat dintr-o dată cu... trebuie să recunoşti că va fi o lovitură teribilă. Teribilă. Vreau să spun că...

Dădu iute pe gît o înghiţitură de whiskey.

— Poate oricînd să rupă scrisoarea şi să uite de tot.

— Nu te prosti. Cum poţi spune aşa ceva?

— N-am vrut să iasă aşa. Ştii prea bine că n-aveam de unde bănui că... o să mă lovească aşa. Îmi plănuisem viitorul pas cu pas.

— Ţi-aş pune o întrebare delicată... cît timp... cît timp? Chipul i se înroşise de tot în timp ce vorbea. Insuportabila reticenţă irlandeză îi cuprinse întreg trupul. Apucă paharul, luă o înghiţitură zdravănă şi se înecă.

— Doar atît cît să rămîn însărcinată. Am avut noroc. Altora le trebuie ani de zile, luni întregi. Eu am avut noroc.

Se opri din tuşit şi izbucni în rîs.

— Eşti groaznică.

— Hai să mai bem unul.

Îmi luă paharul să mi-l umple, apoi îl umplu pe al lui.

— Asta-i toată porţia ta.

— N-aş crede. După ce pleci, o să iau sticla cu mine dincolo şi-o s-o pun lîngă pat. Poate chiar o să mai aduc una, dacă o să mi se pară că nu am de ajuns în asta. Îndeajuns să-mi fie de folos. Ştii, pilulele tale n-au prea mare efect. Noptile sînt lungi. Şi întunecate.

Cu privirile ţintite în pahar, Bill se încruntă.

— Mult prea lungi, am spus eu, vrînd să-i stîrnesc vreo reacție.

— Hai, las-o baltă, Constance.

Doar atît a găsit de spus.

M-am aplecat peste el, orbecăind după întrerupător. Mîna mi se părea grea, aproape de neurnit. Pielea bolnavă, prea tare întinsă, abia mai putea să-mi țină laolaltă oasele și ligamentele. După un timp ce mi se păru nesfîrșit, lumina se aprinse.

— Trebuie să-mi fac rost de un pom de Crăciun.

El dădu din cap.

— Am aranjat să te internezi în spital poimîine.

— Nu vreau să fie prea mare. Doar unul mic, să-l pot pune pe masa din dreptul ferestrei. Crăciunul nu-i Crăciun...

— Constance...

— Un pom de-adevăratelea. Unii cumpără pomi de plastic. Dar eu vreau unul de-adevăratelea.

— Constance.

Părea tare mîhnit. I-am atins genunchiul cu degetul.

— Nu, Bill. O să-mi fie bine aici, știi și tu.

— Nu ți-e bine deloc. Nu-ți mai poți purta singură de grijă. Știi și tu asta la fel de bine ca și mine. Ai tot mai multă nevoie de îngrijire. Te rog, Constance, nu fi nesuferită! Ar trebui să te afli în spital. Ar fi trebuit să pun piciorul în prag cînd te-ai întors prima dată. Ar fi trebuit să te internezi de-atunci. Dar tu... tu...

— Eu te-am terorizat.

— Ar fi mult mai ușor...

— Nu te mai osteni să apelezi la partea bună din mine. N-am așa ceva. O să curăț casa, dacă asta te îngrijorează. N-am să te mai deranjez cu telefoane la miezul nopții. Fă-mi doar rost de un pom de Crăciun, asta-i tot ce-ți cer.

— Ai nevoie de îngrijire.

— Eu nu mă îngrijesc de nimeni, și nimeni nu se îngrijește de mine. Îți mai amintești, Bill, că m-ai cerut de nevastă?

— Asta-i unul din lucrurile pe care ți le amintești de obicei.

— Doamne, cît a trecut de atunci! Ce norocos ai fost că n-am acceptat. Spune-mi, ți-am frînt inima?

— Nu cred. Nu-mi mai amintesc.

— S-ar fi cuvenit să fi fost zdrobit.

— Eu n-am fost niciodată atît de pătimaș ca tine.

— Crezi că eram? Ce gînd frumos! Eu m-am socotit întotdeauna drept o persoană foarte obișnuită. De-aceea ai vrut să te însori cu mine? Din cauza patimii mele?

— Nu mai știu. Atracția contrariilor, poate... Doar că eu nu te atrăgeam deloc.

— Ba da. Zău că da. Dar nu voiam să mă mărit, să fiu...

— Ce vremuri bune au fost acelea! zîmbi el.

— Cred că Angela a fost o soție mai bună pentru tine. Cu ea aveai oarece speranță să fii fericit pînă la adînci bătrîneți. Ești fericit pîn' la adînci bătrîneți?

— Eu...

— Mai bine nu-mi spune dacă nu ești fericit. În noaptea asta nu vreau să știu astfel de lucruri.

— Dar sînt. Sigur că sînt. Bogat, mă bucur de succes, de stimă. Ce-aș putea să-mi doresc mai mult?

— Ce-ai putea, într-adevăr?

— Poimîine, totuși...

— Nu, Bill. Răspunsul meu este același. E vorba de viața mea, de... știi, mă refer la cuvîntul acela pe care nimeni nu mă lasă să-l pronunț. Prefer cocina asta a mea, decît spitalul tău. Facultățile mele mintale sînt încă intacte. Pot să aleg singură.

— Fii realistă... și nu mai schimba vorba de data asta. Va veni vremea, poate a și venit, cînd nu vei mai putea face nimic. Cînd va trebui să primești ajutor. Cînd nu te vei mai descurca cu lucrurile mărunte, de fiecare zi... Pentru Dumnezeu, Constance, știi bine la ce mă refer. Nu mă provoca să-ți spun în gura mare.

— Găsește-mi o infirmieră atunci. O călugăriță. O menajeră. Sau toate la un loc, dacă este nevoie. Dar la spital nu mă duc. Nu vreau să mor în spital. N-am nevoie

de milă oferită ca sarcină de serviciu, nici de mîini sterile, de ace, eprubete sau ploscă.

— Ar fi mult mai ușor...

— Știu. Elementele concrete ale morții sînt foarte neplăcute. Acum mă simt foarte obosită. Termină-ți băutura și du-te acasă, te rog.

El se foi pe scaun, răsucindu-și paharul în mîini, încurcat. Ce săpuneală o să primească de la Bibi!

— Găsește-mi o fată, dacă asta te face mai fericit. Nu o persoană scorțoasă, dacă se poate, ci doar o fată, să stea aici. O fată drăguță. Poate cineva care să știe să scrie... să citească și să scrie. Cred că mai toată lumea știe asta acum. S-ar putea să-mi fie de folos. Nu vreau să fiu dezinfectată tot timpul.

El îmi luă mîna și-o ținu într-a sa o clipă.

— Întotdeauna ai fost o pacoste înfiorătoare.

Am rîs amîndoi cu jumătate de gură.

— Poate că totuși am fost zdrobit.

Am clătinat din cap.

— Dacă ai fost, n-a durat nici o săptămînă.

— Ba nu. Îmi amintesc durerea și acum.

— Vorbești prostii. A fost mai degrabă o julitură, nu o rană.

— Hai să te ajut să te urci în pat.

— Nu, mă descurc singură. Îmi place să-mi fac treburile în ritmul meu. Aș putea rămîne aici toată noaptea. De fapt, culcatul noaptea și sculatul dimineața nu sînt altceva decît o deprindere, socială, la fel ca spălatul pe dinți sau cele trei mese zilnice.

— Și-atunci ce-am să-i spun Barbarei?

— Asta-i treaba ta.

— Și Angelei...

— Du-te acasă, Bill.

El își goli paharul și se ridică.

— Tu chiar...

— Data viitoare cînd mai vii, adu-mi un pom de Crăciun.

Zăpada se cernea rar printre ramurile golașe ale copacilor. Plutea în lumina felinarelor și se așeza în strat subțire pe statui, pe puținele mașini parcate, umplînd căușul liniilor de tramvai. Strada largă era pustie și foarte liniștită. De data asta intraseră în pămînt și bețivii, și vagabonzii, și cîrpacii ambulanți sau vizitiii gîrboviți peste caii lor aproape morți de foame. Avuseseră atîta minte să se adăpostească sub orice fel de acoperiș le venise mai la îndemînă, acasă, la azilul de noapte, sau în vreo gaură sub un zid, pe undeva. Pe pod, un cowboy înalt, cu o pălărie înaltă, și o indiancă măruntă, cu pielea ca crema de ghete maro și cu pene în păr, stăteau înfășurați într-un pled mare cadrilat. Se sprijineau de balustradă, pierzîndu-și privirile adormite în apa de sub pod. Fulgii de zăpadă pluteau în aer și-apoi se lăsau pe suprafața cafenie a rîului, să dispară tîrîți de ape spre mare. Norii cei mari deasupra păreau smălțuiți de reflexele luminilor orașului adormit.

— Niciodată nu ninge ca lumea, se plîngea femeia. Aproape niciodată. Zăpadă d'aia groasă și scîrțîitoare, ca glazura de pe tortul de Crăciun. Aproape niciodată nu mai vezi zăpadă dintr-asta. Sîntem văduviți. E nedrept.

— Eu mulțumesc lui Dumnezeu și pentru asta.

— Nu ne alegem decît cu gripă, degerături și vînturi groaznice de răsărit, cu nasul roșu și zloată murdară, maronie.

Cowboy-ul își aruncă chiștocul în apă. Strălumină o clipă, în cădere, ca să dispară apoi înghițit de ape asemeni fulgilor de zăpadă.

— Groaznic de mult îmi place zăpada. Groaznic de mult îmi plac săniile trase de cai cu zurgălăi.

— Prostii de pe felicitările de Crăciun!

— Cît ești de lipsit de romantism. Groaznic de lipsit de romantism.

Urmă o lungă tăcere. Un clopot bătu jumătatea de oră, undeva în susul rîului.

— Umezeala începe să pătrundă prin pled. Mi s-au înmuiat umerii. Groaznică umezeală.

— Constance.

Urmă o tăcere și mai lungă. Ea se mișcă stînjenită sub pled, desprinzîndu-se din încleștarea căldurii trupului său.

— Ce-i?

— Vrei să te măriți cu mine? Adică, n-ai vrea să... ăăă?

— Nu.

— Nu? răsună vocea lui ușor surprinsă. Doar atît ai de spus?

— Nici nu e mai mult de spus... adică... ori da, ori nu, nu-i așa?

— Nici măcar nu te-ai gîndit. Mai chibzuiește. Spune-mi c-ai să te gîndești, te rog.

— N-am de ce să mă mai gîndesc. Nu.

Mai trecu un timp.

— Totuși îți mulțumesc. Mulțumesc, Bill.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Pe naiba, Bill! Asta-nseamnă că nu-mi vine în minte nimic mai bun de zis. Înseamnă că-ți mulțumesc oricum pentru...

— Ar... am fi putut... Constance... de ce nu?

— Sînt o puzderie de motive. Nu vreau să mă mărit cu nimeni. Cu nimeni. Nu cu tine neapărat. Nu te iubesc. Nu. Nu mint.

— Am crezut că mă iubești. Am crezut că... noi... tu ai... Dar eu te iubesc foarte mult.

— Și eu te iubesc. Îmi placi. Dar nu este acel gen de dragoste la care te referi tu. Îmi pare rău.

Ea îi apucă mîna sub pled și i-o strînse.

— Oh, Doamne. Ce groaznic!

Constance izbucni brusc în rîs.

— Ce lucru groaznic am spus. Mi-a scăpat, așa! Nu-mi place să fiu motiv de nefericire. Mă îngrețoșează. Crede-mă, Bill, dragul meu Bill, te-aș face foarte nefericit dacă aș spune da. Cel puțin asta va fi numai temporar.

— Temporar! azvîrli el cuvîntul cu dispreț.

— Înfiorătoare pacoste mai sînt.

Neaua se prefăcea în picături înțepătoare de lapoviță. Complet lipsit de romantism.

— De ce spui astfel de lucruri despre tine însăți? Eu te cunosc. Știu că am putea fi fericiți.

— Nimeni nu poate ști asta. Nimeni nu știe nimic... pînă cînd e prea tîrziu. Mi-e groaznic de frig. Hai, du-mă acasă, te rog. Du pacostea asta înfiorătoare acasă.

El părea hipnotizat de curgerea apei. Pentru o clipă o bătu gîndul năstrușnic că el s-ar putea gîndi să se sinucidă. Îl înghionti cu cotul.

— Bill!

— Cred că tu nu mă iei în serios, îi spuse el mîhnit.

— Ba da. Cum să nu. Chiar și pe mine mă iau în serios. Te porți un pic cam urît. De ce nu mă iei în serios și nu mă crezi cînd îți spun că nu?

— Pentru că nu cred că tu însăți știi ce vrei.

— Sînt pe cale de a învăța. Bîjbîi și eu pe unde s-o apuc. Răspunsul este nu.

Îi trase pledul de pe umeri și îl înfășură în jurul ei.

— Nu, spuse ea traversînd podul. Nu, nu, nu.

Ea nu privi înapoi, căci știa că așa cum arăta el, cu pălăria lui înaltă, cu vesta de piele, cu pistoalele legănîndu-i-se la șolduri, era o apariție caraghioasă, vulnerabilă și ar fi fost foarte posibil să se întoarcă la el, prin lapovița și zloata mocirloasă, să-și încolăcească brațele în jurul gîtului lui și să spună: da, cu siguranță, ah, da. Da.

Cred că apucasem să ațipesc, pentru că am tresărit dintr-un fel de moleșeală mahmură cînd a sunat telefonul. Eram înțepenită de-a binelea. Mi-au trebuit aproape cinci minute să străbat camera. Orice persoană normală ar fi închis pînă atunci.

— Asta ce mai e? răsună vocea mînioasă a lui Bibi, înainte de a duce receptorul la ureche.

— Cît e ceasul?

— Unsprezece. Unsprezece și cinci.

Întotdeauna era foarte riguroasă. Iar eu aveam încă toată noaptea la dispoziție.

— Am discutat cu Bill. Zice că...

— Sînt o mare pacoste.

— Ceva de genul ăsta. Îmi pare rău că îți dai seama... Hai, zău, Constance, te comporți de parcă toți n-am face altceva decît să uneltim împotriva ta. De parcă...

— Da ce', nu complotați?

— Încercăm doar să facem ce-i mai bine pentru tine. Ne gîndim la tine. Lasă-ne însă să te ajutăm.

— Mai bine m-ați lăsa în pace.

— După o săptămînă-două de spital te-ai reface complet. De ce nu-ți acorzi o șansă?

N-am răspuns nimic.

— Toată lumea zice că aripa particulară de la spitalul Vincents este minunată. Am vizitat o mulțime de prieteni acolo. De fapt nici nu ai senzația că ești în spital, deloc... Poți să te bucuri de liniște... de singurătate... și ar avea grijă de tine. Știu cît de mult ții la liniștea ta... Constance, tu nici nu mă asculți, știu că nu mă asculți.

— Ce face fetița?

— Foarte bine. S-a adaptat de minune. Copiii o iubesc. Chiar și Charles începe să se atașeze de ea. E tare cuminte. N-ai de ce să-ți faci griji.

— Nu-mi fac. Voiam doar...

— O să iasă tare răsfățată, toată lumea face atîta tapaj în jurul ei. Ar mai fi un lucru însă...

Urmă o pauză stînjenitoare.

— Da. Care?

— Păi, n-ar fi bine să fie botezată? Ce vreau să spun e că... Am putea chiar noi să aranjăm...

— Asta mai suportă amînare.

— N-ar fi prea bine s-o amînăm prea mult, draga mea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Bibi, lasă asta acum. O să fie timp destul pentru botez mai tîrziu.

— Dar...

— Lasă că e timp de mîntuire berechet mai tîrziu. Bill o să-mi aducă un pom de Crăciun. Nu-i așa că-i frumos din partea lui?

— Întotdeauna ai fost atît de nechibzuită.

— Nu cred.

— Așa ai făcut de fiecare dată. Dacă măcar de data aceasta... ai încerca să vezi lucrurile și din punctul nostru de vedere.

— Îmi pare rău. Zău Bibi...

— Vorbe, vorbe și nimic mai mult. Și pe deasupra Bill zice că-ți trebuie o servitoare.

— Nu chiar o servitoare. O fată... una drăguță. Nu pentru mult timp.

— Am să vorbesc cu Maica Aloysius mîine dimineață. Poate că găsește ea pe cineva. Așa cum vrei tu... O fată drăguță. Doar pînă te faci... mai bine... pînă te descurci singură.

— Ești tare bună. Nici nu știi cît apreciez asta. Îți dai seama?

— La urma urmei ești sora mea, nu?

Vocea părea să i se mai fi înmuiat un pic.

— Chiar și așa. Ai fi putut să te speli pe mîini de mine de mult. Să mă fi lăsat în plata Domnului. Nimeni nu te-ar fi condamnat.

— Ne vedem mîine, spuse Bibi, trec pe la tine după-amiază. Poate...

— N-o să mă răzgîndesc, nici o grijă...

Am auzit-o oftînd înainte de a pune receptorul în furcă. Un timp am mai rămas lîngă telefon. Ceva îmi răsuna în minte. Renunță, renunță. Pentru numele lui Dumnezeu, nu-i mai plictisi atîta.

Ei vor să fie cu cugetele împăcate. Nu-ți dai seama? Șorțuri imaculate, dinți. Zîmbete largi. Totul va fi în regulă. Ace. Ace inutile care să vă ușureze atît pe ei cît și pe tine. Pe mine, adică. Cearșafuri strălucitoare, imaculate, lumini, mîini.

— Vreau să mor în întuneric.

Vorbind, m-am dezmeticit din moțăială, m-am ridicat și m-am întors pe scaunul meu de lîngă fereastră. Scaunul tatei. Locul mai era cald încă. Am scurs sticla de whisky în pahar și am rămas acolo, cu ochii la stelele înghețate. Și în Piața del Porto scaunele fuseseră calde și vinul se încălzise în sticle; soarele înroșise și înnegrise pielea turiștilor și uscase năvoadele întinse pe zidul portului. Un

clopot ciobit bătea pe deal și un omuleț numit Jacob Weinberg se încrunta ușor în timp ce-și nota ceva în carnet. Care tremură cînd le privești, stelele sau planetele. Nu-mi aduc aminte. Cred că stelele. Licăresc... licăresc... toate. Și luminile felinarelor la fel. Licăresc atît de frumos. Ceva se clinti între mine și licărul lumii. Era mama. Trecu pe dinaintea ferestrei, cu părul răsucit la ceafă, asemeni unui șarpe adormit. Purta o rochie neagră de crep care foșnea la mișcări. Nu se uita spre mine.

— N-ar trebui să stai în camera tatei, știi și tu!

Privi în jur nemulțumită.

— Lui nu-i place să i se folosească odaia. Urăște s-o deranjeze cineva.

Se îndreptă grăbită spre șemineu și trase cordonul soneriei. Am zîmbit.

— Va trebui să se facă puțină curățenie înainte de întoarcerea lui, spuse ea privindu-mă de data aceasta, cu ochi reci, fără nici un licăr.

— Nu vrem să-l supărăm.

— Dar unde este? am întrebat cu un fel de răutate stimulată de alcool.

— De unde să știu eu unde este, Doamne, Dumnezeule. La pescuit sau te miri pe unde. Cu vreun lord. De unde vrei să știu eu? Dar, de fapt, nu are nici o importanță, nu-i așa? Totuși, cred că nu se cade să-i folosești odaia. De ce nu răspunde nimeni? se întrebă ea, îndreptîndu-se din nou spre cordonul soneriei.

— Nu este nimeni, mamă. Nu-i nimic. Am să curăț eu pînă cînd vine el.

— Nimeni? Ce ciudat. Ar trebui să fie cineva acasă.

Se apropie ceva mai mult de mine, scrutîndu-mi chipul o vreme în tăcere. Arăta uimită.

— Te-ai neglijat. Tu întotdeauna ai avut nevoie să te îngrijești mai mult. Cîți ani ai acum? întrebă ea după o pauză.

— Patruzeci și cinci.

— Dumnezeule! Patruzeci și cinci! Chiar că ar trebui să te mai aranjezi. Eu la vîrsta ta...

Chipul începu să i se steargă, devenind neclar timp de o clipă. Întinse către mine o mînă palidă, abia vizibilă în lumina pîlpîindă.

— Tu... ești... Constance? Constance...

Ochii începură să-i licărească asemeni stelelor, ori poate asemeni planetelor. Un nor întunecă luna. Întîi începu să i se topească rochia în întuneric, apoi șarpele încolăcit al părului și mîna întinsă către mine, totul se prefăcu în noapte, iar în cele din urmă i se stinseră ochii, lăsînd în urmă tăcerea și golul camerei întunecate. Norul se mișcă mai departe, iar ramurile goale își aruncară umbrele pe podea. Auzeam clopotul de la St Bartholomew bătînd trei, patru.

Dacă s-ar putea să-ți alegi momentul cînd să mori, mă gîndeam, acum ar fi cel mai nimerit. Momentul cînd să te naști și momentul cînd să mori. Numai că nu ai dreptul să ți-l alegi. Toate celelalte alegeri pentru care te-ai luptat să fii lăsat să le faci s-au dovedit pînă la urmă nerelevante. Alegerea a fost făcută de altcineva. Cu mult înainte. Ultima ușă este aceea pe care nu poți s-o deschizi singur. Am simțit tăișul ascuțit al cuțitului răsucit în măruntaie. Pe măsură ce primul șoc al durerii se potolea, mi-am ridicat paharul la buze și-am terminat ce mai rămăsese din whisky. Pilulele inutile date de Bill erau tot lîngă pat. Momentul cînd să ucizi și momentul cînd să vindeci. Nu mai era nevoie să aprind lumina. Îmi dibuiam drumul chiar și prin întunericul holului. De sute de ani pot să-mi găsesc drumul prin întuneric. Momentul cînd să plîngi și altul cînd să rîzi, cînd să bocești și cînd să te veselești. Obosisem atît de tare pînă am ajuns în pat, încît n-am mai putut să-mi scot puloverul, mi-am desfăcut doar pantalonii și m-am vîrît între așternuturi. Cearșafuri neschimbate de săptămîna trecută. Dar cui îi mai pasă? Am luat în palmă trei pastile și le-am dat pe gît cu un pahar de apă.

— Nu-i nevoie să arăți atît de posacă, spuse mama. N-ai de ce.

Constance nu-i răspunse. Rămăsese cu privirea pierdută la chipul neobișnuit din salon. Părul dichisit, rochie galbenă de tafta, ruj de buze. Doar o urmă slabă de ruj. Poate că asta era în neregulă. Rujul. Și-l stergea ușor, rozîndu-l cu dinții de jos. Mama oftă.

— Arăți de parcă te-ai duce la tăiere, zău așa.

— Nu cred că-mi șade bine cu galben.

— Nimic n-o să-ți șadă bine dacă continui să arăți atît de acră. Zîmbește. Doar mergi la o petrecere. Zîmbește sau fă ceva drăguț...

Siluetele învești mîntate în galben își zîmbiră una alteia. Dar nu păru să se producă nici o schimbare.

— Așa-i mult mai bine!

Ce minciună, gîndi Constance. Ce minciună blestemată. Parcă în dormitorul ei nu arătase chiar atît de rău. De fapt, nici nu era atîta lumină acolo.

— Hai, continuă să zîmbești! Nici nu-ți dai seama cît contează.

Ușa se deschise și în cameră intră Bibi. Rochia ei nu era galbenă. Arăta minunat. Ea avea însă și avantajul de a mai fi făcut asta de atîtea ori înainte.

— Ia un pahar de sherry, dragă, și spune-i Constancei să nu mai fie atît de prostuță. Este îngrozitoare. Zice că nu vrea să meargă.

— Eu n-am vrut să merg deloc. Dar tu ai insistat că trebuie să mă duc. Nu pot s-o sufăr pe Patricia O'Mahony. Nu cunosc pe nimeni acolo. Urăsc chestia aia cu iute, iute, pas, și rochia asta e groaznică. Oribilă.

— Ești plicticoasă și sîcîitoare, Constance. Cînd ai să ajungi acolo ai să te simți bine. Știi și tu asta. Iar rochia e drăguță. Nu-i așa că e drăguță, Bibi?

— Păcat că e galbenă, a spus Bibi punînd paie pe foc, în timp ce-și turna un pahar de sherry.

— Nu fi rea, draga mea, a spus mama cu o strălucire de zîmbet pe chip. E minunată. Hai, relaxează-te. Nu mai sta pe gînduri, nu te mai bosumfla... ești prea mare să mai stai bosumflată. Zîmbește.

— În magazin nu arăta rău deloc. Era chiar cea mai bună...

— Dacă vrei, îi sugeră Bibi, cu neașteptată bunătate, te las să iei rochia mea albastră de crep. Știu că-ți place. Și-ți vine mai bine culoarea.

— N-o mai încuraja și tu, Bibi. Îi vine foarte bine așa cum este. Trebuie să învețe să se stăpînească. Una e să fii timidă, Constance; și eu la vîrsta ta eram foarte timidă...

Altă minciună gogonată, își zise Constance cu amărăciune.

— Dar m-am străduit din răsputeri... Tu însă te încăpățînezi să ne dai de furcă. Ești de-a dreptul grea de cap.

Constance puse paharul de-o parte. Pînza de sac galbenă ori crepul albastru, tot una-i.

— Pun pariu că Ingrid Bergman n-a arătat niciodată așa, mormăi ea.

Bibi izbucni în rîs, mama pufni din buze și-și mai turnă un gin cu tonic.

— Cel mai important lucru este, începu ea în timp ce se auzea fîsîitul sticlei de apă tonică, să simți că arăți minunat și atunci toată lumea va crede la fel. Arăt minunat! Sînt minunată! Parcă se revarsă din tine spre lume și... îi inundă. E un fel de șmecherie, un exercițiu de încredere în tine. Sînt minunată!

Se vedea pe ea că era convinsă de fiecare vorbă ce-o spunea. Puse sticla la loc pe tava de argint și sorbi din pahar.

— Sînt minunată! începu Bibi să cînte, schițînd un pas de vals prin încăpere. Era încălțată cu o pereche de sandale de seară ale mamei, din saten, din acelea de dinainte de război, cu catarame mici cu strasuri care scînteiau cînd își mișca picioarele. Ușa se deschise și tata își iți capul.

— Sînt gata fetele? I-am spus lui Henry Barrington că ajung la club la opt și jumătate.

— Doar să-și pună hainele!

Tata intră în cameră și își privi fiicele.

— Doamne, cît de mari ați crescut. Mă face să mă simt foarte bătrîn. Da, bătrîn de-a binelea. Nu te-am mai

văzut îmbrăcată în galben pînă acum, Constance, a mai spus el, trecîndu-şi o mînă prin păr.

— Haideţi, puneţi-vă hainele, fetelor, tata se grăbeşte. Îi vine bine, nu-i aşa? Tocmai îi spuneam cît de bine îi şade. Hainele, dragele mele.

— Bătrîn de-a binelea!

Părul lui începea să albească pe după urechi, dar arăta foarte distins. Acesta era singurul semn al vîrstei.

— Eu nu... începu Constance.

— Nu-l face pe tata să aştepte, draga mea. Hai, fugi şi i-aţi haina.

— Nu mă întorc decît după miezul nopţii, aşa că nu mă aştepta.

— Nu, sigur că n-am s-o fac.

O să fac... bum, bum, o călătorie sentimentală... bum

Să-mi uşurez inima

O să fac; bum, bum

Abia ieşite din baie, urechi, ochi, unghii spălate cu grijă.

O călătorie sentimentală... bum

Să reînnoiesc...

Protejaţi de numărul lor mare, tineri cu paharele strînse între degetele umede şi nervoase vorbeau despre rugby ori despre maşini MG sport, roşii, sau despre nimicuri, azvîrlind ocheade tot timpul către fetele-fluturi.

Amin-ti-hiri... vechi amin-tiri... bum, bum, la la, bum

Florile îngrămădite în colţuri tremurau în ritmul muzicii. Şase tineri în jachete maro ciupeau corzile, loveau clapele şi suflau în instrumente, iar sunetele se azvîrleau peste încăperea aglomerată, se rostogoleau pe scări, năvăleau în stradă îmbiind trecătorii întîrziaţi, răzleţi, abia tîrîndu-şi picioarele. Înghesuite lîngă azalee, fetele tremurau şi ele de teamă să nu care cumva... vai, Doamne, fac orice, Doamne, orice... să nu care cumva să fie lăsate de-o parte, galbene, albastre, verzi, oricum ar fi fost, singure, lîngă flori. Chelnerii duceau vin roşu sau alb, pe tăvi de argint, cupe sau cesti cu cireşe, portocale, mere,

frunze de mentă, felii de lămîie, fiecare cîte o porţie pe cinste.

Bum, bum, o călătorie sentimentală.

Vrei să...?

Ah, mulţumescu-ţi ţie, Doamne!

Am să-mi pun bum, bum, bum...

Un, doi, şi... iartă-mă...

Nu-i aşa că-i mai bine decît un refuz total? Sigur că da. Hopa! Aşa-i, chiar aşa! Mult mai puţin umilitor.

Vînaţi?

Nu.

Mai departe, explică, ar fi spus mama. Zîmbeşte. Spune-i plicticosului ăsta de ce nu vînezi. Spune-i că urăşti caii. Fă o glumă. Spune-i că nu suporţi să ucizi. Zîmbeşte. Spune-i că te îngreţoşează gîndul de a hăitui vulpea şi de-a o vedea sfîşiată de haita de dulăi.

Bum, bum...

Cred că... pardon. Sper că... ce orchestră minunată!

Întreabă-l dacă crede în pedeapsa capitală. Zîmbeşte. Spune-i...

Să reînnoieşti vechile amin-ti-hiri bum, bum, bum,

Mulţumesc mult.

Şi-napoi la azalee.

Tineri îmbătrîniţi, oţeliţi de un an şi ceva pe fronturile Europei, îşi striveau ţigările în ghivecele cu flori şi-şi stropeau ceştile de fructe cu whisky din sticlele plate ascunse în buzunare interioare, cu ochii alunecînd peste talente, cu speranţele crescînde.

Ah, laguna adormită... la, la, la şi luna...

Groaznică orchestră, nu?

Şi noi doi pe-o insulă

Cataramele cu strasuri ale lui Bibi sclipeau peste tot.

La, la, la, ri, ra, ri, ra...

Ah, laguna adormită

Eşti sora Barbarei Keating?

Da.

Aha!

Grozavă fată, Barbara.

Ei bine, ce mai poţi răspunde la asta?

Şi noi doi pe-o insulă.

Eşti la Trinity?

Nu.

Aha!

Ah, laguuuna adormiiită

Destul de bunicică, orchestra!

Papioanele se pleoşteau uşor, asemeni florilor veştejite, ori o luau într-o parte, făcînd loc mărului lui Adam care se străduia disperat să iasă din strînsoarea gulerului alb.

Bătrînii tineri, abia ieşiţi din uniformele de liceu, tropăiau pe podele, cu obrajii fierbinţi striviţi de obrajii încinşi ai fetelor ce nu se gîndiseră niciodată la moarte. Degetele fierbinţi se aventurau să pipăie umerii goi. Tinerii, foarte tineri, se străduiau să fie atenţi unde calcă.

Grozavă mîncarea, nu-i aşa?

Cînd o să se termine oare?

Vii şi joi la familia Bradley?

Nu.

Zîmbeşte.

Eşti sora lui...

N-a mai rămas nimic din tot ce-a fost şi pentru mine...

N-ai avut cumva un frate la Skins?

Nu.

Aha.

Doar o amintire între...

Scuză-mă.

Amintirile mele.

Mulţumesc mult.

Urăsc azaleele. O să le urăsc toată viaţa.

Luaţi-vă partenerii pentru „Zidurile..."

Uraaa. Mai împingeţi aici un pic, vreţi? Aşa. Mîinile, mîinile..

Limerick

Laaaaaaa

Zidurile se rotesc. Florile se rotesc. Ametesc. Zorii se ivesc pe cer. Cîteva stele viteze mai scînteie asemeni cataramelor cu ştrasuri.

Noapte bună, doamnelor. E vremea să vă spunem noapte bună.

Ne vedem data viitoare la familia Bradley.

Pe curînd... sigur... ne vedem...

Să nu-i spui mamei că am dansat toată noaptea cu Charles Barry.

Ochi adormiți, scînteietori.

Scările scîrțîind sub tălpi.

Cine-i Charles Barry?

Ssss.

Cerul de opal prin geamul de pe palier, abia atins de degetele portocalii ale soarelui.

De ce să nu... Ce-i rău...?

Ssss.

Bibi?

Ai să-i trezești. E grozav. Divin. Cel mai... ah... ssss.

Dar...

El scormonește pămîntul cu celălalt picior.

Noapte bună, doamnelor. E vremea să vă spunem noapte bună.

M-am trezit la fluieratul lăptarului care-și zăngănea sticlele pe aleea casei vecine. La mine nu mai vine, laptele mă îngrețoșează... de fapt, mă face să vomit de-a binelea. Mă simțeam goală, fără dureri, și aproape cu inima ușoară. M-am sculat și mi-am tras pantalonii pe mine, din nou. Am să ascult sfaturile fantomaticei mele mame și am să deretic odaia tatei. Poate că intenționa și el să-mi facă o vizită ca ea, deși mă cam îndoiam. Mi-am adunat toate însemnele vieții domestice, găleți, cîrpe, aspiratorul, cîrpele îngălbenite de praf, detergenți și ceară. Ca să citez o expresie preferată de-a bătrînei mele directoare din școală, mă pregăteam să mă înham la treabă. Afară, fulgii de zăpadă se răsuceau fără voia lor, căzînd dintr-un cer încrîncenat. Visez la un Crăciun alb. Bing, bang, bing bang.

Din toți anii ăștia, doar de unul îmi aduc aminte. Trebuie să fi fost cîndva în timpul războiului. Tata venise acasă în permisie. Noi îl așteptasem: pe chei. Mi-aduc

aminte ce dezamăgită am fost cînd a coborît cu uniforma sub braț împachetată în hîrtie cafenie, arătînd exact la fel cum a plecat. Ningea atît de tare, încît ștergătoarele abia pridideau să curețe parbrizul și scîrțîiau de efort. Tata era bronzat și se plîngea că e prea frig.

Am început să lustruiesc măsuța rotundă pe care tata obișnuia să-și țină documentele juridice și revistele. Am tras-o spre fereastră. Am să-mi pun pomul de Crăciun pe ea. O să-i stea bine aici și trecătorii vor putea vedea luminile. Printre fotografiile de pe polița de deasupra șemineului, una a părinților mei pe treptele bisericii după nuntă. Flori, dantele grele și pantofi ascuțiți de saten alb. Soarele probabil că era foarte puternic, căci ochii mamei erau cu pleoapele ușor închise, să se ferească de strălucire. Zîmbeau amîndoi drept în obiectiv, arătîndu-și dinții. O droaie de domni și doamne se vedeau zîmbind și ei discret în spatele lor. Aceasta-i o zi fericită, se putea citi pe chipurile lor. Am șters-o de praf cu una dintre cîrpele îngălbenite și m-am întrebat de ce-ar fi făcut-o.

El ar fi trebuit să fi rămas un holtei fermecător. N-ar fi avut nevoie de protecția împotriva singurătății pe care se presupune că o aduce căsătoria; de fapt, el prefera mai degrabă să fie singur decît să-și petreacă timpul cu ea și era mereu nevoit să se ferească de pretențiile familiei sale. Rareori el și cu mama avea ceea ce s-ar putea numi certuri, pentru că-și vorbeau foarte rar. Își duceau viața separat, aveau prieteni diferiți. Se întîlneau la propriile lor petreceri sau la cele ale altora. Între ei nu era nici o fricțiune, ci doar o distanță de neacoperit; nici dragoste, nici ură, doar o indiferență rece, manierată. Mă îngrozeam la gîndul că vreodată aș fi putut și eu să mă las ademenită în mrejele unei relații de felul ăsta. Mult mai tîrziu abia, mi-am dat seama că ei nu erau nefericiți, la urma urmelor, nici unul dintre ei nu voiau altceva decît liniște și ordine.

Am să mă îmbrac cum trebuie. De aproape o săptămînă nu purtasem altceva decît aceiași pantaloni și același pulover și nu îi scoteam nici cînd mă prăbușeam în pat. Am să fac o baie uriașă, fierbinte, și-apoi am să mă schimb în haine curate, iar cînd o să vină Bibi am s-o rog

să mă ducă în oraș. La urma urmei, care-i rostul unui pom de Crăciun dacă n-ai cadouri să pui sub el? Grafton Street ar fi locul cel mai potrivit, cu lumini și colindători și magazine pline de prostii extravagante. Ce-aș putea să-i cumpăr unui copil de nouă luni? Un ursuleț? Poate că nu-i genul căruia să-i placă ursuleții. Nici mie nu mi-au plăcut. Singurul lucru de care-mi aduc aminte este buclucul în care am intrat cînd l-am spintecat pe ursulețul meu să văd de ce făcea zgomotul acela cînd îl răsturna pe spate. Nu, nu un ursuleț. Oricum, trebuie să mă gîndesc cît mă va blestema Jacob cînd va trebui să se lupte cărînd ursul după el în drum spre Mandalay sau oriunde se va duce.

Aspiratorul făcea un zgomot groaznic, vîjîia și scîrțîia pe măsură ce sugea urmele delăsării unei luni întregi. Am deschis fereastra și cîțiva fulgi de zăpadă istoviți plutiră în cameră, ca apoi să se topească. Vîntul era puternic. Draperiile se mișcau, în ciuda greutăților, iar hîrtiile de pe masa de lîngă șemineu fosneau periculos. Am pus o carte peste ele, să nu zboare, și am traversat holul spre bucătărie. Mi-ar trebui zile întregi să scot mirosul de boală din casă... și la ce-ar ajuta? Cît timp o să mă simt bine? O revenire, parcă așa-i zice, și o dată cu ea, se pare, un sentiment grozav de speranță. Un sentiment înșelător? Sigur că înșelător. Ar putea ține zile, săptămîni sau chiar luni întregi, și poți s-o iei cum vrei. Acalmie sau pauză. Revenirea mamei s-a petrecut prea tîrziu. Trăise șase luni de durere și năucire, neînțelegînd de ce nu putea muri. Să n-ai dureri. Pentru mine asta ar fi un miracol. Să nu-ți mai fie frică de durere. Să poți uita durerea. Singura revenire. Să dai semn de mîntuire poporului Tău prin ușurarea păcatelor prin blînda milă a Domnului nostru... așa curgeau înainte vorbele frumoase, ritmice. Ce ciudat, să-mi vină în minte chiar acele vorbe după atîta timp. Prin care zilele de primăvară din înalturi s-au pogorît asupra noastră, și... încă ceva, parcă despre umbra morții. M-am întors în birou și am luat dicționarul de pe raft. Dicționarul limbii engleze vechi, greu mai e. A trebuit să mă așez jos înainte de a-l deschide, ca să caut cuvintele. Iertare sau izbăvire a păcatelor sau a altor greșeli. O descreștere sau reducere a

forței unei boli sau a unei dureri. Cuvîntul „temporar" pus între paranteze. Poate că alinîndu-mă, Dumnezeu va fi iertător cu mine. Poate că mă voi simți și mai ușurată. Poate că m-am ticnit.

M-am hotărît să spăl podeaua bucătăriei. Era doar ora opt dimineața și nimeni n-o să apară încă timp de cîteva ceasuri bune. Bună era mila blajină, dar dacă te uitai în jur, părea chiar nepotrivită. Nici măcar Dumnezeu nu părea să se folosească prea mult de ea. Cerințele sale mi se păreau a fi istovitoare. Nesfîrșite. Bibi n-ar fi de acord cu asta, ar spune: „ai nevoie doar de credință și asta-i tot", dar, la urma urmelor, eu nu m-am înțeles niciodată cu ea în nici o privință. „*Au contraire*, iubito." Atunci, demult, cînd era elevă la Trinity și ochii ei frumoși străluceau. A fost un tic pe care l-a arborat vreun an. Părea mai elegant decît să spui pe șleau că nu ești de acord, iar ea nu fusese niciodată de acord cu nimeni, în afară de Charles Barry.

Lucrul cel mai groaznic atunci cînd speli pe jos este că ți se zbîrcesc mîinile și-ți înțepenesc din cauza apei fierbinți și a murdăriei, iar podeaua nu arată mult mai bine decît la început. Trebuie să-mi cumpăr niște mănuși de cauciuc dacă o să-mi fac un obicei din a mă înhăma la treabă!

M-am căznit să deschid geamul de la bucătărie și, cînd am reușit în sfîrșit, zgomotul circulației de afară a intrat o dată cu vîntul. Am terminat cele trei camere. Mă întrebam dacă va veni mama să mă laude. Dar așa ceva nu i-a stat niciodată în fire și nu cred că și-a schimbat personalitatea într-atît în acești șapte ani de cînd a murit.

Apa țîșni din robinetul de la baie într-un șuvoi maro, care se diluă treptat în culoarea obișnuită a apei de oraș. Încăperea se umplu de aburi alinători. Înainte de a-mi scoate hainele, am acoperit oglinda cea lungă cu un prosop. Singurul lucru pe care nu-l suport este să-mi văd trupul secătuit. Nu mai e vorba de romantism, de obiect fără stăpîn, ci doar de o grotescă victimă à la Hogarth. Voiam să rămîn neclintită în alinarea mea. Nu gîndul morții mă neliniștește, ci procesul morții.

— Nu înțeleg, spuse mama cu o voce neliniștită.

În aerul cald plutea mireasma fînului cosit.

— Nu înțeleg, pur și simplu. Credeam că-ți place la Trinity.

— Nu cîștig nimic de-acolo. Și nici eu nu pun nimic de la mine. Doar că mă plictisesc de moarte... Asta-i cea mai bună caracterizare pentru tot ceea ce fac eu acolo. Simt că-mi irosesc timpul. Timpul. Cîteodată am sentimentul îngrozitor că aș putea fi pedepsită pentru că-mi irosesc prea mult timp.

— Nu fi copil, draga mea. Vorbitul în șarade n-a dus niciodată nicăieri.

— Aș vrea să plec de acolo.

— Să pleci? De ce?

— Ca să mă uit în jur.

— Ttttt.

— Să-mi dau seama dacă pot sta pe propriile mele picioare, dacă pot trăi de una singură, dacă pot să mă maturizez, să devin și eu cineva!

— Ei, bine, dacă-mi ceri părerea, ai să poți face mai bine toate acestea dacă rămîi la colegiu pînă la absolvire. Ești încă un copil. Ești mult mai imatură decît Bibi.

— Nu mă mai întorc acolo trimestrul următor. Dacă va mai trebui să mă uit la ramoliții ăia bătrîni în uniformele lor murdare, dondănind despre Shakespeare, o să mă țicnesc de-a binelea. Tranca, tranca... N-avem decît să stăm acolo, cu sutele, notîndu-le vorbele plicticoase sau moțăind, iar ei dondăne într-una, ca albinele în depărtări. Nici măcar nu le pasă dacă pe noi ne interesează sau nu. Vai, Doamne.

— Dar ei sînt oameni deștepți, ai de învățat...

— Mamă, eu nu mă mai întorc acolo...

— Ttttt...

La celălalt capăt al grădinii, tata și Bibi slăbeau plasa de tenis și-o răsuceau în sus. Constance nu știuse niciodată de fapt de ce trebuia făcut așa. Ca și alte multe lucruri, așa trebuia făcut, niciodată nu se dădea nici o explicație.

— Asta-i mai rău decît să nu-ți fi trecut examenele.

Bibi rîdea de ceva ce-i spusese tata. Sunetul – ordonat, cum trebuie – străbătea împreună cu mireasma de fîn peste straturile de flori.

— Şi te distrezi, nu-i aşa? Se pare că te distrezi mereu. La dans şi alte chestii d'astea?

— Nu se pune problema distracţiei.

Tata şi Bibi se îndreptau spre ele. Bibi bătea o minge în pămînt cu racheta, cum fac copiii mici.

— Dacă aştepţi pînă îţi iei licenţa, o să ai o calificare.

— Calificare pentru ce?

— Constance, cît poţi fi de enervantă! Nu ştiu cine-ţi bagă în cap aşa ceva! Bibi are o slujbă bună, prietenele ei au şi ele slujbe bune sau sînt măritate. Este un lucru cît se poate de normal să ai o calificare.

— Dar eu nu vreau să fiu secretara calificată a nimănui.

— Dar mai sînt şi...

— Şi nici profesoară, şi nici asistentă socială...

— Atunci ce vrei să faci?

— Ţi-am mai spus... să plec... să mă uit în jur.

Bibi şi tata veniră şi se aşezară în şezlonguri lîngă ele. Erau rumeni la faţă, dar nu încinşi.

— Cine a cîştigat? întrebă Constance.

— M-a snopit!

— Am bătut-o destul de frumuşel, spuse tata mîndru. Barbara, fii bună şi adu-mi o bere!

Bibi se ridică.

— Şi bea şi tu ceva... Dacă mă gîndesc bine, o să beau doar un suc de lămîie. M-am cam îngrăşat în ultima vreme, zise el privindu-şi mînios talia.

— Vorbeşti prostii, Maurice, îţi închipui tot felul de lucruri. Dă-mi şi mie un gin cu tonic, dragă.

— Cîntarul din baie nu-şi imaginează nimic. Şi dacă nu sînt atent pot să mă îngraş oricînd. Suc de lămîie am spus.

— Constance, tu vrei ceva? întrebă Bibi, îndreptîndu-se spre casă.

— Nu, mulţumesc.

— Şi gheaţă, nu uita să pui gheaţă în ginul meu. Maurice, Constance vrea să plece de la colegiu.

— Da? De ce? răsună vocea tatei destul de dezinteresată.

Constance îşi smulse un fir lung de păr din creştetul capului şi îl răsuci pe deget.

— Aş vrea să plec.

— I-am spus că ar trebui să aştepte să-şi ia licenţa mai întîi. E un lucru prostesc să...

— Eu am socotit întotdeauna că o licenţă în engleză şi franceză nu-ţi ajută la nimic. Bag seama că şi Constance a ajuns la aceeaşi concluzie. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

— Dar vrea să plece.

Constance desfăcu firul de păr de pe deget şi-l lăsă să cadă în iarbă.

— Te-ai gîndit la ceva anume?

— M-am gîndit că... Londra probabil... Aş avea banii pe care mi i-a lăsat bunica. N-aş avea nevoie...

— N-ar trebui să te atingi de banii aceia, izbucni mama supărată.

Tata îi făcu semn cu mîna.

— Sau poate Paris...

— Se ridică probleme de schimb de bani şi de permis de muncă...

— Oricum aş vrea să încerc mai întîi la Londra. Să văd ce se întîmplă.

— Dar ce-ai vrea tu să se întîmple?

— Nu ştiu, răspunse ea, roşind dintr-o dată. Aş vrea să încerc... să scriu... dar nu...

Tata o privi cu o sclipire de interes.

— Să scrii?

— Nu cred că...

— Să scrii.

O vreme îşi frecă bărbia, încercînd să dea la o parte pielita uscată.

Mama rîse. Rîsul ei fusese întotdeauna muzical, atent controlat.

— Da' ce Dumnezeu știi tu despre scris? Doamne ferește, nici măcar la școală compunerile tale nu erau cine știe ce.

— Să scrie! repetă tata.

Pantalonii de tenis aveau o pată verde, chiar deasupra genunchiului.

— A, da. Poți să încerci, dar bagă de seamă... spuse el zîmbind în direcția lui Constance, nu ei personal, ci doar în direcția ei. Lumea e plină de... sau mai bine zis, coșurile de gunoi ale lumii sînt pline de romane nepublicate. Romane vrei să scrii?

Constance roși din nou și încuviință din cap.

— Zău, Maurice, nu cred că ar trebui s-o încurajezi...

— Nici n-o încurajez, nici n-o descurajez. Atîta timp cît Constance nu are pretenția să-i finanțez extravagantele, are libertatea să facă ce vrea cu viața ei. La urma urmei, este viața ei.

— Totuși, e numai un copil, spuse mama descumpănită.

— Cel mai iute și mai simplu mod de a vindeca această boală este să te arunci singur, neprotejat, în vîltoare.

— Da' de ce trebuie să te duci la Londra ca să scrii? De ce nu poți să scrii aici?

— Vreau să plec.

— Vrea să plece! spuse tata zîmbind.

Bibi înainta cu greu prin iarbă, ducînd tava cu paharele în care pluteau cuburile de gheață.

— E de-a dreptul prostesc!

— Ce s-a întîmplat?

Bibi îi întinse tatei paharul cu suc de lămîie. Îi pusese și lui gheață.

— Constance se poartă prosteste!

— Și ce-i nou în asta? Poftim. Spune-mi dacă e bun.

Mama luă o sorbitură.

— Minunat, scumpo!

— Ei, ce-ai mai făcut de data asta? întrebă Bibi.

— Vrea să plece la Londra să scrie romane.

Bibi izbucni în rîs.

— La ce te-ai putea aştepta? Prostănacă. Vai, Constance, ai s-o încurci de-a binelea.

— Taci din gură!

Tata se sculă din şezlong.

— Cred că mă duc să fac o baie. Iau masa la club. Fac şi un bridge.

Aruncă o privire indiferentă spre grădină şi spre terenul de tenis apoi făcu cîţiva paşi spre Constance, întinse mîna şi-i atinse umerii. Dar îşi retrase mîna imediat, de parcă făcuse vreun păcat.

— Cînd pleci?

— Păi... încă n-am să... nici măcar n-am avut vreme să...

— Maurice!

— Să nu pleci fără să-ţi iei rămas bun!

Se îndreptă spre casă, cu paharul de suc în mînă, lăsîndu-şi racheta de tenis s-o pună Bibi la loc.

Clopotul era crăpat, iar sunetul era dogit. Graurii îşi luau zborul din copaci, scoţînd vaiere cîteva clipe, ca apoi să se azvîrle încă o dată în frunziş, pentru a-şi relua ciripitul molcom de seară. Jumătate din piaţetă era inundată de o lumină aurie, iar zidul curbat al portului era scăldat de crestele aurii ale valurilor, cafeneaua se afla la umbră, într-o căldură plăcută, ca o aulă.

Constance urmări păsările pentru o clipă, nimeni altcineva nu părea interesat de clopot, nimeni nu-şi îndrepta gîndul spre Dumnezeu. Bărbatul de la masa din dreapta puse jos creionul cu care scria într-un carnet şi-şi întinse mîna după pahar. Constance îşi strînse pumnii să-şi cheme norocul. El se răsuci să se uite după chelner şi dădu cu ochii de Constance. Zîmbi uşor, recunoscînd faptul că erau străini amîndoi. Ea îi răspunse tot cu un zîmbet şi-şi strînse pumnii mai tare.

În timp ce chelnerul se îndrepta spre ei printre mese, se porni o rafală de vînt, smulgînd pălării de pe creştetele oamenilor, ridicînd fustele, răscolind banii mototoliţi de pe mese. Constance se pomeni cu foile unui carnet la picioare. Se aplecă şi le ridică... şapte, opt pagini scrise mărunt.

Insecte negre, tîrîtoare pe pagina albă. Puse foile în fața ei pe masă și le netezi cu palmele. Cuvinte de neînțeles, azvîrlite de-a valma în ceea ce părea a fi mai multe limbi la un loc. Rînduri puternice subliniate. Icsuri. Se părea că-i plac icsurile.

— Mulțumesc, răsună o voce.

Simți că roșește. Își ridică privirile. El stătea lîngă ea, privind în jos, cu chipul luminat de zîmbet.

— Să știți că n-am citit, zău că n-am citit nimic, spuse ea, izbucnind în rîs. Și să fi vrut, n-aș fi putut oricum, nimeni n-ar fi putut, trebuie să recunoașteți și dumneavoastră.

El îi luă foile și le potrivi la loc în carnetul pe care acum îl ținea în mînă. Brațele îi erau acoperite de păr negru, lucios care i se întindea pînă la încheieturile degetelor. O gorilă, gîndi Constance. Își închipui pădurea de păr negru care trebuia să-i acopere trupul de la umeri pînă în talie. Foarte practic iarna, mai reduce nota de plată la căldură. O gorilă civilizată. Chelnerul își făcu apariția lîngă ei.

— *Signor?*

— *Una bottiglia di bianco. Vino bianco. Grazie...* a, și *due bicchieri*, pahare. *Capisce?*

Obișnuit cu toate acestea, chelnerul încuviință din cap. Luă paharul gol de pe masă, fluturînd un șervet roșu pe deasupra și intră înapoi în cafenea. Bărbatul i se adresă Constancei:

— Vreți să beți un pahar?

Ea îi făcu semn cu mîna spre scaunul gol de la masa ei, iar el se așeză. Cîteva clipe degetele frămîntară carnetul.

— Cîteodată nici eu nu pot citi ce scriu. Abia mă căznesc. Cred că aș putea zice pe drept cuvînt că sînt contra-productiv.

Constance se mira ce-ar putea să-i răspundă.

— Eu...

Sprijinindu-se cu coatele pe masă, el o măsură din ochi.

— Cred că aveți un nume.

Era o afirmație.

— Constance Keating. Vin de la Dublin. Adică din Irlanda. Nu sînt englezoaică. Toată lumea crede că sînt englezoaică. Așa, de la sine. De aceea am ținut să precizez de la bun început.

— Ai precizat-o foarte clar. Ai cumva vreo antipatie față de britanici?

— *Permesso.*

Chelnerul apăru între ei și puse pe masă o sticlă și două pahare.

— O, nu. N-am vrut să spun asta. Doar că... cei mai mulți oameni cred că-i același lucru... știți... englezii și irlandezii... Presupun că-i din pricina faptului că folosim aceeași limbă. Sîntem luați de-a valma. Îmi vine să cred că-i o prostie să-mi pese de asta. Sigur că este, dar am trăit atît de mult printre englezi încît... ei, bine, am ajuns să-mi dau seama de toate diferențele. Dar unde ți-e accentul? mă întreabă adesea, nevenindu-le să creadă. Toți irlandezii vorbesc o limbă poetică, de neînțeles, sînt murdari, violenți și probabil că țin porci în bucătărie. Ceea ce nu-i tocmai așa. De aceea vreau să fac precizările încă de la început. N-aș vrea să fiu vreodată acuzată că mă dau drept altceva. N-aș vrea să fiu agresivă.

El zîmbi ușor. Umplu paharele cu vin.

— Sper că nu te deranjează să bem vin alb? Am probleme cu stomacul și nu am voie să beau roșu. Așa mi-au spus doctorii. Nu roșu.

— Mie îmi place vinul alb.

Sorbi un pic și-apoi privi paharul aprobator.

— Cît despre mine, începu el cu o voce oarecum tristă, eu sînt fericit că sînt britanic.

Ea izbucni în rîs.

— De ce rîzi?

— Îmi pare rău, n-am vrut să fiu nepoliticoasă. Dar vocea dumitale e atît de ne-britanică... arăți atît de...

— Cum arăt?

— Străin.

— Sînt britanic.

Se aplecă peste masă spre ea, cu paharul ridicat în mînă.

— *Swoboda!*

— Asta ce mai e, britanicule!

— Libertate, irlandezo! Britania mi-a făcut acest dar.

— *Swoboda*, își ridică și ea paharul, răspunzînd ironic la toastul lui.

Băură amîndoi.

— Numele meu e Jacob Weinberg.

Își înclină capul către ea cînd i se adresă.

— Un foarte vechi nume englezesc, nu-i așa?

— După cum văd, ești o persoană care se amuză copios. Chiar te sufoci de rîs.

— Da. Mai bine așa.

— Sînt ivreu.

— Mmmm...

— Polonez.

— A, da, știi, eu...

— Dar sînt britanic de mult timp. Înțelegi acum?

— Da, sigur că da... eu...

— Vin în Anglia de cînd aveam șaisprezece ani. Eram un copil. Au trecut treizeci de ani și tot nu pot vorbi limba ca lumea, rîse el cu toată gura, dîndu-și capul pe spate.

Un rîs mai puțin britanic, gîndi Constance.

— Îți dai seama ce peștișor amărît sînt, urmă el, trăgîndu-și scaunul mai aproape de ea. Un peștișor amărît. Și sînt scriitor. Acum ai aflat tot ce era de aflat. *Me voilà.*

Mai sorbi o înghițitură și rămase cu privirile pierdute la ea.

— Scriitor?

— Te deranjează?

— De ce să mă deranjeze? Cunosc foarte mulți scriitori.

— Zău?

— Cei mai mulți sînt morți.

El izbucni în rîs.

— Ar trebui să... ar trebui...?

— Oamenii îmi citesc cărțile doar din întîmplare. Și nu cred că ți s-a întîmplat tocmai dumitale așa ceva.

— Citesc destul de mult.

— Scriitori morți.

— Recuperez însă. Poate că într-o zi am să ajung și la dumneata dacă mai apuc, după cum se zice pe la noi.

— Eu scriu cărți garaghiase. Cîteodată rîd și eu de ele. Scurte, garaghiase. Oamenii le citesc din întîmplare și apoi rîd. Apoi așteaptă să apară următoarea. Asta e bine.

— Cîștigi bine?

— Mă descurc. Am probleme cu limba... cu gramatica. Asta-i o nenorocire pentru un scriitor. Trebuie să admiți că e o nenorocire.

— Da, cred că-i cam greu.

— Vezi dumneata, în mine poloneza și idiș au început să pălească. Nu mă mai descurc cu ele... le mînuiesc mai greu. Iar engleza..., oftă el comic dîndu-și ochii peste cap, asemeni unchiului Sam de pe ecran. Întotdeauna am problemele cu gramatica. Întotdeauna. Sînt un biet peștișor.

— Se pare că ți-ai greșit meseria, rîse ea.

— N-am avut de ales.

Urmă o tăcere îndelungată. Zgomotul și rîsul celorlalți formau un zid, ocrotindu-le tăcerea. Ea își privea mîinile, cu degetele împreunate și nemișcate așezate pe masă, dinaintea ei, și se întreba dacă el spusese tot ce avusese de spus, și dacă tăcerea lor va dura veșnic.

— N-ai nici o umbră pe chip, spuse el într-un tîrziu. Ai chip de călugăriță. Ai o față foarte bine protejată.

Ea îl privi, zîmbind ușor. Chipul lui era umbrit de-a binelea, ochii îi erau totuși liniștiți.

— Îți spun ce-o să facem după ce bem vinul, irlandezo! Mergem să mîncăm pește. Îți place peștele? Aici nu e altceva de mîncat decît pește și macaroane. Macaroane și pește. Și *melanzane*. Mie îmi place carnea. Cînd vin prima dată la Londra și văd carnea, aproape mi-am pierdut mințile. Și pe vremea aia era rațională, dar tot mi-am pierdut mințile. Eram în stare să șed ore întregi dinaintea măcelăriilor să mă uit la carne. Cîteva săptămîni în Italia

mă descurc fără carne. Ce zici? Vorbesc cam mult. Te văd că asta gîndești. Așa e. Vorbesc prea mult. Ce zici?

— Mie îmi place peștele, îmi plac și macaroanele și melanzane... dar...

— Nici un dar. Ne vom îmbăta un pic, ceea ce nu-i rău din cînd în cînd și vom mînca ce ne place, iar apoi ne vom culca împreună, ceea ce iar nu-i rău. Ce zici?

Se aplecă peste masă și-i atinse mîna cu un deget.

— Îmmm?

— Da!

— Bun. Să-ți mai torn niște vin. Îmi plac femeile care știu ce vor.

Bibi intrase în casă. O auzeam mișcînd lucrurile în bucătărie. Era dintre acele femei care trebuiau mereu să umble prin lucrurile din bucătăria altora. Nu-și putea imagina că alții n-ar fi deloc încîntați de aranjamentele pe care le făcea ea. Am scurs ultima picătură din pahar și am aruncat sticla goală în coșul de gunoi.

Am traversat holul și am intrat în bucătărie. Tocmai desfăcea pachețelele cu mîncare și le punea în frigider: un castronaș de porțelan cu supă, o jumătate de budincă, două iaurturi și trei roșii puse într-o pungă de plastic.

— A, bună. Ce grozav arăți atît de devreme! Bună!

Dai pe dinafară de entuziasm, neisprăvito.

S-a întors să mă privească. Pe cap avea o eșarfă de mătase roșu cu albastru, ce și-o înnodase chiar pe vîrful bărbiei, haina era de nurcă închisă la culoare, lucioasă, iar poșeta și mănușile erau ordonat așezate pe masă, lîngă roșii.

— Ai făcut curat?

Am încuviințat din cap.

— Sper că nu ai sărit peste cal.

Luă roșiile și le așeză pe raftul de jos al frigiderului.

— Se vede o mare schimbare. Era o adevărată cocină înainte. Și tu arăți mai bine. Te-ai adunat un pic. Minunat. Ți-ai spălat și părul?

— Da, ce a mai rămas din el.

— Hai, nu pune la suflet, draga mea. E un pas... continuă ea privindu-mă. Minunat.

— Mă simt grozav. Aș fi în stare să dansez, să urc pe munte... și alte lucruri dintr-astea. N-ai vrea să mă duci în oraș?

Bibi închise ușa frigiderului cu multă grijă.

— Dar ce-ai putea face în oraș, pentru numele lui Dumnezeu?

— Aș vrea să văd. N-am mai fost aici de Crăciun de atîta amar de vreme. Aș vrea să văd luminile din Grafton Street, amintiri... știi... Să bem ceva la Hibernian, să ascult colindătorii, să adulmec toate acele miresme grozave de Crăciun. Să-mi amintesc.

— Nimic nu mai este cum a fost.

— Să iau niște cadouri.

— Nimeni nu are nevoie de cadouri, Constance. Nu fi prostuță. E o zi groaznică. Numai cît am venit de la poartă pînă aici și m-am udat de tot. Nimeni nu are nevoie de cadouri. Cînd se va îmbunătăți vremea ai să ne poți lua cadouri la toți, dacă ții atît de mult.

— Cînd se va îmbunătăți vremea... dar m-am oprit. N-avea rost s-o supăr. Aș putea face o baie fierbinte cînd mă întorc. Tare aș vrea să merg, Bibi... zău aș vrea.

— Ai în frigider niște supă și budincă. Doar să le încălzești, asta-i tot. Ți-am pus o pîine în cutie și mai ai o mulțime de fructe. Mai vrei și altceva? Mă întorc după-amiază.

— Du-mă în oraș.

— Ah, Constance, încearcă să te gîndești un pic! Uite, dacă mîine este soare, am să te duc la Glem of the Downs sau în altă parte. Ce zici? Un drum frumos. Dacă e soare...

N-am mai spus nimic. N-avea nici un rost.

— Ce frumos îți vine rochia asta. E îmbucurător să te văd... străduindu-te. Dacă mi-ai da niște haine de-ale tale, aș pune-o pe domnișoara Green să ți le mai strîmteze. De fapt, sînt sigură că ar putea ea trece pe aici, asta ar fi cel mai bine.

— Prefer acele de siguranță.

— Cum vrei. Trebuie să plec. Dar ce-ar fi să bem iute o cafea înainte de a pleca. Sau o ciocolată fierbinte. Nu-i așa că ar fi grozavă o ceașcă de ciocolată fierbinte?

— Nu, mulțumesc.

— Ai luat micul dejun?

— Nu mi-a fost foame.

— Trebuie să încerci să mănînci ceva, Constance. Un pic. Este cel mai important. Mănîncă de prînz, măcar. N-are rost să-ți tot gătim tot felul de lucruri pe care le lași să se strice în frigider.

Am scuturat din cap.

— Iar ai băut, nu? Te miros.

— Și ce dacă? Am băut. Nu încerc să mă ascund.

Bibi își luă mănușa dreaptă de pe masă, și-o trase pe mînă, netezindu-i pielea peste degete.

— Vrem numai să te ajutăm.

— Știu, am spus, încercînd să-mi fac vocea cît se poate de umilă. Îți sînt atît de recunoscătoare...

Începu să-și netezească pe mînă a doua mănușă.

— Nimeni nu are nevoie de recunoștință. Știi și tu; vrem doar să ne ajuți să te ajutăm. Asta-i tot. Trebuie să recunosc că ai dereticat casa foarte frumos. Acum chiar că trebuie să plec. Ai vrea să treacă Charles să te vadă diseară?

— Nu.

Bibi păru ușurată.

— Fetița se adaptează bine. Cred că hotărîrea ta de a nu o vedea este bună. N-am vrea s-o tulburăm.

Tăcere.

— O să mă întîlnesc cu Maica Aloysius mai tîrziu... să vorbesc despre fată.

— A, da. Mulțumesc.

Zîmbete politicoase.

— Copiii abia așteaptă să te vadă. Or să treacă și ei pe aici de îndată ce...

— Da.

— Ei, bine.

— Bine.

— *Au revoir*, draga mea. Nu sări peste cal și încearcă... să nu bei prea mult.

— Tra, la...

Cizmele ei lucioase traversară holul și ieșiră pe ușa din față.

Nici unul dintre ei n-a venit s-o conducă, nici mama, nici tata, nici măcar Bibi. Dacă stai să te gîndești, era un lucru de bun simț, căci despărțirile prelungite deveneau stînjenitoare prin insistențele și sfaturile de bună purtare...

...Constance tocmai punea capacul la tubul de pastă de dinți, cînd auzi un ciocănit la ușă. Apucă un bob uscat de pastă de dinți de pe tub și-l aruncă în chiuvetă.

— Intră.

Tatăl ei intră oprindu-se în prag, privind în cameră cu un oarecare interes.

— Intră, intră, te rog, tocmai...

— Nu vreau să te deranjez.

Era îmbrăcat într-un costum maro de tweed. Ea își aminti că trebuia să plece la țară să-și petreacă sfîrșitul de săptămînă.

— Nu mă deranjezi. Mai am doar cîteva lucruri. Tocmai... zise ea, arătînd către pasta de dinți.

— N-am să intru, spuse el aspru, de parcă ar fi făcut o opțiune de comportament moral. Ești gata? Ți-ai luat biletele și tot ce-ți trebuie? Bani? Ai destui bani pentru călătorie? întrebă, dregîndu-și glasul.

— Mulțumesc, tată. E bine. Sînt foarte bine organizată. Bill mă conduce la vapor.

— Bill. Da. Bine. Bill.

Tata purta ceasul de aur al tatălui său cu lanțul agățat peste vestă și, neavînd ce face, îl scoase din buzunar și începu să-l privească din căușul palmei.

— Timpul zboară. Mi-e teamă că trebuie să...

— Am să mă descurc, tată.

— Da.

Dădu drumul ceasului la loc în buzunar. De cîte ori o lăsase să-l atingă, îl simțise neted, vechi și cald.

— Da. Dacă vin la Londra, te anunț.

— Te rog.

— Să te invit la masă. Probabil că o să-ţi prindă bine cîte-o masă.

Rîseră amîndoi.

— Şi dacă ai să scrii ceva bun, ai putea să-mi trimiţi şi mie.

— Sigur că da.

— Bine, atunci. Trebuie să plec. Mai trebuie să trec să-l iau şi pe Henry LeClerc. Mergem cu maşina la... La revedere.

Îi întinse mîna.

— La revedere, tată.

Străbătu camera către el, cu tubul de pastă rămas în mînă. Îi sărută obrazul drept, uşor parfumat. El păru uimit, dar nu-i displăcu.

— Încearcă, spuse, întorcîndu-se brusc şi traversînd palierul.

— La revedere, strigă Constance după el.

Mai tîrziu mama luă maşina şi plecă să ia masa în oraş. Ea urîse întotdeauna gările, docurile şi magazinele Woolworth, locurile în care sute de oameni te împing şi te lovesc, fără să le pese. Pînă în ultimul moment îşi menţinu dezaprobarea.

— Sper că te vom vedea curînd înapoi, îi spuse ea ieşind din casă.

Bibi nici măcar n-a telefonat.

— Am să-ţi duc valiza pe punte.

— Nu, mulţumesc, Bill. Nu e grea.

— Am putea bea ceva.

— Nu. Mulţumesc, oricum. Prefer să nu. Asta m-ar putea tulbura foarte tare.

— Nu-ţi stă în fire.

— Îmbarcările tind să devină prea emoţionante.

El rîse scurt şi deschise portiera maşinii. Vîntul împrăştie ţărîna la picioarele lor. Pescăruşii ţipau deasupra acoperişurilor negre. Fumul se înalţa o dată cu pescăruşii în adierea vîntului.

— O să ai o traversare bună, spuse Bill.

Scoase valiza maro de piele din portbagaj.

— N-ai bagaj mult.
— Prea puține lucruri au meritat să le iau.
— Poate te întorci curînd.
— Așa a spus și mama. Nu mă mai întorc niciodată.
— Prostii.
— La revedere, Bill.
Îl sărută. Adierea de vînt răscoli rumegușul și paiele.
— Mulțumesc. Mulțumesc pentru tot.
— La revedere, Constance.
— Complimente Angelei Dillon.
El se înroși tot de furie, iar ea se simți meschină.
— Îmi pare rău, n-ar fi trebuit să spun asta. Vă doresc tot...
— Hai, taci, spuse Bill, suindu-se în mașină și trîntind portiera.
Cînd puse piciorul pe pasarelă se gîndi: ei, asta-i, domnișoară, asta e. Asta e.

În cămară era o pereche de cizme vechi îmblănite. Antilopa maro era tocită ici și colo, ceea ce le făcea să arate ponosite. Probabil că le cumpărase cîndva, în timpul războiului, cînd căldura era mai importantă decît eleganța. Mi-am afundat picioarele în ele, sperînd că am să le pot stăpîni mișcarea. Am făcut cîțiva pași de încercare prin cămară și-am pornit-o apoi curajoasă prin hol. Totul părea a fi în ordine, căci chiar dacă vor fi fost ele cîndva cizmele ce săreau poate șapte leghe, zilele lor magice trecuseră de mult. Nu riscam să fiu trîntită la pămînt din prima mișcare. Mi-am pus paltonul, strîngîndu-mi cordonul tare în talie, și mi-am luat căciula de lînă. Mănușile nu le-am găsit. Niciodată nu le poți găsi cînd ai nevoie de ele, doar dacă le închizi în cutii sau sertare, sub cheie, așa cum face Bibi.

Nu mai ningea, dar vîntul de răsărit sufla încă aprig. Grădina din fața casei era la fel de bine rînduită ca întotdeauna. În așteptarea primăverii, rondurile de flori erau greblate sub stratul subțire de zăpadă. Grădinarul lui Bibi vine o dată pe săptămînă, le plivește, tunde iarba, greblează pietrișul de pe alei, taie plantele agățătoare din jurul

ferestrelor de la parter și curăță canalele de scurgere, ca să nu se înfunde cu frunze. Marțea era ziua lui. Nu-mi tulbura niciodată singurătatea. Își primea ceaiul și doi biscuiți la ușa din spate, dînd din cap a mulțumire mută și dispărea în magazia de lemn din fundul grădinii, unde țineam uneltele. Înainte de plecare, lăsa ceașca cu urme de zahăr și ceai, lingurița de argint și farfurioara pe polița de lîngă ușa bucătăriei. Dacă i-aș fi apărut cumva în cale, mi-ar mai fi mulțumit încă o dată, cu același gest al capului, atîta tot. Două înclinări din cap timp de cinci sau șase săptămîni, la asta s-a rezumat toată comunicarea noastră. Grădina din spate a fost lăsată în paragină de la moartea Tatei. Pomii au rămas necurățați, terenul de tenis arată părăsit, năpădit de iarbă și buruieni, aleile sînt acoperite de mușchi. Totuși este important, susținea Bibi, ca grădina din față să fie menținută în formă, avînd în vedere că, într-un viitor nu prea îndepărtat, casa va fi scoasă la vînzare.

Balustrada de fier din dreptul treptelor mi s-a părut înghețată. Fir-ar să fie de mănuși afurisite! Am rămas o clipă în spatele porții, uitîndu-mă la mașini. Roțile lor azvîrleau în urmă evantaie de apă noroioasă. Zăpada murdară se întărise pe trotuar. Nori verzui, plini de zăpadă, apăsau peste oraș. Vîntul pătrundea tăios prin palton, pulover, prin rochia mea albastră, ajungînd la pielea slăbită de boală și făcîndu-mă să tremur. Îmi pierise curajul ce mă cuprinsese cînd o pornisem prin hol și deodată m-a cuprins frica. Nu-mi dădeam exact seama de ce îmi era frică. Totul îmi era atît de cunoscut. Casele cu terase, gardurile vii îngrijit tăiate, felinarele argintii, copacii... Atît de cunoscute. Eram acasă. La Londra, de cîte ori închideam ochii, vedeam treptele acestea de granit, simțeam trepidația pămîntului la trecerea mașinilor, adulmecam mirosul gardurilor vii, al prafului și al focurilor de frunze uscate. Atît de cunoscut. Sanctuarul meu de altă dată. Urci cele douăsprezece trepte pînă la ușa din față și, prin deschizătura cutiei de scrisori, vezi un petic dreptunghiular de podea, picioarele mesei, covorul roșu primitor și pantofii lustruiți care se îndreaptă spre tine. Dar toate acestea au trecut de mult, iar acum norii apăsători,

gardul viu recent tăiat, pustiul iernii se răspîndesc nevăzute spre mine. Ochii caselor mă privesc larg deschişi. Roţile maşinilor aruncă evantaiele de apă tot mai sus. Ai putea chiar să te îneci în ele. M-am apucat strîns de grilajul porţii, să nu mă azvîrle vîntul în evantaiele de apă de sub roţile maşinilor.

— Paranoia, am spus.

Probabil că am spus-o foarte tare, căci un bărbat din staţia de autobuz se răsuci să se uite la mine. Părea îngheţat de frig. Probabil că aştepta de mult. Mă privi îngrijorat, ca şi cum îşi imagina că aveam să-i fac şi eu alte necazuri.

— Par... a... noi... a.

Cizmele îmi atîrnau grele cînd am străbătut înapoi aleea şi am urcat cele douăsprezece trepte pînă la uşă. Efortul de a ridica greutatea fiecărui picior de pe o treaptă pe alta mă făcea să-mi simt inima rupîndu-se în piept.

Doar după ce am închis uşa în urma mea, am simţit că începe să mă părăsească teama, năpădindu-mă în schimb frigul şi oboseala. M-am lăsat cu grijă pe unul dintre scaunele de lîngă uşă. N-aş putea spune că a fost o ieşire prea izbutită.

Tramvaiele erau atît de frumoase, legănîndu-se pe şinele lor argintii, asemeni unor vapoare. La magazinul de încălţăminte primeai întotdeauna un balon roşu, albastru, puteai să alegi orice culoare voiai, galben, de pildă, ca o lună agăţată de şnurul lung. Vîntul trăgea de el cînd traversai strada, urcînd în goană ultimele cîteva trepte ca să te fereşti de maşini, strîngînd-o pe Doică de mînă şi trăgînd cu nădejde de şnurul lunii plutitoare. Putea să scape, să zboare liber, purtat de vînt în jurul pămîntului, ori s-o ia în sus, să se întîlnească cu luna din cer, sau să se împotmolească în gardul înalt din jurul parcului College. Sau să se izbească de tramvai. O dată chiar aşa s-a şi întîmplat şi am izbucnit în plîns. Doica şi-a scos batista albă, împăturită, din buzunarul paltonului şi mi-a şters ochii. „Uite, mi-a spus, uite, acolo" şi mi-a arătat strada în amurg, mărginită de case înalte, iar la capătul ei munţii înalţi, lumea de afară, iar dincolo de ei, soarele

apunînd, un balon de aur azvîrlindu-se în hăul de după dealuri.

— O să mai vină înapoi vreodată? am întrebat-o eu, gîndindu-mă, cred, la balonul meu.

— Da, scumpo. O să se întoarcă. Se-ntoarce întotdeauna. Chiar dacă-s nori mari și negri și nu-l vezi. El tot acolo sus e, mergînd mereu roată împrejur.

Mi-au trebuit mulți ani să mă conving de acest adevăr eretic.

Am rîs de umbra aceasta de demult.

— Credeam că am dat cizmele astea călduroase.

Mama apăru în capul scărilor, cu mîna pe bucla balustradei. I-am văzut chiar sclipirea inelelor, cînd și-a mișcat degetele.

— Oricum, sigur am avut de gînd să le dau. Arată cumplit. Le-am cumpărat în anul acela cînd credeam că n-o să mai căpătăm vreodată cărbuni. A trebuit să folosim gioarse dintr-astea. Groaznice. Unde le-ai găsit?

— În cămară. Sînt o mulțime de lucruri ciudate acolo. Uitate de cine știe cînd.

— Dar ce tot faci acolo, înfofolită așa?

— Mă gîndeam la tramvaie.

— Arăți de parcă nu ți-ar fi bine. Ești bolnavă?

— Da, mamă.

— De ce te gîndeai tocmai la tramvaie? N-am mai văzut tramvaie de ani de zile. Ce ciudat să te gîndești tocmai la ele.

— Cîteodată nu poți opri ca tot felul de imagini ciudate să-ți dea năvală în minte.

— Dar ai fost perfect sănătoasă cînd erai mică, în afară de pojar și varicelă. Bibi făcea des bronșită, dar tu n-ai fost niciodată bolnavă. Nu-mi amintesc să fi fost vreodată.

Mă privi curioasă.

— Ce ai pățit?

— Am cancer, mamă.

Se răsuci brusc pe călcîie și o porni către ușa bucătăriei.

— Mi-ar fi plăcut să am un fiu, spuse de parcă era vina mea că nu avusese.

— Eu regret foarte puține lucruri pe lume, dar ăsta e unul dintre ele.

Se întoarse și mă privi peste umăr.

— Cancer ai spus?

— Da.

— Ciudat. Nimeni din familie n-a mai avut așa ceva.

— Dar...

N-avea nici un rost să-i arăt ceea ce era evident.

— Trebuie să facă cineva un început în toate, am răspuns eu în schimb.

— Întotdeauna ne-ai făcut probleme!

Am izbucnit în rîs. Holul era gol. Tremuram. M-am ridicat în picioare și-am pornit să-mi caut sticla de whisky. Licoarea vieții mele.

Bill mi-a cumpărat bradul.

Ședeam la măsuța mea lîngă foc, încercînd să mă concentrez, să-mi adun gîndurile răzlețe, să dau chip imaginilor care mi se înghesuiau în minte, și cuvintelor ce le dădeau un oarecare sens.

— Scrii la mașină, precum văd! spuse el, intrînd în cameră cu bradul în mînă. Mireasma ácelor de brad umplu încăperea.

— Vezi ce animal ascultător sînt? Am adus pom, la comandă!

L-a pus jos și ne-am uitat la el. Era un brăduț bun, cu ramuri dese și regulate, chiar așa cum îmi dorisem. L-a înfipt într-o vază rotundă de aramă.

— E grozav! Nemaipomenit de frumos! Îți mulțumesc, Bill!

— Unde să ți-l pun?

— Pe măsuța aceea din dreptul ferestrei. Ești tare bun. Sper că nu ți-a dat prea multă bătaie de cap.

— Da' ce naiba te-ai îmbrăcat așa?

De-abia atunci mi-am dat seama că nu-mi scosesem încă cizmele și paltonul.

— Ei...

— Sper că n-aveai de gînd să ieşi afară? M-aş supăra tare, tare rău, dacă ai face o prostie ca asta.

— Le-am pus doar aşa, că să mă amuz.

— Hai să te cred. Aşa... zise el punînd brăduţul pe masă. Nu-i aşa că arată minunat! Dar podoabe ai?

— Trebuie să fie pe undeva. O să le caut mai tîrziu. Sînt foarte emoţionată. Dac-aş mai fi la şcoală, aş scrie o compunere: „Ultimul meu pom de Crăciun".

— Eşti groaznică, rîse el.

— Vrei o cafea? N-am nici cea mai vagă idee cît e ceasul.

— Nu, mulţumesc. Îmi fac vizitele la pacienţi şi am o groază de treabă. Hai, stai jos şi lasă-mă să-ţi scot chestiile alea din picioare.

M-am aşezat. Mi-a scos uşor cizmele pe rînd şi le-a aşezat pe podea, una lîngă alta.

— Parcă eşti gata să te îneci în ele. Cred că ai fost în forţă astăzi. Să baţi la maşină, să te scufunzi în cizme, chiar să faci un pic de rînduială pe aici... Ce scrii acolo la maşină, dacă nu sînt indiscret?

M-am lăsat pe spetează scaunului. Ca să văd pomul mai bine.

— Am crezut că aş putea să-mi aranjez nişte treburi. Întotdeauna am fost determinată să cred că o conştientizare...

Fusese atîta linişte în Pădurea de Pini, că se auzeau ăcele căzînd pe jos şi susurul îndepărtat al apei.

— Conştientizare? întrebă Bill, ştergîndu-şi cu batista urmele de răşină de pe mîini.

— Credeam că apropierea sfîrşitului îmi va limpezi mintea mai bine, că-mi va dezvălui vreo rînduială anume: „Să ştiţi de la mine, atunci cînd omul ştie că va fi spînzurat într-o săptămînă sau două, îşi poate concentra mintea mai bine." Iată însă că o zicală înţeleaptă a dat greş de data asta. Iar eu mă pierd într-un hăţiş de mărunţişuri.

— Numai că pe tine n-o să te spînzure nimeni într-o săptămînă-două.

— Hai să nu intrăm în amănunte!

— Da' cine a spus asta? Oricum, sună destul de familiar.

— Nu cred că-mi aduc bine aminte. Mai bine te-ai duce să-ți vizitezi pacienții. Gripă, pojar, dureri de șale. Iar eu am să împodobesc pomul. Mîine poți să vii să-l admiri... și poate-ți faci timp să bei ceva.

— Da, sigur că da. N-ar fi bine să-ți caut papucii sau ceva să-ți pun în picioare?

— Nu, mi-e bine așa.

— E rece pe jos.

— O să mă încalț mai tîrziu. Hai, du-te.

Îmi atinse umărul cu degetul. Pe mîneca hainei îi atîrnau cîteva ace mici.

— Mulțumesc, Bill.

Jacob Weinberg avea două camere mici la etajul întîi al unei case care da spre golf. Un drum îngust despărțea casele de plaja plină de pietre; ziua era năpădit de zgomotul asurzitor al mașinilor cu claxoane care mai de care mai sonore.

Noaptea, însă, era liniștit. Marea suspina printre pietre, iar graurii ciripeau uneori în somn, pe crengile copacilor. Constance stătea pe balcon și se uita peste drum, la mare. Luminile felinarelor păreau flori printre oleandri. Trei-patru bărci acostaseră printre pietre, iar în depărtare se vedeau alte cîteva lăsînd dîre de lumină pe apele întunecate, ademenind peștii la suprafață. Vocile pescarilor străbăteau peste ape. Atmosfera aceasta romantică este insuportabilă, gîndea ea. Insuportabilă. Se întoarse în cameră. El stătea lîngă masă și-și turna vin într-un pahar. Pentru prima dată băgă de seamă ce mîini avea, cu încheieturile noduroase, de om bătrîn.

— Trebuie să-ți spun ceva, zise ea, îndreptîndu-se către masă și privindu-l drept în ochi.

— Hai, zi, răspunse el, dînd din cap.

— N-am mai făcut asta niciodată.

— Stai jos, irlandezo, o îmbie el, împingînd paharul cu vin spre ea. Relexează-te. E foarte important să fii

relexată. Eu am mai făcut-o. Îmi place. O să-ți placă și ție.

Ea se așează ascultătoare. El mai trase un scaun și se așează în fața ei.

— Bea, îi porunci.

Băură amîndoi. El o privi peste buza paharului.

— De ce? întrebă el în cele din urmă.

Cred că am greșit... ah, știu că am greșit mereu. Părea atît de simplu cu ani în urmă, cînd am plecat de acasă. Voiam doar să fiu liberă. Complet liberă. Voiam să descopăr tot ce trebuia descoperit, în felul meu, în ritmul meu. Să nu fiu... obligată. Sperasem să...

Îl privi. Ochii îi erau închiși, iar pleoapele-i păreau niște cochilii albicioase în hăuri întunecate, ciudate, de parcă nu le-ar fi atins vreodată nici soarele, nici vîntul.

— ...să devin scriitoare. Dar n-am reușit. Cred că n-am avut nimic de spus. Poate nici talent n-am avut... nici vreo țintă anume. Cred că și asta a fost.

— Cine-a spus că n-ai reușit? întrebă el, cu ochii încă închiși.

— Mi-am dat seama singură. Am trimis cîte o schiță ici și colo. Dar n-a prins. N-aveam vînă, n-aveam identitate.

Lumina plutea în licoarea roșie din pahare, licărind ca stelele.

— Trebuie să-ți găsești o identitate. Poate...

Ea ridică paharul plin de stele.

— Nu prea știu să mă exprim.

El zîmbi, deschizînd ochii.

— Totuși, nu mi-ai răspuns la întrebare.

— A, da. Am crezut întotdeauna că-mi va sta în cale. Acest fel de implicare mi-ar fi întunecat scopul. Ești nevoit întotdeauna să-ți adaptezi gîndurile... Ceea ce pentru un bărbat nu-i același lucru. Ei sînt atît de... neîmblînziți.

— Dar nici măcar n-ai fost curioasă să vezi cum e?

— Ba da, dar am văzut că naște atîta suferință. Așa că mi s-a părut mai bine s-o las baltă. Cred că e vorba doar de egoism... Da, cred că, de fapt, la asta se reduce

totul. La apărarea veşnică. Veşnica cruţare de orice sursă de durere.

— Şi ce te-a făcut să te răzgîndeşti?

Ea rămase tăcută o clipă, aplecîndu-şi din nou capul spre pahar.

— Nu, nu m-am răzgîndit. Şi nici nu vreau să stîrnesc nici o reacţie în lanţ de legături şi responsabilităţi. Vreau doar să văd cum e să faci dragoste, pînă nu e prea tîrziu.

— Şi mă alegi pe mine, izbucni el în rîs. Mă bucur că mă alegi pe mine, irlandezo! Mîine o să mergem la hotelul tău, să-ţi adunăm bagajele şi să te muţi aici, la mine.

— A, nu... eu...

Mai turnă vin în pahar.

— Eşti căsătorit? întrebă ea, după o tăcere îndelungată.

— N-am pe nimeni. Nimic. De mult n-am mai avut pe nimeni, răspunse el, plimbîndu-şi un deget îndoit pe buza paharului. De pe vremea războiului.

— Îmi pare rău.

— Nu-i nevoie să spui îţi pare rău. Ăsta-i doar un cuvînt. Dacă-l tot repeţi îşi pierde înţelesul. Un fel de hocus-pocus. Prea multora le pare rău.

El îşi întinse mîinile peste masă. Ea le privi uimită.

— Te sperie mîinile mele?

Îşi răsuci palmele în sus, ca să i se vadă brazdele adînci şi triste ce le străbăteau.

— Nu.

Ea întinse mîna dreaptă şi o lăsă în palma lui.

— N-ai de ce să-ţi fie frică. Sînt urîte... da. Urîte. Dar au supravieţuit. E o cinste să supravieţuieşti. Nu-i aşa?

Închise palma, apucîndu-i mîna.

— Dar ce-ai păţit? întrebă ea, neştiind dacă se cădea s-o facă.

— Mi-au rupt degetele. Şi oasele astea de aici; şi de aici. Nu ştiu cum se numesc. Da. Astea. Am avut noroc. Ar fi putut să mă omoare ca pe ceilalţi. Dar au preferat

să-mi rupă oasele mai întîi... așa, ca un aperitiv. Apoi a fost prea tîrziu să mă mai omoare. Se terminase. Cred că de fapt nici n-aveau de gînd să mă omoare. Tata fusese muzician și poate au crezut că voiam și eu să fiu la fel. Nu poți fi un muzician bun dacă nu-ți miști degetele bine. Cu mine însă au dat greș. Eu pot să cînt la mașina de scris. Trebuiau de fapt să mă omoare, rîse el. Acum încep să am și artrită. Ceea ce nu-i plăcut deloc...

— Eu...

— Ceea ce mi se pare ciudat este că știu... chiar și acum... pot să spun... astăzi, dacă vreunul dintre ei intră în cameră, ori în vreun restaurant sau într-un bar. Știu. Începe să-mi tremure corpul. Mîinile mai întîi, apoi tot corpul. Nu pot face nimic să mă stăpînesc. De ce tremur, mă întreb, de parcă aș avea friguri, și încep să privesc în jur. Și dau cu ochii de vreun tînăr sau de vreun bătrîn. Poate de o fată frumoasă. N-are importanță. Nici nu-mi trebuie să-i aud vocea. Și-atunci trebuie să plec. E ceva înăuntrul meu, ceva animalic, în afara controlului meu. Și dacă mă gîndesc, n-aș putea spune că-i urăsc. E doar o teamă pe care nu mi-o pot stăpîni. N-am ce face.

Ea își trase mîna dintr-a lui și se ridică.

— Mi-e frig.

— Biată irlandeză, cît de deprimant pot fi!

Se ridică și el, ocoli masa, îndreptîndu-se spre ea. O cuprinse cu brațele și o trase spre căldura trupului său.

— O să fie bine. Crede-mă. O să fie bine.

Am găsit podoabele în cutia albastră de lemn care, așa cum bine îmi aduceam aminte, era în dulapul din colțul cămării. Ușa dulapului nu mai fusese deschisă de ani de zile, așa că a trebuit să mă duc în bucătărie, să iau un cuțit cu care să forțez ușa, să curăț cojile de vopsea uscată. Cînd am reușit în cele din urmă să deschid ușa, m-a izbit mirosul de praf, de șoareci și cizme de cauciuc prea vechi. Se aflau acolo rînduite uneltele de pescuit ale tatei, chiar așa cum le lăsase el. Undițele lui Hardy și năvoadele, sprijinite de perete, tot felul de saci de pînză și cutii de muște așezate ordonat pe raft, cizmele care

răspîndeau mirosul acesta, așezate pe podea sub cuiul de care atîrna o jachetă impermeabilă, atît de uscată acum că arăta ca și cînd ar fi fost gata să se pulverizeze la cea mai mică atingere. Oricum, nici nu-mi dădea prin cap să ating jacheta sau orice altceva. Nu ni se îngăduise niciodată să-i deranjăm tatei lucrurile. Mă simțeam destul de vinovată că-i invadasem biroul ca să-mi mai atrag și alte dojeni umblînd la uneltele lui de pescuit.

Într-o ladă lungă, ca un coșciug mic, se aflau bețele și mingile de cricket. Cercurile și stîlpii erau sub raftul cel mai de jos, le-ar fi prins bine un strat de vopsea. Se mai aflau acolo și cîteva rachete de tenis care trebuiau aruncate. O să facă ea, Bibi, rînduială într-o bună zi: pe unele o să le trimită la vreo organizație de binefacere, pe altele o să le vîndă, cîteva le va păstra în eventualitatea că vor mai fi cîndva de folos. Uite și două bețe de hockey... ce familie de sportivi am fost... o lacrosse, niște bastoane și o pereche de patine. Pe raftul din fața ușii stătea pălăria de grădină a mamei și, în spatele ei, coșul ei de lemn, cu o pereche de foarfeci stînd liniștite în el. Afurisitul ăsta de dulap avea un aer de Frumoasă din pădurea adormită, care mă făcea să mă simt tare stînjenită.

Pe perete, într-un alt cui, atîrna o manta militară britanică. Sînt sigură că era a bunicului. E de mirare că moliile sau șoarecii n-au ros-o în tot acest timp. În spatele ei am descoperit cutia albastră de lemn, învelită cu grijă în cîteva foi de ziar prăfuite. Am scos-o în hol și am întepenit la loc ușa dulapului, închizînd în urmă mucegaiul și strigoii nevăzuți. Beculețele aveau un cordon pe care l-am băgat în priză și m-am așezat pe scaun să le privesc. Să mă odihnesc. Nu m-au mai emoționat ca atunci cînd eram copil. Parcă nu mai răspîndeau nici o vrajă. Păreau tare vechi și obosite, lipsite de orice farmec, ca și mine. Stăteam fără vlagă pe scaun, nedorind altceva decît să-mi mai aud inima bătînd. Atunci am auzit deschizîndu-se ușa de la intrare și pașii lui Bibi străbătînd holul. Ca de obicei, a intrat în bucătărie, să mă controleze. Am zîmbit. Pașii străbătură holul din nou și Bibi intră în cameră.

— *Comme c'est beau!* exclamă ea, oprindu-se în prag. Vai, Constance, ce frumos! Minunat, dragă! Sper că n-ai făcut prea mult exces de zel.

— Nu-mi plac becurile astea. N-ai vrea să-mi iei unele dintr-alea mici, ca perlele? Astea sînt atît de demodate. Ca acelea din biserică.

— Ba eu cred că-s drăguțe. Ție nu ți se pare că sînt drăguțe?

Bibi aprinse lumina și ne-am uitat una la alta clipind din ochi. Lîngă ea se afla o fată măruntică și negricioasă.

— Nu pot să pricep de ce stai pe întuneric. Pari vlăguită. Ai făcut prea multe. Am să pregătesc un ceai. Ea e Bridie. Ești foarte, foarte norocoasă, draga mea, o să poată sta cu tine vreo lună și mai bine. Dacă vă împăcați, bineînțeles, o să-ți dea o mînă de ajutor. O să aibă grijă de casă. Cît mă duc eu să pun ceainicul, puteți să stați de vorbă un pic.

Bibi ieși iute din cameră, iar eu și fata am rămas cu ochii una la alta, în tăcere.

— Bună, Bridie, am spus eu, într-un tîrziu. De ce nu stai jos?

— Mulțumesc, domnișoară.

Străbătu calmă camera și se așeză în fotoliu, de cealaltă parte a focului.

— Nu crezi că niște beculețe ar fi mai potrivite?

Înainte de a-mi răspunde, ea se uită la pom. Îl privi lung, cu atenție.

— O dată am văzut un pom care n-avea în el decît luminițe albastre. Peste tot, doar albastre. Arăta grozav.

— Ce idee bună! Am s-o rog pe Bibi să-mi ia un șirag de beculețe albastre. Ești infirmieră?

— Nu, domnișoară, sînt orfană!

— Am rîs. Schiță și ea un zîmbet.

— Și eu sînt la fel, dacă stau să mă gîndesc.

— Dar eu nu sînt orfană ca dumneavoastră, domnișoară, eu am stat la orfelinat toată viața. În ultimii trei ani am și lucrat acolo. S-au purtat foarte frumos cu mine. Doamna Barry mă știe de cînd eram mică... De cînd eram... dînsa a fost tare bună cu mine.

— Şi acum vrei să pleci de acolo?

— Păi...

Tăcu o vreme, uitîndu-se la flăcări şi la scînteile care scăpărau în hăul şemineului.

— Toţi au fost...

— ... foarte buni cu tine...

— Da, domnişoară.

De data asta îşi îndreptă privirile spre mine, judecîndu-mă, cîntărindu-mă atent.

— Şi ce-ai de gînd să faci cînd ai să pleci de aici? N-ai să stai prea mult aici, să ştii!

— Mă gîndeam să plec în Anglia.

— De ce în Anglia?

— Mă gîndeam că ar fi o schimbare, domnişoară. Multe fete se duc acolo. Nu te cunoaşte nimeni acolo. Oricum...

— Oricum, ce?

Dădu din umeri şi-şi feri din nou privirile, îndreptîndu-le spre foc.

— Ţi-a spus Bibi ce-i cu mine?

— Mi-a spus că nu vă simţiţi prea bine, domnişoară. Doar atît, zău.

Am zîmbit.

— Nu vreau să fiu dădăcită.

— Eu am să fac numai ce-mi spuneţi, domnişoară. Asta mă pricep. O să vă spună doamna Barry. Asta am fost învăţată să fac.

— Pentru început, nu vreau să-mi spui domnişoară. Mă cheamă Constance, ai înţeles?

— Da, răspunse ea, dînd din cap.

Poate că a şi zîmbit, dar nu mi-am putut da seama.

— Da' de ce te-ai gîndit să vii aici? Nu e o slujbă prea veselă. Să stai cu o pisăloagă capricioasă ca mine, să aştepţi să fie şi mai rău.

— Plata e bună. Oferta doamnei Barry e bună, apoi mai e şi faptul că pot să stau aici. O să am nevoie de ceva bani cînd mă duc la Londra. Dacă aş fi lucrat într-un restaurant sau într-un magazin, aş fi fost nevoită să cheltu-

iesc tot ce cîştigam ca să mă întreţin. Mă îndoiesc că aş fi putut să-mi adun măcar banii de drum.

— Te-ai gîndit la toate?!

— Da.

— Te-ar deranja dacă te-aş ruga să scrii cîte ceva? Adică, dacă ţi-aş dicta. S-ar putea întîmpla ca eu să nu mai fiu în stare să scriu singură. Sper să nu fie cazul, dar nu poţi şti niciodată.

— Sigur că da. Sînt foarte bună la scris. La şcoală eram cea mai bună la ortografie.

— Grozav.

Bibi împinse uşa cu tava de ceai şi intră.

— Ei, v-aţi înţeles?

— De fapt, Bridie trebuie să hotărască. Eu sînt mulţumită. Dar nu cred că are nici cea mai mică idee despre ceea ce-o aşteaptă.

— I-am explicat.

— Explicaţiile sînt egale cu zero.

— Mi-ar plăcea să rămîn.

— Ceaiul... Bridie, Constance. Am cumpărat o prăjitură Bewley cînd am ieşit în oraş. Ştiu că-ţi place.

Am luat farfurioara pe care mi-o întindea şi am pus-o pe masă. Am rupt o bucăţică din prăjitură şi am băgat-o în gură. Bibi mi-a pus ceaşca de ceai lîngă farfurioară. Am început să mestec.

— Splendid. S-a aranjat, deci. O s-o aduc mîine, cu lucruri cu tot. Maica Aloysius va fi foarte încîntată că totul s-a aranjat atît de bine. Serveşte-te cu zahăr, dacă-ţi place, Bridie. Ia şi o bucată de prăjitură.

Nu puteam înghiţi nimic. Mi se astupase gîtul cu totul. Am luat o gură de ceai şi am încercat să împing pe gît în jos firimiturile de prăjitură înmuiate.

— Trebuie să mănînce, spuse Bibi, arătînd cu capul spre mine. Doctorul spune că trebuie să mănînce.

Bridie îşi mesteca prăjitura fără să scoată o vorbă.

— Dacă mi-ai lua nişte beculeţe pentru pom...

— Dar astea sînt minunate.

— Ce culoare ziceai, Bridie?

— Albastre, răspunse ea.

— Albastre, te rog, Bibi, dintr-alea mici, albastre.

— Mîine vine Donald de la Downside.

— Şi dacă nu găseşti albastre, şi aurii ar fi frumoase. Ce zici, Bridie?

Ea încuviinţă din cap.

— Trebuie să-l aştept la aeroport. Cred că pe la două şi jumătate aterizează avionul.

— Poate le cumpără Bridie şi mi le aduce mîine. Crezi că s-ar putea?

— Sigur că da. Mi-ar plăcea să dau o fugă prin oraş.

— Să-ţi dau nişte bani.

— Nu-i nevoie. Am destui. O să vă spun după aia cît îmi datoraţi.

— Aşa că n-o să prea am timp să te scot la plimbare mîine după-masă. Pînă mă întorc de la aeroport, pînă îi dau prînzul lui Donald...

— Nu-i nimic, Bibi, nu-ţi face griji.

— Poate poimîine, dacă se mai schimbă vremea.

— Ar fi grozav!

— Ne-am înţeles, deci, Bridie. Du tava în bucătărie şi las-o pe masă. Trebuie să mergem.

Bridie adună ascultătoare ceştile şi farfuriile pe tavă şi ieşi din cameră.

— Ei, ce zici?

— Pare drăguţă.

— De încredere?

— Da.

— Bine, am să-i spun maicii Aloysius. Cred că e puţin tulburată acum... dar e de încredere. Maica spune că te poţi bizui pe ea. Hai, mănîncă-ţi prăjitura!

— Bine.

— La revedere.

Mă sărută în grabă pe creştet.

— Ne vedem mîine. Nu mai face exces de zel. Arăţi groaznic... obosită, adică. Foarte obosită.

— Mă simt bine.

— Ne vedem mîine.

I-am făcut semn cu mîna.

După ce închise ușa, am stat să le aud pașii prin hol și ușa din față închizîndu-se în urma lor, apoi am azvîrlit afurisita ei de prăjitură și ceaiul în foc. Of, Doamne!

Casa mirosea a pisici leneșe de oraș, care dorm ziua întreagă pe masă, printre scrisori ce par uitate, sau pe fotoliul dintre telefon și ușa de pe palierul ce ducea către baia lui Constance... o cameră ce fusese cîndva o seră victoriană de-a dreptul frumoasă. Postamentul de cărămidă mai era încă înconjurat de polițe acoperite de gresie pentru ghivecele de flori. Aproape toate geamurile, înalte de la nivelul taliei pînă sub tavan, fuseseră vopsite în alb, pentru mai multă intimitate. Rămăseseră nevopsite cîteva ochiuri de geam din loc în loc, să lase lumina să pătrundă înăuntru și aburul să iasă afară, atunci cînd reușeai să le deschizi cu opinteli. Ușa de sticlă dădea spre o scară de fier ce cobora în spirală într-o grădină mică, cu un castan plantat în colțul din care apăra cel mai bine casa de soare. Pisicilor le plăcea tare mult în baie, și cel puțin una dintre ele putea fi găsită pe vreo poliță ori pe scaunul de răchită de lîngă cadă, ori chiar în cadă. Parcă au crescut acolo, își imagina Constance, la fel ca palmierii din sera de odinioară. Una dintre încăperile mai mari fusese despărțită în două, fiecare cu cîte o fereastră înaltă care dădea spre castan, iar bucătăria ieșea în afară pe piloni de metal, deasupra a ceea ce fusese cîndva o curte mai mică.

— Pardon, scumpo, spuse lăptarul, depășind-o pe scări, cu lădița lui portocalie plină de sticle.

— Bună ziua.

Își așeză banii în grămăjoară pe cutia telefonului: șilingii și monedele de șase penny. Una dintre pisici își frecă urechile de gleznele ei, o clipă, apoi dispăru în coridorul întunecat. Lăptarul fluiera la etajul doi. Constance formă numărul centralei. Tata spunea întotdeauna că lăptarii sînt cei mai mari pungași din lume. Pe ăsta îl chema Sid. Nu părea a fi pungaș, era doar mulțumit, ca toată lumea pe care o întîlneai, că era pace și nu război.

— Alo!

— Bună, Bibi! spuse Constance azvîrlind monedele în cutia telefonului.

— Alo?

— Bibi, eu sînt, alo!

— Unde ești? Pari atît de aproape.

— Acasă la mine. Am un apartament.

— Grozav, răsună vocea ei fără prea mult interes.

— E minunat. Două camere! Am avut un noroc teribil. Un apartament de-adevăratelea. Nu am nimic comun cu nimeni.

— Și unde este?

— În Notting Hill.

— Aproape de Harrods?

Bibi cunoștea doar cartierele selecte.

— Nu prea departe. Te rog să-i spui și mamei, da? Spune-i că am un apartament, cu tot ce-mi trebuie. Poți să vii și tu să stai la mine.

— Grozav.

— Mi-am luat chiar și o slujbă... așa că nu trebuie să-și facă prea multe griji. Nimeni nu trebuie să-mi ducă grija.

— Nici nu cred că ți-a dus-o careva. Știi doar că Mama își face probleme doar cu cei din jurul ei, iar Tata nu-și face nici un fel de griji cu nimic. Și ce slujbă zici că ți-ai găsit?

— Nu-i mare lucru, pînă una alta, dar cîștig ceva. Deretic într-o agenție de publicitate, fac ceaiul, chestii d-astea. Treburi mărunte, dar cu perspectivă.

— Ceva cu reclame de genul „Guinness e ideală pentru dumneavoastră?

— Da, cam așa ceva.

— Oricum, nu-ți bate capul prea tare.

Pip, pip, pip.

Constance mai azvîrli niște monede în cutie.

— Și tu... ce faci?

— Minunat. Ai pierdut o groază de petreceri minunate. Dar cred că sînt destule și acolo.

— Nu prea. Charles ce face? Mai e pe acolo?

— Își dă examenele finale săptămîna viitoare. Trage tare. Deși nu prea are de ce... se va descurca.

— Sigur că da.

— Asta-i tot spun și lui. Bill iese mereu cu Angela Dillon.

— Săracul de el!

— Se pare că-i place.

Corăbii înecate.

— Deși cred că...

— Ce?

— A, nimic, nimic.

— Da' Mama și Tata ce fac?

— Bine. La fel. Mama e teribil de ocupată. Tata e plecat acum. Nu s-a schimbat nimic.

— Bine! De fapt asta e ceea ce vrei să auzi cînd ești plecat.

— Știi, Constance...

— Ce e?

Se gîndi mai bine la ceea ce voia să spună.

— Nimic important. Cred că te costă o groază de bani telefonul. Nu prea avem noutăți pe aici. Totul merge înainte. O să le spun că ești bine. O să le spun că ți-ai luat slujbă.

— Bine, mulțumesc. Te rog să vii să stai cu mine. Găsești oricînd un loc de dormit aici.

— Îhm.

Pip, pip, pip.

— La revedere, Bibi. La revedere.

Liniște.

Doar Sid, lăptarul, își zornăie sticlele pe scări.

— Pa, scumpo, pa.

— Pa.

După vreo jumătate de oră de scris, îmi obosește mîna. Mă dor degetele să țin creionul strîns. Nu mai pot bate deloc la mașină. Apăsarea degetelor pe clape îmi stîrnește rîuri de durere în brațe și în ceafă. Poate că fata asta, cum o cheamă oare, o avea mai multă minte, o fi în stare să pună pe hîrtie cuvintele, punctele, virgulele, acolo unde

trebuie. Ce mînioasă o să fie Bibi să găsească casa ca o cocină, vasele nespălate, praful de două degete, iar noi două cufundate în truda aproape zadarnică de a crea ceva. Comentariul meu asupra mea înainte de ceasul al doisprezecelea... o neo-odisee, ca să zic așa. Trec printr-o accelerare a procesului de îmbătrînire, comprimînd în șase luni ofilirea care apare în mod normal în cincisprezece sau douăzeci de ani. Deprind, fără să am însă răgazul de adaptare, toate neputințele trupului, concentrarea ciudată a minții pe trecut, retragerea treptată din șuvoiul celor vii, din contactele mai mult sau mai puțin plăcute cu ceilalți, oamenii vii. Îmi dau seama că mă împuținez, spre deosebire de cei care îmbătrînesc în mod firesc, care scad doar în ochii celorlalți.

Mi-ar plăcea să merg la biserica Sfînta Maria de Crăciun, dar nu din motive religioase, ci mai degrabă să-mi mai umplu nările de mirosul pernițelor prăfuite și al cerii de lustruit candelabrele, să simt aerul călduț, abia trecînd printre barele de metal, să mă simt o clipă liniștită că nu s-a schimbat nimic. Tencuiala cade de pe pereți, cuvintele rămîn. Ramurile netunse ale arțarului se lovesc de ferestrele înalte. Cuvintele rămîn acolo, pe paginile subțiri ale cărților. Doamne, las-o pe roaba ta să plece în pace, după înțeleaptă vorba ta. Nu, Crăciunul înseamnă bucurie.

Pe mine și pe Bibi ne-au trimis înainte pe jos, cu Doica. Cu șosetele trase bine pînă la genunchi și ținute cu jartiere de elastic care-ți lăsau urme pe picior, ce nu treceau toată iarna. Pălăriile strîns legate sub bărbie cu panglici de catifea, în ton cu gulerele hainei. O monedă de doi penny ascunsă bine într-una dintre mănușile de blană. Căci ochii mei au văzut mîntuirea Ta, pe care Tu ai arătat-o tuturor. Vocea preotului se rostogolea pe pereții scorojiți, în timp ce se ruga pentru soldații și marinarii din război, pentru săracii și bolnavii din parohie și pentru ocîrmuitorii acestei lumi bolnave, și le trimitea înțelepciune. Pace vouă... și Duhul Sfînt. De fapt niciodată nu dădeam prea mare atenție la astea, iar Bibi se întorcea spre Charles și Roma cu un entuziasm care, în timp, s-a

transformat într-o rigiditate aproape evanghelică; veselia și fericirea au fost înlocuite de datorie și virtute.

— De ce stai acolo, pe întuneric, Constance? Tu ești, Constance, nu-i așa? răsună arțăgoasă vocea mamei din prag.

— Da, eu sînt, Constance.

— Cred că mi-am pierdut ochelarii. Nu mai văd cum trebuie fără ochelari. Ce plicticos. Eu am avut mereu ochi buni. Tu nu faci nimic altceva decît să stai tot timpul. Și cînd erai mică, tot așa făceai. Visezi, te uiți în gol. Pierzi timpul.

— Mă gîndesc, mamă.

— Așa spuneai mereu, dacă-mi aduc bine aminte. Purtarea asta nu te duce nicăieri. Ție ți-a ajutat la ceva?

— Nu, Mamă, nu cred.

— M-ar fi mirat să se fi ales ceva de tine în viață. Mi-am dat seama atunci, cînd ai plecat de la Trinity așa, fără motiv, că n-aveai forță... Șemineul ăla trebuie curățat.

O buclă de fum scăpase în încăpere. Mama tuși ușor, ținîndu-și dosul palmei la gură.

— De nici una dintre noi nu s-a ales prea mare lucru, nu-i așa?

— Bibi s-a măritat. Are patru copii încîntători. Și-a găsit un loc. În vreme ce...

— M-am întrebat mereu de ce te-ai măritat tu cu Tata, am întrerupt-o eu.

— Mi-am închipuit eu că te gîndești la tot felul de obrăznicii.

O urmă de zîmbet îi traversă fața.

— Nu mi s-a părut niciodată că v-ați fi potrivit. Dar poate că m-am înșelat.

— Mi-a oferit tot ce mi-am dorit și m-a lăsat în pace. Eu aș fi zis că a fost cea mai bună alegere. El și-ar fi dorit un fiu. Amîndoi ne-am fi dorit... Doar că... Cred că a fost o căsnicie la fel de bună ca oricare alta...

Vîntul agită rămurelele netăiate ale plantelor agățătoare de la ferestre. Mama se înfioră ușor și făcu un pas către foc.

— Niciodată nu mi-a fost așa de frig. Focul nici nu se aprinde cum trebuie, dacă nu cureți șemineul ca lumea. Dl. Fannin...

— Da, o să-l curăț.

— Și nu uita să scoți husele, cărțile...

— Sigur, n-o să uit.

— Lui îi plăcea mai mult compania bărbaților. Misogin... așa se zice? Misogin. Nu spun că...

— Sigur că nu.

— Mulți bărbați sînt ca el. Au nevoie de femei, dar nu le plac deloc. Cred că asta are legătură cu felul în care au fost crescuți. Dar pe mine nu m-a deranjat niciodată.

— Nu ți-ai imaginat vreodată că poate... era vreo altă femeie, într-altă parte? Toate nopțile petrecute la club pînă tîrziu? Toate plecările lui la sfîrșit de săptămînă? Nu te-ai gîndit niciodată?

— Ce întrebare prostească! Barbara n-ar fi pus nicicînd o astfel de întrebare. Aprinde lumina. Întunericul e atît de obositor.

Am întins mîna și becul a înflorit în veioză. Eram singură și focul stătea într-adevăr să se stingă.

Zăcea întins lîngă ea, cu mîinile încrucișate sub cap, privind în tavan unduirea răsfrîngerilor luminoase ale mării.

— Bună dimineața.

El continuă să privească vrăjit mișcările strălucitoare, dar zîmbi răspunzîndu-i.

— Cum m-am descurcat? întrebă ea roșind, simțindu-și întregul trup năpădit de emoție.

— Oh, Doamne, îmi pare rău că am întrebat așa o prostie. Mi-a scăpat fără să-mi dau seama. Socotește că n-am întrebat. N-aș vrea să crezi că...

El se răsuci pe-o parte ca s-o privească.

— Nu-ți face griji, irlandezo. A fost bine. Data viitoare va fi și mai bine. Cu timpul ai să te perfecționezi. Trebuie să înveți să te relexezi. Asta e foarte important. Să te relexezi. Doar nu conduci mașina.

— Dar eu nu știu să conduc mașina.

— Știi ce vreau să spun?

— Da.

— Tu nu te relexezi nici măcar cînd dormi. Mîinile îți sînt încleștate în pumni mici. Eu te urmăresc.

— Cred că am fost mereu așa. Am un temperament nervos.

— Bărbații au tot felul de fantezii în minte. Tot soiul de vise despre...

— Despre regulatul perfect?

— Eu n-aș fi zis chiar așa.

— Și nu iese niciodată chiar așa cum vrei?

— Nu chiar. Poate chiar mai interesant... poate; dar nu știu nici eu. Cîteodată imaginația ne poartă dincolo de puterile secătuite ale trupurilor noastre.

— Tu faci des asta?

— Nu, irlandezo, rîse el. Din cînd în cînd. Asta-i tot. Mă ține în funcțiune mai mult imaginația, uneori mai bine decît realitatea, continuă el, atingîndu-i ușor umărul gol. Totuși, realitatea de acum îmi place. Acum o să fac o cafea și apoi trebuie să lucrez două ore. În fiecare zi trebuie să lucrez două ore. Asta-i regula mea. Dacă nu-mi respect regulile, mi se duce puțin viața de rîpă. Tu te duci la hotel, îți faci bagajele și le aduci aici, da?

Dădu cearșaful la o parte și coborî din pat. Rămase în soare, mîngîindu-și gînditor burta. Spre deosebire de tatăl ei, pe el nu părea să-l deranjeze pieile care-i atîrnau.

— Crezi că... Ești sigur că vrei asta?

— Da. Doar n-o să ia lumea foc. Pentru o vreme, o să ne luptăm să fim un pic mulțumiți. Ăsta-i un tratament bun.

O privi din nou și zîmbi.

— Ia uită-te pe fereastră.

Ea se ridică în capul oaselor și privi pe geam. Un zid scund despărțea drumul de plaja pietroasă și de mare. Năvoade roșii și cafenii îmbrăcau zidul. Marea strălucea în lumina soarelui. Frunzele leandrilor abia se clinteau. Doi bătrîni aplecați pe scaune de lemn împleteau năvoade, dînd din cap și vorbind.

— Cum să nu te relexezi într-așa o priveliște?

— Ai dreptate.

— După prînz, vom înota. Știu un loc foarte bun pentru înot. Acolo marea e atît de verde, cum n-am mai văzut nicăieri.

— Îți place să organizezi totul, nu-i așa?

El se aplecă și-și adună pantalonii de pe jos.

— Îmi pare rău. Fac planuri mereu. Cîteodată uit că și alții mai sînt... Pentru mine e important să știu ce fac în orice clipă a zilei. În orice zi a vieții mele. Muncesc, citesc, mănînc, mă relexez, dorm. Plenuiesc totul. Planurile sînt siguranța mea.

— Nici un pic de loc pentru neprevăzut?

— Nu. Dacă se poate, nu. Ce zic eu aici? Tu ești neprevăzutul, irlandezo. Dar un neprevăzut ca ăsta îmi ajunge pentru mult timp.

— Ce caraghios ești, rîse ea. Bine... tu faci planurile, iar eu gătesc. Ce zici de asta? Dacă mie nu-mi plac planurile tale, îți spun. Iar dacă ție nu-ți plac bucatele mele, îmi spui și tu.

— Cafeaua, zise el, aruncîndu-și din nou pantalonii pe jos.

Se duse într-o debara mare ce servea drept bucătărie, îl auzi aprinzînd un chibrit și dînd drumul la gaze.

— Cît fierbe ceainicul, eu intru în duș și după aia poți face unul și tu.

— Chiar te rog. Amorul te face să miroși.

— Dar miroase bine, irlandezo, ce zici? rîse el.

— Va trebui să mă obișnuiesc.

El turnă apă în ceainic. Cînd dădu drumul la robinet, un zgomot ritmic și liniștitor se auzi pe țevi. Ea își puse capul la loc pe pernă și închise ochii.

— Pun pariu că ești dintr-ăia care se scoală cu noaptea în cap. Cît e ceasul?

— Opt fără douăzeci, spuse el lipăind cu tălpile goale spre baie.

— Mamma mia, Jacob!

— Mă scol la întotdeauna șapte jumătate. De la mulți ani fac asta. Dimineața devreme e mai mult loc în lume. Gîndurile pot să crească, iar apoi trebuie să se retragă la

loc atunci cînd încep să se frece oamenii de ele. Dac-aș fi cu adevărat un bărbat puternic, m-aș scula la cinci, dar e prea greu. Ceasul din trupul meu spune nu.

— Ceasul din trupul meu spune nu la ora opt fără douăzeci.

— Brostii! exclamă el, intrînd în baie.

Brostiile, asta-i vorbă bună, își spuse ea, trebuie să mi-o introduc și eu în vocabular. Țevile pocniră din nou și mirosul de aburi pătrunse în cameră. Două motociclete trecură cu zgomot pe stradă și se auzi vocea unui bărbat:

— Mario! È, Mario!

Nici un răspuns. Ora asta era matinală și pentru Mario. Mă întreb dacă o să am un copil. O mică explozie de viață. Dar cred că e prea mult dintr-o dată. Se spune că se întîmplă cu atît mai greu, cu cît ești mai bătrînă. Ar fi groaznic dacă planul meu ar da greș. Totuși va fi fost un vis frumos, și spre deosebire de alte vise, pe acesta o să mi-l aduc aminte. O să-l retrăiesc de cîte ori o să vreau.

— Mario!

Ce ciudat să aud pocniturile și plescăiturile astea pentru prima oară. Să îmi împart intimitatea trupului meu cu un străin. Oare sînt acum alta? Întregită poate, pentru prima oară? Dar nu cred să fiu altfel. Poate ceva mai conștientă de propria-mi vanitate care nu mă va lăsa să pier de tot de pe fața pămîntului, fără să las vreo urmă. Sperasem – prostește, acum îmi dau seama – să mă imortalizez prin scris. Iată însă că trebuie să recurg la metode mai convenționale. Ce furioasă ar fi Mama dacă ar ști ce pun la cale. Cît despre Bibi, ea ar fi mai degrabă ofensată decît supărată... Ofensarea neînduplecată, asta este arma ei, arma ei publică, dar își va folosi și cealaltă armă, secretă: se va ruga pentru mine.

— Constance!

Deschise ochii. Jacob stătea în picioare lîngă ea, îmbrăcat, întinzîndu-i o ceașcă de cafea...

— Ai adormit iar. Ăsta-i semn bun.

— Ce crezi, sînt un monstru? întrebă ea ridicîndu-se și luînd ceașca.

— Poate. Dar numai un monstru mititel.

— Ce jalnic să fii doar un monstru mititel.

— Bea-ţi cafeaua. Ţara ta naşte monştri. Din vremuri preistorice. Tu nu faci altceva decît să urmezi modelul naţional.

— Vai!

— Fac cafea bună, nu?

— Da.

— Mario!

Se auzi zgomotul de storuri trase şi un şuvoi de cuvinte neînţelese se revărsă în stradă.

Îmi este tot mai greu să ţin socoteala trecerii timpului. Întunecimea iernii mă face să discern tot mai greu între dimineaţă şi seară. Nici măcar foame nu-mi mai este. De cînd nu m-am mai clintit din fotoliul ăsta? Am dormit noaptea sau în timpul zilei? Parcă a fost şi Bibi aici. Asta-mi aduc aminte, dar cînd a fost? Acum o oră, sau poate ieri? Spre deosebire de puşcăriaşii care-şi ţin socoteala timpului făcînd scrijeliturі pe perete, se pare că eu nu mai am nevoie de o astfel de evidenţă. Pentru mine este o lungă zi de iarnă, care nu poate avea decît un singur sfîrşit. S-a stins focul. Trebuie să mă ocup de el. Să scot cenuşa. Dar mai întîi trebuie să caut sticla de whisky. Dacă mi-aş aduce aminte unde am pus-o! Ce prostie, să-mi umplu hăul minţii cu atîtea amintiri din trecut, şi-acum să nu mai pot găsi sticla de whisky, tocmai acum cînd îmi trebuie mai mult. Singura mea nevoie. Şi pe Dumnezeu l-am pierdut, pe undeva, din neglijenţă, cred, mai degrabă decît premeditat. Am fost copilul Lui, fără îndoială, cu şosetele prinse în jartiere sub genunchi. Pe vremea aceea eram profund convinsă de sistemul Lui de pedeapsă şi răsplată, de mila Lui dreaptă, de perspectiva minunată a veşniciei fericite. Pe măsură ce am depăşit această convingere n-am avut grijă să o înlocuiesc cu alta, şi-ntr-o bună zi am descoperit că Dumnezeu s-a dus, iar asta m-a întristat pentru că însemna că nu mai eram copil, dar m-a şi bucurat pentru că mi-am dat seama că puteam de-acum să-mi stabilesc propriile mele reguli. Luminiţe albastre care să strălucească în pomul de Crăciun, asta-i

ce-mi trebuie acum. Dar mai întîi sticla, apoi luminițele albastre. Doar așa s-ar mai putea întoarce veselia.

— S-a stins focul.

Bill părea atît de înalt, cum stătea între mine și ușă, umplînd toată camera.

— Ce zi e azi?

— Miercuri.

— Miercuri, am repetat eu, înregistrînd în memorie această informație. Cît e ceasul?

— Aproape unsprezece.

— Vai, Doamne!

Bill traversă camera și trase perdelele. Afară era o lumină mohorîtă, totuși era ziuă.

— Încep să pierd noțiunea timpului. Nici nu cred că m-am culcat în pat.

— Nici nu arăți a fi dormit în pat.

— Tocmai aveam de gînd să beau ceva... ceva care să mă învioreze. Ai timp sau chef să bei ceva cu mine?

Se uită la mine o clipă.

— Da, un pahar mic.

— Problema esențială e însă că... am pierdut sticla.

— Cît cauți tu sticla, eu mă ocup de foc. E frig aici. Ai o găleată pentru cenușă și vătrai?

— Nu trebuie să...

— Nici tu n-ar trebui să-ți contrazici doctorul.

M-am sculat din fotoliu cu mare greutate.

— O să găsești de toate lîngă ușă, în bucătărie. De cenușă și de chestiile-astea se ocupă Joe, cînd vine joi. N-ai vrea o cafea mai bine, spune drept?

— Ba da, dacă nu te deranjează prea tare.

— Bine, am să fac cafeaua.

— Pacienții mei se sperie de cel mai mic damf de alcool, căci le place ca doctorul să fie model de cumpătare și sănătate.

Bill veni după mine în hol: stîng, drept, stîng, drept. Văd că îmi pot stăpîni picioarele. Și îl simt cum mă urmărește.

— Constance...

— Hai, Bill, fă focul, te rog...

Am răsucit robinetul și-am ținut degetul sub jetul de apă s-o simt când vine mai fierbinte, apoi am umplut cafetiera.

„Eu fac cafea bună, irlandezo! Cea mai bună cafea din lume eu o fac!"

— Brostii, am exclamat eu plictisită.

— Ce spui? întrebă Bill.

— A... nimic. Mi-am adus aminte de ceva.

Bill ieși din bucătărie cu vătraiul și căldarea de cenușă.

Am pus boabele negre și unsuroase de cafea în rîșniță și i-am dat drumul.

„Doar o cană mare și apă fiartă. N-ai nevoie de mașinăriile astea moderne ca să faci o cafea pe cinste."

„Ia mai lasă-mă în pace, polonez arțăgos."

Șopteam vorbele astea mînioasă, nevrînd să mă audă Bill. Cineva izbucni în rîs. Am amestecat cafeaua în apa fierbinte, am înșurubat capacul și am pus cafetiera pe foc. Îl auzeam pe Bill trebăluind în camera de alături. Speram ca pacienții lui să nu se sperie că mirosea a fum și cenușă. Cești, zăhar, linguriță, lapte. Am deschis ușa frigiderului și-am dat cu ochii de budinca adusă de Bibi. Am scos laptele și am trîntit ușa la loc. O să vină fata aia, nu mai știu cum o cheamă. O s-o mănînce ea, înainte să apară Bibi.

— Gata! zise Bill, punînd căldarea după ușă.

— Să mă spăl pe mîini. Eram bun de fată în casă!

— Pun rămășag că acasă nu faci focul.

— Sigur că nu. Da' de ce crezi că m-am însurat? Nici pantofii nu mi-i fac și nici hainele nu le pun la loc. Le las pe jos împrăștiate. Și, oricum, am încălzire centrală.

— Vezi de cîte am scăpat?

— Poate cu tine ar fi fost altfel.

— N-aș crede. Ne-am fi înăcrit amîndoi. Un cuplu îmbătrînit și morocănos.

— Ca majoritatea cuplurilor.

— Poate. Iau eu tava, tu adu cafetiera.

Am închis aragazul și am luat cafetiera. Pe raftul de lîngă ușă am văzut o sticlă neîncepută de whisky. Am scăpat de căutat. Simpla ei atingere îmi dădea putere.

— Știi, Constance... patul acela te mai așteaptă încă. Aș dori să te gîndești serios.

Focul ardea măreț în grătarul șemineului dintre noi.

Am scuturat din cap.

— Bibi mi-a găsit o fată. Vine de astăzi. E drăguță. Este orfană și a fost deprinsă să facă ce i se spune și să fie recunoscătoare pentru orice.

— După cît te știu pe tine, ai s-o dezveți imediat.

— Se poate mișca să-mi aducă una-alta. Ce-mi trebuie mai mult? Tot ce-mi trebuie e cineva care să-mi aducă una-alta și să mă asculte dacă îmi vine cheful să vorbesc. Să fie pe aici... în caz de nevoie. Nu mă forța, Bill. Așa vreau eu, zău.

— Bine, Constance. Mă dau bătut. N-ai de ce-ți face griji.

— Promiți?

— Da.

— Ce face Angela?

— Nu-și vede capul. Cu Crăciunul și... cu celelalte... e bine. Da, e în formă. Mulțumesc de întrebare.

— Și copiii?

— Ca orice copii, îmi închipui. Se aruncă în inconștient cu mare zarvă. O zarvă absolut agresivă. Și n-ai cum să te ferești de ea. Pare să stoarcă toată energia din ei. Cristina merge la Trinity în toamnă.

— Atît de mare s-a făcut? Cît de iute trec toate, ca s-o ia apoi din nou de la capăt! Ce-o să facă?

— Medicina. Dacă va primi note suficient de bune. Nu mai merge de-acum să fie fata lui tăticu. Uneori, cînd nu-i urăsc de-a binelea, chiar îmi este milă de tinerii ăștia. Ei nu se distrează deloc... cînd mă gîndesc cît de mult ne distram noi...

— Fiecare generație are distracțiile ei.

— Poate că da.

— Cred că ar disprețui distracțiile noastre, dacă am putea să le descriem.

— Nu mai e chip să te apropii de Brittas acum. Am trecut pe acolo vara asta și mi-am blestemat zilele. Milioane de oameni viermuind de colo-colo. Peste tot numai bungalowuri și caravane. Iad, nu alta. Ca pe bulevard în zi de sărbătoare.

Bill amestecă zahărul în cafea, gîndindu-se cît de groaznic e totul.

— Oricum, Angelei nu i-a plăcut niciodată la Brittas, spuse el în cele din urmă.

Whiskyul din ceașcă străpunsese durerea, învăluind-o cu căldura lui, apărîndu-mă pentru o clipă, doar pentru o clipă.

— Știi ce-aș fi vrut să fac, de fapt?

— Ce?

— Am visat mereu să ajung medic generalist. Undeva în vest. Poate la Connemara, la Galway sau chiar la Clare. Într-un orășel unde toată lumea se cunoaște, cu locuri bune de pescuit. O casă veche, o bucată de pămînt. Am urît întotdeauna marile orașe.

— Ai fi putut să pleci oricînd.

— Aș fi putut, în ceea ce mă privește pe mine, rîse el.

— S-ar fi supărat Angela?

— E așa de ușor să învinuiești pe alții pentru greșelile pe care le facem noi înșine în viață.

— Așa e.

— Ce ciudat... eu nu mi-am dorit prea mult, n-am avut niciodată ambiții mari, știi tu prea bine... dar am obținut tot ce-au rîvnit alții...

— Două mașini.

— Tu m-ai readus întotdeauna la realitate, rîse el.

— Sînt rea. Sîntem cu toții absurzi; patetici. Ce noroc că nu m-am măritat cu tine, altminteri ai fi fost acum un doctor deprimat în Connemara, hurducîndu-te într-o mașină veche în care intră ploaia, trăgînd la măsea și tînjind în taină la luminile strălucitoare ale Dublinului, la cabinetele de consultații din Fitzwilliam Square. Înăcrit. Țăranii te-ar iubi pentru că ai uitat să le trimiți notele de plată, iar cei înstăriți s-ar purta frumos cu tine la club, dar

și-ar trata bolile la altul mai tînăr, căruia nu-i tremură mîinile.

— Mă faci să mă simt bine.

— Mai toarnă-ți cafea.

— Un strop. Apoi trebuie s-o iau din loc. În mașina mea nu intră ploaia, am și radiator și radio. Poate am să-mi pun și o saună într-o bună zi.

— Mai toarnă-mi și mie, l-am rugat întinzîndu-mi ceașca.

Rămase pe loc și mă privi îndelung, scrutînd cu ochii lui albaștri și buni parodia mea de trup. Mi-am ridicat mîna în semn de apărare.

— Vai, nu, te rog.

Se ridică, îmi atinse mîna ușor, apoi turnă ce mai rămăsese din cafea în amîndouă ceștile.

— Îmi place să stau cu tine, Constance. Ți-am simțit lipsa în toți anii cît ai fost plecată. Îmi închipui că o să-mi lipsești mereu.

— Dansam bine împreună.

— Da.

— Pe mine nu mă mai țin picioarele deloc. Tu cred că mai dansezi, nu-i așa?

— Din cînd în cînd. Deși nu-mi mai face plăcere.

— Da' ce-ți face plăcere acum?

— Nu știu... nu mai am sentimentul acela atît de puternic pe care-l aveam din cînd în cînd, cînd eram tineri... au mai rămas doar cîteva lucruri care-mi dau într-adevăr un sentiment de bunăstare pasivă... cîte o cursă în Golful Dublin joi seara, nici nu-mi trebuie să cîștig, doar să fiu acolo; cîte o plimbare mai lungă pe munte, singur, fără nimeni în preajmă, fără conversații; pescuitul, munca, uneori, cînd se ivește cîte ceva ieșit din comun, care să-mi pună mintea la treabă. Cîte o întrebare mai ciudată. Dar nu dansul, cu siguranță. Trebuie să plec, Constance. Unii dintre pacienții mei au început deja să sufere de isteria specifică dinaintea Crăciunului. Hai să te ajut să te bagi în pat. Arăți cumplit. Ți-ar prinde bine să dormi un pic, înfășurată la căldură.

— Mulțumesc, pot să mă bag și singură în pat.

— Dar, pentru Dumnezeu, nu te mai împotrivi atîta.

Vorbea serios. M-am ridicat și m-am îndreptat încet spre dormitor. Făcusem prostia să-mi las sticla pe masă. El rămăsese în picioare lîngă șemineu, privindu-mă. M-am bucurat că nu venea după mine, căci mai aveam încă mîndria de a nu lăsa pe nimeni, nici măcar pe doctor, să-mi vadă oribila epavă a trupului. Mi-am desfăcut fusta și mi-am scos pulovărul. M-am așezat pe pat și am început să-mi trag ciorapii. Degetele-mi pulsau din pricina efortului. Într-un loc se dusese un fir de la ciorap, urcînd pînă la o gaură, sub genunchi. Am auzit pașii lui Bill străbătînd holul.

— Stai o clipă, am strigat. O clipă!

M-am lăsat pe pernă și mi-am înfășurat așternutul în jurul trupului.

— Poți să intri!

El veni cu sticla în mînă.

— Ți-ai uitat licoarea vieții.

— Mulțumesc.

— Ți-e bine?

— Ce întrebare prostească!

— Știi tu ce-am vrut să zic, de fapt. Vrei să-ți dau niște pastile înainte de a pleca?

— Nu. Le am aici, la îndemînă, dacă-mi trebuie.

— O să mă întorc. Hai, ia-o mai ușor, Constance!

Se aplecă spre mine, de parcă ar fi vrut să mă sărute, dar apoi se răzgîndi. Zîmbi.

— La revedere.

— Pa.

Ajuns la ușă, nu se întoarse, nu-mi făcu cu mîna, o închise încetișor în urma lui și se duse...

Doctorul purta haină neagră și pantaloni cu dungi subțiri. Ochelarii erau ușor înclinați spre dreapta, spre o aluniță plină de păr de pe obraz. Ținea mîinile împreunate pe birou, ca la rugăciune. Așteptă ca fata să se așeze bine pe scaun, și apoi începu să vorbească:

— Ei bine, doamnă...

— Domnișoara Keating, îl corectă ea.

— Da, domnișoară Keating, acceptă el, uitîndu-se în grabă pe hîrtiile dinaintea lui.

Pe pervazul din stînga se așeză un porumbel, care-și ciugulea sîrguincios penele.

— Îhîm, da, îhîm. Sînteți însărcinată. Așa e. Douăsprezece săptămîni, aș zice.

Nu părea prea entuziasmat.

— Minunat! Absolut minunat!

Doctorul tot nu se însenină. Un al doilea porumbel se lăsă pe pervaz.

— Și ce aveți de gînd? Ceva planuri de căsătorie?

— Nici vorbă. Este foarte bine așa. Exact cum am dorit. Totul a ieșit exact cum am dorit eu. Este foarte bine.

— Aha!

Cel de-al doilea porumbel se trase mai aproape de primul, privind-o pe Constance rugător.

— În cazul acesta, începu el, apucîndu-și stiloul și netezind hîrtiile din fața lui, presupun că ne putem apuca de treabă.

— Da, vă rog. Vă asigur că sînt foarte mulțumită.

— Mă bucur, îi zîmbi el. Sînt fericit pentru dumnea-voastră. Atunci...

Cu o mișcare ușoară a trupului, cel de-al doilea porumbel îl împinse pe primul peste marginea pervazului și-și reluă calm ciugulitul penelor, căutînd ceea ce caută mereu porumbeii printre pene.

Cineva se mișca prin casă. O ușă trîntită, pași, zornăit de obiecte, luate și puse cu zgomot. Pleoapele îmi erau prea grele să le deschid, așa că am rămas în pat, ciulind urechea. Nu putea fi Mama. Ea nu a zornăit niciodată obiecte și nici nu a făcut gesturi stîngace. Ea s-a mișcat discret prin viață pînă la sfîrșit, cînd au făcut-o să sufere într-un mod pe care ea nici nu l-a înțeles și nici nu l-a meritat. Ea dusese o viață total lipsită de dureri, ca apoi timp de trei luni să-i fie impusă chiar de cei mai apropiați ei. Să fi fost vreo încercare divină a tăriei ei spirituale? Biata Mama! A fost singura ta încercare în toți acei ani, o surpriză neplăcută la care ai fost supusă. Pași prin hol.

Bibi? Nu. N-ar fi putut să rabde să nu intre și să se bage peste mine în vreun fel. O melodie fredonată încetișor. Am deschis ochii și am privit în tavan. Nu prea aveam la ce să mă uit. Tocmai mă hotărîsem să mă scol să văd ce se întîmplă, cînd ușa se deschise și apăru un cap de fată.

— Cine e? am întrebat.

— Sînt eu, Bridie. M-am mai uitat la dumneavoastră și mai devreme, dar erați dusă de tot. Sper că nu v-am trezit cu zgomotul meu.

— Cît este ceasul? Presupun că e tot miercuri.

— Patru jumate.

— Doamne, ce-am mai dormit! Hai, intră înăuntru. Să te văd mai bine.

— Tocmai am făcut ceaiul. N-ați vrea o ceașcă?

— Ba da, mulțumesc.

Capul dispăru.

Care Bridie? mă întrebam. Am dat cîteva ghionturi pernelor și m-am ridicat în capul oaselor, sprijinindu-mă pe ele. Simțeam o acreală în cerul gurii din cauza whiskyului băut de dimineață. Biata orfană Bridie, căzută din lac în puț. Dar apoi va putea pleca. În momentul în care-și va aduna banii pentru drum, va putea pleca de aici și va lua vaporul. Clasa a treia... ba nu, i se zice clasa a doua acum. Progresăm.

— Vreți să mîncați ceva?

Împinse ușa cu piciorul și intră în cameră cu cîte o ceașcă aburindă în mînă.

— Nu.

Puse una dintre cești pe măsuță, lîngă sticla de whisky și se așeză apoi pe singurul scaun gol. Amestecă ceaiul fără să scoată vreo vorbă.

— Ești de mult aici?

— M-a adus doamna Barry cam pe la doisprezece. Spunea că o să încerce să se întoarcă în seara asta să vadă ce faceți. Mi-am aranjat cămăruța de lîngă bucătărie pentru mine. Sper că asta trebuia să fac, nu?

— Și pe vremuri fusese tot dormitorul servitoarei, mic și întunecos, dacă-mi aduc bine aminte. Nu-i o cameră prea grozavă.

— E bună. N-am avut niciodată camera mea pînă acum. M-aș rătăci în ea dacă ar fi prea mare. Cred că-i grozavă.

Părea convinsă de ce spunea.

— Doamna Barry mi-a găsit cearșafuri, pături și d-alde astea. Iar eu am împodobit-o.

— Ai împodobit-o?

— Da, cu ghirlande și alte podoabe. Le-am luat de la Noolies cînd v-am cumpărat beculețele.

— A, da? Grozav.

— V-am făcut și pomul. Arată nemaipomenit acum. Plin de beculețe mici, albastre. Îmi datorați o liră și douăzeci. Sper că e bine, nu?

— Înțeleg că n-ai pierdut vremea.

— Am fost învățată să muncesc din greu. Ce rost are să tîndălesc?

— Care ți-e numele?

Nu răspunse.

— Adică numele care... vine după Bridie?

— Am fost găsită pe o bancă în Herbert Park, spuse ea după o lungă tăcere. Cineva m-a lăsat pe o bancă. De multe ori mă duc în parc și mă întreb care o fi fost banca aceea. Cred că era lîngă lac ...unde să mă găsească cineva pînă nu... Dar eram bine înfofolită. Așa mi-au spus. Nu cred că cineva ar fi vrut să mor. Sînt convinsă că era lîngă lac. Nu credeți?

— Poate că era.

— Era în mai. Și nu era frig.

— Nu. N-avea cum să fie frig.

— Așa că mi-au zis May. Bridie May. Cred că ăsta-i numele meu.

— E un nume frumos. Bridie May. Sună bine.

— Așa cred și eu, zîmbi ea.

Am sorbit ceaiul într-o tăcere îndelungată. A fost învățată să facă ceai bun, mi-am zis eu.

— Aveți mașină de spălat?

— Nu.

— Ah!

— Am mutat mai toate lucrurile din casă cînd a murit tata. Aveam de gînd să vindem casa, dar... mi-a venit mai la îndemînă să vin aici.

— Sînt o mulțime de rufe murdare pe-aici.

— Da. Îmi pare rău. Nu m-am simțit în stare să...

— Nu-i nimic, spuse ea scurt. E o spălătorie în Ballsbridge. O să adun toate rufele și-o să dau o fugă pînă acolo înainte să se închidă. Ar fi bine să scăpăm de ele cît mai iute. Bani aveți?

— În sertar, am răspuns eu, arătîndu-i scrinul. Oprește-ți și pentru beculețe și podoabele din camera ta.

Ea se ridică și traversă încăperea. Deschise sertarul și rămase cu ochii la el.

— Țineți banii ăștia așa, tot timpul?

— Da. Mi se pare mai simplu așa.

— N-ar trebui, știți... ar putea să-i ia cineva.

— Sper să nu. Tu ia-ți cît ai nevoie.

Luă patru bancnote de o liră și mi le arătă.

— Iau patru lire. O să pun restul la loc mai tîrziu.

— Cît ești tu plecată, am să mă scol să-mi fac o înfățișare mai respectabilă.

— N-ar fi mai bine să rămîneți în pat? Doar astăzi. Arătați stoarsă.

— O să mă scol. Mă simt mai în viață cînd sînt în picioare.

Ea încuviință din cap și zîmbi. O să aibă probleme cu dinții, dacă nu pleacă mai iute din țară. Două garnituri de toporiști de porțelan, la fel ca multe alte fete de condiția ei, înainte de douăzeci și cinci de ani. O bună pavăză împotriva păcatului, dacă te gîndești bine. I-am făcut un gest prietenesc cu mîna, fără nici o semnificație. Mi-a zîmbit din nou.

— Nu stau mult.

Îndesă banii în buzunar și părăsi camera, închizînd încetișor ușa în urma ei. Mă întrebam dacă maică-sa plecase din Herbert Park să ia prima barcă din Dun Laoghaire. Rămăsese oare pe punte, privind cum dispar formele orașului, șirurile de case, dealurile întunecate, rugîndu-se în sinea ei ca cineva să găsească pruncul bine

înfăşurat, lăsat pe banca de lîngă lac? Trebuie să fi fost o seară minunată de mai, cu bărci în golf, albatroşi rotindu-se pe cer, deasupra oraşului plutitor. Poate că nici nu-i păsa, era doar pătrunsă de o imensă uşurare să fi scăpat de durere, să se afle în siguranţă. Şi noi ne plimbam şi ne jucam în parcul acela după-amiezile. Săream coarda pe treptele înalte de piatră la marginea lacului şi hrăneam raţele cu firimituri de pîine veche dintr-o pungă cafenie de hîrtie... Săream, strîngeam mînerele netede şi calde în mîini, frînghia se rotea, izbind pămîntul, respiraţia era gîfîită, vocile şoptite... Ursuleţ, ursuleţ, întoarce-te, ursuleţ, ursuleţ, atinge pămîntul. Doica şi prietenele ei se plimbau, se aşezau la vorbă, împingînd şi legănînd cărucioare uriaşe, bine lustruite. Croşetînd vara, la umbra boltilor de trandafiri, degetele le zburau, capetele se clătinau, iar privirile erau totdeauna alerte. Cîteodată cînta fanfara în chioşcul rotund, bărbaţi în uniforme de marinar, cu instrumente aurii şi argintii strălucind în soare. După fiecare melodie, dirijorul se înclina cu grijă, ţinîndu-şi bagheta înainte cu mîinile înmănuşate. Noi aplaudam. Nimeni nu s-ar fi gîndit la pruncul înfofolit... Hai, sus. Trebuie să mă ridic. Altfel mai trece încă o zi, iar eu nu mă voi fi străduit să trăiesc nici o clipă din ea.

Duhnesc a moarte de la o vreme. Oricît de des îmi săpunesc trupul şi-l spăl, cu orice mi-aş freca pielea înăsprită, mirosul dispare doar temporar. Apoi emană din nou prin pori şi se agaţă de haine, molipsind orice ating. Mă deprimă chiar mai mult decît durerea. Beculeţele albastre sînt frumoase. Mici, strălucitoare, atîrnate printre ramurile verzi. Fata asta, cum o fi chemînd-o, le-a lăsat aprinse, aşa că, pentru o clipă, m-au orbit atunci cînd am deschis uşa.

Lumini erau atîrnate şi printre ramurile copacilor din Piazza. Aerul era cald, pescarii îşi aprindeau lanternele, departe de golf.

— E al naibii de romantic, spuse Constance.

El aşează paharul de vin pe masă şi arătă cu mîna lui ciuntită către oraşul ce se înşiruia sub ei, de-a lungul

țărmului mării. Luminile, leandrii, bărcile colorate trase pe plaja îngustă, mișcări prin lumini și umbre, sunete neclare purtate de briza catifelată.

— Nu te lăsa înșelată de frumusețea tabloului. Sălbăticia umană lucrează chiar și aici, la fel ca oriunde în altă parte. Distrugătorii lucrează peste tot.

— Nu-ți prea plac oamenii.

— N-aș spune asta. Dar nu cred că sîntem niște biete creaturi curajoase, luptîndu-ne fără speranță pentru un fel de perfecțiune magica. Eu nu am o astfel de viziune romantică asupra lumii.

Își puse mîinile pe masă înaintea lui și rămase cu ochii la ele. Constance băgase de seamă că făcea asta adeseori, atunci cînd își căuta cuvintele.

Se uită și ea cîteva clipe la mîinile lui, roșii, apoi își purtă privirile către mare și către pescarii romantici care-și aprindeau luminile.

— E mai bine acum, spuse ea după o pauză. Mult mai bine. Pînă la urmă...

— Să-ți spun și eu ceva, irlandezo, zise el ridicînd paharul și luînd o sorbitură. E mult mai rău, continuă el, ținînd paharul rece lipit de obraz. Acum se încearcă distrugerea sufletului uman, căci nu este convenabil ca omul să posede ceva atît de deconcertant, de sîcîitor ca sufletul. Cum se poate potrivi sufletul uman într-un computer? Zîmbești? Crezi că glumesc. Zău că nu! Ceea ce le-au făcut naziștii alor mei nu-i nimic în comparație cu ceea ce începe treptat să se întîmple acum... neutralizarea spiritului. Supunere înceată, dureroasă, obligatorie și necesară. Nici brobleme, nici întrebări, nici visuri.

— Brostii, spuse ea. O grămadă de brostii din Europa de Răsărit.

— Zile și ani de-a rîndul mi-am văzut familia, prietenii, dușmanii, întreg neamul trecînd pe sub aceleași porți. Oameni simpli, complicați, bogați, săraci, cizmari, pictori, muzicieni, țărani, brutari, scriitori, trîntori, cucernici, negustori, credincioși și cinici, toți au trecut pe sub aceleași porți, ori și-au dat duhul alături de tine, în latrine împuțite. O întreagă rasă, o întreagă cultură, o tradiție. Atît

de multe distruse cît ai bate din palme. Într-o bună zi am descoperit că nu mai puteam plînge şi mi-am dat seama că fusesem şi eu distrus, de parcă aş fi trecut şi eu pe sub aceleaşi porţi, ca şi ceilalţi.

Luminile agăţate în copaci i se reflectau în ochi, ca jarul mocnit într-un foc negru.

— Vorbesc prea mult.

Mai luă o sorbitură şi puse paharul pe masă. Trecu un chelner, care le aruncă o privire curioasă.

— Cînd oamenii nu mai pot plînge, nu mai e nici o speranţă pentru omenire.

— Tu nu crezi în nimic?

— Ba da. În moarte. Se spune că este încununarea vieţii, rîse el. Poate că m-am îmbătat. Poate că ai dreptate ca sînt brostii. Brostii sinistre. Ascultă, irlandezo, cînd o să mor eu, se va duce orice urmă de Isaac şi Joseph, de Ezriel şi Joel, tatăl meu. Eu sînt cel de pe urmă. Nimeni nu-şi va mai aduce aminte de Zelda, mama mea, nimeni nu se va mai ruga pentru ea. Nimeni nu-şi va mai aduce aminte de părul ei roşu, nimeni nu-i va mai pomeni numele vreodată. În toată eternitatea celor vii, nimănui nu-i va mai păsa de ea.

— Dar poate... începu ea timid... peste o sută de ani cineva... cineva, undeva poate că va citi vreuna dintre cărţile tale şi va spune... va spune că a trăit odată un evreu, polonez, englez, pe nume Jacob Weinberg, care azi a devenit parte din mine. Astăzi mă simt schimbată... îmbogăţită. Adică, vreau să spun... că asta se întîmplă, că trebuie să se întîmple.

— Tu eşti o femeie pe care n-o poţi uşor întrista, rîse el din nou, de data asta cu o veselie ciudată.

— Nu. Urăsc să-mi pierd echilibrul. Eu pot să-mi port de grijă foarte bine. Cred că d-aia nu pot să scriu cu succes. Am tot ce-mi trebuie, dar n-am curaj. Ca şi cum n-aş putea face scufundări. Pot intra în mare, pot să umblu prin apă, chiar să sar în apă, dar să bag capul la fund şi să mă scufund... asta nu! Chiar am coşmaruri uneori, visînd asta!

El îi întinse mîna.

— Cred că eu sînt o persoană foarte plicticoasă, nu? spuse ea.

— Pe mine nu mă plictisești.

— Nu încă. Nici n-o să fie timp. Mai bem ceva?

— Da, dar acasă.

— Bine. Acasă!

Dacă aș putea să mă rog... ba nu, ceea ce vreau să spun este de fapt, dacă aș avea cea mai firavă convingere că rugile mele sînt măcar ascultate cu atenție, dacă nu sînt luate în seamă... M-aș ruga ca în următoarele cîteva săptămîni sau zile ce mi-au mai rămas să pot fi în stare să-mi dau seama, să văd tiparul. Trebuie să fie un tipar. Dacă aș putea, m-aș ruga să-l găsesc în liniștea sufletului meu. În toți acești ani, mi-am chinuit mintea, așa cum mi-am chinuit trupul; ambele sînt victimele neglijenței mele, ale trîndăvelii mele și ale convingerii înnăscute că mîine va fi vreme suficientă pentru atac, pentru curaj și implicare. Iar acum nu mi-a mai rămas decît să rîd. Mă înăbuș de propriul meu rîs. Carpeta din fața sobei este plină de arsuri, cafenii, deschise, asemeni petelor maronii de pe pielea bătrînilor; pe mîini, pe încheieturi, pe umeri, și poate și în alte părți mai ascunse. Măcar de asta am să scap, și de dinții falși, și de incontinență și senilitate. Mare ușurare!

— Ce naiba te-a apucat de stai aici ca un strigoi? întrebă Bibi, împingîndu-mă cu fermitate pe un scaun. Cîteodată am senzația că te-ai țicnit de tot.

Se așează lîngă mine.

— Am avut o zi de groază. Copiii au pornit-o fiecare într-altă parte. Toți îți trimit complimente, apropo. Mor de nerăbdare să te vadă. Or să treacă pe aici mîine sau poimîine. Nu toți odată, desigur, căci ar fi prea obositor. William a crescut atît de mult că nu mai încape în haine. A țîșnit dintr-o dată. Cred că este aproape cît Charles acum. Nu-i mai vine nimic. Abia o să-l mai recunoști. Fata face ceaiul. M-am întîlnit cu ea pe scări. Cred c-o să se descurce, nu? Nu trebuie s-o răsfeți. Dar tu n-ai nici un pic de minte. Totuși... Ce frumos e pomul! Drăguț, cu

luminițele astea albastre. Dacă-mi faci o listă cu cadouri, o să ți le cumpăr eu... dar de fapt ar putea și fata, nu-i așa? Sînt convinsă că i-ar plăcea să dea o raită prin oraș.

Tăcu și mă privi, mușcîndu-și nervoasă buza cu unul dintre dinții ei mici și albi.

— Cum te simți?

— Nu prea rău. Am stat în pat toată dimineața.

— Foarte frumos din partea ta.

— Nu chiar. N-aș fi făcut-o dacă nu m-ar fi forțat Bill.

— Nu știu ce ne-am fi făcut fără Bill!

— De trei ori ura pentru Bill!

— Constance... te rog, du-te la spital. Te rog.

— Cînd am spus nu, așa o să rămînă. Pentru numele lui Dumnezeu, Bibi, adu-ți aminte ce i-ați făcut mamei. Nu cred că vrei să-mi faci și mie, deliberat, același lucru.

— Habar n-ai ce se poate face în zilele...

— Ba am habar de ce nu se poate face, draga mea soră. Nimeni nu mă poate face la loc. Nimeni. Eu o să mor și, în ceea ce mă privește, am dreptul să hotărăsc măcar unde am dreptul să mor, măcar atît.

— E necinstit din partea ta să pui pe seama mea boala bietei mame. S-a făcut tot ce se putea pentru ea. Știi asta foarte bine. Nu m-am uitat la bani. Am epuizat toate posibilitățile. Tu știi... știi totul. Ai venit doar și ai văzut.

— Am văzut o bătrînă, care, în loc să fie lăsată să moară, era ținută în viață și chinuită de o întreagă procedură, doar ca să-ți dea ție, doctorilor și surorilor sentimentul că vă faceți datoria.

— E prea de tot. Nu știi ce vorbești. Ești bolnavă la cap! Ai fost întotdeauna egoistă și iresponsabilă. Noi a trebuit să luam o hotărîre. Pe cînd tu stăteai bine mersi la Londra, cu aerele tale de mironosiță. Tu ți-ai văzut de viața ta, cum ți-oi fi văzut, și ai avut obrazul să mă insulți la telefon. Sigur, asta-i ușor, să lași pe alții să ia hotărîrile și tu să îi scoți vinovați. Nici tata nu a fost de mare ajutor, dar măcar s-a ținut deoparte. Eu am să semnez cecurile, a zis, și-a întins-o la țară. Plătesc oricît, dar să fie bine îngrijită. Rămăsesem singură. A trebuit să... A trebuit

să-mi asum răspunderea. Cred că am făcut ceea ce trebuia. Nu poți lăsa un om să moară așa... nu se poate, chiar nu se poate.

— Nu fi atît de proastă, Bibi, dacă ar fi fost vorba de o biată bătrînă fără o lețcaie, ar fi lăsat-o toți să moară pe loc. Ce discuții, ce hotărîri? Dacă n-ar fi avut cine să-și permită să-i cumpere trei luni de iad?

— Cum poți să-mi spui așa niște grozăvii?

— Îmi pare rău, Bibi. Zău îmi pare rău. Sînt cam aspră. Dar vreau să fiu lăsată să gîndesc singură. Să am măcar atîta libertate. Nu vreau să te jignesc. Dar sigur o voi face, dacă voi fi nevoită. Îmi pare rău. De fapt, noi două n-am fost niciodată de aceeași parte a baricadei, nu?

— Viața omenească e un dar sfînt...

— Da, surioară, draga mea surioară...

Se deschise ușa și Bridie intră aducînd o tavă.

Bibi își strînse buzele, mîniată, gura prefăcîndu-i-se într-o linie subțire, și rămase cu privirile pierdute spre foc.

— Ceaiul... ah! mulțumesc, Bridie. Pune-l aici, te rog, i-am arătat atingînd cu mîna măsuța de lîngă mine.

Ceainicul mamei, zaharnița și chiar linguriței fuseseră lustruite și cineva curățase cu Vim chiar și urmele maronii de pe cești. Totul arăta foarte demodat, foarte *comme il faut.* Bibi rămăsese cu ochii la foc.

— Arată minunat. Ai făcut o treabă grozavă cu argintăria. Uite Bibi, ceainicul mamei, lustruit pentru prima dată, după atîta timp.

— Doamna Barry v-a adus prăjitura.

Pe o farfurie de porțelan se afla o prăjitură mare de ciocolată.

— Ce minunată! Mulțumesc, Bibi.

— Ați mai dori ceva?

— Nu, mulțumesc, Bridie. Asta-i tot.

Ea dădu din cap, îi aruncă o privire fugară lui Bibi și ieși din încăpere, închizînd discret ușa în urma ei.

Am turnat o ceașcă de ceai și i-am dat-o lui Bibi. Ea a pus-o pe brațul fotoliului.

— Prăjitură?

— Am făcut tot ce a fost posibil.

— Prăjitură nu vrei?

— Nu ai dreptul să critici.

— Știu. Iartă-mă. Hai, ia o bucată de prăjitură, poftim!

Am tăiat o bucată mare de prăjitură și am pus-o pe farfurie cu cuțitul.

— Poftim! Nu trebuie să ne certăm. Vreau doar să-ți fie clar că doresc să mor cum vreau eu. Nu vreau să fiu nevoită să mă arăt vitează, recunoscătoare și neajutorată. Vreau doar să mor. Acum, mîine sau săptămîna viitoare. Cînd o fi. N-aș vrea să mă împotrivesc.

I-am întins farfuria, a luat-o și a rupt o firimitură de prăjitură cu degetele.

— Avem în comun o mulțime de gene și ceva amintiri. Asta-i tot. Și nu înseamnă că trebuie să iei toate hotărîrile în locul meu. De rugat poți să te rogi pentru mine, dacă vrei. Iar în ceea ce privește copilul...

Urmă o tăcere lungă. Mi-am tăiat și eu o bucată de prăjitură din care am ciugulit un pic, să n-o amărăsc pe Bibi.

— N-ai minte, spuse ea în cele din urmă. N-o să mori. Nu știu de unde ți-a venit ideea asta neroadă. Dacă te-ai duce la spital, ca orice om normal, și te-ai trata, nu văd de ce ar trebui să mori. N-ai avea nici un motiv... absolut nici unul...

— I-am scris tatălui copilului.

— Ce-ai făcut?

— I-am scris. Va veni aici. Sînt convinsă că va veni, și ia aminte, Bibi... cînd o să vină n-o să ne dăm în spectacol.

— Ți-ai ieșit din minți de-a binelea. Vrei să spui că o să-l lași pe escrocul ăla de evreu să vină și să ia copilul...

— Stai un pic, nu-i chiar așa!

Bibi își vîrî o bucată de prăjitură în gură și mă străfulgeră cu privirea, mestecînd.

— Cum adică escroc?

— Păi, e...

— E străin. Aici ai dreptate. Nu te contrazic. Dar mai toată lumea se omoară după tot ce e străin. El se socotește

englez, dacă crezi că asta ajută la ceva. E evreu... asta-i drept. Are nasul mare, şi mîinile deformate, pentru că o droaie de nemţi cu vieţile prea rînduite nu i-au putut suporta pe străinii cu nasul mare. Dar escroc nu e. Ce înţelegi tu prin escroc?

— Ce ştim noi despre el? N-ai să crezi că o să-i permitem unuia pe care nu-l cunoaştem să vină şi să... să... zău, Constance!

— Dar îl cunosc eu. Asta nu-i de ajuns? Este un scriitor dintre cei mai distinşi şi mai vestiţi.

Aceste vorbe o făcură să tresară. Îşi ridică ceaşca la gură, privindu-mă scrutător pe deasupra ei, încercînd să-şi dea seama dacă mint sau nu.

— Zău? întrebă ea circumspectă.

— Da.

— I-am citit oare vreo carte?

— Nu ştiu. Îl cheamă Jacob Weinberg. Nu vreau să-ţi vorbesc despre el, dar dacă vine, vreau să ia copilul. Vreau să-i dea el ce nume doreşte. Aceasta este dorinţa mea. Bineînţeles, s-ar putea să nu vină deloc.

— Sigur că da. Cred că am mai auzit numele ăsta. Nu cred că i-am citit vreo carte, dar numele parcă-mi aminteşte de ceva.

Îşi termină prăjitura în tăcere ascultînd clopotele ce-i sunau în minte.

— Nu ştiu ce-o să zică Charles.

— Nici nu trebuie să zică nimic.

Bibi îşi şterse cu batista urmele de ciocolată de pe buze şi se ridică.

— Trebuie să fug. Nici n-am vrut să stau mai mult de... vai, ia te uită cît e ceasul! Trebuie să trec s-o iau pe Stella de la Jamesoni. O să mă omoare. O să încerc să caut vreuna din... cum ziceai că-l cheamă?

— Jacob Weinberg. W-e-i-n...

— Ştiu cum se scrie Weinberg! Să caut vreuna dintre cărţile lui. Poate să încerc la Hodges Figgis.

— Acolo cred că-s interzise.

— Interzise?

— Ei... de fapt... e un fel de a spune. Nimeni n-a ajuns la vîrf dacă n-a fost interzis în Irlanda. Glumesc. Zău că glumesc, Bibi. El este un scriitor de-adevăratelea, un scriitor în toată regula. Nu știu de ce trebuie mereu să fac glume proaste.

Am închis ochii, sperînd că atunci cînd o să-i deschid n-o s-o mai găsesc acolo. Dar mai era. Stătea lîngă ușă, făcîndu-și de lucru cu poșeta.

— Vai, Bibi...

Mă făcea să mă simt vinovată, oarecum rușinată. Știam că durerea ce i-o pricinuiam putea fi ușor ștearsă cu vată și demachiant, seara la baie, dar mă simțeam totuși vinovată.

— Îți mulțumesc. Din tot sufletul. Îți mulțumesc pentru tot ce-ai făcut. Îți mulțumesc de mii de ori.

Ea a zîmbit, un zîmbet cu adevărat creștinesc și milos. Într-adevăr, asta era tot ce-mi trebuia mie. Am închis din nou ochii. Am auzit ușa deschizîndu-se.

— Ne vedem mîine. Poate îi aduc și pe băieți. Dacă-ți trebuie ceva, sună-mă.

Am auzit ușa închizîndu-se. Am rămas așa, cu ochii închiși. După cîteva clipe, ușa se deschise din nou, dar de data asta intră Bridie.

— Cum vă simțiți?

— Bine. Ia și tu o bucată de prăjitură.

Mai puse niște lemne pe foc, apoi se duse la ferestre și trase draperiile. Am deschis ochii, urmărind-o cu privirile.

— O să mă lenevesc și mai mult cu tine aici.

— Și ce dacă?

— Ia și tu o bucată de prăjitură.

— Mulțumesc.

— Și o ceașcă de ceai rece.

— Mi-am făcut eu un ceai în bucătărie.

— Du-te și adu-l aici... și adu-mi și mie un pahar de whisky.

— Știți... doamna Barry...

— Un pahar mare, plin, doar cu un strop de apă, te rog...

Cînd ieşi din cameră, un zîmbet îi lumină chipul.

La înmormîntarea mamei a nins. Faţa preotului era crispată de frig şi, în timp ce îşi ţinea slujba, vîntul de răsărit îl trăgea de haine şi-i flutura filele cărţii de rugăciune. Tata stătea la marginea mormîntului, cu faţa ascunsă de borul pălăriei negre şi de reverul ridicat al hainei. Bibi plîngea. „Ar trebui să-şi scoată pălăria" îmi şoptise printre suspine, iar eu am zîmbit. Îmi acoperisem faţa cu batista, să nu mă vadă nimeni că zîmbesc. Vîntul şi zăpada îngropau cuvintele şi paşii celor ce plecau de la mormînt. Umbre negre, cu capetele plecate împotriva vîntului, cu umerii ninşi, se mişcau printre monumentele cenuşii înălţate morţii, ninse şi ele. Ar fi frumos să fii îngropat primăvara, cînd înfloresc narcisele şi ciocîrliile se înalţă-n ceruri. Ce gînd sentimental!

— M-ar ucide dac-ar şti!

Puse paharul lîngă mine şi-şi tăie o felie uriaşă de prăjitură.

— M-a pus să promit că n-o să vă las să beţi.

— Nu-i nimic, Bridie. Chiar şi doctorul spune că pot bea cît poftesc, pîn-oi închide ochii. Biata Bibi.

Bridie se aşează pe scaunul ce mai păstra căldura trupului lui Bibi.

— Mă simt atît de liberă, izbucni ea dintr-o dată. De aceea mi-am tăiat o bucată atît de mare de prăjitură. Ştiu că nu trebuia. E un gest de lăcomie şi proastă creştere. Dar am făcut-o oricum. Acum o să trebuiască s-o mănînc pe toată, pufni ea în rîs. Chiar dacă mi se face greaţă, nu-i aşa?

— Poţi s-o arunci pe foc.

— Sînt prea lacomă, scutură ea din cap. Singurul lucru care mă va face să nu mă mai îndop cu mîncare bună este teama de a nu ajunge de o sută de kile. N-ar fi exclus să ajung şi aşa, cred. Îmi imaginez că mama mea a fost o femeie foarte grasă, din care ai fi putut tăia felii, fără să se bage de seamă.

— Biata de ea.

— Poate că-i plăcea așa. Multora le place. La cămin aveam o călugăriță foarte grasă. Era tare bună. Mereu avea o bucată de ciocolată în buzunar. Ori de cîte ori credea că n-o vede nimeni, mai lua cîte o îmbucătură din ea. Mie îmi plăcea s-o surprind. Dar n-am arătat niciodată că știu. Măruntaiele ei trebuie să fi fost făcute praf de atîta ciocolată.

— S-au purtat frumos cu tine?

Bridie continuă să mestece îndelung prăjitura.

— N-aș avea nimic de zis împotriva lor. Nu s-au purtat rău. Asta trebuie s-o recunosc. Nu s-au purtat rău. Vai, Doamne, cît de bine e să fii afară!

Își șterse gura cu dosul palmei.

— Știți, eu cred că ele ar fi vrut să rămîn acolo.

— Să rămîi?

— Păi, înainte eram foarte zeloasă. Cam pe la treisprezece ani. Tot în genunchi ședeam. M-am gîndit mult la asta. Aș fi putut să mă fac călugăriță... doar că...

I-am privit chipul. Chiar în anotimpul acesta mohorît, i se vedeau pistruii la rădăcina nasului și pe pielița palidă și netedă de sub ochi. Pentru o clipă mi-a fost milă de mama aceea care nu a avut parte să vadă niciodată o astfel de priveliște.

— ... dar mi-am dat seama că n-ar fi lucrul cel mai potrivit pentru mine. Am crezut că poate făceam asta doar pentru că n-aveam și eu o mamă. Credeam... ei bine, cred că n-am fost suficient de bună pentru așa ceva.

— Sînt convinsă că ai fi fost bună.

— Nu mă puteam stăpîni să nu pun întrebări. Orice răspuns ducea la altă întrebare, nu știu dacă înțelegeți ce vreau să spun. Simțeam că n-o să pot niciodată să fiu mulțumită. Mă rugam la Dumnezeu să mă oprească să mai pun întrebări, continuă ea privindu-mă cu un zîmbet nervos. Dar nu m-a ascultat.

— El e un bătrîn cu multă minte.

— Minte?

— Sigur. Nici n-ar fi fost potrivit pentru o tînără care n-a cunoscut nimic din viață. Nici măcar... să se zăvorască așa pentru totdeauna, să facă legămînt. Să se

dedice pentru ceva ce nu ar fi fost cu putință să înțeleagă. Ar fi fost o greșeală cumplită.

— Altele au făcut-o. Două fete...

— Poate, dar asta nu înseamnă că-i bine. Și poate Dumnezeu nu vrea ca ele s-o facă, dar ele nu și-au dat osteneala s-o afle.

— Una dintre maici spunea că Dumnezeu își va întoarce fața de la mine.

— O minciună gogonată. Dacă e ceva demn de ținut minte despre bătrînul domn, e că niciodată nu-și întoarce fața de la nimeni. Absolut de la nimeni. Dacă crezi vreun pic în El, atunci trebuie să crezi asta. Mai dă-mi de băut, te rog, am întins eu paharul către ea. Am o durere cumplită.

Bridie se ridică și-mi luă paharul din mînă.

— Să vă dau vreo tabletă? Vreun medicament? Sau altceva?

— Doar whisky.

Încuviință din cap și ieși din cameră.

Întotdeauna se întrebase cine îi citea cele trei romane pe care le trimisese plină de speranțe mai multor editori. Ce fel de oameni or fi aceia care luau acasă teancuri de manuscrise seara și-și petreceau ore întregi frunzărindu-le, căznindu-și ochii pe șiruri de cuvinte negre. Sute și mii de cuvinte fără rost. Visele moarte ale unora în teancul din dreapta, cele cu șanse în stînga.

Cînd intră, bărbatul ședea cu spatele la fereastră, așa că, înaintînd spre el, nu-și putea da seama decît de înălțimea lui, de culoarea albastră deschisă a costumului și de întunecimea părului. Rămăsese acolo tăcut, neprimitor, cu mîinile atîrnîndu-i pe lîngă corp, cu soarele cernîndu-se printre frunzele verzi din copacii de partea cealaltă a ferestrei.

— Luați loc.

Ea se așeză pe marginea scaunului elegant și privi dincolo de el în grădina strălucitoare. Se așeză și el în cele din urmă, întorcîndu-se în așa fel încît să i se poată, în sfîrșit, vedea chipul. Părea obosit. Trebuie să fie un iad

întreg, acolo sus, gîndi ea. Era atîta liniște în jur, încît putea auzi păsările ciripind în grădină, iar dacă fereastra ar fi fost deschisă, ar fi putut auzi și iarba crescînd. Cu unghia de la degetul mare și cea de la arătător își ciupi pielea de pe mîna stîngă, încetează, se admonestă singură, încetează odată! El întinse o mînă și împinse o cutie de țigări spre ea. Manșeta de mătase care-i acoperea încheietura era de un albastru ceva mai deschis decît costumul. Dacă prin vreo minune m-aș putea trezi acum îndărăt la Notting Hill, acum, în clipa asta, aș jura că n-am să mai scriu vreodată.

— Nu, mulțumesc, spuse ea arătînd spre țigări.

El își luă mîna de pe cutie și o lăsă să-i cadă pe coperta roșie de plastic a manuscrisului ei, ce se afla pe birou dinaintea lui.

— De ce scrieți?

Vocea lui suna total lipsită de interes.

Ea desfăcu închizătoarea genții și o închise la loc.

El bătea nervos cu mîna pe coperta roșie, așteptîndu-i răspunsul.

— Eu... vreau să scriu. Asta-i de fapt tot ce vreau să fac cu adevărat... să scriu.

— Dar de ce? Trebuie să aveți vreun motiv.

— Dar nu este de ajuns să vrei să faci ceva... să arzi de nerăbdare s-o faci?

— Aveți ceva anume de spus?

— Nu știu.

Păru dezamăgit.

— Adică, vreau să spun, voi descoperi pe măsură ce voi merge înainte.

— Mie îmi place să văd șansele, spuse el, frunzărind cu degetul paginile dinaintea lui. Îmi place să judec singur. Vă dați seama, adică, se corectă el, v-o spun eu.

Luă manuscrisul, îl privi o clipă și i-l întinse peste masă.

— Aveți ceva talent. Aveți un ochi destul de original. Să v-o spun de-a dreptul, domnișoară... ăă... a, da... Keating, nu-i așa?... Keating... nu are rost să publicăm un prim roman de mîna a doua, dacă nu avem certitudinea că

mai urmează un al doilea și un al treilea. Vrem să vedem progresul. Așa nu are nici un rost. Noi nu sîntem o organizație de binefacere, spuse el zîmbind, la gîndul acesta. Aveți, așa cum spuneam, ceva talent, dar zău, nu vă văd progresînd. De fapt, nici n-aș fi mirat să aud că n-ați mai scris nimic pînă acum.

Ea luă manuscrisul și se ridică. Mîinile îi tremurau.

— Mulțumesc, spuse ea.

Vocea îi răsună groasă, urîtă. Își întoarse fața de la fereastra strălucitoare și o porni spre ușă. Cînd ajunse în dreptul ei, se întoarse. Cu o bastistă de mătase albastră deschis, el își freca de zor mîna cu care ținuse manuscrisul.

— La revedere, spuse ea.

El se înclină. Nu avea nici un rost să irosească mai multe cuvinte decît era nevoie.

Soarele strălucea plăcut în ferestrele clădirilor înalte, trombe mici de praf se vălătuceau pe trotuar. Se opri o clipă pe treptele de la intrare și privi mașinile. Cam la vreo douăzeci de pași în josul străzii văzu un coș de gunoi atîrnat de un stîlp. Se îndreptă iute spre el, cu dosarul roșu în mînă. Îl îndesă în coș, peste ziarele vechi, pachetele de țigări și pungile goale de hîrtie. Poate, se gîndi ea, omul care golește coșurile îl va lua cu el acasă, îl va citi, îi va plăcea și va simți că și-a schimbat viața după aceea, dar, pe de altă parte, poate că nu va fi așa.

— Lua-l-ar dracu să-l ia, izbucni ea furioasă, și își văzu de drum.

Constance stătea în cadă, în sera plină de abur, cînd l-a auzit pe Fred din apartamentul de la subsol strigînd-o. Era o seară rece de toamnă și frunzele umede ale copacilor din grădina alăturată casei se adunaseră în grămăjoare pe acoperișul de sticlă de deasupra ei. Se mișcau în vînt, rostogolindu-se cîteodată pe geamul înclinat, asemeni unor mici animale jucăușe.

— Vin acum!

Se ridică, șiroind de apă, și își înfășură cu un prosop trupul cald și trandafiriu. Așa se întîmplă mereu, cînd îi

era mai cald și bine, cînd murdăria se înmuia, gata să se ducă odată cu săpunul, suna telefonul. Și baia nu mai era la fel după o astfel de întrerupere.

— Vin, vin, strigă ea din nou, temîndu-se că nu a auzit-o.

Cînd va fi bogată, o să-și pună un telefon, numai al ei, cu cordonul lung ca să-l poată duce dintr-o cameră într-alta, așa ca-n filmele americane. Aburul năvăli pe palier cînd deschise ușa și-o luă la fugă pe scări în jos.

— Mulțumesc, strigă ea din nou, după Fred care cobora spre subsol.

— Constance.

— Alo, Bibi. Bună.

— Ce mult durează pînă vii. Mă costă o avere doar cît să te aștept.

— Eram în baie.

— *Tiens.*

Oh, doamne, gîndi Constance, tot așa o ține.

— Ce fac cei de-acasă? Mama, tata? Ceilalți?

— Grozav, dar tu?

— Bine.

Urmă o pauză lungă, costisitoare. Apa îi șiroia pe picioare, făcînd o baltă pe covor.

— Mă auzi?

— Dar n-ai spus nimic de auzit.

— Am crezut că... poate... știi, Charles și cu mine ne-am logodit. Am crezut că ți-ar face plăcere să afli.

— Vai, Bibi. Ce minunat. Ce să-ți spun? Sînt încîntată. Ești fericită? Sper că ești fericită, nu?

— Sigur că sînt. *Tellement heureuse.*

— Atunci și eu sînt fericită. Cînd o să vă căsătoriți? Sper că n-o să faceți o logodnă de șapte ani!

— Da' de unde. În iunie. Ne-am gîndit că iunie e cea mai frumoasă lună.

— Iunie, sigur că da.

Trebuie să fie iunie, tralala...

— Vrei să-mi fii domnișoară de onoare?

— N-ar fi mai bine să ai niște copilași drăgălași? Arată mult mai bine decît o soră îmbătrînită.

— Am și o mulțime de copii drăgălași, dar tu și Timmy, fratele lui Charles, veți fi domnișoara și cavalerul de onoare. Aș vrea s-o faci.

— Bine, dacă n-o să mă pui să mă îmbrac în galben.

— Chiar nu poți fi serioasă niciodată?

— Ba sînt. Nu-ți aduci aminte de rochia aia.

— Constance.

— ...galbenă pe care-am avut-o odată. Arătam groaznic în ea. Era în seara cînd l-ai întîlnit pe...

— Taci din gură, Constance.

Constance se opri.

— Eu am nevoie de sprijin moral. Poți să te-mbraci cu ce vrei... mă rog, cu ceva rezonabil. Sprijin moral. Nunta o să fie la Donnybrook Chapel.

— Donnybrook...? Ah... uitasem că Charles... Bietul Canon Brooks va fi tare dezamăgit. Erai mîndria lui. Asta dovedește că...

— Ascultă!

Balta din jurul picioarelor ei se făcuse tot mai rece.

— Aștept instrucțiuni!

Se gîndi la Alice în balta de lacrimi.

Moneda căzu în aparat.

— Ce aștepți?

— Ah... instrucțiuni. Vorbești serios?

Bietul Canon Brooks. Bietul de el.

— Sigur că vorbesc serios.

— Crezi că...

— Sînt convinsă că fac ceea ce trebuie. M-am gîndit mult la asta. Sper să fiu primită în sînul bisericii în ianuarie.

— Nici nu știu ce să spun. Nu prea știu nimic despre asta.

— Sigur că nu știi.

— Sper că o faci măcar pentru niște motive întemeiate.

— Tu nu m-ai putut suferi niciodată, nu-i așa? Tu...

— Nu-i adevărat, Bibi. Sîntem surori doar. Numai că nu-i musai să gîndim la fel. Vreau să fii fericită. Cred că-ți dai seama de asta.

— O fac din motive bine întemeiate, cel puțin așa cred.

— Unica, Adevărata și Singura Biserică?

— Mi-e imposibil să vorbesc despre asta celor ce nu înțeleg. Celor ce strîmbă din nas.

— Mama și Tata ce spun?

— Tata nu zice nimic. Ca întotdeauna. Nici nu cred că-i pasă. Se poartă politicos, dar o șterge imediat. Mama însă... e cam dată peste cap... ăsta-i singurul motiv pentru care...

— Atunci contează pe mine că o să fiu domnișoară de onoare...

— Grozav. Asta-i cu adevărat minunat. Charles va fi încîntat.

— ... chiar dacă mă obligi să mă îmbrac în galben. Sper să nu te fac de rîs făcîndu-mi cruce pe dos, sau te miri ce altceva.

— *Tu es folle. Vraiment folle.* M-ai făcut foarte fericită. Mă descurc eu cu mătușile și cu ceilalți, de îndată ce...

— La revedere surioară. Noroc.

— La revedere.

Apa se răcise cînd s-a întors în baie, iar frunzele se risipiseră în grămăjoare întunecate, ce-aveau să putrezească și să se lipească de sticlă, dînd de furcă la curățat.

Dacă m-aș fi măritat cu Bill și am fi mers la Connemara și-am fi avut șase copii, am fi fost oare mai buni? Mai fericiți? Aș fi înțeles oare mai multe din acel tip de izolare, decît am reușit s-o fac din izolarea pe care mi-am creat-o singură? Aș fi putut oare, în acele împrejurări, să scriu cărțile pe care mi-am dorit atîta să le scriu? Afurisite întrebări fără răspuns. Îmi simțeam fața foarte fierbinte, poate că făcusem febră.

— Bridie, cred c-o să mai beau un pahar.

— Imediat.

Vocea îi răsună din cealaltă parte a șemineului, spre surprinderea mea. Am deschis ochii și-am văzut-o

încolăcită în fotoliul tatei, de parcă se înrădăcinase acolo. Se sculă şi-mi aduse sticla de pe masă.

— Nu mi-am dat seama că mai eşti aici.

— Sînt aici de-o groază de timp. Mă tot uitam la dumneavoastră. Chiar m-am şi speriat. Păreţi atît de mică. Îţi dai seama cît de mici sînt oamenii doar cînd dorm. Poate ar fi mai bine să vă băgaţi în pat. Păreţi istovită.

— Bine. Dar numai după ce-mi termin paharul ăsta.

Bridie încuviinţă din cap. Adusese deja sticla de whisky şi o carafă de apă din bucătărie şi le pusese pe măsuţă, lîngă pom.

— Ai fost vreodată la Connemara?

Ce întrebare prostească.

— Nu, zîmbi ea. N-am prea fost în multe locuri. Odată ne-au luat unii din Wexford să facem vacanţa la ei. Pe cîţiva dintre noi. Am stat la ei, aveau o casă lîngă plaja aia mare, lungă. A fost foarte frumos din partea lor. Am stat o săptămînă întreagă. Ei n-aveau copii, aşa că au făcut un gest de mare bunătate. Nisipul era minunat, dar nu mai scăpai de el, îţi intra în haine, în păr, se lua pe tălpi şi-ţi intra între degete, julindu-ţi pielea. Trebuia să fim cu mare băgare de seamă, că doamnei nu-i plăcea să-i aducem nisip în casa ei atît de frumoasă şi de curată. „Fetelor, care mi-aţi adus nisip în sufragerie?“ ne întreba. „Nisipul se lasă afară.“ Şi scotea aspiratorul şi ne punea să curăţăm peste tot. Dar nu era rea. A fost frumos din partea ei să ne invite la ea.

— Tu ştii să înoţi?

— Ce-aţi înebunit? La ce mi-ar folosi? Mi-am udat doar picioarele şi mi-a fost de ajuns. Apa era îngheţată. Fetele au intrat. Dar eu m-am uitat doar la ele. În schimb m-am plimbat pe plajă. Asta-mi place. În mare poţi să mori. Dar eu prefer să mor pe pămînt. Pe Grafton Street. Mi-ar plăcea să mor pe Grafton Street, cu ochii la toate lucrurile alea frumoase din vitrină, de la Brown Thomas.

— Oho, mai e mult pînă s-o întîmpla una ca asta, am rîs eu.

— Maica Emmanuel spune că trebuie să fim pregătiți pentru taina morții în orice clipă a zilei, să fim veșnic pregătiți să apărem dinaintea Domnului.

— Ce lugubră Maica Emmanuel asta!

— Nu. Chiar deloc. Nu era lugubră deloc. Așa vede ea lucrurile. E chiar drăguță. Nu uita, Bridie, că ești copilul Domnului. Mîinile îi sînt mereu reci, de parcă ar fi deja moartă. Cînd te atinge le simți răceala chiar și prin haine. Josie, prietena mea, zice că trebuie să fie anemică. Cînd ești anemic, sîngele nu-ți circulă suficient de iute prin corp, ca să-ți fie cald. Știați asta? Mîinile-i arată de parcă n-ar avea sînge în ele. Sînt albe și reci, iar unghiile-i sînt striate. E drăguță. V-ar plăcea. Ține minte, îmi spunea, n-are nici o importanță că nu ai nici tată și nici mamă pe pămînt.

Rămase încremenită în fotoliul tatei, cu privirile pierdute în foc.

Clopotul de la St Bartholomew bătu de zece ori, străpungînd tăcerea. Încă o zi tăiată de pe răboj.

— Ce să ții minte?

— Ține minte că ești copilul Domnului, șopti ea.

— Merită ținut minte ca orice altceva.

Para focului i se răsfrîngea în ochi. Era prima ei noapte de libertate.

— Te simți foarte singură?

Ea schiță un zîmbet.

— Trebuia să fim mereu în pat la zece. Spălate pe dinți, fără să vorbim, cu hainele pregătite pentru a doua zi. Cînd am auzit clopotul ăla acum cîteva clipe, m-am gîndit că... da' uite că-s aici... și mi-e bine... sînt aici.

— Și dac-o' să mai stăm mult aici, ar mai trebui să punem niște cărbuni pe foc. S-a făcut frig.

— Așa e. Și-o să mai ningă încă. Cred c-ar trebui să vă ajut să vă culcați.

— N-ar fi rău. Și tu ce-ai să faci?

— O să mă culc și eu... un pic mai tîrziu, cînd mi-o veni somnul.

Se ridică din fotoliu și înaintă în pași ciudați de dans spre pomul de Crăciun, fredonînd un cîntecel caraghios, improvizat pe loc.

— Cînd... ooo... mmmmm... să am chef. Doar atunci, doar atunci o să mă culc.

Luminițele albastre pîlpîiau o dată cu mișcările ei.

Prima dată cînd mi-am dat seama de realitatea durerii fizice a fost cînd am născut copilul. Mă pregătisem atît psihic, cît și fizic pentru această încercare, citisem toate cărțile, făcusem toate exercițiile, învățasem să mă relaxez, mersesem la doctori, la conferințe, văzusem filme. Parcursesem cu conștiinciozitate manualul pentru naștere al femeii inteligente. Durerea e un mit. Ne însușisem cuvintele pe cînd stăteam întinse pe podea, făcînd exerciții de respirație lentă și rapidă. Din cînd în cînd poți simți vreo neplăcere ușoară, ni se promitea, în timp ce făceam exercițiile pentru mușchii picioarelor; și, în ciuda tuturor acestor asigurări, durerea există. Un ritm larg al durerii, ca un dans cu figuri stricte, piruete lente de înaintare și retragere, înaintare, plecăciune, întoarcere. Pauză. Și ritmul o ia de la capăt, pulsînd în trup, înaintare, retragere, piruetă lentă, piruetă, pauză. N-a reușit să mă sperie, nici măcar atunci cînd pauzele au devenit atît de neregulate, încît nu mai aveam răgazul să-mi adun forțele. Dar acum mă sperie. Nu mai există nici un ritm, nici o avertizare. Ca și cînd aș fi mușcată de un animal care rupe din mine, pînă cînd își potolește foamea, ca să adoarmă agitat, pînă cînd i se face foame din nou. Mă îndop cu pilulele aduse de Bibi, pe care le înghit cu whisky și aștept să mi se încețoșeze mintea pînă cînd nici nu mai înțeleg, dar nici nu mai simt nimic. În astfel de clipe îmi apare înaintea ochilor chipul mamei, hăituit, micșorat, cu ochii arși, cu părul răzlețit în șuvițe pe pernă. Nici urmă din ce-a fost odată, o biată caricatură hidoasă.

— Ce i-ați făcut?

Spaima din vocea mea se izbea de zidurile verzi ale coridorului din sanatoriu. Masa din fața ușii era plină de flori. Pînă și camera ei era năpădită de trandafiri, garoafe,

irişi, azalee, dar parfumul lor era acoperit de duhoarea bolii şi a fricii.

De ce naiba n-o lăsaţi în pace?

— Şşşt, Constance! Sigur că te-a impresionat. N-ai mai văzut-o de atîta timp. Ai prins-o într-o zi proastă. Mîine s-ar putea să fie în formă. Vioaie, vorbăreaţă. Are cîte o cădere şi apoi îşi revine. Trebuie să înţelegi.

Îmi înfipsesem degetele în braţ, cerîndu-mi să mă stăpînesc.

— Nu trebuie să disperăm, trebuie să mai încercăm. Doctorul Butterworth spune că reacţionează foarte bine la tratament.

Am luat-o la fugă, cu tocurile scîrţîind pe podelele lustruite.

O bătrînă în halat înflorat lustruia alămurile din biserică. Cu cîrpa ei galbenă de şters praful făcea să zornăie clanţele şi mînerele. Mirosul de lichid de curăţat umplea aerul rece. Am mers pînă la stranele din faţă, am tras o perniţă şi am îngenuncheat. Florile de duminica trecută atîrnau veştejite în altar. M-am căznit să-mi aduc aminte vreo rugăciune. Ce bine le-ar prinde florilor ei aici, îmi trecu prin minte. Avea un mic iconostas în camera ei, cu picioare subţiri, sculptate şi cu o pernă de îngenuncheat, acoperită cu o veche tapiserie. Se ruga în fiecare seară, înainte de culcare. Tatăl nostru carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele tău.

O dată, cînd nu puteam dormi şi intrasem în camera ei să stăm de vorbă, am găsit-o rugîndu-se. Nu s-a clintit cînd am deschis uşa. Ţinea capul aplecat peste mîinile împreunate, iar lumina lămpii de lîngă pat îi strălucea în părul despletit pe umeri, ca al unei fecioare. Mi-a plăcut s-o surprind în momentul acela de taină. M-am strecurat afară din cameră fără să suflu vreo vorbă.

Vie împărăţia Ta; Facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pre pămînt. Facă-se voia Ta. Facă-se voia Ta s-o ridici la ceruri chiar acum, cînd îţi vorbesc. Femeia care lustruia alămurile trecu pe lîngă mine să se apuce de ornamentele altarului şi poate să-şi mai arunce privirile şi către mine. Am citit pe chipul ei că socotea că cel mai nimerit

loc să-ți faci rugăciunile e acasă, în afara duminicilor și a sărbătorilor.

Ascultă-mi ruga. Ai milă și ascultă-mi ruga.

Sigur că-mi dau seama de ironia soartei, anume că în această clipă, Bibi s-ar afla poate și ea într-o biserică, rugîndu-se la Dumnezeu s-o salveze. Și Tu, Doamne, ce-ai să faci?

Îmi închipui că ruga ei are mai multă căutare decît a mea.

Și totuși, Doamne, ți-aș fi atît de recunoscătoare dacă ai lăsa-o să se stingă în pace. Curînd. Chiar acum.

Căci a Ta e împărăția cerurilor, în vecii vecilor, amin.

M-am ridicat. Femeia se întoarse, privindu-mă.

— Ce zi frumoasă! șopti ea.

— Așa e, am răspuns tot în șoaptă.

Zăpada se cerne dincolo de fereastră, agățîndu-se de iederă, înăbușind zgomotele intermitente ale mașinilor. Din cînd în cînd, lovește ușor în geam, de parcă l-ar atinge cu degetele. Recunosc sunetul fiecărui clopot în parte, pe măsură ce bate: Cel de la St Bartholomew, St Mary's, de la Anglesea Road, Haddington Road, și, dacă nu sînt cuprinsă prea adînc de letargie, aud și clopotele de la Sacred Heart, din Donnybrook.

El încetă să mai bată la mașină. Tăcerea deveni aproape insuportabilă. De cîteva ore bune, sunetul bătăilor ritmice se întrepătrundea cu gîndurile ei. Deschise ochii să privească cerul strălucitor.

— Știi ce, irlandezo... îl auzi ea împingîndu-și scaunul și lipăindu-și sandalele pe pardoseala de mozaic. Ar trebui să mai stai încă o săptămînă.

Ea se ridică, sprijinindu-se de barele de metal ale patului, și privi în cameră. El se învîrtea în jurul mesei, adunîndu-și hîrtiile în teancuri, așezîndu-și în ordine stilourile și creioanele colorate din jurul mașinii de scris.

— Doamne, ce cald îmi e! M-am copt. Trebuia să mă mișc de mult. Sînt convinsă că nu-mi pică prea bine.

— Poate chiar mai mult.

— Ce tot zici acolo?

— Ai auzit tu bine.

— Sigur că te-am auzit.

— Şi-atunci, ce zici?

— Nu fi prost.

— Da' ce e prostesc în ideea asta?

— Am o slujbă. Trebuie să mă întorc la ea.

El se îndreptă spre fereastră şi rămase privind în jos spre ea.

— Slujbă? Ce slujbă e aia?

— Ştii prea bine ce e, ţi-am mai spus doar. Trag în jug pentru o agenţie de publicitate. Nu-i mare scofală, dar îmi scot chiria. Trebuie să fim cu toţii în stare să ne plătim chiria.

— Trimite-le o telegramă. M-am îmbolnăvit în Italia. Revin peste trei săptămîni. Păstraţi-mi locul. *Amore.*

— Din nefericire, n-au ei nevoie de mine într-atît, oricît *amore* le-aş declara eu, rîse ea. Londra e plină de scribi veleitari.

— N-ar trebui să mai mergi acolo. Tu ai putea mai mult. Pleacă de acolo.

— Şi chiria?

— Drace, chiria! Ar trebui să încerci.

— Mai străduieşte-te, mai încearcă, irlandezo! Nu te străduieşti îndeajuns. Eşti foarte leneşă.

— E drept că nu sînt perfectă, dar...

— De ce stai jos şi asculţi pe omul ăla îmbrăcat în albastru care zice toate... brostiile alea la tine? De ce-l crezi?

Ea nu răspunse.

— De ce stai jos?

— Dar dacă poţi să te descurci în viaţă stînd jos, de ce să te deranjezi să te mai ridici şi în picioare?

— Aiureală! Glume. Glume frivole. Ţie-ţi arde mereu de glumă, Constance. Aş vrea să te văd plîngînd.

— Mulţumesc frumos.

— Încerc să mă îngrijesc de tine.

— Uite ce-i, Jacob, faptul că noi... ne aflăm aici, în această postură, nu-ţi dă nici un drept asupra mea... asta

nu înseamnă că... vezi-ţi numai de afurisitele tale de treburi. Eu duc viaţa pe care am vrut s-o duc. Sînt exact genul de persoană care am vrut să fiu.

Jacob zîmbi.

— Să ştii că aşa e! se răsti ea cu voce ascuţită.

— Arici garaghios, asta eşti, spuse el, zîmbind înainte. La cel mai mic pericol te faci ghem şi-ţi scoţi ţepii. Fără ţepi, irlandezo! Fără certuri. Cînd avem aşa de puţin timp de stat împreună, n-are nici un rost să ne certăm, urmă el, aplecîndu-se s-o sărute pe obraz.

— Hai mai bine să bem un vin şi să mîncăm. Calmari. N-are rost să ne certăm.

Am crezut întotdeauna că, după moartea mamei, o să mă simt într-un fel uşurată, o să-mi capăt identitatea pentru întîia oară. Nu s-ar putea spune că am fost prea apropiate sau că am împărtăşit împreună lucruri importante. Dimpotrivă, se pare că eu am fost o sursă permanentă de iritare, provocîndu-i o ciudată dezamăgire. Obstacolul principal fusese că m-am născut fată şi pe acesta nu l-am putut depăşi niciodată.

Trecînd printre mormintele reci, simţeam aceeaşi mînie, nu numai gîndindu-mă la împrejurarea morţii ei, dar şi pentru că mă măcina încă aceeaşi confuzie dintotdeauna. Şi acolo, în zăpada răscolită de vînt, mi-a trecut prin minte pentru prima dată ideea de a avea un copil. Am izgonit-o pe loc. Părea grotescă tocmai acolo, în locul acela. M-am întors acasă cu tata şi Bibi, am oferit prietenilor sandvişuri şi cîte ceva de băut. Şi în seara aceea, uşor ameţită, îmbrăcată încă în negru, am luat vaporul înapoi spre Londra.

Se va preface oare ziua aceasta într-o zi adevărată? Norii grei au înghiţit toată lumina dintre cer şi pămînt. Fulgi de zăpadă se răsucesc monoton în aer. Fumurile oraşului se revarsă în nori. Ziua rar se mai aud clopotele care răsună cu atîta regularitate noaptea, marcîndu-ţi trecerea vieţii.

— Asta nu-i zi de ieşit din pat! zise Bridie, împingînd uşa cu genunchiul şi aducînd tava cu ceaiul.

— Toți oamenii norocoși din lumea asta își petrec ziua de azi în pat.

Se apropie și puse tava lîngă mine, împingînd ușor cărțile, hîrtiile, cutiile cu medicamente, paharele goale. Își legase părul negru la ceafă, cu o fundă albastră.

— Cum ai dormit în noua cameră?

— Bușteau. Să vă torn ceaiul?

— Nu. O să mi-l fac eu ceva mai tîrziu. Mai întîi trebuie să mă duc la baie. Nu-mi place ceaiul rece.

M-a ajutat să mă dau jos din pat. Nu-mi plăcea să mă atingă, de teamă că s-ar putea molipsi de descompunerea mea.

Cînd m-am întors de la baie, făcuse patul și-mi aranjase un maldăr de perne pe care să mă sprijin.

— Asta-i o adevărată conspirație!

— Ce e aia conspirație?

— Să mă țineți toată ziua în pat. Cine ar putea rezista să nu stea într-un pat atît de îmbietor?

— Vreau să curăț cealaltă cameră, să fie frumos de Crăciun.

— Cît mai e pînă la Crăciun? În ce zi sîntem astăzi? Pierd șirul atît de prostește.

— Vineri.

Mă întrebam dacă Jacob primise scrisoarea. Poate că umbla în urma lui, făcînd ocolul pămîntului. Londra, Roma, Paris, New York. Poate o să umble așa, la nesfîrșit, cu un pas în urmă, la Tel Aviv, Atena, oriunde, în afară de Berlin. Pe de altă parte, poate că Jacob a găsit-o pe prești de la ușă ieri sau chiar azi, a citit-o și a azvîrlit-o la coș. Avea tot dreptul s-o facă.

— Avea tot dreptul...

— Ce-ați spus?

— Vorbeam singură. Ăsta-i primul semn de nebunie.

Și dacă așa stăteau lucrurile, copilul ar avea toate avantajele. Toate avantajele cu putință... Un cămin, familie, nume, dragoste, o dragoste trainică. Da. Un Dumnezeu. Toate avantajele.

— Toate avantajele.

— Poftiți ceaiul, beți-l pînă nu se răcește și nu mai mormăiți acolo, de una singură. Nu vreți și un pic de pîine prăjită?

Îmi întinse o farfurie cu patru feliuțe de pîine prăjită cu unt.

— Nu pot, Bridie, zău, nu pot, am scuturat din cap. N-are nici un rost să încerc. Știu ce se va întîmpla. Îmi pare rău.

— Nu-i nimic.

— Ceaiul e minunat. Cînd ai spus că e Crăciunul?

— Luni. Mai sînt trei zile.

— Luni. Trei zile.

— E cineva acasă? răsună vocea lui Bill din hol.

— Ăsta-i doctorul. Ce întrebare prostească, am rîs eu. Spune-i să intre. Poate vrea și el o ceașcă de ceai.

— Mai aduc una.

Bill intră, destul de roșu la față.

— Bună dimineața, paciento!

— Bună, Bill. Ea e Bridie. Tocmai se ducea să-ți aducă o ceașcă. Arăți de parcă ți-ar prinde bine o ceașcă de ceai.

— Sigur că da. Bună, Bridie. N-aș refuza un ceai.

Bridie ieși din cameră.

— E un ger de-ți sar ochii din cap.

Se apropie de mine și mă privi în felul lui obișnuit, blînd și ocrotitor.

— Ce mai face pacienta?

— Mai e în viață, am chicotit eu. Mă simt ca August, care refuza să-și bea supa. De fiecare dată cînd mă uit în pahar, văd tot mai puțină substanță și tot mai multă umbră.

Se așeză lîngă mine și-mi apucă încheietura. Știam că-mi ia doar pulsul, dar era totuși o mîngîiere.

Bridie veni cu o ceașcă și o farfurioară și le puse pe masă. Bill rămăsese cu privirea pierdută pe fereastră, la zăpada care cădea.

— Mai doriți ceva?

— Nu, mulțumesc, Bridie. Te chem eu dacă e ceva.

Ieși din cameră, închizînd ușa încet după ea.

— Pare o fată drăguță.

Îmi lăsă mîna să cadă pe cuvertură, oftă și luă ceainicul să-și toarne o ceașcă.

— Mai apuc și ziua de azi?

— Nu fi proastă, Constance!

— Am descoperit și eu că sînt. În momentele mele de cădere, mă resemnez și eu la propria mea prostie. Tu te simți singur?

Bill păru puțin surprins, apoi pescui atent cu degetul un fir de ceai din ceașcă.

— Cred că da. Sigur că da, rîse el brusc. De ce mă întrebi mereu lucruri dintr-astea? Tu te simți singură.

— Eu n-am timp să fiu singură. Haide, ia o bucată de pîine prăjită cu unt, s-o faci fericită pe Bridie. Aș vrea să faci ceva pentru mine. Cred că e momentul să-ți spun.

El luă o bucată de pîine cu unt și încuviință din cap.

— Mai întîi copilul... nu te speria. N-am de gînd să ți-o las prin testament, sau ceva de felul ăsta. Dar dacă... sau mai bine zis cînd tatăl ei, Jacob, va veni. Cînd va veni... aș vrea să ai grijă că totul va fi în ordine. Să nu facă Bibi vreo figură, știi tu...

— Constance...

— Hai să nu mai tergiversăm. N-aș vrea să aibă greutăți. Bibi trebuie supravegheată, știi. Lui Jacob trebuie să i se permită să-și ia copilul. E fetița lui, totuși. Bibi va avea obiecții... din pură bunătate... dar, totuși. Asta doar dacă eu nu am să mai fiu în stare, sau dacă n-am să mai fiu deloc.

Untul i se scurgea la colțul buzelor.

— Înțelegi ce vreau să spun, nu?

— Da.

— Și-ai să ai grijă?

— Da.

— Ești supărat pe mine?

— Nu.

— Jur că-i cel mai bun lucru.

— Ai dreptate, Constance. Am să fac tot ce trebuie.

— Și mai e ceva...

— Grozavă mai e pîinea prăjită cu unt. De ce oare nimeni nu mai face pîine prăjită cu unt în zilele noastre?

— Sigur că s-a răcit de-acum.

— Ce mai e? întrebă el, mai luînd o bucată.

— S-ar putea să-ţi dea ceva mai multă bătaie de cap, dar ţi-aş rămîne foarte îndatorată. Ştii, scriu o carte... Poate că n-am s-o pot termina... Nu mai pot bate la maşină, aşa că m-am apucat să o scriu de mînă. Împrăştiat, dezordonat... S-ar putea să fie groaznică. Eu nu-mi dau seama, căci sînt prea implicată. N-am să mai apuc să aflu. Dacă ai putea s-o baţi la maşină, s-o mai rînduieşti şi s-o trimiţi unui editor. La unul de treabă... ştii tu... Şi să nu te necăjeşti dacă ţi-o înapoiază cu un bilet de scuze. Poţi s-o laşi baltă în cazul acesta. Dă-o peste bord! Te deranjează? Mi-ar plăcea să încerci să faci asta pentru mine. Pentru gloria mea postumă.

— Sigur că nu mă deranjează. Mi-ar face chiar plăcere. Despre ce este vorba?

Mereu aceeaşi întrebare imposibilă.

— Un urs fără prea multă minte.

Bill se strîmbă, fără să facă vreun comentariu.

— Cît mai durează pînă o termini? întrebă cu o undă de îngrijorare în voce.

— Nu-ţi fă griji, o pot termina oricînd, o zi, două, o săptămînă. N-ai de ce să-ţi faci griji. E doar un legămînt de-al meu. Şi-ncerc să-l ţin.

Bill se aplecă şi-mi sărută părul rărit. Dacă nu mă duc mai iute, acolo unde va fi să mă duc, o să rămîn fără nici un fir de păr în cap. Ce umilinţă! Mai bine moartă decît cheală.

— Mai ai dureri, înţepături? întrebă el, cu vocea obişnuită de doctor.

— Dintr-alea ce se lecuiesc cu whisky.

— Şi-acum o să mă duc mai departe, la celelalte vizite. Ai vrea să treacă Angela pe aici, să te vadă?

— Nu.

Puse ceaşca goală pe tavă şi se ridică.

— Nu vreau să par mojică, dar nu-mi place să fiu deranjată.

Bill luă cutia de medicamente, o privi, o scuturâ.

— Majoritatea farmaciilor or să fie închise de Crăciun. O să-i mai dau fetei o rețetă. Așa, să fie în casă.

— Mulțumesc.

— La revedere, Constance. Și nu-ți face griji despre ce am vorbit. Mă ocup eu de ele. Mai trec și diseară. Să bem un pahar împreună, după ce-mi termin operațiile.

— Mi-ar plăcea. Poate că o să mă dau jos din pat. Să mă îmbrac ca lumea, să te întîmpin înaintea pomului de Crăciun, ca oamenii.

— La revedere!

— La revedere!

— Și a ieșit ceva din scrisul tău?

Tatăl ei punea mereu aceeași întrebare, în același moment, imediat după ce comandaseră masa și chelnerul le luase meniurile din față. În fața fiecăruia se afla un pahar cu sherry deschis la culoare, iar lumînările pîlpîiau pe masa îngustă.

— Nu prea.

Nu fusese niciodată în stare să-i povestească despre întîlnirea cu bărbatul în costum albastru. Simțea că nu-l cunoștea suficient ca să-și dea seama dacă îl va amuza, îl va impresiona sau îl va plictisi doar. Ori de cîte ori venea la Londra, în puținele seri petrecute împreună, părea tare plictisit. Poate că nu acesta e cuvîntul cel mai potrivit, neinteresat ar fi mai aproape de realitate.

— Păcat, zîmbi el.

Mă întreb dacă mă iubești, gîndi ea, privindu-i chipul frumos, îmbătrînit... dacă ne iubești pe vreuna dintre noi... nu pe mine în special... Poate ți-ar fi plăcut să ai un fiu?

El ridică paharul la gură. Butoni de aur, unghii imaculate, pielea de pe mîini începea să i se încrețească ușor, asemeni mănușilor bine purtate.

— Te deranjează dacă fumez?

Ea clătină din cap. Scoase un portțigaret de aur din buzunar și-l deschise.

— Văd că tu nu te-ai apucat de fumat.

— Nu.

Luă o țigară și-o așeză pe masă lîngă paharul de sherry. Puse portțigaretul la loc în buzunar.

— Și eu am vrut cîndva să mă fac scriitor.

— Nu mai spune, cînd? îl întrebă ea uimită, pe cînd el își aprindea țigara.

— Demult. Pe cînd eram la Cambridge, începu el, încruntîndu-se, regretîndu-și poate indiscreția. Nuvele, o piesă, două. Teatrul îmi plăcea cel mai mult. Știi, doar pentru noi, acolo, la universitate. Tare îmi plăcea să scriu piese de teatru.

— Și ți s-au jucat piesele?

— Sigur că da!

— Îmi pare rău că nu mi-ai spus mai demult. De ce?

— Nu mi s-a părut interesant. Un eșec personal... nu poate fi nici interesant, nici încurajator în nici un fel. De ce ți-am pomenit acum de asta, nici eu nu știu. Mi-a venit așa, pe nepusă masă.

— Și de ce te-ai lăsat?

— A trebuit să iau o hotărîre, draga mea, spuse el, ridicînd din umeri. Dreptul părea o carieră mai sigură. Nu mi-a plăcut niciodată să mă aventurez.

— Și nuvelele... le-ai publicat vreodată?

— Sigur că da. Au fost destul de bine primite. Cronici în Strand... Blackwoods... destul de bune...

— Și mama știe?

— Am luat această hotărîre cu mult timp înainte de a o cunoaște. N-am fost niciodată convins dacă am făcut bine sau nu. Pînă la urmă, cred că n-am făcut rău. Da. Au fost momente cînd mi-a părut rău, dar foarte rar. Oricum, nu sînt rupt de viața artistică.

Chelnerul aduse două farfurii cu somon afumat și le așeză dinaintea lor. Domnul Keating strîmbă din buze nemulțumit, uitîndu-se la mîncare.

— Așa deci... spuse, apucînd cuțitul și furculița.

Constance îl urmărea atentă. El începu să taie cu grijă peștele și luă o bucățică în gură.

— Nu-mi pot imagina de ce un restaurant de talia acestuia oferă clienților pește afumat din comerț. Gustă-l numai, gustă-l!

— Arată grozav, tată, spuse Constance.

— N-are nici un gust, se strîmbă el din nou, dînd farfuria la o parte.

— E delicios, tată.

— N-are nici un gust. Londra s-a schimbat...

— Ba nu, eu zic că e foarte bun.

— Deci... reîncepu el, de parcă nici nu s-ar fi oprit. Aș fi avut o oarecare satisfacție dacă ai fi devenit scriitoare. Dacă ai fi luat-o în serios.

— Dar am luat-o, o iau în serios, tată. Doar că nu am talent, sau chemare, cum vrei să-i spui.

— Sigur că mi-ar fi făcut plăcere. Nu pot să neg. Dar cu asta nu vreau să spun că tu și Barbara nu sînteți admirabile. Absolut admirabile.

Se pare că începuse să regrete că renunțase la pește, așa că trase farfuria spre el și începu să mănînce repede.

— Talentul, de fapt, trebuie să se combine cu atîtea altele: energie, perseverență, egoism, dedicație. Mie mi-a lipsit dedicația. Nu eram pregătit pentru eșec. Se pare că și ție ți se întîmplă la fel.

Presără puțin piper peste somonul afumat.

— Destul de trist.

Luă o bucată de pîine neagră și începu s-o mestece.

— Te uiți la propriii tăi copii pe măsură ce cresc și se maturizează, și-ai vrea, da, ai vrea ca ei să reușească să-și formeze acele calități pe care tu regreți că nu le ai. Sau cel puțin să perpetueze acele calități pe care tu ți le socotești a fi cele mai bune, continuă el, spălîndu-și gustul rău de pește cu o gură de sherry. Mă întreb dacă e bine să-ți vezi doar slăbiciunile proprii în caracterul copiilor tăi.

Simțind-o ca o întrebare retorică, fata nu scoase o vorbă.

— Știu că mama voastră ar fi preferat să mă fac judecător, dar mie nu mi-a plăcut, am refuzat. Am preferat să pledez la bară, decît să stau în fotoliu. Da. Pe cînd tu și Barbara...

— Eu și Barbara sîntem bine, tată.

— Sigur că sînteți bine, spuse el cu oarecare dispreț în glas.

— Sîntem ceea ce vrem noi să fim. Nu-i de ajuns? Așa cum ești și tu. Am ales și noi ca și tine.

Tatăl clătină din cap.

Chelnerii înconjurară masa. Farfuriile, paharele, tacîmurile începură să danseze pe albul feței de masă.

— Pot să te întreb ceva?

El își înclină ușor capul, nedînd nici un răspuns.

— M-am întrebat întotdeauna de ce te-ai dus la război, cînd de fapt nici nu era nevoie. Ai fi putut să-ți distrugi cariera... Mama spunea că... unii ar fi putut să ți-o ia în nume de rău. Mama...

— Mama ta a crezut numai în oamenii cu picioarele pe pămînt.

— Tocmai de aia m-am mirat întotdeauna, spuse Constance, oprindus-se și privindu-l în ochi.

El încercă să-i evite privirea. Ea ridică mîna, ca și cum ar fi vrut să apuce ceva, o parte din el, dar o lăsă din nou printre pahare și argintărie.

— De fapt, chiar tu ai zis mai adineauri că nu ți-a plăcut niciodată să te aventurezi.

— Eu n-am avut nimic împotriva neutralității lui De Valera, din contră. Ar fi fost curată nebunie să împingi în război un stat abia format, născut cu atîta caznă. Și totuși, am simțit că era de datoria mea să mă manifest... să nu mă înțelegi greșit, n-aveam nici un fel de ambiții politice, nici mîndria de a fi britanic din vest, sau chestii d-astea, nici măcar loialitatea față de Coroană... Cred că a fost mai degrabă sentimentul datoriei, pe care l-am deprins la școală. La Cambridge, oftă el.

Chelnerul îi turnă cîteva picături de vin în pahar și rămase așteptînd, cu sticla înclinată spre paharul lui. El ridică paharul, privi o clipă vinul, după care își înmuie buzele, încuviințînd din cap.

— A fost o hotărîre a mea... să apăr și eu, modest, cum puteam, democrația. Știu că nu-i perfectă. Mulți o condamnă pe de-a-ntregul, dar a fost singurul mod de a ni

se da libertatea să rămînem neutri, iar mie mi-a dat libertatea să aleg. Şi mai ales să mă duc la război. Cred că am făcut alegerea potrivită. Era un moment cînd toţi eram descurajaţi. Tu nu-ţi mai aduci aminte, erai prea mică. Dar au fost momente cînd Hitler era cît pe ce să cîştige. Aşa că...

Se întrerupse, luă paharul şi bău puţin vin.

— N-am fost un erou în nici un fel. De asta poţi fi sigură. Ei, vinul ăsta este de-a dreptul minunat.

Vorbise deja prea mult, aşa că restul mesei se desfăşură în tăcere.

Sună telefonul. Am ascultat o clipă, apoi am încercat să mă dau jos din pat. Ţîrîitul se opri, şi din camera cealaltă se auzi vocea lui Bridie. Uitasem cu totul de ea. M-am lăsat din nou pe perne. După cîteva clipe, intră în cameră.

— Era doamna Barry la telefon. Mi-a spus ce să mai cumpăr.

— Era de aşteptat.

— Doctorul mi-a zis să vă cumpăr medicamentele. Aş putea să mă duc acum, dacă n-aveţi nimic împotrivă.

— Bine. Ştii ceva... n-ai vrea să mergi în oraş şi să iei un cadou pentru fetiţa mea? Ar fi bine să-i iau totuşi ceva...

— Sigur că da.

— Nu-mi vine nimic în minte. Ce Dumnezeu ai putea să-i dăruieşti unui copil atît de mic? Ia-i ceva frumos. Ceva ce crezi tu că i-ar place unui prunc.

Bridie zîmbi.

— Ia nişte bani din sertar. Cincizeci de lire.

Fata traversă camera şi deschise sertarul.

— Credeţi că o să vă descurcaţi dacă lipsesc cîteva ore?

— Cum să nu! Toarnă-mi un pahar mare de whisky înainte de a pleca şi dă-mi caietele alea şi creioanele. Cu asta nu-mi mai trebuie nimic. Mulţumesc.

— Doamna Barry spunea că trece azi pe-aici. Adică încearcă să treacă, dar să nu vă supăraţi dacă n-o să

reușească. Copiii vă transmit salutări și speră să vă vadă mîine.

— Bine. Nu te grăbi să te întorci, Bridie. Vreau să-mi povestești cum arată strada Grafton, ce colinde se cîntă și aș mai vrea să-ți iei un cadou pentru tine.

— Eu...

— Ceva care să-ți facă plăcere. Îmi pare rău să te rog chiar pe tine să cumperi, dar nu am altă alegere. Dacă aș fi rugat-o pe Bibi, ți-ar fi luat ceva „practic". Dar eu aș vrea să-ți iei ceva, la care, uitîndu-te și peste douăzeci de ani, să-ți aduci aminte de primul tău Crăciun în libertate.

Bridie dădu din cap.

— Poate ar trebui să mai iei niște bani.

— Nici pomeneală, exclamă ea speriată.

— Și te rog să nu te simți obligată să iei ceva pentru mine. Ar fi de-a dreptul prostesc.

— Poate o carte...

— Eu nu mai am vreme să citesc cărți.

— O sticlă de whisky?

— Hai, șterge-o de aici, obrăznicătură, am rîs eu. Am suficient whisky în casă să mă înec în el, dacă-mi vine cheful.

— Uite ce fetiță frumoasă aveți!

Constance deschise ochii cu prudență. Cineva îi vorbea.

— O fetiță tare frumoasă. Totul e în perfectă ordine. Hai, mămico, uită-te la ea, uită-te!

Sora îi tot împingea ceva sub ochi. Constance întoarse capul și închise ochii din nou.

— Nu acum, luați-o de aici. Poate mai încolo, peste vreo jumătate de oră.

Pruncul începu să scîncească, dar și pașii infirmierei și plînsetul copilului se depărtară curînd. Constance încerca să se scufunde în somn. Somnul o făcea să uite. Bietul tata. Dar de ce, la urma urmei, să-i spui „bietul de el"? Pe coridor răsunau pași grăbiți. Să moară la șaizeci și opt de ani, încă în forță. Să se pomenească mort, așa într-o bună dimineață, în pat, fără să-și fi botit măcar

așternutul în convulsii de durere sau spaimă. Ușa se deschise și se închise la loc ușor. Narcise, o rugase pe Bibi la blestematul ăla de telefon. Narcise multe de tot.

— Dar de ce nu poți să vii, Constance? De ce?

Iată-l în cele din urmă, așezat pe veci lîngă cea pe care n-a iubit-o nicicînd. Atîția oameni trebuie să îndure aceeași soartă... împunsături mărunte îi mai răscoleau măruntaiele. Se răsuci neliniștită. Uitarea somnului. Ciudatul, singuraticul meu tată, pe cine ai fi preferat să ai lîngă tine pe veci? Nici pe Bibi, nici pe mine. De asta sînt sigură. Undeva, departe, se auzea plînsetul unui prunc. Poate vreun camarad de război? Sau vreun coleg de la Cambridge de pe vremea cînd ai luat marea hotărîre... bună sau rea, cum o fi fost.

— Tu nu vii niciodată cînd e nevoie de tine. Hai, spune drept... tocmai acum... acum ți-ai găsit să... Constance... ce-am să le spun oamenilor?

Umbra îndepărtată a unui om, pentru care nu simțeam nici dragoste nici ură și acum nici urmă de regret. În alte împrejurări, m-aș fi aflat lîngă mormîntul tău și aș fi cîntat imnurile ce reverberau în biserică; aș fi pășit din nou pe aleea străjuită de spirite. Tu ai fi înțeles, ai fi zîmbit și te-ai fi dus.

— Chiar dacă nu-ți pasă de bietul Tata, ar trebui să te gîndești măcar la mine, la sprijinul de care am nevoie.

Trebuie să fi fost un mort frumos, cu trupul lui aproape neatins de bătrînețe, cu ascuțimea feței ușor îndulcită. Mă întreb dacă îl vor îmbrăca în costumul lui de dimineață. Întotdeauna i-au venit bine hainele de dimineață.

— Ce-ai spus? Ce să faci? Cred că glumești, Constance! Nu pot să cred așa ceva! Asta mai trebuia!

Deschise ochii, înnebunită de gîndurile acestea, și privi în tavan. N-avea mare lucru de văzut acolo.

— N-ați vrea să vedeți copilul? întrebă o voce din cealaltă parte a camerei.

— Sînt trează?

— Da. În cele din urmă. Ce-ați mai dormit!

— Am visat ceva... un coșmar... groaznic... Ce bine-mi pare că m-am trezit.

— Din cauza anesteziei. Mulți pățesc la fel. Unora li se face rău. Vreți s-o luați în brațe?

— A... da. Cred că așa ar trebui.

Sora veni spre ea și-i așeză pernele.

— Sînt înțepenită.

— Într-o zi, două vă trece!

Se aplecă și luă ceva alb, împachetat bine, dintr-un leagăn de la picioarele patului.

— Am adus-o din salonul sugarilor. Știam eu c-o să vă treziți și-o să vreți s-o vedeți!

Puse pachetul în brațele Constancei, care privi cu teamă chipul roșu, botit, pumnișorul încleștat. Un smoc de păr negru înconjura fruntea încruntată.

— Are ceva? Adică...

— Totu-i perfect. Nici o problemă! O fetiță de toată frumusețea.

— Mie nu mi se pare deloc frumoasă. Pare mai degrabă...

— Ba e frumoasă. Să-i vedeți pe alții! Mai lăsați-o cîteva zile și-apoi să vedeți cum o să arate!

— Seamănă...

Nu-i de mirare că semăna cu Jacob Weinberg. Jacob fiert într-un cazan uriaș, pînă cînd s-ar fi micșorat și s-ar fi înroșit de opăreală, înfășurat apoi în scutece albe.

Constance izbucni în rîs. Dădu copilul înapoi sorei.

— Mulțumesc lui Dumnezeu că nu seamănă cu tatăl meu.

— Cu tatăl ei, vreți să spuneți!

— Nu, nu. Cu tatăl meu. Nici măcar nu aduce cu tata. Mi-era teamă să nu fi adus pe lume un strigoi.

— E o scumpete mică. Răsfățata lu' mămica!

— Asta rămîne de văzut. Cred că mă mai culc încă un pic, și-apoi vedem cum o să ne înțelegem amîndouă.

— Cît ești de norocoasă, irlandezo!

— De ce-ți par atît de norocoasă?

Lumea întreagă se așternea la picioarele lor. O întindere frumoasă, albastră, mărginită de o linie închisă, aproape violetă, poleită de soare. La poalele dealului pe

care se aflau, casele păreau niște cutiuțe albe, îngrămădite pe malul mării. Fînul uscat și florile înmiresmau aerul cald.

— Pe tine nu te apasă nimic. Ești unul dintre puținii oameni întîlniți de mine care nu duc nimic asupra lor. Eu simt că port două mii de ani de istorie în spate. Grea povară. Atîta m-am străduit să mă descotorosesc de ea... cînd am ajuns întîi și-ntîi în Anglia. După aia, pe măsură ce am crescut, am ajuns bărbat... m-am căznit să devin un om nou, proaspăt... neatins de istorie, dar nu s-a putut, oricît am încercat, nu s-a putut. Și-acum, pe zi ce trece, mă simt tot mai împovărat. Îmi sună atîtea voci în minte. Avem atît de puțin timp, iar eu trebuie să mă tîrăsc ca un melc. Pe cînd tu nu porți nici o povară.

Greierii țîrîiau în liniștea din jur, ca o ,puzderie de orologii. Șopîrlele se lăfăiau la soare, săgetîndu-și afară limbile, pe cînd țîșneau în lăstăriș.

Constance zîmbi, un zîmbet nervos.

— Nu mi-au plăcut niciodată poverile, nici durerea. Ar fi putut să-mi rupă umerii. N-ai decît să-ți arunci ochii în jur și vezi numai durere. Eu m-am ferit cît am putut de ea. Poți trăi fără ea, dacă te ții bine. De-aia trebuie să mă întorc înapoi la lucru. Să revin pe făgașul meu... săpat de mine însămi. Dumnezeu mai știe ce-aș putea păți dacă ies din el.

— Încearcă!

— Ia te uită la el! Să dau la o parte atîta amar de ani cît mi-a luat să mi-l fac? Chiar ai vrea să mă vezi așa, lăsată de izbeliște?

— Da.

— Și zici că-mi ești prieten?

— Da.

Undeva, în depărtare, o dîră de fum tulbură albastrul imaculat al cerului.

— Nu pot să sufăr albastrul ăsta! Ce n-aș da să mai văd vreun nor! Tu nu? Măcar un norișor negru, acolo!

— Aici un norișor negru înseamnă tunete, fulgere, furtună, cutremur și erupții vulcanice. Chiar ai vrea să se abată toate astea pe capul oamenilor ăștia atît de fericiți?

— Parcă da, rîse ea. Să risipesc plictiseala, să stric albastrul acesta atît de sîcîitor.

— Dar ce culoare are cerul din făgașul tău?

— Mohorît. Un cenușiu frumos, mohorît și pașnic.

Din cei patruzeci și cinci de ani cît am trăit, îmi aduc aminte doar două Crăciunuri complet albe. În ciuda felicitărilor de Crăciun cu care ne bombardăm unii pe alții, pline de zăpadă, stele și brazi încărcați cu turturi strălucitori, eu doar de două îmi amintesc. Unul la Londra, nu de mult, cînd după douăzeci și patru de ore zăpada s-a transformat într-un noroi cafeniu și, împinsă în rigole, a înghețat, formînd mormane înalte, greu de trecut, între trotuar și drum. Și-atunci uriașele autobuze roșii și-au arătat cu adevărat culoarea, după cîte îmi amintesc, singurele pete de culoare în amurgul nesfîrșit al acelor cîteva săptămîni. Sticla de pe acoperișul băii mele a crăpat de greutatea zăpezii care a apăsat-o săptămîni în șir, și a trebuit să umplu încăperea cu ligheane și găleți de plastic, să adun șuvoaiele de apă ce se formau la topirea zăpezii.

Celălalt Crăciun foarte alb pe care mi-l amintesc s-a petrecut atît de demult, în copilărie, încît mi-au rămas doar imagini șterse despre bucuria simțită la vederea grădinii netezite și strălucitoare: nu se mai vedeau nici rondurile de flori, nici terenurile de tenis, nici aleile, nici răzoarele frumos săpate din grădina de zarzavaturi, ci doar o întindere nesfîrșită de alb imaculat, abia atins de urmele mărunte ale labelor de păsări. Gardul viu înalt, care ne despărțea de vecini, devenise o cazemată peste noapte și ofta din cînd în cînd sub greutatea zăpezii. Cred că era pe vremea războiului, și tata venise acasă în permisie; mergeam toți patru la biserică, tălpile scînteiau pe zăpadă, lăsînd urme clare, adînci, frumoase. Mama purta o căciulă de blană, care o făcea să arate ca o crăiasă din basmele rusești. Se plîngea că-i intrase zăpada în pantofi și că va fi nevoită să stea cu picioarele ude în biserică. Tata îi spunea că trebuia să-și fi pus cizmele. Clopotele răsunau atît de tare în ziua aceea, de parcă nu le-am fi auzit niciodată

pînă atunci. Toată lumea părea fericită, dar cred că, de fapt, nu era.

Pînă și stiloul îmi atîrnă prea greu, abia îl mai pot tîrî pe foaia de hîrtie. Din cînd în cînd, mama se așează pe marginea patului meu, îmbrăcată ca și cînd ar merge la una dintre partidele ei de bridge, cu mîinile înmănușate pe genunchi, cu geanta așezată alături, parcă așteaptă să sune soneria sau să bată cineva la ușă. Sper că nu pe mine mă așteaptă. N-ar fi nimic mai dezolant decît să-mi încep orice fel de existență ce mă mai așteaptă, tocmai la una dintre partidele de bridge ale mamei.

N-am auzit-o pe Bridie cînd s-a întors. Poate că adormisem fără să-mi dau seama. Auzeam apa curgînd în bucătărie și ușa de la frigider scîrțîind.

Am o rochie neagră de mătase, cu nasturi în față. Cred că aș putea-o îmbrăca fără să arăt prea groaznic în ea, numai s-o iau pe ici, pe colo cu bolduri și să mă încing cu cordonul lat de mătase. Dar parcă mai contează... Cîteodată, în astfel de momente ciudate, ne mai dedăm cu toții la nebunii.

— Ce tot scrieți acolo mereu?

— A, bună, Bridie. Cum a trecut timpul! Parcă n-ai stat nici un sfert de ceas!

— V-am adus o ceașcă de ceai. N-ați vrea să mîncați ceva? Eu mi-am făcut o omletă, mai sînt fructe, brînză...

— Poate-am să încerc să mănînc un măr. Adu-ți și tu farfuria aici și povestește-mi ce-ai făcut.

După ce Bridie ieși să aducă mîncarea, mi-am turnat o doză mare de whisky în ceai. În felul acesta n-o mai făceam să se simtă stînjenită. Mi-a întins o farfurie cu un măr și un cuțit și s-a așezat pe marginea patului cu tava pe genunchi.

— Nu vă supărați că vă întreb... ce tot scrieți acolo... așa mereu?

— Nimic interesant. De mult tot am vrut să scriu o carte, dar nu m-am apucat niciodată serios de ea. Mai bine mai tîrziu decît niciodată. Aș vrea să-ți spun ceva important, totuși... Vreau ca tu să le aduni pe toate, notițele, caietele mele, tot ce găsești, și să i le dai lui Bill...

doctorul. Important e să n-o lași pe Bibi să pună mîna pe ele. Bill știe. O să se ocupe el de tot. Ea ar putea să le arunce, sau mai știu eu ce să facă cu ele. O să le salvezi, nu?... cînd o să fie cazul.

Bridie încuviință din cap.

— O carte. O poveste? E frumoasă?

— Nu prea e poveste. N-are nici acțiune, nici aventuri și nici amor. N-am cum să ți-o laud. Bibi ar putea avea dreptate s-o arunce cît colo.

— S-ar putea să n-aibă!

— Asta n-am să mai apuc să aflu niciodată!

— Hai, mîncați-vă mărul!

— Am înțeles, să trăiți, soră!

— Dacă nu mîncați nimic, n-o să mai apucați s-o terminați... cartea, adică!

Am tăiat o bucățică de măr și am băgat-o în gură. Am simțit o durere în maxilare cînd am încercat să mestec. Începusem să mă îndoiesc că aș putea continua.

— Hai, povestește-mi cum e în oraș...

— Extraordinar. Groaznic de frig, dar eu umblam ca o cucoană bogată cu atîția bani în buzunar și nici că-mi păsa de frig. Am dat chiar cincizeci de penny unor colindători, sper că nu vă supărați?

— Nicidecum.

— Sper c-o să vă placă, spuse ea, întinzîndu-mi o pungă de hîrtie cu două cutiuțe. Am scos una și am deschis-o. Două mîini întindeau spre mine o inimă încoronată. Am scos inelul din cutie, l-am pus în palmă și m-am uitat la el.

— Ce frumos e! Un cadou minunat!

— Amîndouă sînt la fel. L-am văzut la una din profesoarele mele și mi-am dorit mereu să am și eu unul. Sper că n-am ales prost. Am crezut că și fetiței dumneavoastră i-ar plăcea să aibă unul la fel, cînd o fi mai mare, bineînțeles. Știți că e un simbol irlandez? Sau cel puțin așa mi-a spus profesoara mea. Dar poate n-ar fi bine să i-l dați fetiței acum, ar putea să-l înghită.

— Ia-l, i-am spus, întinzîndu-i inelul. Hai, pune-l. Poartă-l de-acum. N-are rost să ne formalizăm. Hai, poartă-l de-acum. Crăciun fericit, Bridie! La mulți ani!

Fata îl luă și-l puse pe inelarul mîinii drepte, apoi rămase privindu-l lung.

— Mi-ar plăcea să fiu fericită, spuse în cele din urmă. Zău că mi-ar plăcea să fiu fericită.

— Trebuie să fii convinsă că se poate, am zis eu și i-am atins mîna. Dacă crezi... cine știe... cine știe? Îți stă bine. Ai degete lungi. Unii nu pot purta deloc inele mari ca ăsta.

— Nici domnișoarei O'Toole nu-i venea bine. Dar de celălalt ce ziceți? Sper să vă placă. Pot să-l duc înapoi. Vînzătorul m-a asigurat că-l primește înapoi.

— Nu-i nevoie. Îmi place. Și ei o să-i placă... dacă n-o să-l înghită.

— Nici nu știu de ce am spus așa o prostie. Cîteodată îmi ies vorbele din gură fără să mă gîndesc. Maica mereu îmi spunea să mă gîndesc înainte de a spune ceva. Eu încerc, dar nu reușesc mereu.

Am mai tăiat o bucățică de măr și am băgat-o în gură. Înțepături ca de ac îmi străfulgerară gingiile cînd am încercat să mestec. Am scuipat mărul pe farfurie.

— Nu pot.

— N-ați vrea niște pîine prăjită? Mai e și niște friptură de pui. Ce-ați zice de o bucățică bună de pui?

— Nu. Îmi pare rău, Bridie. N-ai de ce să-ți faci griji. Nu te pot ține lîngă mine dacă îți faci griji tot timpul. Nu pot mînca, asta-i tot. N-are rost să mai încerc.

— Dar n-ar putea să vă hrănească într-alt fel?

— Ba da. Ar putea să-mi bage tuburi pe nas și să-mi înfigă ace în mîini. Ar putea să mă taie și să-mi extirpeze tot felul de organe. Ar putea să mă lege de pat și să mă țină în viață vreo șase luni sau poate chiar un an, dar... dar e mai bine să mă sfîrșesc cînd vreau eu, nu cînd vor ei. Și nu-ți mai face atîtea griji cu mine, c-o să trebuiască să-ți cauți de lucru într-altă parte!

Bridie încuviință din cap.

— Scuză-mă, te rog.

Ea dădu din cap din nou.

— O să fac un mic pachet de Crăciun. Trebuie să mai fie destulă hîrtie de împachetat pe undeva. Mama o ținea într-un sertar. Și-apoi o să-l agățăm în pom. Te rog să ai grijă să-l dea fetiței, da?

— Da.

— Cînd termin ceaiul, cred că o să mă ridic din pat. Vrei să fii bună să-mi dai drumul la baie?

Se ridică și o luă spre ușă.

— A, Bridie...

— Ce e?

— Dacă deschizi ușa din bucătărie și cobori scările, o să găsești ce-a mai rămas din pivnița de vinuri a tatei. Poate reușești să mai găsești vreo cîteva sticle de șampanie, adu-le sus. Cred c-o să facem o mică petrecere diseară, tu, cu mine și cu doctorul. Poate să bubuie sau doar să fîsîie. Dar nu văd de ce i-aș lăsa lui Bibi șampania tatei.

— Șampanie!

— E băutura de Crăciun!

— Șampanie!

— Și-o să sărbătorim și primele tale douăzeci și patru de ore de libertate.

— Dac-ar ști ele, m-ar chema imediat înapoi!

Îndreptîndu-se spre frigider să scoată biberonul copilului, Constance azvîrli în coșul de hîrtii scrisoarea nedeschisă primită de la Bibi. Aprinse aragazul și puse biberonul într-o oală cu apă. Ce ciudat arăta acum apartamentul, cînd mai apăruse încă un locatar. Alte sunete, alte mirosuri. Mobila altfel aranjată, altă mîncare în frigider. Nu mai era nicidecum cochilia ei. Așteptînd să se încălzească laptele din biberon, străbătu din nou încăperea, luă scrisoarea din coș, deschise plicul și scoase trei pagini scrise mărunt. Scrisul lui Bibi era asemeni chipului ei, ordonat, clar, simetric, fără cusururi. Fiecare cuvînt era la locul lui. Se simțea ușurată că nici unul dintre părinți nu mai era în viață, să se mai îndurereze de comportarea iresponsabilă a fiicei lor. Tipic pentru tine să nu te

gîndești la sentimentele altora? Ai rămas tot copil, un personaj din Peter Pan, care nu ți-ai dat niciodată osteneala să crești mare. Egoistă, egoistă cît cuprinde și, bineînțeles, iresponsabilă. Da, repeta cuvîntul acesta, subliniindu-l. Iresponsabilă. Ți-a trecut vreodată prin cap ce fel de viață ar putea avea un copil născut în astfel de împrejurări? Cuvinte mari... eliberare, libertate, cuvinte prea tocite, prea des folosite ca scuză pentru abuzuri egoiste. Și tatăl? Cine este? Are de gînd să întrețină copilul? Bănuiesc că nici nu se pune problema căsătoriei... ar fi o soluție prea simplă... și așa mai departe...

Constance deschise dulapul de sub chiuvetă și aruncă scrisoarea în lada de gunoi, printre cojile de portocale și cutiile de iaurt. Luă biberonul din cratiță și-l agită. Se simțea istovită. O durere sîcîitoare o împungea la baza coloanei vertebrale. Dragă Bibi, își începu răspunsul în minte, în timp ce încercă o picătură de lapte pe dosul palmei, îmi pare rău că am scos scrisoarea ta din coșul de gunoi, îmi pare rău că am deschis-o. Puse biberonul la loc în apa fierbinte. Dacă e prea rece, face colici și plînge ore în șir. Dacă e prea fierbinte, atunci nu vrea să mănînce blestemata asta de mîncare! Îmi pare rău că ți-am zguduit atît de rău sistemul. Îmi pare rău că tata s-a stins liniștit în somn, acum două săptămîni, îmi pare rău că nu am putut veni la înmormîntare, regret că existența mea îți produce atîta durere și chin. Îmi pare rău, rău de tot. Acum cred că e bine, la temperatura corpului! Temperatură constantă, zi și noapte, la fel ca laptele de mamă ce țîșnește din sîn, curat, fără amestecuri. Acum că ni s-au dus amîndoi părinții, soră dragă, nu mai are cine ne apăra de moarte, așa că trebuie să fim bune una cu alta. A ta, ca întotdeauna, Constance. P.S. Încearcă să ai un pic de înțelegere. Doar atît. Un pic de înțelegere.

Autobuzul se hurducă pe lîngă ei, îndepărtîndu-se într-un nor palid de praf pe drumeagul șerpuit ce cobora spre casele îngrămădite pe malul mării. Rămaseră o clipă nemișcați, urmărind cum se așază praful pe vița de vie și pe smochinii ce mărgineau drumul.

— Şi-acum? întrebă ea simţindu-se deja strivită de căldură.

— O luăm pe jos, irlandezo!

— Sau ne aşezăm sub copacul ăla şi aşteptăm să se întoarcă autobuzul.

— Ba nu, o luăm pe jos. Mîncăm prea mult. Stăm prea mult la soare sforăind. Acum trebuie să mai mergem şi pe jos.

— O să fie foarte cald.

— O să ne facă foarte bine.

— Tu ai o părere foarte greşită despre concedii. Se presupune că din concediu trebuie să te reîntorci la muncă epuizat de plăcere. Cu trupul bronzat şi mintea amorţită.

— Asta nu-i pentru mine. Eu nu ştiu ce-i ăla concediu. Cîteodată, cînd lucrez în mohoreala cenuşie a Londrei, îmi iau într-o bună zi un bilet şi mă duc într-altă parte să lucrez. În Italia, poate în Franţa sau la New York. Ca o pasăre călătoare. Altfel nu pot. Hai, hai să mergem pe jos. N-are rost să aşteptăm autobuzul. Mergem pe jos, transpirăm, scoatem din noi toată mîncarea şi băutura, ca s-o putem lua de la capăt cu conştiinţa împăcată.

— Eu trebuie să plec cît de curînd. Aşa că nu mai am timp s-o iau de la început.

— Asta-i alegerea ta. Tu ai regulile tale de existenţă, eu pe ale mele... Hai la drum, irlandezo! Hai să înconjurăm insula. Ăsta-i lucrul cel mai bun pe care trebuie să-l faci pe o insulă!

O luă de braţ şi o porniră pe drumul pe care autobuzul, care n-avea de ce înconjura insula, n-ar fi apucat-o niciodată.

— Uimitor! izbucni ea după o vreme. Măslinii ăştia par de un milion de ani.

— Dar chiar au un milion de ani!

— Nu chiar toţi. Cineva trebuie că mai plantează cîte un măslin, anul trecut, secolul trecut. Gîndeşte-te numai la copiii de pe insula asta, care sigur că înfig mereu sîmburi de măsline în pămînt.

— Copiii de pe Mediterană nu-s atît de zăpăciţi ca aceia din Irlanda sau chiar din Anglia.

— Dar atunci ce s-ar întîmpla dacă peste un milion şi ceva de ani toţi măslinii din lume ar muri de bătrîneţe? S-a mai întîmplat. Cîteodată. E-n firea lucrurilor.

— Atunci gata cu măslinii! Măslinele, gata! zise el, făcînd un gest dramatic cu mîinile. Toate măslinele vor dispărea de pe faţa pămîntului. Nici pomeneală de borcane cu măsline umplute pe rafturile supermarketurilor, nici urmă de măslină în martiniurile americanilor, şi nici o picătură de ulei de măsline..

— Dar nu cred că civilizaţia va dispărea o dată cu măslinele.

— Ar putea să dispară chiar înaintea lor, irlandezo!

Ea izbucni în rîs. O porniră pe jos.

— Ai să te întorci vreodată în Polonia?

Drumul era străjuit de-o parte şi de alta de ziduri joase de piatră. Pe pantă în jos se rostogolea către mare o întindere vîrstată de ziduri şi vii.

— Nu, răspunse el după o tăcere îndelungată. Sînt multe oprelişti. Dacă aş fi mai tînăr, m-aş putea duce. Dacă nu mi-aş aduce aminte atîtea, atîţia morţi. Dacă aş avea înainte mai puţin trecut şi mai mult viitor. Toţi anii ăştia i-am petrecut încercînd să mă prefac că aş putea deveni altceva decît sînt.

— Britanic... aşa cum mi-ai spus cînd ne-am întîlnit? Îţi mai aduci aminte... săptămîna trecută, sau cînd a fost asta?

— E cluma mea preferată!

— Nu-i o glumă prea bună.

— E o etichetă mai respectabilă decît ...

— Decît ce?

— Ivreul rătăcitor.

— Dar ai putea să te stabileşti în Israel?

— A, nu, irlandezo, rîse el. N-am chiar atîta devoţiune. Şi nici atîta dragoste pentru politici de felul ăsta. Şi pe deasupra, sînt un nord-european, ca şi pe tine după o vreme soarele mă deprimă. De asemenea, mă deprimă şi idealismul militant... Mai mult, mă îngrozeşte. Indiferent ce nume poartă sau ce steaguri flutură, totuna

mi-e. Pentru mine cel mai mare rău este justificarea onorabilă a violenței, căci reușește să orbească lumea.

O furgonetă trecu hurducîndu-se pe lîngă ei, umplîndu-i de praf.

— N-am curajul să privesc îndărăt, la cei ce-au fost. Dacă aș fi avut copii, ar fi fost altfel. I-aș fi dus acolo, să simtă mirosul pămîntului, al pietrelor și al pîraielor... să cutreiere pădurile. Aș fi putut din nou să vorbesc cu umbrele mele... dar numai pentru mine singur... nu merită osteneala.

O vreme merseră în tăcere, răscolind praful cu picioarele.

— N-ai cum înțelege, dacă nu știi ce-i chinul; n-ai cum înțelege ce răni rămîn în urmă. Poate c-ar fi fost mai bine să fi murit cu toții și-atunci lumea ar fi putut uita. În mod onorabil chiar. Dar cei care am supraviețuit dăm mustrări de conștiință omenirii... supraviețuirea noastră stînjenește.

— Ei hai...

— Așa e, n-are rost să-mi dovedești contrariul.

— N-am să-ți dovedesc. E un subiect prea sensibil ca s-o fac. Dacă făceam plimbarea asta acasă, la fiecare colț de stradă am fi găsit o cîrciumioară.

— Irlandezii beau prea mult, e știut!

— Un mit! Se mai zice și că ținem porcii în bucătărie și-ascundem *leprechauni* în fundul grădinii.

— Ce leprechauni? De asta n-am auzit niciodată!

— Un fel de spirite... cizmari din povești, drăcușori năzdrăvani puși pe rele... și asociați cu la fel de vestitele vase de aur. Un fel de spiriduși. Parc-așa le spune, nu?

— Spirituși?

Constance izbucni în rîs.

— De ce rîzi?

— Ce nostim spui tu unele cuvinte!

Și-n ciuda căldurii și a prafului, se porni să schițeze cîțiva pași de dans, îngînînd un cîntecel de copii cu spiriduși.

— Uf, ce cald îmi e! Tot n-am înțeles de ce umblăm așa, prin zăduful ăsta?

— Dar ți-am spus. Ca să transpirăm și să ne păstrăm sănătatea. Tata ne-a învățat că este de datoria noastră să fim sănătoși. El credea într-adevăr în ideea de *mens sana in corpore sano.* Obișnuia să ne ia prin grădini și pe malul lacurilor din Wilanow. Dis-de-dimineață, înainte să plecăm la școală. Apoi se întorcea acasă și exersa la pian. Cînta zilnic o oră... sau chiar mai mult. Cîteodată mai pleca să dea concerte pe ici, pe colo... și atunci apartamentul nostru era liniștit și trebuie să mărturisesc că nici nu ne mai făceam plimbările matinale. Mama nu avea aceeași forță. Promiteți-mi că mîine vă faceți plimbarea, ne ruga ea seara cînd venea să ne spună noapte bună, iar noi răspundeam: da, mamă, promitem.

Își înfundă mîinile adînc în buzunare și merse mai departe în tăcere.

— Ei, și vă duceați?

El clătină din cap.

— Și-acum te răzbuni pe mine.

— Vara ferestrele studioului său rămîneau larg deschise și vecinii ieșeau în grădină să-l asculte cum cînta. Chopin, marile sonate pentru pian de Beethoven, Brahms, Liszt. Ne plictisisem atît de tare de muzica asta, încît îi spuneam uneori: Tată, te rugăm, cîntă-ne ceva bun. Ceva care să ne placă. Ceva nostim. Cîntecelul tău mi-a adus aminte de toate astea. Și dacă eram cuminți, ne făceam lecțiile, n-o supăram pe mama, se așeza, își încălzea încheieturile mîinilor și ne cînta. Întotdeauna își scutura încheieturile să și le încălzească înainte de a se apuca de cîntat. Parcă ar fi scuturat toate lucrurile lumești, lăsînd doar muzica.

Un cîine lătră în depărtare, un sunet abia perceput.

— Pe el l-au omorît primul.

— Eu...

— Așa mi-au spus alții care au fost acolo, alți ivrei care slujeau în lagăr. Unii din ei se pretau la așa ceva, înțelegi, în speranța c-or să scape.

Ea încuviință din cap.

— Comandantul era un mare iubitor de muzică. Un om cu discernămînt și sensibilitate, spuse el zîmbind abia

perceptibil. Urma să dea o petrecere la el acasă. Deci au venit la tata şi i-au spus că va trebui să cînte la pian. Aşa îmi aduc aminte. Iar el s-a uitat la mîini şi a întrebat cum putea să cînte după atîta timp fără să exerseze. Trei săptămîni l-au dus zilnic într-o cameră cu un pian, un superb Steinway de concert. Şi l-au hrănit ca să-şi mai recapete din forţe. În tot acest timp a exersat Beethoven, aşa i-au spus, comandantul voia să-i cînte Beethoven şi ceva din Schumann. I-au dat orice partituri a voit. Aşa că trei săptămîni a trăit o mare bucurie. Inviase din nou. Nu mai părea să vadă sau să înţeleagă ce se mai întîmpla în jurul lui. Pentru el, singura realitate rămăsese camera cu pianul.

Un cîine jigărit tolănit la umbra unui măslin îşi înalţă capul să ne privească trecînd. Era prea mare arşiţa să se învrednicească să facă altceva decît să mîrîie spre noi. Ceva mai în jos, pe cîmp, stăpînul lui îşi curăţa via.

— A venit şi seara concertului şi... după aia nu l-am mai văzut.

— Dar ce s-a întîmplat?

— Se spune, dar ar putea fi foarte bine o poveste, ca şi spiritusii tăi, ... se spune că a intrat în sala cea mare să cînte. Acolo erau ofiţeri cu nevestele lor. Şi cîteva personalităţi locale, colaboraţionişti, sau cum vrei să le spui. Tata era îmbrăcat în haine de seară, nu ştiu cum se făcuse. S-a dus ţintă la pian şi s-a aşezat. Parcă-l văd aşezîndu-se şi scuturîndu-şi încheieturile. Se spune că a atins cîteva clape, după care muzica a început să-i picure din degete, n-am aflat niciodată ce a cîntat, dar după aceea a început să vorbească. În germană, ca să înţeleagă toţi.

„La rîul Babilonului, acolo am şezut şi am plîns, cînd ne-am adus aminte de Sion. În sălcii, în mijlocul lor, am atîrnat harpele noastre. Că acolo cei ce ne-au robit pe noi ne-au cerut nouă cîntare. Cum să cîntăm cîntarea Domnului pe pămînt străin? De te voi uita, Ierusalime, uitată să fie dreapta mea! Să se lipească limba mea de grumaz, de nu-mi voi aduce aminte de tine, de nu voi pune înainte Ierusalimul, ca început al bucuriei mele. Fiica

Babilonului, ticăloasa! Fericit este cel ce-ţi va răsplăti ţie fapta ce ne-ai făcut-o nouă. Fericit este cel ce va apuca şi-ţi va izbi pruncii de pietre."[1]

Fir-ar să fie, gîndi ea, fir-ar să fie!

— Nu cred că l-au lăsat să termine.

El făcu o mică plecăciune, parcă mulţumindu-i că avusese răbdarea să-l asculte.

— Cred că mai întîi i-au zdrobit mîinile cu capacul pianului, făcîndu-i-le fărîme. Mai departe nu mai ştiu. Poate că nici asta nu-i adevărat. Dar de atunci nu l-am mai văzut. La scurt timp după asta, au luat-o pe mama şi pe cele două surori ale mele. Unii spun că a fost un prost. Da. Un prost.

Fir-ar să fie!

— Psalmul o sută douăzeci şi şapte, se pomeni ea spunînd.

El zîmbi şi-i apucă mîna într-a lui.

— Nu trebuie să spui nimic. Nu-i nimic de spus. Sînt umbrele mele. Trebuie să trăiesc cu ele.

— Tare aş fi vrut să nu-mi fi povestit toate astea.

— Astea, irlandezo, sînt povestite de alţii.

Dac-aş avea de ales, aş prefera să mor în baie. Să mă scurg, învăluită de apa călduţă, dulce, să mă scurg către nicăieri. În întuneric. Ni se pare că trebuie să fie întuneric. Pace, oricum, trebuie să fie. Ce gînd plăcut. De-acum nu prea mă mai spăl, ci stau doar întinsă, lăsînd durerea să se prelingă încet în apă, scurgîndu-se în canal. O ameliorare temporară.

— Mi-e teamă, doamnă, ăăă...

— Domnişoară, îi reaminti ea.

— Da, domnişoară Keating. Vestea pe care am să v-o dau... mi-e teamă că nu e prea bună...

— A! exclamă Constance, uşor uimită.

---

[1] Psalmul 136 (Biblia tradusă de Gala Galaction) Bucureşti, 1968.

De data aceasta nu mai erau porumbei pe pervaz, ci se vedeau doar acoperişurile ude ale clădirilor profilate pe cerul întunecat al Londrei. Doctorul frunzări hîrtiile de pe birou. De ce oare trebuie mereu să mă înfrunt cu oameni care stau la birou? Se întrebă în sinea ei.

— Sper că nu-i nimic rău cu copilul? Nu?

— Nu, nicidecum, se repezi el, cu o voce liniştitoare. E un copil sănătos. N-aveţi nici o grijă în privinţa ei. Dar ultimele dumneavoastră analize... se opri şi o privi, întrebîndu-se ce fel de om o fi. Oare suportă adevărul, sau ar fi mai bună o minciună.

— Vă ascult...

Naiba să mă ia, vreo anemie, injecţii cu fier, doctorii, untură de peşte de două ori pe săptămînă tot restul vieţii, gîndi ea.

— Sper că nu-i nimic prea grav. Trebuie să mă întorc la lucru săptămîna viitoare.

— Ba mi-e teamă că nu-i bine.

Ea îl privi surprinsă. Doctorul îşi luă inima în dinţi.

— Aveţi leucemie, spuse el, privindu-şi din nou hîrtiile.

Pentru o clipă, Constance izbucni în rîs, apoi se opri. Acesta nu era un om care să glumească.

— Trebuie să fie vreo greşeală.

— Mi-e teamă că... scutură el din cap.

— Dar eu nu mă simt bolnavă. Mă simt minunat. Adică, n-ar trebui să simt ceva... să am nişte simptome?

— Ba da, le aveţi, spuse el arătînd cu degetul în hîrtii.

— Înţeleg.

Urmă o tăcere îndelungată. Privind acoperişurile ude, inima începu să i se zbată cu o forţă nemaiîntîlnită pînă atunci. Întinse o mînă şi apucă marginea biroului, să-i simtă stabilitatea. Cu mîna încleştată pe lemnul rece, aşteptă să i se mai potolească bătăile inimii.

— Dumneavoastră sînteţi ginecolog, spuse ea în cele din urmă.

— E adevărat, zîmbi el. Dar dacă n-ar fi fost controlul postnatal, n-aţi fi descoperit decît...

— Dar la leucemie, e oricînd prea tîrziu...

— Putem totuși să prelungim...

Ea încuviință din cap.

— Așa cum bine ați spus, aceasta nu-i specialitatea mea, dar v-am programat pentru o consultație la un specialist. El vă va sfătui ce e mai bine să faceți. Ar fi bine să faceți ceva cu copilul. Îmi imaginez că vă vor interna imediat. Domnul Leeson e un om bun, vă va primi mîine la unsprezece. N-are rost să tărăgănați.

— Toate celulele acelea mici albe le mănîncă pe cele roșii?

— Cam așa ceva.

— Și de cînd a început oare? Nu-i ciudat că eu nici n-am bănuit măcar ce... genocid se petrece în mine? M-am simțit foarte istovită, e adevărat. Dar am pus-o pe seama copilului. Cît oare...

— Nu știu. Ar trebui să-l întrebați pe domnul Leeson. N-am văzut nici un semn cînd am făcut primele analize de sînge.

— Nu asta am vrut să vă întreb. Cît oare o să...? își ridică mîna de pe birou și arătă cu degetul înainte.

— Domnul Leeson... spuse el, ridicînd din umeri. Sînt tot soiul de medicamente noi, de tratamente. Cine poate spune? Sînt și ameliorări, momente cînd mersul bolii încetinește.

— Nici nu vreau să aud despre experimentele alea speculative. Cît durează, în cel mai rău caz? Asta-i ce vreau eu să știu.

— Domnul Leeson... spuse el, începînd să pară îngrijorat.

— Mai lăsați-l încolo pe domnul Leeson și spuneți-mi drept. Trebuie să iau tot felul de hotărîri.

— Presupun că... trebuie să așteptați pînă cînd...

— Lăsați-l în pace pe domnul Leeson. Dumneavoastră tocmai m-ați anunțat că o să mor. Și eu vreau doar să-mi spuneți... să-mi spuneți cînd.

— Asta n-am cum să vă spun. Nu știu. Nimeni nu știe. Se poate întîmpla oricînd. Ar putea să mai... dureze... hm... pînă într-un an.

— Mai mult sau mai puțin?

— Nu știu. N-am cum să vă spun. Săptămîni, luni. De'acum e... în mîna Domnului, spuse el cu vocea pierdută.

— E-o adevărată nebunie... Eu îmi făcusem planuri pentru următorii douăzeci și cinci de ani.

— Eu...

— Presupun că mînii pe Dumnezeu dacă privești viitorul ca pe un dat.

— Îmi pare rău.

— Nu. N-aveți de ce spune asta. Mie îmi pare rău că a trebuit să-mi dați o veste atît de lugubră.

Se ridică în picioare și-i întinse mîna peste birou.

— Vă spun la revedere... și vă mulțumesc, bineînțeles. Nu cred că ne vom mai vedea vreodată. Vă rog să-mi trimiteți nota de plată. Cît mai iute, sfîrși ea zîmbind.

Doctorul se ridică și veni de partea cealaltă a biroului. Îi luă mîna în mîna lui, moale și foarte curată. Piatră ponce și periuță de unghii de cîteva ori pe zi, prosoape moi și săpunuri fine. Din cînd în cînd cîte o picătură de dezinfectant, dar nu în cantități supărătoare.

— Domnul Leeson mă va ține la curent cu evoluția dumneavoastră, doamnă...

— Domnișoară!

— Mă scuzați!

— Cred c-ar fi mai bine să anulați programarea pe care ați fost atît de bun s-o faceți.

— N-aș...

— Cred c-am să plec acasă. La Dublin. Cred c-ar fi cel mai bun lucru. Casa tatălui meu este goală... cred. Știți, el... casa s-a eliberat de cîtva timp. Noi voiam s-o vindem, eu și cu soră-mea, dar acum... cred c-am putea amîna cîtva timp. Cred că...

Constance se răsuci brusc și-o porni spre ușă.

— Vă mulțumesc pentru tot ce-ați făcut pentru mine... și pentru copil, bineînțeles. Nu vreau să fiu nepoliticoasă. Dar cred că-i mai bine să mă duc acasă. N-aș suporta să fiu îngropată la Londra, printre oameni de care n-am auzit niciodată.

— Domnișoară Keating, începu el, îndreptîndu-se spre ea cu un plic în mînă. Veți avea nevoie de astea. Raportul meu, radiografiile, ar trebui să le arătați doctorului. Cît mai iute. V-aș sfătui să le trimiteți din vreme, prin poștă.

O privi pentru o clipă, intrigat.

— Doar nu vă așteptați să se întîmple vreo minune, nu-i așa?

— Ba da, cred că da.

— Eu...

— A, nu, nu minunea la care vă gîndiți dumneavoastră. Nu vă fie grijă! O minune personală, lăuntrică. Nici pomeneală de a trăi pînă la adînci bătrîneți, spre stupefacția lumii medicale! Nici vorbă de așa ceva.

Constance se înclină ușor spre el:

— La revedere!

— La revedere, domnișoară Keating și... noroc!

Beculețele din pomnul de Crăciun păreau vesele și elegante. Bridie adusese și niște crizanteme aurii și le pusese într-un vas pe masă. Părea o atmosferă de sărbătoare. Nici rochia neagră nu arăta atît de rău. Pantofii mi-au dat însă de furcă. Nu-mi dau seama de ce picioarele mele nu se puteau ține în pantofii cu tocuri înalte, așa că m-am văzut nevoită să-mi pun din nou papucii. I-am spus lui Bridie de unde să aducă paharele de șampanie și ea tocmai plecase după ele, cînd intră Bill. Părea obosit. Zîmbi uitîndu-se împrejur, străbătu camera pînă la mine și îmi sărută mîna.

— Ce minunat arată totul. Iar tu, Constance...

— Sperietoare de ciori!

— E, uite că tot mai rămîne cîte o cioară nesperiată!

— Asta pentru că nici de sperietoare de ciori nu sînt bună!

— Cum te simți?

— Groaznic. Dar o să bem șampanie și-apoi o să mă simt într-al nouălea cer.

Bridie intră cu paharrele și le puse pe masă.

— Bună seara, domnule doctor!

— Bună seara, Bridie. Ai făcut minuni pe-aici!

— Îmi place s-arate frumos casa!

— Ai dreptate, ai dreptate.

— Să aduc şampania din frigider?

— Da, o sticlă te rog. Cred că ţi-ai adus şi ţie un pahar, nu? Trebuie să bei şi tu şampanie cu noi.

Fata ieşi din cameră.

— Barbara a trecut azi pe aici?

— Nu. Are o groază de treburi de făcut. Acum că ştie că Bridie e aici, e mai liniştită.

Doctorul încuviinţă din cap.

— Ştii, m-a sunat din nou. Tot mai crede c-ar trebui să te internezi în spital.

— Şi tu ce i-ai spus?

— Că poţi rămîne la fel de bine şi aici. Se pare că n-are rost să te necăjim.

— Mulţumesc, prietene! Şi ce-a mai răspuns la asta?

— Ce-ar mai fi putut spune? Totuşi eu sînt doctorul tău. Pe de altă parte, şi ea...

— Poftiţi, exclamă Bridie, intrînd cu sticla în mînă.

O aşează lîngă pahare şi rămase să le admire un timp.

— Nu-i aşa că arată grozav?

Bill luă sticla, scoţînd foiţa aurie de pe dop.

— Să vedem ce gust are! Doamne, ce-aş mai bea un pahar!

— N-ai vrea mai bine whisky? N-aş vrea să...

Bill scuturâ din cap. Începu să împingă dopul cu degetele. Scrîşni din dinţi. Bridie privea cu uimire cum dopul începe să se mişte. Poc!

— Aduceţi repede un pahar!

— Vai, vai, vai!

— Tu vei avea onoarea primei înghiţituri!

Îi întinse lui Bridie paharul plin de spumă. Ea sorbi cu teamă, apoi strănută.

— Vai!

Bill rîse, am rîs şi eu. Bridie strănută şi izbucni şi ea în rîs. Pentru o clipă ne-am simţit uniţi de o fericire ciudată, ce nu existase cu o clipă mai înainte şi care cu siguranţă avea să se risipească în curînd, fără să fi înţeles de ce se întîmplase aşa, ce reacţie chimică ciudată avusese loc.

— Cred că-i din cauza beculeţelor astea albastre din pom, zise Bill, răspunzînd încifrat la o întrebare pe care n-o pusese nimeni. Se aşează brusc jos şi mă privi îndelung. Ştii că arăţi bine? continuă el în cele din urmă.

Eu i-am zîmbit.

— Eu cred c-am să dau o fugă la biserica Donnybrook, dacă n-aveţi nimic împotrivă. Poate c-aş putea să mă mai împărtăşesc.

— Du-te, Bridie. Eu mă simt bine.

— Nu stau mult.

— Nu-ţi face griji, Bridie, spuse Bill. Am eu grijă de ea. Hai, fugi să-ţi mărturiseşti groaznicele tale păcate. Şampania... şi altele...

Ea strănută din nou.

— Beau restul cînd mă întorc. Altminteri am să cad din picioare.

— Înfofoleşte-te bine, c-ai să degeri de frig. Şi spune o rugăciune şi pentru noi.

— Sigur c-am să spun.

Ieşi, închizînd uşor uşa după ea.

— E o fată drăguţă, spuse Bill.

— Sper că nu-i cer prea mult sau că n-o exploatez. Am senzaţia că mă bizui tot mai mult pe ea.

— E tînără şi are suflet bun şi...

— Şi oricum n-o să mai dureze mult...

El încuviinţă brusc din cap, luînd încă o înghiţitură de şampanie.

— Iartă-mă. N-ar fi trebuit să...

— Nu face nimic. Nu-mi pasă. Ce rost are să-mi bat capul... Şi ce ţi-a mai spus Bibi?

— Despre copil.

— Sigur că da. Trebuia să-mi închipui. Sper că n-o să vă facă probleme.

— Tu eşti cea care faci probleme uriaşe oamenilor şi apoi te dai îndărăt spunînd: „Sper că n-o să vă facă probleme!"... lăsîndu-i pe alţii să ia hotărîrile cele mai grele.

— Asta nu-i adevărat! Eu iau hotărîri mereu. Doar că nimeni nu-i de acord cu ele. Uite că mă aflu încă aici. Aşa am hotărît eu, nu acolo unde aţi vrut să mă băgaţi voi.

— Dar era spre binele tău.

— Prostii!

Dacă mai continuă, cred c-am să mă înmoi, să cedez. Poate c-am să și plîng. Dă, Doamne să nu plîng!

— I-am spus lui Bibi ce-am hotărît cu fetița.

— E foarte mîhnită, știi? Îi este teamă că... tipul ăla ar putea să nu... Constance, de unde știi tu că e omul nimerit? Că doar...

— Că doar ce?

— În fond, ce știi tu despre el?

— Nu e un om frumos.

— Nu te-am întrebat cum arată. Te-am întrebat dacă e nimerit. Ăsta e cuvîntul pe care l-am folosit.

— Nimerit pentru ce?

— O să se descurce cu copilul? Are simțul răspunderii? O să aibă grijă de ea?

— Dacă apare, atunci înseamnă că dă dovadă de toate astea. Dacă nu vine, atunci nu mai e nici o problemă. Bibi se va întrece pe sine.

— Dar n-ar fi mai bine s-o lași așa cum este?

— Nu mă trăda, Bill!

— Hai să mai bem niște șampanie!

— Bine. Mai avem două sticle, putem să ne îmbătăm. E un tratament bun. Și pentru tine și pentru mine.

El se ridică, luă sticla de pe masă și turnă în pahare. Arăta cam rătăcit, ca un om fără nici o speranță. O umbră, ca și mine. Am ridicat paharul către el.

— Pentru nebuni. Pentru nebunii triști.

— N-am să te trădez. O știi prea bine.

— De ce nu pleci, Bill? Strînge-ți stetoscopul și du-te!

— Nu ești în toate mințile dacă crezi că e atît de ușor. Odată pornit, nu mai e cale de întoarcere. Nu mai pot hotărî eu de unul singur. Nu pot acum lăsa totul baltă, așa... își pocni degetele. S-au obișnuit cu toții... știi cum e. Se simt cu toții la adăpost. Nu m-ar lăsa sufletul s-o fac.

— Sufletul?

— Sau n-am curajul s-o fac, dacă îți sună mai bine așa.

— Dar de unde știi că n-or să sfîrșească prin a te disprețui cu toții? Sau chiar să te urască? Să devii Baader Meinhofs, tocmai pentru că n-ai găsit niciodată o alternativă, pentru că i-ai distrus dîndu-le prea mult.

— Nu te prosti!

— Nu mă prostesc. Nu sînt eu prea deșteaptă, asta-i problema mea cea mai mare, dar nici nu mă prostesc. Am fost tot timpul convinsă că este posibil și esențial, da, esențial, să gîndesc cu propriul meu cap. Dar am descoperit totuși că nu făceam altceva decît să mă feresc de durere. Nu bătătoream nici o cărare. N-am fost niciodată o luptătoare. Mi-a plăcut întotdeauna să țin capul la fund. Și-acum iată-mă față-n față cu moartea și n-am schimbat lumea cu nimic. Nici măcar n-am lăsat vreo urmă pe fața pămîntului. Săptămîna viitoare va fi ca și cînd n-aș fi existat niciodată. Ce păcat, or să zică cîțiva, și-asta va fi tot. Of, Doamne, îmi cam plîng de milă... dar, nu... Încerc doar să spun adevărul. N-avem prea mult la îndemînă. Cîteva cuburi dintr-un joc întreg, și prea puțin timp. Ce-aș vrea eu să-ți spun însă este să încetezi să mai scoți amigdalele celor bogați și să o pornești în lume să înveți să trăiești; să mori, chiar, căci asta-i singura realitate. Pînă nu e prea tîrziu.

— Dar eu nu scot amigdale. Primesc o plată frumoasă doar că-i sfătuiesc pe oameni să și le scoată, rîse el.

— Ce dezgustător, am rîs și eu.

— Da, nu-i așa? Destul de dezgustător. Necazul cu șampania asta e că trece așa atît de ușor. Plici, poc. Și s-a golit paharul.

— Mai toarnă! Îți mai aduci aminte, Bill? Lucruri mărunte, vesele, cum ar fi picnicurile de la Brittas Bay și cursele de la Calary?

— Se mai fac și acum.

— Cursele Calary nu cred că se mai fac.

— Nu, dar știi ce vreau să spun. Lucruri de felul ăsta se mai fac și acum.

— Cred că mi le aduc atît de bine aminte tocmai pentru că am plecat. Vîntul care sufla întotdeauna pe vîrful muntelui. Parcă simt şi acum în palmă moneda de şase penny şi groaza c-am să pierd biletul pînă la sfîrşitul cursei. Soarele strălucea întotdeauna, dar vîntul de primăvară îi lua puterea. Iar eu trebuia să am mereu grijă de bilet, căutîndu-l în buzunare, în mănuşi. Îţi aduci aminte cît de fericiţi eram, nu?

— Toate merg înainte. Brittas e acum supra-aglomerat şi nu ne mai ducem la curse. Iar soarele pare că nu mai străluceşte deloc acum.

— De cînd nu te-ai mai urcat pe Sugar Loaf? Cred însă c-o fac copiii tăi. Şi circul Fossett? Ţi-ai dus copiii la circul Fossett? Ce grozav era! Mereu veneam acasă cu purici şi trebuia să fim căutaţi în cap să nu ne fi pricopsit cu lucruri de ruşine. Şi totuşi, merita. Îmi trec aşa prin minte, ca nişte cadre de film. Şi steguleţele de pe sandvişuri, la petreceri, cu banane, ou şi roşii. Banane n-am mai avut în vremea războiului, asta-i cea mai mare lipsă de care-mi aduc aminte. Şi magicianul... mereu acelaşi om nevoiaş. Îmi părea rău de el, să facă faţă, de trei ori pe săptămînă, în vacanţa de Crăciun tuturor odraslelor ălora scrobite, mereu erau cîţiva care nu credeau în vrăjile lui, iar alţii îi ştiau secretul. Ah, Doamne, dacă mă gîndesc bine, şi tu erai unul dintr-ăia. Unul dintre sălbatici. Mereu ştiai cum se face.

— Întotdeauna credeam că ştiu, rîse el. Dar cînd ajungeam acasă şi încercam singur... Am primit o dată de Crăciun o cutie cu accesorii pentru magie. O baghetă, nişte sfori, cîteva jobenuri fără fund... a, da, şi nişte batiste colorate. Eram atît de uimit de propria-mi îndemînare, că începusem să mă gîndesc să mă fac iluzionist... dar după aia m-am apucat de pescuit şi-am uitat. Iar toate mărunţişurile alea s-au pierdut.

— Dacă te-ai fi făcut iluzionist, poate că m-aş fi măritat cu tine. M-ai fi putut spinteca cu ferăstrăul în toate capitalele Europei.

— Şi-n America.

— M-aș fi îmbrăcat în pantaloni strîmți, negri, cu paiete și-aș fi văzut de iepuri.

— Ce iepuri?

— Ăia pe care-i scoteai tu din pălărie.

— A, nu, Constance! N-ai înțeles. Tu confunzi scamatorul obișnuit cu iluzionistul. Eu aveam de gînd să mă ridic mult deasupra iepurilor.

— Ar fi fost nostim. Poate c-am fi putut fi chiar fericiți.

— N-aș crede.

— Corect. Totuși, e bine să crezi că ar fi existat vreo șansă de fericire. Trebuie să crezi c-ar fi fost o șansă. Să crezi pînă la capăt. Mîine poate c-am să fiu fericită. Dar tu?

— Mă îndoiesc.

Ridică sticla ce se afla lîngă scaunul lui și o privi în lumină.

— Aproape că și-a dat sufletul!

— La cine te referi? am pufnit eu în rîs.

— Nimic nu pare mai sfîrșit decît o sticlă goală.

— Mai e una în frigider.

— E grozavă. Nu prea se mai găsește șampanie bună acum.

— Tata a fost un om cu mare discernămînt. Îmi fac datoria să-i termin băuturile înainte de a cădea în mîinile lui Bibi și ale lui Charles. Dar cum nu pot să beau vin, n-ai de ce să-i plîngi. Tot vinul ăla roșu minunat se va sfîrși în paharele lor.

— Dumnezeu să-i binecuvînteze pe Barbara și pe Charles.

Bill își goli paharul și se ridică.

— Mă duc să mai aduc o sticlă, dacă-mi dai voie, și ceva de mîncare, dacă se găsește. Mor de foame. Tu ce vrei?

— Eu țin regim, am scuturat din cap. O să găsești tot soiul de lucruri în frigider. Grozav de bune. Dar să nu stai mult.

— Nu ți-e bine? mă întrebă el din pragul ușii.

— Ba da, doar că am senzația că n-o să mai apuc să mai stau să beau șampanie cu tine niciodată. Ce mod plăcut de a ne trece timpul. Trecere de timp! Strălucirea zilei a apus și-acum ne-ndreptăm spre întuneric... Eu... spre întuneric mă duc... Nu sta mult.

Bill ieși, iar eu am simțit brusc prezența mamei în cameră. Stătea lîngă fereastră, cu chipul încremenit. Focul din șemineu i se reflecta pe pielea palidă.

— Mamă, am șoptit eu, de teamă să nu mă audă Bill.

Ea nu se mișcă. Era cel mai neclintit strigoi din cîți văzusem. Îi străluceau ochii și diamantele, atîta doar. Abia mi-am dezlipit ochii de la ea, atintindu-i în foc.

— Ai avut dreptate! Ce de minunății erau acolo! Un adevărat ospăț.

Puse pe masă o tavă încărcată și începu să deschidă a doua sticlă.

— Se perindă tot soiul de vedenii!

— Amintiri, imagini din trecut. Cred că-i greu să le deosebești.

Poc!

— Poți să le spui și vedenii, dacă vrei. Nu vreau să te contrazic. Sper că nu-i nimic neplăcut.

Îmi puse un pahar în mînă și începu să-și umple o farfurie cu mîncare.

— Nimic neplăcut...

Dispăruse. Nu-i plăcea tovărășia celor vii. M-am lăsat pe spătarul fotoliului și am închis ochii. Nu puteam să-l văd mîncînd. Mii de lumini explodară în întunericul dindărătul pleoapelor mele. Beculețele albastre din pom, diamantele vorbitoare, scînteile portocalii din foc, cataramele strălucitoare ale pantofilor, luminile albe pîlpîitoare ale pescarilor și tremurul lumînărilor. Îi auzeam vocea, dar nu înțelegeam ce spune. Mă durea capul de atîtea lumini. Nimic nu le poate opri dănțuirea. Nimic.

— Constance, Constance!

M-am căznit să deschid ochii. Stătea în picioare, lîngă fotoliu, privindu-mă. Era așa de înalt.

— Mi-e bine. Destul de bine, am zis eu întinzîndu-i mîna. Am închis doar ochii. Ce urît din partea mea să închid ochii atunci cînd stai de vorbă cu mine.

— Cred c-ar trebui să te culci. Pari foarte, foarte obosită. Poate că ai febră. N-ar trebui să mai stai. Hai.

— N-am nimic. Te asigur. Mai toarnă-mi un pahar! O să mă remonteze.

— Ai băut destul, clătină el din cap.

— De ce eşti rău?

— Sînt raţional.

— Sînt istovită. Vlăguită, aşa, dintr-o dată. De parcă aş fi urcat pe Sugar Loaf. Ia închipuie-ţi cum o fi acum acolo sus... zăpadă... şi... poate c-ar fi bine să mă bag în pat. Nu vreau, Bill! Am să mă sting aşa... sau... o să fie şi mai rău decît atît? Ce-o să se întîmple?

Mă luă în braţe de parcă aş fi fost un copil mic şi mă duse pînă la pom să-l văd. Pomul albăstrui se reflecta în geam.

Nu-i aşa că e frumos?

— Eu te-am întrebat...

— Nu ştiu ce să-ţi răspund. Uită-te la pom, dragă Constance! Nu-i aşa că e frumos?

— Da.

Mă purtă afară din cameră, am străbătut holul. În dormitor era cald, iar patul era făcut ca pe vremea cînd eram copii. Bill avea dreptate, aveam febră. Îmi ţîşnea sudoarea din păr şi mi se prelingea pe faţă şi pe gît. Tare neplăcut!

Mă puse pe pat şi începu să-mi desfacă rochia.

— Lasă-mă pe mine. Pot şi singură.

Nu mă băgă în seamă. Mîinile-i erau blînde şi răcoroase. Oriunde mă atingeau, ţîşnea şi mai multă sudoare care se împrăştia peste pielea mea emaciată. Mă şterse cu un prosop, mă înfăşură în vechiul halat de mătase al mamei şi mă înveli cu pătura.

— Te doare? întrebă el. Te doare tare?

Am dat din cap. Părea uriaş. Trupul îmi era tot o rană, o rană supărătoare. Dar suportabilă. Se aşeză pe marginea patului şi-mi apucă mîna.

Jacob Weinberg îi apucă mîna. Ea nu-l privi. Simţea însă atingerea degetului mutilat. Nu-l privi. Ochii îi rătăciră departe peste golf, peste piaţetă, peste scaunele şi măsuţele cafenelei, peste umbrelele colorate. Treptele şi uliţa pietruită erau aurii. Asta am să-mi amintesc, îşi spuse ea în sinea ei. Strălucirea, pacea. Băieţii bronzaţi care înotau, micuţa catedrală de pe stîncă, lumina soarelui sclipind pe valurile albastre ale mării. Astea am să i le povestesc copilului. Aceasta va fi imaginea pe care am s-o ţin minte şi-am să i-o descriu şi copilului.

— *Permesso!*

Un om cu două coşuri de papură şi o fetiţă cu pălărie de pai se strecurară pe lîngă ea şi o porniră înainte pe pasarelă.

— Cît de schimbătoare eşti, Constance, spuse el, dîndu-i drumul la mînă. M-ai şi uitat.

Ea se întoarse şi-i zîmbi.

— Încercam doar să-mi imprim asta în minte, zise ea arătînd cu capul spre piaţetă. Să mi-o întipăresc în minte... ca atunci cînd o să fiu tristă, sau bătrînă, sau plictisită... să-mi pot aduce aminte.

— Nu se va întîmpla niciodată aşa, irlandezo, scutură el din cap. Ai să-ţi aduci aminte lucruri ciudate... lucruri pe care chiar acum le crezi uitate. Ele vor deveni în timp momente de referinţă.

Îi atinse uşor obrazul.

— Am fost un pic fericiţi.

Ea încuviinţă din cap.

— Îţi mulţumesc. Ai fost foarte bun cu mine, spuse ea pe un ton foarte indiferent, aproape rece.

— Nesăbuinţă!

Ea îi întinse mîna. El o atinse brusc, apoi se întoarse şi plecă.

— Nesăbuinţă. Ce femeie nesăbuită!

Îşi ridică valiza şi-o porni şi ea pe pasarela ce ducea la vapor. Sirena şuieră o dată. Oamenii se năpustiră cu bagajele spre intrare. *Ciao.* Lumea întreagă striga acelaşi cuvînt. *Ciao.* Pe chei un cîine făcea rotocoale, lătrînd la propria-i coadă. Se fluturau mîini, eşarfe, pălării. Făceau

semne și băieții din apă. Și pescarii din bărci. *Ciao,* strigă și fetița cu pălărie de pai către cineva rămas pe țărm. Îl văzu îndepărtîndu-se, printre capete și brațe, cu umerii gîrboviți, cu mîinile înfipte în buzunare. O luase peste podul care lega cheiul de pămînt, printre mașinile parcate, străbătînd piațeta, pierzîndu-se în întunericul străduțelor povîrnite. Nici nu se uita înapoi. În dreptul patiseriei, strada cotea. El o luă după colț. Fără să privească îndărăt. Și dus a fost.

— Nu sînt nesăbuită!

— *Scusi?*

— *Non e niente. Grazie.*

Grazie per tuto.

Nu sînt nesăbuită.

Ziua cea minunată a trecut. Cineva se mișcă prin odaie. Trebuie să-mi deschid ochii cu grijă. Poate că e cineva pe care nu vreau să-l văd. Poate că mama s-a săturat de atîta așteptare. Obișnuia să bată din picior pe covor și să mă îndemne încetișor: „Hai, Constance, grăbește-te, de ce trebuie tu să întîrzii mereu?" De data asta, o să-ți fac o surpriză, dragă Mamă. Vin chiar cu douăzeci de ani mai devreme, poate un an, doi în plus sau în minus. Ziua cea minunată a trecut. Febra îmi încîlcește mințile. Fapte și închipuiri mi se adună de-a valma... și șampania, bineînțeles.

— N-o trezi dacă doarme. Am trecut doar pe aici din întîmplare.

Bibi, fără îndoială, cu vocea ei gata să scoale și morții.

— Bea niște șampanie, am spus, ținîndu-mi încă ochii închiși. Trebuie să mai fi rămas, dacă n-a terminat-o Bill.

— Credeam că dormi. Sper că nu te-am trezit eu. Tocmai treceam pe lîngă casă, venind de la familia Kennedy. Și mi-am zis să...

— Miroase a Mitsouko. Hai, bea un pic... Bridie o să-ți aducă sticla și un pahar. Deschid și eu ochii într-o clipă.

Auzeam tălpile lui Bridie lipăind pe podea.

— Nu te deranja, Bridie. Nu pot sta mult. Charles mă așteaptă în mașină.

Am deschis ochii. Era îmbrăcată în negru, de parcă aș fi murit deja.

— Ce semeni cu Mama. Niciodată nu mi-am dat seama. Cu Mama pe vremea cînd arăta cel mai bine.

Își atinse părul cu mîna înmănușată și zîmbi vag.

— Charles nu vrea să intre înăuntru? Trebuie să fie foarte frig afară. N-ar vrea ceva de băut?

— Am trecut doar să văd ce faci. Nici n-am vrut să intru înăuntru. Nu rămîn. Înțeleg că a trecut Bill pe aici...

— Nici măcar un ceai... spuse Bridie.

— Nu, mulțumesc.

— Cum a fost petrecerea?

Mă întrebam în sinea mea dacă fuseseră și stegulețe pe sandvișuri. Și dacă fusese poate și vreun scamator.

— Așa și-așa. Cam înghesuială. Știi cum e în momente d-astea! Ca la circ. Angela spunea că Bill își face vizita la bolnavi.

— Asta a și făcut.

— Și șampania?

— De ce nu? Ultima vizită. Face parte din tratament. Cîteodată are și doctorul dreptul să-și tragă sufletul.

— Sper să nu-l bagi în bucluc!

Am izbucnit în rîs și-am ținut-o așa o vreme. Aerul de petrecere se risipise de pe chipul lui Bibi. Își netezi mănușile și-și aranjă cordonul hainei de blană.

— De ce trebuie tu mereu să glumești cu lucrurile serioase?

— Iartă-mă! Nu pleca, Bibi. Te rog, nu pleca. Mai stai de vorbă cu mine. Spune-mi ce fac copiii? Ce năzbîtii au mai făcut? Mereu te grăbești. Hai, stai jos. Nu vrei o cafea? Nu ți-ar plăcea o cafea?

— Trebuie să plec. I-am promis lui Charles că nu stau decît un minut. Mîine... mîine o să stăm de vorbă... ca pe vremuri.

Flutură o mînă neagră. Îmi trimise o sărutare. Dispăru, și o dată cu ea se risipi și boarea de parfum Mitsouko.

— Nu seamănă deloc cu dumneavoastră, spuse Bridie după ce se închise uşa de la intrare.

— Tu nu m-ai cunoscut în vremurile mele bune.

Ea mă privi cercetător.

— Nu mă refer la înfăţişare, ci la suflet, nu seamănă cu dumneavoastră. Dînsa nu spune lucruri amuzante. Nu prea cred că iubeşte oamenii.

— Nici eu nu-i prea iubesc.

— Nu-i adevărat!

— Mai bine ai aduce restul de şampanie şi un pahar pentru tine.

Bridie ieşi.

— Ziua cea minunată a trecut...

— Ce ziceţi? strigă Bridie din hol.

— Vorbe... vorbe ce-mi trec prin cap. Ştii, ca melodiile alea care te-nnebunesc zile întregi, nu-ţi mai ies din minte. Aşa, fără vreun rost anume. Aşa şi cu cuvintele astea. Nu-mi dau pace.

— Ce cuvinte?

Se întorsese cu sticla. Bill nu se încurcase după ce m-am culcat eu, abia dacă mai rămăsese cîte un pahar pentru amîndouă.

— Gata, bună doamnă, ziua cea minunată-i pe sfîrşite şi noi ne azvîrlim spre întuneric. Antoniu şi Cleopatra, Shakespeare.

— Am auzit de Shakespeare.

— Un mare meşter la vorbe.

— Tare triste vorbe sînt astea.

— Da.

Bridie strănută.

— Eu dorm cu lumina aprinsă. Sper că nu vă supăraţi. Nu mi-a plăcut niciodată întunericul. La zece jumătate toate luminile se stingeau şi se trăgeau perdelele. Nu se vedea nimic, auzeai doar respiraţia fetelor şi scîrţîitul scaunelor. Iar acum, singură...

Strănută din nou.

— N-o să devii niciodată o băutoare serioasă de şampanie.

— Strănut şi de la coca-cola. Nu vreţi doctoriile? Păreţi stoarsă de tot.

— Nici mie nu-mi place întunericul... nu întunericul perfect. Îmi place să văd urmele pe care le face schimbarea de lumină pe tavan. Îmi place să ştiu că soarele şi luna îşi continuă mersul. Da, o să iau cîteva pilule. Mi-a mai dat Bill cîteva? Nu-mi amintesc.

— Nu mi-a spus. Cînd am intrat eu, el s-a ridicat şi şi-a pus paltonul. Ai grijă de ea, mi-a spus. N-a zis nimic de doctorii. Părea obosit. Apoi a plecat.

— Dă-mi cîteva. N-au de ce să-mi mai facă rău.

Fata scoase două tablete din cutie şi mi le puse în plamă. Le-am băgat în gură şi le-am înghiţit cu ultimele picături din pahar. Or să m-ajute vreo cîteva ore.

— Te-ai spovedit? am întrebat-o mai mult ca să nu plece, să nu fugă în camera ei împodobită de sărbătoare, unde ardea lumina toată noaptea.

— Da.

— M-am întrebat dacă te simţi altfel după asta? Mai bun sau la fel, neschimbat.

Rochia ei bleumarin avea picăţele alb-murdar şi era încinsă cu un cordon ieftin de plastic.

— Uşurată, spuse ea dintr-o suflare, mototolindu-şi şi netezindu-şi poala rochiei.

— Uşurată, am murmurat.

— Ăsta-i cuvîntul pe care l-aş folosi. Sau cel puţin aşa mă simt eu. Ca şi cum m-am îmbăiat şi m-am spălat şi pe cap. Foarte, foarte uşurată.

— Nu-mi închipui însă că ai multe de spus.

— Să ştiţi că am urît şi eu oamenii... pe unii dintre ei... Nu pe toţi. Doar... pe unii anume. Chestii d-astea, neascultare, lipsă de recunoştinţă, gînduri rele. Cîteodată mi-a venit şi să omor. Să-i şterg pe unii de pe faţa pă...

— Toţi simţim asta cîteodată. Nu cred că ai de ce să-ţi faci prea multe griji. Trebuie să-ţi separi gîndurile rele de cele bune... şi ţine minte, Bridie, că ascultarea orbească e cîteodată mai rea decît nesupunerea premeditată. Face parte din învăţătura noastră. Avem atîtea de învăţat cu fiecare zi ce-o trăim.

— Eu n-aș vrea să-mi stric viața cu învățătura. Vreau doar să fiu fericită. Se poate oare așa ceva?

— Îmi pare rău, dar nu știu.

— Credeți în Dumnezeu?

— Uneori.

— Cum puteți crede uneori și alteori nu? Pare așa de ciudat.

— Așa e. Dar n-am ce face, totuși. Nu i-am auzit vocea șoptită în nici unul dintre locurile unde ni s-a spus că trebuie s-o auzim. Am tot ascultat, dar după o vreme m-am lăsat păgubașă.

Ochii începură să mi se împăienjenească. Abia o mai vedeam cum stătea acolo, lîngă pat, boțindu-și rochia cu mîinile. Lumina veiozei mele săpa umbre pe chipul ei tînăr. Fiara dinăuntrul meu începu să mă sfîșie din nou.

— Sînt atît de obosită în seara asta... așa dintr-o dată... eu n-am auzit șoapta Lui niciodată... n-am auzit-o... doar pentru că n-am știut cum să ascult. Nu mi-am găsit liniștea lăuntrică necesară. Mai ești aici?

— Sigur că da.

— Tot ce-am urît mai mult a fost tinerețea, dar am descoperit că nici un alt moment al vieții n-a fost mai frumos. Ce epitaf! N-ar trebui să te mai țin. Ziua cea minunată a trecut. Fie-ți somnul lin. Somnul...

Bridie mă acoperi bine și netezi cearșafurile.

— Noapte bună. Dacă aveți nevoie de mine, chemați-mă. Eu las ușa deschisă. Hai, culcați-vă și nu vă mai frămîntați!

Stewardeza luă coșulețul copilului din mîna Constancei și coborî treptele cu grijă. Nori mari, albi se îngrămădeau dincolo de dealuri. Soarele era la apus. Constance o luă repede după fată. Pe ultima treaptă se împiedică ușor.

— Încetișor, îi spuse cel din spatele ei, apucînd-o de brat.

— Mulțumesc.

— Doar n-o să vă rupeți piciorul acum, după ce am aterizat așa de bine? Am dreptate?

Soarele se răsfrîngea în bălțile de pe pistă și în ferestrele clădirii aeroportului.

— Ce noroc că am nimerit o pauză între ploi, continuă bărbatul cel vorbăreț.

— Da, așa e.

— Groaznică țară, cu ploile astea! Ați mai fost aici?

— Da. Știți, eu trebuie să... arătă Constance spre stewardeza cu copilul și o luă înainte.

— Pot s-o iau eu acum. O să mă descurc. Zău că pot.

— Lăsați c-o duc eu pînă intrăm în vamă, zîmbi fata. Aveți bagaje multe?

— Nu.

— Atunci nu-i nici o problemă. Vă aduc un cărucior cînd intrăm în aeroport. A fost o călătoare foarte cuminte.

— Da.

— Iar o să-nceapă ploaia, spunea vorbărețul cuiva din spatele ei. O să vedeți. Nici jumătate de oră. Nu contenește niciodată.

Bibi aștepta în fața punctului de vamă. Nici urmă de bun-venit pe chipul ei.

— Iată-te. A venit și avionul ăsta o dată la timp. Mi-era teamă că stau aici toată după-masa. Pot să duc și eu ceva. Asta-i tot ce ai cu tine? Credeam că vii încărcată și-am adus mașina cea mare.

Surorile se sărutară, apoi Bibi privi ca din întîmplare în coșuleț. Fetița dormea netulburată. Șuvițele ei negre și cîrlionțate i se învălmășeau pe obraz. Ținea un pumnișor palid în sus, în formă de salut.

— Ce dulce! spuse Bibi, luîndu-și iute privirea de la ea. Mașina e peste drum.

Străbătură în tăcere holul aglomerat și ieșiră în parcare. Pe cînd descuia portiera mașinii, Bibi se mai uită încă o dată la copil.

— Dulce! spuse ea din nou. Ce brunetă e! Și ce păr frumos și negru are! Ai mei n-au avut fir de păr o groază de vreme.

Reușiră să bage coșulețul pe bancheta din spate. Fetița deschise ochii și le privi. Ochișorii mici, negri se

uitară cîteva clipe la cele două femei și se cufundară din nou în somn.

Bibi se urcă în mașină și-i deschise ușa Constancei. Își fixă centura de siguranță și introduse cheia în contact.

— Arată a italiancă. Frumușică... dulce... dar italiancă.

— Dacă chiar vrei să știi, tatăl ei e evreu polonez.

— Doamne Dumnezeule!

Porni motorul. Cîteva picături de ploaie se izbiră de parbriz.

— Avea dreptate.

— Cine?

— Omul ăla de pe pistă care zicea c-o să plouă.

— Ttt...

— E un copil foarte cuminte.

— Sigur că e. Și chiar arată dulce. N-am vrut să...

— Știu că n-ai vrut.

— Zău, nu-mi pasă ce e, știi prea bine. Charles începe să fie un pic... știi... antisemit. Dar nu-i nimic serios, să știi. E cam demodat. O prejudecată demodată... nu că ar vrea să...

— Sigur că nu.

— Și oricum, educația pe care o primești contează, nu-i așa?

— Cred că da.

— Sper că n-ai... Constance, sper că n-ai făcut vreun pas irevocabil?

— Nu. N-am făcut nimic. Nici măcar n-am botezat-o. M-am gîndit să aștept să văd...

Bibi oftă și ieși din parcare în drumul principal. Începuse să plouă de-a binelea.

— Presupun că are măcar... un nume.

— Anna... deocamdată. E un nume provizoriu.

— Mie mi se pare un nume destul de bun să rămînă definitiv.

Béal Feirste, scria pe indicator, Atha Cliath. Bine ai venit acasă, copilă, am zis eu în gînd.

— Lucrurile au ieșit cum nu se poate mai bine. Ți-o aduci aminte pe bătrîna Josie?

— N-aș...

— Ei, cum să nu? Ea a văzut de copiii noștri cînd erau mici. Are un mic apartament de ani de zile în Ranelagh. A mai îngrijit sugari și a mai supravegheat copii pe ici, pe colo, ca să aibă din ce trăi. E o scumpă. Copiii merg mereu s-o vadă. M-am pomenit cu ea săptămîna trecută, într-un hal fără de hal, căci proprietarul i-a mărit chiria. De fapt, plătea o nimica toată, de ani de zile, dar a pus-o foarte tare la inimă. N-are cum să se descurce. A picat chiar după ce primisem scrisoarea ta. Ce părere ai, nu-i uimitor? Și i-am zis: Ce-ar fi să vii îndărăt la noi, Josie? Doamne, ce bucurie pe ea! S-a întors în vechea ei cămăruță și moare de nerăbdare s-o ia în brațe pe... ăăă... Anna. Cred că-i un nume minunat. Cu nuanțe evreiești, care, la urma urmei...

— Exact.

Am zugrăvit fosta cameră a copiilor și am descoperit tot soiul de lucruri pe care crezusem că le-am dat de mult. N-ai de ce să te mai îngrijești. Ești sigură că nu vrei să vii la noi în seara asta? Ne-ar face mare plăcere.

— Aș vrea să merg acasă. Să mă instalez.

— Bill ți-a rezervat un loc la spitalul Vincents. Poți să mergi de mîine. Se pare că n-are rost să mai pierzi timpul.

— N-am să merg la spital.

— Constance, pentru numele lui Dumnezeu, nu fi neroadă! Am aranjat totul. Doar o săptămînă și ceva. Pentru diagnosticare, sau cum i-o fi zicînd. Ca să vadă ce tratament să-ți dea. Trebuie să te punem din nou pe picioare. În cîteva săptămîni... Doar să vadă despre ce-i vorba...

— I-am trimis lui Bill un pachet întreg cu hîrtii care spun clar cui vrea să se uite la ele ce am. Sînt pe moarte. Și am de gînd să mor în pace, fără doctori și surori care să se năpustească la mine cu securi, eprubete și ace, fără oameni care să se prefacă veseli, asigurîndu-mă că o să trăiesc o sută de ani. N-am vrut niciodată să se amestece nimeni în viața mea, așa că lasă-mă în pace!

— Dar nu-i nevoie să strigi.

— Ai fost nemaipomenită, Bibi! Nemaipomenită. Să iei copilul. Nu știu ce m-aș fi făcut dacă n-ai fi luat-o tu. N-am cum să-ți mulțumesc pentru asta!

— Și tu ai fi făcut la fel pentru mine.

Constance se îndoia.

— Bagajele tale vin cu trenul?

— La ce mi-ar folosi toate gunoaiele alea?

— Dar...

— În geamantan am lucrurile copilului. Asta-i tot ce am adus cu mine. Apartamentul l-am lăsat unei prietene și i-am spus să facă ce vrea cu lucrurile mele. Să le păstreze, să le poarte, să le arunce, să le dea la vreo societate de binefacere, cum o vrea! Mie mi-e indiferent. Eu mi-am luat cîte ceva de îmbrăcat. Și periuța de dinți.

— Ești... la fel ca-ntotdeauna!

— Așa-i.

— Uite ce-i, ești sigură că nu vrei să vii la noi? Ți-am pregătit patul.

— Nu, lasă-mă mai întîi pe mine acasă. N-aș vrea să... știi, să mă înmoi prea tare cînd iei copilul...

Restul drumului spre Ballsbridge îl străbătură în tăcere.

Casa arăta la fel ca întotdeauna, ca și cum ar fi locuit în ea tot timpul. Peluza era frumos întreținută, poteca greblată. Poarta era vopsită în verde-închis, iar gardul de fier în negru strălucitor. Constance scotoci în geantă, căutîndu-și cheia, pe care o luase cu ea cu atîția ani în urmă. O scoase și i-o arătă lui Bibi.

— Uite! Ce părere ai de atîta eficiență?

— Vin cu tine înăuntru să-ți arăt unde sînt lucrurile.

— Nu-i nevoie, nu te mai deranja. Mă descurc eu.

— Tata a transformat sufrageria în dormitor. De la o vreme folosea doar un singur etaj... doar dacă nu avea musafiri. Era și normal. Crezi că...?

— Mă descurc eu!

— E mîncare în frigider.

— Mulțumesc.

— Bine, atunci...

— La revedere.

— Trec mîine pe aici. Va trebui să stăm serios de vorbă.

— Bine.

— Şi să nu-ţi faci griji pentru Anna.

— Pentru cine?

— Ei, fetiţa...

— A, da. N-am să-mi fac nici o grijă!

— La revedere!

Împinse poarta grădinii, care scîrţîi din balamale. O auzi în spate pe Bibi pornind maşina şi îndepărtîndu-se. Mai rămăseseră cîteva frunze în copaci. Urcînd cele cîteva trepte înalte de granit, se apucă de balustradă, aşa cum obişnuia cînd era mică. Ai grijă, Constance, aşa, fetiţo! Ai grijă să nu cazi. Deschise uşa şi intră în hol. Miros de singurătate şi de muşte moarte. Închise uşa în urma ei. În încăpere se făcu întuneric. Se aşeză pe scaunul lustruit de lîngă uşă şi dădu drumul tuturor lacrimilor nevărsate pînă atunci, care-i ţîşniră printre degetele ce-i apărau ochii, udîndu-i genunchii, asemeni ploii care lovea ferestrele în mici rafale.

Mama zîmbea privindu-mă cum mă înecam. Stătea într-un fotoliu de catifea verde, pe malul mării. Pescăruşii se roteau deasupra capului ei, miorlăind ca nişte pisici furioase. Îmi dădeam seama că atunci cînd trupul meu va ieşi în cele din urmă la suprafaţă, se vor năpusti la mine, nerăbdători să-şi vîre ciocurile în carnea mea neînsufleţită, îmbibată de apă sărată. Şuviţele părului de sirenă mi se încolăceau pe picioare, trăgîndu-mă mai adînc în marea clocotitoare. Ea zîmbea şi-şi ridica mîna schiţînd un gest de binecuvîntare. Apă fierbinte, sărată îmi acoperea capul, prelingîndu-mi-se peste faţă. Ochii mă usturau de atîta sare, care îmi rămînea lipită apoi de colţurile buzelor. Gata, bună doamnă, răsuna glasul lui Shakespeare din străfunduri, ziua cea minunată-i pe sfîrşite, era o voce sonoră, ce-mi răsuna în cap, iar noi ne azvîrlim spre întuneric. Mamă, am strigat eu. Ea zîmbi. Mamă, ziua cea minunată-i pe sfîrşite. Alte buruieni mă trăgeau tot mai afund. Mamă!

Bridie stătea aplecată asupra mea. Îmi ștergea sudoarea de pe frunte cu o cîrpă răcoroasă.

— Hai, șopti ea, hai, că v-a trecut acum!

Halatul mamei, cearșafurile și fețele de pernă erau reci și îmbibate de sudoare, iar eu tremuram. Marea n-avea cum să fie clocotitoare, mă gîndeam eu. Bridie era în capot, cu fața boțită de somn.

— Am avut un coșmar. Eu... n-am nimic.

— Hai să vă scot de aici ca să vă schimb cearșafurile.

— Da' eu...

— Acum faceți ce zic eu...

Ea mă ridică din pat și mă purtă în brațe, așezîndu-mă ușor pe fotoliu.

— Sînteți lac de apă. De parcă acum ați ieșit din baie.

Îmi scoase halatul de mătase și mă înfășură într-altul de prosop, agățat pe cuiul de pe ușă. Apoi puse o pătură pe mine și începu să schimbe așternuturile.

— Scuză-mă. Îmi pare rău că te-am trezit.

— Da' eu de ce sînt aici? Nu vă mai faceți probleme dintr-astea.

Lua fiecare cearșaf și-l împăturea cu grijă, punîndu-l pe speteaza patului, făcu apoi același lucru cu fețele de pernă.

— Ce noroc am avut că am dus rufele la spălat de ieri. Avem acum o groază de cearșafuri curate. Mă duc să le aduc. O să pun și de ceai. Sînt convinsă că v-ar prinde bine o ceașcă.

— Am strigat-o pe mama.

— Ați răcnit. D-aia m-am trezit. Ce-ați mai țipat!

Luă cearșafurile și ieși din cameră.

Cred c-am adormit la loc; cînd am redeschis ochii, tocmai netezea ultimul colț de cearșaf, vîrîndu-l sub saltea, așa cum învățase la cămin.

— Ce ciudat!

Se întoarse către mine și-mi zîmbi, auzindu-mi vocea.

— N-am strigat-o niciodată pe mama, cît a trăit. Ea n-a fost niciodată prea înțelegătoare cu... ce ciudat? Era ultima persoană din lume pe care...

— Cîteodată mă pomenesc și eu că fac la fel... ce ziceți de asta? Nu-i așa că-i și mai ciudat?

Am rîs amîndouă. Rîsul îmi provoacă dureri. De-acum încolo trebuie să mă rezum doar la zîmbet.

— O să vă ajut să vă băgați în pat și-apoi să vă dau o ceașcă bună de ceai.

— Nu cred că mă pot mișca.

— Noroc că-s eu puternică. Ușoară ca o pană, zise ea luîndu-mă în brațe. Aș putea alerga kilometri întregi cu dumneavoastră.

Oasele mi se cufundară în pat ca-ntr-o îmbrățișare. Bridie mă acoperi ușor.

— Cît e ceasul?

— Vreo patru jumate. E ajunul Crăciunului.

— Ajunul Crăciunului? Așa e. Aprinde luminile din pom, Bridie. Poate pot să le văd de aici dacă deschizi ușa de la dormitorul meu și pe cea din hol.

— Bine. Dar beți-vă mai întîi ceaiul.

Îmi puse ceașca la gură: am luat o înghițitură să n-o supăr și-apoi am dat din cap.

— Mi-e de-ajuns.

— Hai, mai sorbiți o dată!

— Nu pot.

— Poate niște apă? Trebuie să beți ceva.

— Nu. Nu acum. Dar dimineață îți promit c-o să mă străduiesc. Porridge, ouă cu șuncă și pîine prăjită. Pîine prăjită grozavă. Asta-i ceva ce n-am mai mîncat de ani de zile... cu dulceață.

— Șmecheră mai sînteți, rîse ea.

Se îndreptă spre ușă și stinse lumina

— Sper c-o să dormiți.

— Da, o să dorm.

Traversă holul și intră în birou.

— Se vede?

O piramidă albastră de lumină pluti în întuneric.

— Da.

— Ce frumos e!

— Da. Hai, du-te la culcare, Bridie. Dormi şi tu. Spune o rugăciune pentru mine. Una bună.

— Bine, aşa am să fac.

— Atunci, noapte bună!

Frumoasele luminiţe albastre mă vrăjiră, cufundîndu-mă în somn.

Aceste ultime pagini sînt scrise de mine, Bridie May, începînd din Ajunul Crăciunului 1978. N-am măsluit nimic şi nici n-am uitat nimic, sau cel puţin aşa cred. La două zile după Crăciun, cînd am plecat din Dublin, i-am împachetat toate scrierile şi le-am pus la poştă, pe adresa Dr. Bill Hurley, 6 Cross Avenue, Blackrock. Am trimis plicul recomandat, aşa cum mi-a spus ea. Sper c-a ajuns la destinaţie.

După povestea asta de la miezul nopţii, nu m-am mai trezit decît foarte tîrziu... sau ceea ce socoteam noi, la cămin, a fi foarte tîrziu. Era nouă şi jumătate. Am sărit din pat ca arsă şi m-am îmbrăcat. Am băgat capul pe uşă să văd ce face. Stătea întinsă exact cum o lăsasem noaptea trecută, doar că avea împrăştiate hîrtiile cu scrisul ei peste tot, prin pat, pe jos. Avea ochii deschişi şi se uita pe fereastră cum cad fulgii de zăpadă, aşezîndu-se pe pervaz ca un zid minuscul.

— Să nu stingi luminiţele, spuse ea. E-aşa frumos, zăpada cade într-o parte şi bradul străluceşte în cealaltă. Un Crăciun veritabil.

Îmi amintesc cuvîntul ăsta, pentru că l-a repetat de mai multe ori. Veritabil.

— Cum rămîne cu ouăle cu şuncă şi pîinea prăjită?

— Nu cred că pot, zîmbi ea. Dă-mi un pahar de apă, cu un strop de whisky, s-o facă mai suportabilă, şi nişte pastile. Ce poate fi mai bun de-atît?

Îmi dădeam seama că-i era foarte rău, căci nu-i plăcea să ia medicamente decît cînd nu mai putea. Am adus apa din bucătărie şi-am amestecat-o cu nişte whisky.

A trebuit s-o sprijin cu brațul ca s-o ajut să se ridice, să poată bea. Părea că au lăsat-o toate puterile. Am luat două tablete din cutie și i le-am întins.

— Hai să ne obrăznicim și să luăm patru!

Mă întrebam dacă Dr. Bill s-ar supăra, dar nu vedeam de ce, așa că i-am mai dat încă două. După aceea m-a rugat să scriu eu în continuare.

— Să scrii totul... dar, Bridie, fără inventii. Așa cum este, scrie cum se-ntîmplă. Fără înfloriturl.

Mă privi fără să scoată vreo vorbă, în timp ce-i adunam hîrtiile și-i rînduiam camera. Erau acolo niște carnete, niște pagini răzlețe, scrise de mașină, și niște dosare albastre.

— Ia-le tu. Du-le în camera ta sau într-altă parte. Dar ai grijă de ele.

— Sigur c-o să am, încuviință ea.

Am luat hîrtiile și le-am dus în camera mea. Apoi mi-am văzut de treabă. Voiam să arate frumos în casă în ziua de Crăciun. S-o fac să strălucească pentru Dumnezeu, cum spunea o măicuță. Nu era din cele care-mi plăceau mie. Am mai băgat capul pe ușă de cîteva ori, să văd ce face. Nu se mișca. Mă întrebam dacă era cazul să-i telefonez doctorului Bill, dar, pe la unsprezece, pe cînd pusesem ceainicul la fiert, sună soneria și apăru tocmai el, înămetit, ca un om de zăpadă. Se scutură ca un cățel, înainte să intre în hol. Tălpile lui lăsară urme de noroi pe podelele mele atît de frumos lustruite.

— Ce face? mă întrebă.

I-am povestit în șoaptă ce pățisem peste noapte. N-aș fi vrut să ne audă vorbind despre ea, căci ar fi intrat la griji. El își mușca ușor buza de jos și dădea din cap în timp ce-i vorbeam. L-am întrebat dacă mai rămîne cîteva minute, că aș fi dat o fugă pînă la curățătorie cu cearșafurile ce se murdăriseră peste noapte. N-aș fi vrut să avem rufe murdare în casă în ziua de Crăciun și s-ar putea să avem chiar nevoie de ele. El dădu din nou din cap, intră în camera ei și închise ușa după el.

Uitasem să sting focul, iar cînd m-am întors ceainicul se bîțîia ca un dansator de step, dar am avut noroc că mai

era ceva apă pe fund, așa că nu s-a întîmplat nimic. Auzeam vocea lui din camera cealaltă, dar nu înțelegeam ce spune. Pe ea însă n-am auzit-o. În cele din urmă el ieși din cameră și veni în bucătărie.

— Știi ce-o să facem, Bridie? O să mutăm afurisitul ăla de pom în dormitorul ei. Cred că asta o s-o mai înveselească.

Am scos beculețele din priză și am dus pomul în camera ei. L-am pus pe o măsuță, în celălalt colț al camerei, ca să-l poată vedea în voie. Cînd am băgat beculețele din nou în priză, n-au mai mers, dar după ce le-am mai răsucit de cîteva ori, s-au aprins.

— Se deșurubase vreunul dintre ele, spuse doctorul.

Ea zîmbi și șopti ceva ce n-am putut auzi. Dinții îi păreau dintr-o dată mult prea mari pentru fața ei, de parcă nici n-ar fi fost ai ei. Dar poate că doar mi s-a părut.

— Mă întorc mai tîrziu, Constance. Te mai întremezi pînă atunci.

Ieși apoi în hol, unde-l așteptam.

— Îmi pare rău pentru tine, Bridie, spuse el în timp ce-l ajutam să-și pună paltonul. N-ai parte de un Crăciun prea frumos.

— Lăsați, că or să mai fie și altele.

Ce puteam să-i fi spus!

— Nu cred c-o să te mai deranjeze. Ai grijă doar să stea comod. Dacă mai cere cîte ceva de băut, din cînd în cînd, cu atît mai bine! Medicamentele! S-ar putea să aibă nevoie de ele. Eu mă întorc. Dar dacă vine doamna Barry, te rog să-i spui că doarme. Așa să-i spui. Să nu-i spui nimic altceva pînă cînd nu-ți zic eu. Doarme și nu trebuie deranjată.

Se îndreptă încet spre ușă, apoi zăbovi o clipă înainte de a o deschide. Mă întrebam în sinea mea dacă fusese vreodată ceva între ei. Vreo poveste de dragoste. Dar știu că ei nu i-ar plăcea să scriu eu despre asta.

— Bridie, spuse el în cele din urmă, ți-e frică?

— Nu, am mințit eu.

— Ești o fată bună.

Deschise ușa și zăpada năvăli înăuntru pînă ieși el.

M-am dus să mă uit la ea. Stătea liniştită şi privea pomul. Am luat mătura şi făraşul şi am adunat praful şi ácele de brad.

Acum era din nou curat şi frumos, ca de Crăciun.

Doamna Barry n-a mai venit, dar a dat un telefon, chiar după ce mîncasem de prînz.

— Ce face domnişoara Constance?

— Doarme.

— Nu mi-am văzut capul de treburi azi, îţi dai seama, dar o să încerc să trec mai tîrziu pe acolo. Te descurci?

— Sigur că da. A fost şi doctorul pe aici.

— Şi ce-a spus?

— A spus s-o lăsăm să doarmă. Somnul îi face bine, aşa a spus. Las-o să doarmă, Bridie. Are nevoie să...

— Mai ai nevoie de ceva în casă? E ceva de cumpărat sau de făcut?

— Nu. E atîta mîncare în frigider, că n-o terminăm nici într-o săptămînă.

— Bine. Aşa cum ţi-am spus, o să încerc să trec pe-acolo mai tîrziu. Avem musafiri diseară, aşa că s-ar putea să nu reuşesc... dar te rog să mă suni, dacă ai vreo problemă. Orice fel de problemă. O să mă suni, nu-i aşa?

Vezi să nu!

— Da, doamnă Barry, am spus eu.

M-am dus să stau cu ea şi să scriu, aşa cum îmi spusese să fac. O vreme a dormit, răsuflînd din greu ca şi cum ar fi alergat o bună bucată de drum. Cînd s-a trezit, m-a chemat în şoaptă. M-am dus lîngă pat.

— A venit Crăciunul?

— Nu încă.

— Vine aşa de greu, oare de ce?

— Vreţi să beţi ceva?

— Nimic.

— E aşa de obositor să mori, spuse ea într-un tîrziu, uitîndu-se la pom.

Închise ochii. Pentru o clipă am crezut că se stinsese şi-a început să-mi bată inima în piept ca un ciocan, dar mai apoi mi-am dat seama că respiră, aşa că m-am aşezat la masă şi mi-am văzut de scris.

Cînd a murit una dintre maici, a trebuit să ne ducem s-o vedem. Era foarte scundă și bătrînă. Se micșorase de bătrînețe. Cînd m-am apropiat de patul ei, am închis ochii, așa că n-am știut niciodată cum arăta moartă. Unele fete ziceau că arăta bine. Nu le-am crezut, căci nu fusese niciodată frumoasă cînd trăia.

Doctorul Bill s-a întors, după cum promisese. Ea dormea. Se așeză pe marginea patului și-i apucă încheietura mîinii. Mîna lui părea uriașă, în comparație cu brațul ei vlăguit.

— Știi ce? întrebă el, lăsîndu-i ușor mîna pe pat. Aveți oare vreun pat pe aici... Ba nu, e o canapea în birou. E exact ce-mi trebuie. Crezi că poți să-mi găsești niște așternuturi?

— Sigur că da.

— Bravo! Mă duc acasă să mănînc ceva și să aranjez cu nevastă-mea. Și rămîn aici pînă te întorci tu mîine de la biserică. După aia însă, o să trebuiască să plec. Știi, e Crăciunul... familia... Crezi că...

— Sigur că da.

Plecă și se întoarse cam în două ceasuri. Rămase la ea în cameră mult timp, apoi l-am auzit traversînd holul și ducîndu-se la culcare.

Ce zi ciudată de Crăciun! M-am sculat dis-de-dimineață și m-am dus să mă uit la ea. Dormea, topindu-se parcă printre perne. Doctorul sforăia în camera cealaltă. Biata nevastă-sa, să rabde noapte de noapte așa un zgomot, ca de rachetă.

Ninsoarea se oprise și era soare. Totul arăta minunat, strălucind pentru Dumnezeu, era curat și vesel. Biserica era înțesată de lume.

Cînd m-am întors, el se sculase și făcuse micul dejun.

— Ai venit la țanc, Bridie. Ouă cu șuncă! strigă el, cînd mă auzi intrînd.

Nu gătea rău pentru un bărbat!

— Cum se simte?

— Foarte slăbită. Poate mai apucă ziua de mîine, poate nu. Dar să nu spui nimic nimănui.

— Nu.

— N-are rost să le stricăm Crăciunul, nu-i așa?

— Da.

După ce a plecat, m-am uitat printre discuri, gîndindu-mă că puţină muzică n-ar strica, dar n-am găsit nimic de care să fi auzit pînă atunci, aşa că m-am lăsat păgubaşă.

Sună telefonul.

— La mulţi ani, Bridie!

— La mulţi ani, doamnă Barry.

— Ce face bolnava azi?

— Doarme acum.

— A avut o noapte liniştită?

— Da.

— Îmi pare rău că n-am reuşit să trec pe acolo, dar eram sigură că dacă e ceva mă suni tu...

— Da.

— Mîine... să treacă şi Crăciunul... Mîine vin fără greş. O să vă aduc şi darurile. Copiii mor de nerăbdare s-o vadă...

— Bine.

— Te rog să-i spui cînd se trezeşte.

— Da, am să-i spun.

— Şi dacă e ceva... o să... nu-i aşa?

— Da.

Am închis receptorul.

Ziua a trecut pe neobservate. Casa era tăcută. Mă întrebam cît or să mai reziste beculeţele aprinse aşa, zi şi noapte. Nu mă simţeam singură. Trebuie să mărturisesc că eram un pic stînjenită, dar nu mă simţeam singură. Mă simţeam liberă, cum nu mă mai simţisem niciodată. Mă întrebam ce-o fi în mintea ei acum. Sper că nu mai avea coşmaruri. Oare îi murise mintea înaintea trupului? Închipuiri!

Tocmai mă duceam la culcare, cînd doctorul veni din nou. Era foarte palid şi mirosea puternic a băutură.

— La mulţi ani, Bridie! spuse, intrînd în casă.

Îmi întinse un pachetel legat cu panglici frumoase. Panglici aurii şi argintii legate într-o fundă mare. Am rămas pierdută, uitîndu-mă la el.

— Nu-l deschizi? mă întrebă.

Mi-am ridicat ochii spre el; își scosese haina și o azvîrlise pe spătarul unui scaun. Am început să trag ușor de fundă, nevoind să stric panglicile. El scoase și alte pachete pe masă.

— Ce face?

— Doarme încă.

Am desfăcut foița albă și-am dat peste o eșarfă frumoasă de mătase, cu flori aurii și galbene, cum poartă numai actrițele din filme.

— Sper că-ți place. Nevastă-mea spune că habar n-am să cumpăr cadouri.

Se îndreptă spre ușă, dar nu ieși, ca să nu mă lase singură cînd deschid pachetul.

— E minunat. Două cadouri am primit, am spus eu întinzînd mîna să-i arăt inelul. Două cadouri frumoase.

— Poate la anul o să primești douăzeci și două!

— Ehe!

— Am adus niște friptură de curcan, plăcintă cu carne și alte lucruri d-astea. O bucată dé prăjitură cu prune și niște coniac. Cheamă-mă cînd le aranjezi și-o să facem un chef împreună.

Am mîncat ce a adus doctorul, iar el a ciugulit doar cîte ceva să-mi țină mie de urît, în schimb a băut destul de mult coniac. N-a prea vorbit și nici eu n-am vrut să-i tulbur gîndurile. A vărsat niște coniac peste prăjitura cu prune și a stins lumina din bucătărie. A aprins un chibrit și l-a pus în dreptul farfuriei. O flăcăruie albastră a început să dănțuie în întuneric. Nu mai văzusem așa ceva pînă atunci. Am mîncat prăjitura în tăcere. Apoi s-a ridicat și mi-a întins mîna.

— Acum trebuie să mă duc acasă. Soția mea... știi, mă așteaptă să mă duc acasă. Înțelegi? Nu cred c-o să se întîmple nimic. Îmi pare rău că plec.

— Noapte bună, domnule doctor și vă mulțumesc, am spus eu strîngîndu-i mîna.

— Ba ție trebuie să-ți mulțumim cu toții.

Cred că asta nu trebuia s-o fi scris.

S-a dus în camera ei și a stat vreo zece minute. După aia n-a mai vorbit deloc. A ieșit pe ușă. Îi auzeam pașii scîrțîind pe zăpadă, cînd a coborît scările. Eram obosită,

așa că am lăsat vasele pe a doua zi. Eram doar liberă să fac ce voiam.

Dimineața era palidă ca un strigoi, de parcă i-ar fi pierit tot sîngele peste noapte. I-am acoperit mîinile ce le ținea peste cearceafuri, cu un șal mic roz pe care-l mai punea cîteodată pe umeri, să se ferească de curent. Abia îi simțeam respirația. Pomul de Crăciun era tot aprins. Mi-am trecut vremea frecînd podeaua din bucătărie și făcînd ordine în dulapuri. Arătau de parcă nu le-ar fi deschis nimeni de luni de zile. Am găsit și urme de șoareci într-unul dintre ele. Bine că n-am dat și de șoarece!

Cîndva, pe la unsprezece, sună soneria. M-am șters pe mîini și m-am dus să deschid, așteptîndu-mă să fie doamna Barry. Un omulet caraghios, cu o pălărie mare, neagră ședea în prag, cu un copil mic în brațe.

— Ce doriți?

— Aceasta este casa Constancei Keating?

Vorbea ciudat. Trebuie să fi fost străin, nu era englez, sigur că era străin.

— Da, dar...

A trecut pe lîngă mine și a intrat în hol. N-am avut cum să-l opresc. Mi-a dat copilașul mie să-l țin. Eu nu m-am supărat. Mie mi-au plăcut întotdeauna copiii. Era greu de spus dacă era băiat sau fată, dar mi-a zîmbit. N-avea dinți. El și-a scos pălăria și s-a scuturat de zăpadă. Apoi a pus pălăria pe scaunul de lîngă ușă.

— Mă așteaptă...

— Nu...

— Mă numesc Jacob Weinberg. Mă așteaptă. Am venit imediat ce am primit scrisoarea ei. Tu cine ești?

— Eu sînt Bridie May. O ajut... adică văd de ea... știți, nu se simte prea bine...

— Știu. Unde e? Trebuie să...

Am arătat cu capul spre ușa camerei ei. Mă întrebam în sinea mea ce-o să zică doctorul.

— Acesta e copilul meu, spuse el pe un ton cam amenințător. De azi înainte o cheamă Zelda. I-am dat numele mamei mele. Vezi să ai grijă de ea.

Am dat din cap. Nimeni nu mă prevenise că se va întîmpla una ca asta. Sper că n-or să se supere pe mine. El s-a întors și s-a îndreptat spre ușă. A deschis-o încet și a intrat în cameră. Am mai așteptat o clipă, apoi m-am dus cu copilul în bucătărie și m-am așezat să văd ce se întîmplă. Îi auzeam vocea în încăperea cealaltă. Vorbea de unul singur. Nu suna deloc englezește ce spunea. Copilul gîngurea și zîmbea. N-avea nici un dinte. După vreo cincisprezece minute am traversat holul în vîrful picioarelor și-am deschis ușa. Cine știe ce-i putea face! L-am găsit în picioare lîngă pat cu brațele întinse, bolborosind. Milioane de nume, sunau atît de ciudat, într-o limbă străină, sau poate că mi se părea. Mîinile lui arătau de parcă ar fi fost zdrobite cu ciocanul.

— E-n regulă, Bridie May. Poți să intri. A murit.

Vorbise atît de liniștit, de parcă moartea nu l-ar fi surprins.

— Maică Precistă!

Era să scap copilul din brațe cînd l-am auzit. Am închis ochii iute să n-o văd, dar apoi i-am deschis. El a venit și mi-a luat copilul, rămînînd cu el în brațe lîngă pat.

— Hai s-o vezi. Vino, îmi porunci. Așa e moartea. Vino.

M-am strecurat în spatele lui. Nu părea să se fi schimbat cu nimic.

— Dar mai trăia acum jumătate de oră, am spus eu.

Știu că vorbeam prostii. Așa era moartea. Acu' ești aici, apoi te-ai dus. Am încercat să-mi revin. Știam că există anume rugăciuni ce trebuie spuse. Mi-am făcut cruce. Așa se cuvenea. Dar mi se golise mintea de tot. Nu-mi aduceam aminte decît vorbele ei.

— Gata, bună doamnă; ziua cea minunată-i pe sfîrșite, iar noi ne azvîrlim spre întuneric.

El mă privi zîmbind. Eu am roșit.

— Ar fi trebuit să zic: odihnească-se în pace.

— O să se odihnească!

Întinse copilul către ea, spunînd:

— Zelda!

Am rămas așa, tăcuți.

— Plec acum. N-are nici un rost să mai rămîn. Nu vrei să vii cu mine?

Nu înțelegeam ce vrea să spună.

— Nu vrei să vii? Voi avea nevoie de cineva care să aibă grijă de Zelda. Cineva care s-o îngrijească bine.

— Eu...

De ce nu, îmi trecu prin minte. De ce nu?

— Să plec? Să plec de aici?

— Da.

— N-aș putea s-o las singură, am răspuns. Poate mai tîrziu.

— Bine.

El se îndreptă spre ușă. Mă întrebam dacă n-ar trebui să-i acopăr fața.

— La hotelul Hibernian. Știi unde e?

— Da.

— Te aștept pînă diseară. Apoi am să plec. Am avut ceva probleme cu mătușă-sa în ceea ce privește copilul. Dar am dovedit-o. Așa că nu mai vreau să-mi mai fac și alte probleme. Dacă nu vrei să vii să-mi dai un telefon. Te aștept acolo pînă diseară.

Și-a pus pălăria și a deschis ușa. Un taxi aștepta la poartă. Îmi zîmbi.

— Jacob Weinberg. Ai să vezi, totul va fi bine.

Treptele erau lunecoase din cauza zăpezii înghețate, dar el reuși să treacă. Ținea copilul strîns la piept, să nu-i fie frig. Cînd a ajuns la poartă, s-a întors și mi-a făcut o plecăciune. Am rămas în ușă, privind mașina pînă a dispărut după colț, și-am mers apoi să-l sun pe doctorul Bill.

Nu mai am ce scrie. Casa e plină de lume. Primul lucru pe care l-a făcut doamna Barry, cînd a venit, a fost să stingă beculețele din pom și să tragă draperiile. Ce tristețe, m-am gîndit eu în sinea mea. Ce pustiu trebuie să fie să fii mort și să stai în întuneric.

Mi-am făcut valiza și mă aflu acum în camera mea, scriind această ultimă pagină. Cînd o s-o termin o s-o pun în plic alături de celelalte, am să-l leg cu sfoară și cu scotch și-am să mă duc la hotelul Hibernian.

februarie 1981 JENNIFER JOHNSTON

Sălașul nălucilor

Pentru **S.R.**,
în amintirea rîsului,
a mîniei și a uitării

Alte zile nu mai am înainte.

Acesta o fi pragul iadului, despre care se vorbește?

Timp suspendat, timp al așteptării, timp al reînvierii clipelor plăcute și ale celor neplăcute din trecut.

Întrebarea nu e de ce mor. Orice nebun cunoaște răspunsul.

Ci cum mor?

Cum m-a dus viața la acest liman?

Aici nu-s nici zile, nici nopți.

Rîul curge larg și domol.

Iar ei smulg, din cînd în cînd, cu mîinile lor calde și moi, cîte o fărîmă din trupul meu.

Glasurile lor se rînduiesc împrejurul meu, aidoma unui stăvilar.

Și totuși, încă nu aud glasul Domnului.

Adesea mă rog ca atunci cînd, sau mai bine zis, dacă voi avea vreo revelație a Raiului, să fie ca și cum am trăi veșnic prin *Imnuri de laudă.*

Nu tînjesc să-i revăd pe cei dragi, cu fețele strălucind de pioșenie și bunăvoință; de-ar fi să-i mai întîlnesc, doresc să fie așa cum erau, neschimbați de bucuriile eterne ale cerurilor.

Încă mai pot să rîd de mine însămi.

Deo gratias.

Paradisul nu-mi oferă nici o fascinație.

I-am spus odată lui Cathal... da, chiar lui Cathal... numai lui i-aș fi mărturisit ceva atît de romantic, cum că eu am să fiu o stafie aici, împreună cu toate celelalte. Cathal a rîs. Îmi mai sună și-acum în urechi rîsul lui. Îmi

aduc aminte soarele la asfințit împresurînd apele cu lumina sa. Amintirea îmi arde privirile.

Strigoii au fost întotdeauna atît de singuratici aici, fără petreceri sau hohote de rîs; doar uși închise ușor, în depărtare, pași trecînd pe lîngă tine, pe trepte, suspine. Ai putea să-i socotești ordonați, dar nu nefericiți. Mă gîndesc că ei s-ar putea să fie mulțumiți să-și trăiască eternitatea aici, în sanctuarul lor de la Termon.

Am stat și m-am întrebat uneori, în ultimii ani, ce se va întîmpla cu această casă a noastră, cu elefantul ăsta alb.

În urmă cu treizeci de ani ar fi cumpărat-o călugărițele, dar acum și ele își vînd mănăstirile.

Poate un han de țară? Presupun că ar putea avea o soartă chiar mai rea.

Dacă m-ar întreba cineva, aș spune că aș prefera să fie pur și simplu lăsată în paragină. Nu-i așa că este îngrozitor din partea mea? Cum să nu fiu dezaprobată de toți? Ineficacitate, neglijență, tipic pentru Miranda, ar spune ei.

O ruină romantică, plină de strigoi, la care copiii și tinerii din sat și din împrejurimi ar face incursiuni îndrăznețe, trăgînd nădejdi zadarnice să zărească ori să audă ceva ce le-ar face inimile să tresalte de teamă și emoție. Se vor spune povești, care mai de care, se vor desfășura dispute despre întîmplări adevărate și despre cele presupuse. Pentru strigoi, aceasta ar fi cea mai acceptabilă soluție. În acest fel casa ar deveni cu adevărat sanctuarul strigoilor.

Nu am nostalgia vremurilor trecute.

Lucrurile sînt altfel acum, mai bune poate, în anumite privințe. Da, desigur, mai bune.

Oamenii au libertate. Aceasta era dorința fiecăruia.

Cred că era. Acesta era cuvîntul pe care îl pomeneau mereu.

Și eu l-am pomenit.

Vorbeam cu ardoare despre libertate. La un moment dat chiar am simțit dorința să lupt pentru libertate, dar nu am făcut decît să plîng după ea, o contribuție total nepotrivită pentru luptele duse de o națiune întreagă.

Îmi vine să rîd.

Nu mă auziți rîzînd?

Mîinile lor îmi aranjează păturile, îmi netezesc părul.

Ei nu-mi pot auzi rîsul.

Ar fi tulburați dacă m-ar auzi.

Sînt sigură că ar socoti rîsul meu o mistificare a unei suferințe fizice și, în bunătatea și gingășia lor, m-ar injecta cu medicamente. O înțepătură ușoară la încheietura mîinii sau în spate, și m-aș simți ușurată. Îmi pierd chiar și capul cînd, în bunătatea lor, ei recurg la această metodă. Atunci mi-este frică și mă simt singură. Așa că încerc să nu-i tulbur cu nimic.

Îi pot chema pe toți lîngă mine acum, așa cum nu am putut s-o fac în toți anii aceștia cît am trăit.

Tata.

Andrew.

Doica.

Harry.

Cathal.

Distribuția piesei mele de teatru. Piesa mea imaginară, mereu în capul meu.

Dar mama?

Mama, a cărei prezență blîndă era atît de puternică pentru ceilalți, pentru mine a fost, și mai este încă, doar un șirag de sunete cu ecouri limpezi în capul meu, foșnetul unei rochii, în dormitorul meu de copil, abia atingînd dușumeaua, ca să-mi șoptească noapte bună și să mă sărute la culcare, zgomotul pantofilor ei pe dalele din hol, acordurile unui pian cîntînd necontenit – vara și iarna, după-masa și seara, muzica, necontenit muzica, plutind prin aer.

Au clair de la lune,
Mon ami Pierrot,
Prête-moi ta plume
Pour ecrire un mot.
Ma chandelle est morte;
Je n'ai plus de feu.
Ouvre-moi ta porte,
Pour l'amour de Dieu.

Nu înțelegeam ce însemnau aceste cuvinte, dar le cîntam cuminte, seară de seară, înainte de a urca scările în camera mea împreună cu Doica.

Cît despre Doică, nici ea nu pricepea ce însemnau cuvintele.

— Și nu mai pune atîtea întrebări. E un cîntec, asta e!

Și ea îmi cînta cîntece în irlandeză, dar și în engleză.

Cîntece care s-au răsădit în trupul și în mintea mea, cuvinte neînțelese, pline de tristețe.

ImBeal Atha na Gár atá an stáid bhrea mhóduil... Ei, nu, acum nu-i vreme de cîntecele Doicii.

— Și nu mai pune atîtea întrebări. Ești pur și simplu o sfîntă caznă cu atîtea întrebări.

Nu.

Mama nu se afla în distribuția piesei mele. Desigur, dacă mama ar fi trăit și ar fi fost cu noi la acel sfîrșit de săptămînă, nimic nu ar fi fost așa. Eu nu aș fi fost aceeași Miranda, nici Cathal nu ar fi fost același Cathal. Este oricum o nerozie să mai meditezi la astfel de lucruri. Ne zbuciumăm necontenit cu faptele de neuitat din trecut. Și chiar dacă ne luăm îndrăzneala să închidem ochii în fața adevărului, el ne pîndește acolo gata să ne sară înainte, cînd îi deschidem din nou; sau, aș putea spune, dacă îi mai deschidem vreodată.

Poate că, la urma urmei, ar fi trebuit să mă căsătoresc, să cresc o droaie de copii, fie și numai pentru a ține vie casa aceasta, s-o salvez de vandali; sau de călugărițe, sau de adunătura de la hanul satului.

Dar nu mi-am îngăduit o astfel de libertate.

Am avut momente cînd m-am blestemat pe mine însămi, pe Dumnezeu și chiar pe Doică, pentru situația în care m-am înfundat, vremuri de adevărată singurătate și chin; și de multe ori am dorit, la fel ca Andrew, să plec de aici, așa cum ar fi făcut orice om cu mintea-ntreagă.

Da, să părăsesc acest loc.

Dar am rămas aici și totul s-a sfîrșit.

Cînd a murit tata în 1939, bisericuța satului se umpluse de lume.

Din fericire, era o zi caldă de primăvară, așa că prietenii, vecinii și sătenii au rămas afară, la soare, așteptînd să se termine slujba. În biserică mirosea a colb încins și răcit de-a lungul anilor pe țevile de încălzire centrală, mirosea a soluție de lustruit metale și a toate florile funerare îngrămădite pe treptele altarului. Andrew și cu mine stăteam în rîndul întîi, el drept, cu părul neted, cu chipul ca de strigoi.

Ziua ce Tu ne-ai dăruit-o, Doamne, ia sfîrșit,
La porunca ta se așterne întunericul;
Spre tine se înalță imnurile noastre-n zori
Lauda ta sfinți-va odihna-n ceruri.

Arăta atît de însingurat, de palid. Strigoi palid, acum te zăresc.

Soarele ce ne urează odihna
Trezește frații noștri sub cerurile de la asfințit,
Și-n fiecare clipă tot mai multe glasuri
Răsună laudînd faptele tale spre bolțile cerului.

— Cîntă tare, i-am spus. Te rog, Andrew, cîntă mai tare.

El a deschis gura și, pentru prima dată în viața noastră, a făcut ceva ce l-am rugat eu.

Laudă ție, Doamne, tronul tău va dăinui de-a pururi
Și nu se va sfîrși asemeni falnicelor împărății lumești.

Auzeam cum cîntau și cei adunați afară.

Îmi aduc aminte cum, o clipă, am nădăjduit că nu vor fi excomunicați.

Rămîi, crești și stăpînește de-a pururi
Pînă cînd fiii tăi vor sălășlui în împărăția ta.

Cînd m-a sărutat, la despărţire, buzele lui erau reci, iar ochii îi ardeau aidoma geamurilor casei în bătaia soarelui la asfinţit.

— Nu te simţi mai bine? l-am întrebat.

M-a îmbrăţişat strîns cîteva clipe.

— Nu vreau să mă mai întorc. Niciodată, Miranda. Nu mă face să-mi fie greu.

Am rîs.

Atît de răutăcioasă.

Noi, în această ţară, rîdem pentru lucruri atît de stranii.

Era prea tîrziu cînd i-am înţeles zbuciumul.

Mă gîndesc că eu eram singura fiinţă pe lume care l-ar fi putut convinge să se reîntoarcă, dar nu mi-am dat seama nici de aceasta pînă cînd, din nou, a fost prea tîrziu.

Cît de anevoios învăţăm!

Ceea ce am urît mai mult este orbecăiala; bîjbîind chinuitor prin lumina cenuşie, singura certitudine fiind aceea că ajungi la ieşire.

În următoarea sută de ani, nimeni nu-şi va mai aduce aminte nici de numele meu, nici de al tatei.

Pînă atunci copacii săi vor fi tăiaţi. Terenurile amenajate de el vor fi cultivate în continuare, ogoarele mănoase, pline de belşug, dar nimeni nu-şi va aduce aminte că aici a fost cîndva o întindere de nisip şi buruieni încîlcite, o superbă dezolare. Poate că şi bisericuţa va deveni un super-magazin sau un atelier de meseriaşi; acest gen de schimbări se petrec aici la fiecare pas acum. Poate unii amatori de curiozităţi vor aduna scrieri ale tatălui meu despre împădurire şi amenajarea terenurilor; hărţile lui detaliate ale acestor terenuri urbane, însemnările sale asemănîndu-se cu furnici negre ce se tîrăsc pe margini. Poate că vor deveni piese ale unor colecţionari. Tata s-ar fi amuzat la gîndul acesta.

Henry Augustus Martin, piesă a unui colecţionar.

În ceea ce mă priveşte, nu voi lăsa în urmă nici cît el.

Eu am trecut asemeni pajului regelui Wenceslav, ai cărui paşi nu lăsau nici o urmă.

Mi-a fost atît de uşor să fac asta.

Setea de pericol mi-a dispărut cînd l-au ucis pe Cathal. După aceea, mi-am hotărît drumul. Pe atunci părea că era lucrul cel mai bun de făcut, să mă cuibăresc în căldura tatălui meu, să ocolesc înfruntarea cu lumea. Firește, privind îndărăt, îmi dau seama cît de mult am greșit.

Ar fi trebuit să le sfărîm porțile.

Fără milă.

Tot atît de nemilos ca oamenii care l-au luat în noaptea aceea pe Cathal și i-au zburat creierii.

Pe atunci căutam eroi.

Aceia au fost eroii pe care i-am căpătat.

Mai bine să tac.

Mai bine să nu mă mai gîndesc la lucrurile astea.

Mai bine să nu-mi irosesc cu amărăciunea firava putere pe care o mai am.

Ei hălăduiesc din nou. Le deslușesc șoaptele și foșnetul ușor al hainelor.

Sînt pregătiți. Sub pleoapele lor se îmbulzesc lacrimile. Eu voi fi ștearsă din viața lor. În curînd. Vieți blînde. Mîini blînde. Glasuri murmurînd blînd.

Și eu sînt aproape gata.

Încă o dată să-mi adun distribuția. Trebuie să deslușesc înțelesul. Dar poate că nu există nici un înțeles. Poate că adevărul este o anarhie. Poate nici nu există adevăr. Poate că există numai zbucium.

Nu.

Iată-i că ei se îndepărtează. Acum ei sînt strigoi. Glasurile lor foșnesc. Se cufundă în întuneric dincolo de cunoștința mea.

Sînt singură.

E timpul să încep.

Tata.

Andrew.

Doica.

Harry.

Și Cathal.

După-amiază liniștită, aurie.

Soarele lăsîndu-se către asfințit, răspîndind prelungi umbre de înserare. Culoarea frunzelor se estompează. Dispare verdele dintre ramuri.

Ceea ce înzestrează o vară tîrzie cu neuitate splendori este căldura culorilor, precum și căldura blîndă, nesperată a aerului.

Ciclul obișnuit este, pentru moment, modificat, pînă și timpul pare că stă pe loc.

Pare că stă pe loc.

Ceasurile încetează să bată.

Cîteva zile, poate chiar o săptămînă, trăim o nemeritată alinare.

Liniștea este sfîșiată de șuieratul unui tren; tăria lui speriind pacea clipei.

Această perfecțiune este un accident, o aberație. Termon aparține lumii. Ciclul normal va reîncepe; de fapt, a și reînceput.

Miranda a auzit șuieratul și a înșurubat la loc capacul stiloului.

Deși biroul se afla în partea opusă razelor de soare dinspre apus, înăuntru era cald, neaerisit și plin de praf. Miranda nu îngăduia servitoarelor să deretice acolo, socotind că în acest mod se păstra și colbul de odinioară. Din cînd în cînd, domnul Dillon, înarmat cu o mătură, strîngea și dădea afară în curte murdăriile făcute de șoareci și pînzele rupte de păianjen, stîrnind praful leneș, care se așeza din nou pe cărți, pe hîrtii și pe biroul cel mare de mahon.

Urăsc cifrele, gîndea ea pe cînd înșuruba capacul călimării. Nu-mi place să adun, să totalizez și să înmulțesc. Mă apucă durerea de cap și mă umplu de cerneală pe degete. Mi-e urît să tot scriu cifre în aceste registre, coloane plictisitoare, fapte plictisitoare.

Mă întreb dacă lui Cathal îi va plăcea cum mi-am aranjat părul, sau dacă se va înfuria. Tata nu a observat. Asta ar putea să însemne că nu-i place. Dar Cathal va băga de seamă cum îmi stă.

Încercă să-și steargă cerneala de pe un deget.

Desigur, dacă va veni.

Va veni, trebuie să vină.

Capul îmi este uşor, nu numai pentru că mi-am scurtat părul; mi-este uşurat de povara cifrelor. Un paradox desigur.

Oare aceasta să fie ceea ce numim paradox?

Sînt atît de ignorantă.

— Miranda!

Mă strigă Doica.

Uimitor cum glasul ei bătrîn răsună atît de puternic şi convingător.

Şi ea auzise trenul. Auz de şoim bătrîn. De aceea mă cheamă, ca să-mi dea de înţeles că îmi ghiceşte cele mai intime gînduri.

Minte de şoim bătrîn.

O să-mi fluture degetul pe sub nas drept ameninţare, aşa o să facă.

— Miranda!

În curte era cald şi plutea un miros reavăn de cai.

Nici o adiere de vînt nu-i mişca părul tuns scurt sau frunzele aurii ale castanului din faţa porţii.

— Miranda!

Nu trebuie să-i spui nimic. Ea ştie tot ce mişcă în lumea asta. Cunoaşte gîndul rău, gîndul bun, nimic nu scapă privirii ei de şoim.

— Vin acum!

Alergă pe pajiştea de lîngă casă.

— Vin, vin, vin acum!

Bătrîna şedea pe locul ei obişnuit vara, sub un stejar, aproape de cărarea ce cobora spre plajă. Cînd bătea soarele, aici era mai cald decît înăuntru, obişnuia ea să spună, iar acum avea nevoie de toată căldura pe care o putea strînge. Din acel loc putea supraveghea cu privirea ei de vultur servitoarele care deschideau şi închideau geamurile spre a lăsa să pătrundă în casă aerul proaspăt şi cald, grădinarul plivind marginea pajiştei şi a curţii din faţa bucătăriei în care, după părerea ei, bucătarul irosea prea multă vreme sporovăind cu grădinarul, cînd acesta aducea legumele la intrare... şi desigur tot de aici pîndea intrările şi ieşirile Mirandei. Săculeţul ei de împletit era

așezat pe scaun, lîngă ea, iar degetele i se răsuceau aprig în poală. Cîndva ele fuseseră harnice, dar în ultimii ani artrita le făcuse să devină dureroase și neîndemînatice. Nu mai putea lucra cu andrele și cu lînă subțire. Spre amărăciunea și stînjeneala ei, acum trebuia să bîjbîie cu greutate, folosind andrelele cele mai mari și fire groase de lînă.

„Nu mai sînt bună decît pentru pleduri și șaluri", bombănea ea pentru sine, de parcă și-ar fi reproșat propria-i neputință.

— N-ai auzit că te-am strigat? spuse cînd apăru Miranda lîngă ea. Te-am chemat și iar te-am chemat.

— Te-am auzit și ți-am răspuns. Iată-mă că am venit.

— Vreau ca oamenii să sară ca arși atunci cînd îi chem.

— Uite că am sărit repede. Nu sar eu întotdeauna? M-ai crescut foarte bine.

— Ei, aș!

— Da' la urma urmei de ce m-ai chemat?

— Mi s-a terminat lîna. Trebuie să depăn alt scul. Așa că stai colea și ține-mi-l.

— Doică...

— Este în sacul de lucru. Cel albastru. Și încetează să te foiești ca o pisică pe cărămidă. Fă ce-ți spun!

— N-am putea s-o facem mai tîrziu, Doică... Sau s-o chem pe una dintre fete? Eu tocmai coboram pe plajă.

— Șezi colea, copilă. Plaja nu fuge nicăieri. Să nu-ți închipui că eu nu știu ce-ți umblă prin cap. Nu văd să croșetez la lumina lămpii, așa că îmi trebuie lîna acum, pînă nu se întunecă.

Miranda suspină și se așeză alături.

— Ești o teroare.

— Da, dar ce s-ar alege de voi dacă n-aș fi eu aici să vă mîn de la spate!

— O șterg pe plajă.

— Ține ca lumea sculul ăsta, pînă îl termin! Nu capeți nimic cu obrăznicia!

Începu să depene lîna pe două degete, mișcînd mîna înainte și îndărăt, răsucind ghemul. Obiceiuri bătrînești,

mîngîietoare, gîndi Miranda, îndoindu-şi degetele mari de cîte ori firul se răsucea în dreptul lor.

— Îţi place cum îmi stă părul? Tata nici n-a observat.

— El nu mai observă nimic de la o vreme! Se poate dărîma şi casa, că el tot nu ar băga de seamă. Planuri şi scheme. Nimic altceva nu are în cap. Scheme şi visuri. Şi bătrînii săi copaci. Mama ta avea părul frumos, Dumnezeu s-o odihnească în pace!

— Dar te întreb cum îmi stă părul, Doică? Tunsoarea mea modernă? Îţi place ori nu? N-ai spus nimic ieri, cînd am venit acasă!

— Ce ţi-o fi venit să-l tai? Toată podoaba frumuseţii unei femei este părul.

— Toate umblă cu părul scurt. Nu mai ai nevoie să-ţi pierzi vremea cu prostiile alea de agrafe. Oricum, mie îmi place. Azi dimineaţă m-am privit în oglindă şi mi s-a părut că sînt altcineva. Mai în vîrstă.

Doica ciupi lîna.

— Mai sofisticată. Crezi că arăt mai rafinată?

— Ţine-ţi mîinile alea cum trebuie! Nu vezi că laşi lîna să se încîlcească?

— Mi-ar plăcea să arăt de douăzeci şi cinci de ani.

— Cei de douăzeci şi cinci de ani au un dram de minte.

— Şi eu sînt cuminte. Toată după-amiaza mi-am pierdut-o fiind cuminte şi umplîndu-mă de praf. Uită-te la degetele mele, sînt pline de cerneală. Dacă nu făceam eu toate socotelile alea plictisitoare, cine le-ar fi făcut? Răspunde-mi, cine?

— Mama ta împlinise douăzeci şi cinci de ani cînd a venit în casa asta.

— Dacă ar fi după tata, am putea da faliment.

— Dacă ea ar vedea ce se petrece aici, s-ar răsuci în mormînt. Nici tu nu eşti mai pricopsită decît stăpînul. Mă întreb ce v-aţi face voi amîndoi, dacă biata şi bătrîna Doică nu ar fi aici, cu voi, să ţină lucrurile în frîu?

— Mi s-a umplut capul de praf şi de cifre plictisitoare. Aş vrea să mă scald puţin şi să respir un pic de aer...

— Mama ta avea un ten alb ca petala de crin. Ea nu alerga toată ziua-bună-ziua în mare.

— Îți stă mintea numai la trecut: cine a fost, ce a fost, cum a fost.

— Oare nu asta este tot ce mi-a mai rămas, copilă dragă? Amintirile ce mi se îmbulzesc în minte. Cei morți, suspină ea, cei morți.

Miranda întinse mîna și mîngîie genunchii bătrînei.

— Mai sînt tata și cu mine... ne ai pe noi; și ai dreptate, ce ne-am face noi doi fără tine... apoi, mai e și Andrew. Despre Andrew eu știu ceva despre care tu habar nu ai. Este singurul lucru pe lume pe care tu nu-l știi.

— Ține mîinile cum trebuie! Andrew? Ce-i cu Andrew? Nu cumva se însoară? Nu cumva s-o însura cu vreuna de pe acolo, pe care noi să n-o știm?

— S-a întors! Regimentul său a fost trimis aici, la Dublin. În sfîrșit, s-a isprăvit cu depănătura asta! Pot pleca acum!

Ea trase de ultimul fir de lînă, iar doica i-l smulse încet dintre degete.

— Lăudat fie... Nu-i așa că-i grozav? Chiar să vină Andrew acasă? După atîția ani? Trebuie să mă îngrijesc de odaia lui. Și hornul acela trebuie curățat! Bietul Andrew! Sper să nu fie iz de umezeală în odaia lui. Le tot poruncesc fetelor alea să deschidă ferestrele în fiecare săptămînă, dar nu pot sta cu ochii pe ele tot timpul! Extraordinar! Andrew!

Miranda se ridică, netezindu-și pliurile fustei.

— Cred că-i îngrozitor. Oribil.

Doicii îi tremurau mîinile în timp ce-și îndesa andrelele și lîna în săculețul de lucru, bîjbîind cu mîna dreaptă după bastonul în care trebuia să se sprijine cînd ieșea din casă.

— Nu fi îngrijorată din cauza lui, puiule! Doar a scăpat teafăr din războiul acela îngrozitor! Dacă a reușit atunci, acolo, aici va fi în siguranță, așa cum sînt și casele noastre solide!

— N-ar fi trebuit să se întoarcă. Ar fi trebuit să refuze categoric. Eu așa aș fi procedat. Nu plec, le-aș fi spus, categoric nu plec.

Și luă ceea ce credea ea că ar fi o poziție militară; adresîndu-se unui general imaginar, plin de fireturi aurite.

Doica se foia în scaun, pufnea și sporovăia fără încetare.

— Spui prostii! Nu știi că-i militar și că militarii trebuie să facă ceea ce li se spune? Ei, ce zici? Să se ducă acolo unde li se ordonă. În armată, ordinu-i ordin și nu se discută. Mare păcat că nu ți s-a aplicat un pic de disciplină și ție... Și mă gîndesc și la alții, dar nu dau nume.

La depărtare de o jumătate de milă peste cîmpuri, deasupra cărora zboară ciorile, la biserica satului bătea clopotul de vecernie. Doica își rezemă bastonul de scaun și se înclină.

Ora șase. Vai, Doică, ce rea ai fost să mă protăpești aici atîta vreme! Dacă n-o șterg, nu mai prind nici o rază de soare pe plajă.

— Ai putea să ai și tu un dram de minte!

Doica se ridică greoi în picioare, și strîngîndu-și săculețul de lucru la piept, porni încet peste pajiște, spre casă.

— Un dram de minte, asta-i tot ce-ți cer!

Dar nu mai era nimeni acolo, s-o audă sau să-i răspundă.

Cred că eram fericită, năpădită de speranțe. Cred că oricine în jurul vîrstei de optsprezece ani este plin de speranțe. Era vîrsta cînd nu înțelegeam natura iluzorie a fericirii. Avem aceeași atitudine față de ea, ca și față de o slujbă bună, o casă bună, hrană suficientă; este ceva de la care sîntem îndepărtați, ceva nebulos, ce ne ocolește tocmai atunci cînd avem cea mai mare trebuință de el. Tata întotdeauna părea fericit, cel puțin cînd lucra înconjurat de cărțile și hărțile sale, sau cînd discuta despre împăduriri și plantări cu domnul Dillon. El se ferea de lume la adăpostul propriilor lui vise. Ca într-un basm, ridica în jurul său un gard viu din proprii-i copaci, din

teoriile sale, ori cum ar fi spus Andrew fără prea mult romantism, din schițele sale de desecare... Nu pricepea și nu vedea nimic altceva cu aceeași limpezime pe care o rezerva acestor lucruri.

La orizont se ridica un nor ce amenința să acopere lumina soarelui.

Miranda străbătu în fugă ultima pantă abruptă a plajei. Fluxul vălurea peste nisipuri. Resturi aduse de ultima furtună se înșirau în grămezi înalte, izolate, pe plajă; lemne înălbite, smocuri de buruieni, cafenii, uscate, și pretutindeni meduze moarte, incolore. Urme ale ghearelor de păsări duceau încolo și încoace, pe marginea apei. Pescuitorii de scoici își culeseseră prada. Zîmbi la acest gînd.

— *Bonsoir, Maman.*

Se descălță și înaintă pînă jos, la marginea valurilor, cu pas elegant, așa cum i-ar fi plăcut mamei sale s-o vadă.

— *Regardez comme la mer est bleue. Regardez comme la mer est calme!*

Apa ce-i învăluia picioarele mai era caldă încă.

— *C'est une très belle soirée, Maman, et je vais... mmm... mmm... vous chanter une petite chanson pour vous donner plaisir au Paradis.*

Din apă, urcă pe o stîncă acoperită de scoici, și, cu un gest teatral, își înălță mîinile spre soare.

Au claire de la lune,
Mon ami Pierrot
Prête-moi ta plume,
Pour écrire un mot
Ma chandelle este morte
Je n'ai plus de feu
Ouvre-moi ta porte,
Pour l'amour de Dieu.

— *Bonsoir, chère Maman, et dormez bien au Paradis.*

— Ai înnebunit, sau ce-ai pățit?

Nu auzise pașii lui Cathal. Să moară de sperietură și mai multe nu, inima îi bătea gata să-i spargă pieptul.

— La naiba, ce rău m-ai speriat. Să nu mai faci asta! M-ai speriat de era să-mi ies din minți.

Sări de pe stîncă și, împroșcînd valurile, se îndreptă spre el făcînd giumbușlucuri, ca un cățel care se gudură.

— Ei, ia stai! strigă el. Nu mă uda, stai... ai grijă. Sînt încălțat cu pantofii mei de la Dublin.

— Credeam că nu mai vii. Renunțasem la gîndul ăsta. E atîta timp de cînd am auzit trenul trecînd.

— Nimic nu mă putea împiedica să vin.

Își aruncă servieta și pălăria pe nisip și-și întinse brațele spre ea. Rămăsese nemișcată, privindu-i fața, ca și cum i-ar fi uitat paloarea ce i-o dădea șederea în oraș, ochii albaștri, strălucind de bucuria de a o vedea.

— Știi asta! Nu-i așa?

Ea se îndreptă spre el cu băgare de seamă.

— Cred că ai mers foarte încet. Te-ai tîrît.

— Dă-mi un sărut, și-apoi spune-mi ce făceai aici.

Ea se ridică în vîrful picioarelor și-și frecă fața ei moale de obrazul lui țepos.

— Ăsta nu-i sărut...

— Vorbeam cu strigoii. Locul acesta mișună de strigoi. Din cînd în cînd trebuie să stai de vorbă cu ei.

— Un strigoi franțuzesc?

— Nu, prostule, nu un strigoi franțuzesc.

Îl sărută pe gură.

— Ei, uite! Acum, spune-mi ce te-a reținut? De ce nu ai alergat imediat încoace?

— Păi, am alergat tot drumul. Dar m-am oprit o clipă să-l întîlnesc pe tatăl tău. Am socotit că trebuie să-l văd.

Ea se îndepărtă de el, îndărăt, spre dîra lăsată de valuri.

— Cred că-l iubești mai mult pe el decît pe mine.

El suspină.

— Ei... Nu-i așa. Uneori arată obosit, dar acum arăta atît de bine... mai tînăr, cumva... poate ceva...

Ea se aplecă, luînd apă în căuşul mîinilor, aruncîndu-şi-o pe faţă. Îşi întoarse privirea spre el. Pe faţă îi luceau stropi de apă.

— Ţi-a fost cald pe drum, nu?

— Da.

Tivul fustei era ud şi se lipea de picioarele ei desculţe. Tulbură apa mării cu piciorul, pentru o clipă, apoi se reîntoarse spre el. Îşi strecură braţul pe sub al lui şi o porniră împreună, prin nisipul uscat şi moale.

— Niciodată nu ştiu ce să zic în prima clipă cînd te văd, îi spuse ea, în timp ce mergeau. Mă simt ca un străin, ca cineva abia cunoscut. Nu vreau să spun că...

El îi strînse braţul.

— Ştiu.

— Haide să stăm jos, să ne spunem poveşti triste despre cum mor regii... dacă nu cumva ai prefera să înoţi, sau să ne plimbăm, sau să facem orice altceva.

Ea se aşeză, proptindu-se de o piatră, netezind cu palmele nisipul din jur.

El îşi scoase haina şi, împăturind-o cu grijă, o puse între spatele ei şi piatră. Aşezîndu-se, îşi desfăcu nasturii de la mînecile cămăşii, suflecîndu-le cu mare grijă pînă la coate. Ea aşteptă, privindu-i mişcările meticuloase ale mîinilor, pînă ce se cuibări alături de ea, apoi vorbi din nou:

— Aici nu se întîmplă nimic. Zilele trec doar una după alta, aşa că începe tu. Povesteşte-mi despre Dublin.

El îşi împinse trupul jos, pînă ce se întinse de tot pe nisipul cald.

— Ai să-ţi umpli părul de nisip, spuse ea.

— M-am căznit să-mi termin nişte lucrări. Peste două săptămîni urmează examenele. N-ar trebui să mă aflu aici. În tren, venind de la Dublin, am citit tot timpul. Simt că-mi ies ochii din cap.

— Nu trebuie să te temi. Vei reuşi.

— Mă frămînt. Tot timpul, blestemata asta de teamă sîcîitoare. Vreau să ies bine atît pentru mine, cît şi pentru el.

Cathal își așează mîna peste a ei și o lăsă acolo, caldă și ușoară.

— Nici nu-ți închipui ce greu este să lucrezi acum, acolo. Atmosfera este încărcată. Cînd trăiești aici, nu-ți poți închipui cum e... ca și cum din capetele oamenilor ar sări scîntei. Altfel, totul pare liniștit și normal, dar cînd începi să respiri aerul de acolo...

Miranda își scoase mîna de sub a lui și începu să sape o gaură în nisip.

— Eu respir aerul sărat, cald, de stînci, de buruieni și tufișuri de pe țărmul mării, asta respir. Vîntul se schimbă. Respir oceanul adevărat. N-am putut face asta zile de-a rîndul. Și uită-te la nori. Cred că vara asta a noastră tîrzie o să se sfîrșească foarte curînd.

— La Dublin este altceva. Acolo-i adevărată mînie și spaimă. Pînă și în blestemata aia de bibliotecă le poți simți. Mi-au înțepenit umerii. De teamă. De la privirile ce-mi străpung ceafa tot timpul.

Degetele ei scormoneau pe sub nisip; fața îi era liniștită, aproape ca de piatră. Deasupra lor, un pescăruș plutea în voia vîntului schimbător, fără vreun țel precis.

— Au ridicat mulți băieți în ultimele zile. Se pare că obțin o mulțime de informații de undeva. De la cine? Asta e ceea ce dorim cu toții să aflăm. De la cine?

— De la cine? șopti ea.

Și continuă scormonitul sub nisip.

— Constați că te uiți pieziș la propriii tăi prieteni. Și simți că și ei te privesc cu bănuială.

— Cathal.

Glasul ei era precaut.

— Nu ai putea să te lași de asta? Nu pentru totdeauna... doar pînă ce...

Se apucă să sape o altă gaură, scoțînd nisipul cu grijă și clădind cu mîinile un perete neted.

— Pînă ce termini cu examenele. Acordă-ți o șansă. Nu ai putea?

— Știi bine că nu pot face una ca asta. Nu mai pot da îndărăt. Și nici nu vreau să mă retrag.

— Nu, nu să te retragi. Nici eu n-aș dori așa ceva... Dar... Ei bine... să-ți acorzi o șansă.

— Nu se poate. M-am gîndit și eu. Să mă ascund undeva într-o groapă. Dar n-am putut face așa ceva. Nici n-am dreptul să mă ocup de mine... cel puțin nu acum. Tatăl tău ar înțelege asta, chiar dacă tu nu înțelegi.

— Tata nu-i un luptător. El nu pricepe ce-i lupta. Ceea ce dorește el este ca tu să continui ceea ce trebuie să faci. Își ridică privirea de la construcția de nisip și și-o îndreptă spre apusul soarelui.

— Nu cred că el ar dori să ți se întîmple ceva. Știi ce vreau să spun.

— Doi dintre băieții noștri au fost împușcați ieri. Marți. Pe cînd mergeam pe drum. Lîngă canal, văzîndu-și de treburile lor. Canalie!

Izbucni în rîs.

— Ce e de rîs? întrebă ea.

— Tata ar spune că au căpătat ceea ce au meritat. Biata mama s-ar ruga pentru sufletele lor nemuritoare și pentru bietele lor mame care i-au pierdut, dar ea se roagă la fel și pentru ceilalți. Fratele ei a fost ucis la Somme. Ea nu-și dă seama că nenorocita aceea de uniformă este o amenințare. Nu-ți lasă prea multe șanse pentru eroism. Nu-i așa?

— N-ai putea uita totul cît timp te afli aici? Nu te poți gîndi la soare, la mare, acasă, la noi? Nu poți? Măcar cîteva zile de uitare?

— Nu pot.

— Uite că am făcut un tunel! Bagă mîna la capătul celălalt.

El se rostogoli spre ea și-și îndesă mîna în gaura de nisip. Acolo jos, nisipul era rece și umed și se lipea de piele. Degetele lor se întîlniră.

Ea rîse asemeni unui copil încîntat, care tocmai a făcut pentru prima dată un tunel prin nisip.

— Tatăl tău m-a învățat totul. Tu știi bine tot ce ar fi dorit să-l învețe pe Andrew.

Auzindu-l pronunțînd numele fratelui ei, își ridică ochii spre el o clipă, dar nu spuse nimic.

El păru a nu-i fi luat în seamă privirea.

Trebuie să-i alungăm. Se vor crampona să rămînă aici, dacă nu-i alungăm. Ei pur şi simplu nu înţeleg. Şi eu detest gîndul ca oamenii să fie răniţi. Te asigur de asta. Eu nu lupt decît pentru libertate. Tu înţelegi, nu-i aşa? Întotdeauna mi s-a părut că înţelegi. Trebuie să fie aşa. Trebuie să fie război. Îi strînse mîna prin nisip. Aş dori să ştiu cum să... O, Miranda... Tu nici nu trăieşti în lumea reală din jurul tău.

Ea îşi trase degetele dintr-ale lui, dărîmînd nisipul bătătorit, pe cînd îşi scotea mîna din tunel.

— Sînt atîtea lumi diferite. Cum poţi spune că una este mai reală decît alta? Şi oricum, din moment ce nu crezi în realitatea lumii de aici, de ce te-ai întors? De ce nu ai rămas la Dublin?

— Tu ştii foarte bine de ce am venit. Să fiu lîngă tine. Măcar pentru cîteva zile. Să respir acelaşi aer ireal ca tine.

El îşi scutură nisipul umed de pe mîini şi-o trase pe Miranda spre el. Ea se întinse lîngă el, în bucuria îmbrăţişării.

— Uite ce albe îţi sînt braţele! şopti ea. Şi uită-te la ale mele. Ai devenit un orăşean get-beget. Te vei reîntoarce vreodată aici, Cathal?

El o sărută. Părea că acesta era singurul răspuns ce i l-ar fi putut da.

Ea îl îmbrînci într-o parte şi se ridică în picioare.

— Eşti la fel de rău ca şi tata. Nici tu nu mi-ai observat părul.

Şi-şi scutură părul spre el.

— Desigur că l-am observat. Arăţi ca o domnişoară de oraş.

Ea aruncă un pumn de nisip spre el.

— O adevărată orăşeancă.

— Asta e bine, sau rău? Tata nu a observat nimic, în schimb Doica a fost cam răutăcioasă. M-a costat o avere. Arăt mai bătrînă?

— Bătrînă de tot, dar mai drăguţă.

— Te urăsc.

El își ridică mîna și-i mîngîie ceafa.

— Îmi place. O iubesc. Ceva deosebit de frumos se arată lumii.

Ea izbucni în rîs.

— Presupun că același lucru îl spui și fetelor de la oraș.

— Ceas de ceas, în fiecare zi.

El se ridică în picioare, trăgînd-o după el.

— Haide să ne plimbăm puțin. Zile de-a rîndul am visat să mă plimb cu tine pe plajă. Ar fi fost chiar pe măsura norocului meu dacă s-ar fi schimbat vremea înainte de a sosi aici.

— Ne-am fi plimbat și prin ploaie.

Porniră la braț spre capătul plajei. Ea întindea pasul ca să se poată ține de el. Pescărușul se lăsă agale în jos și își reluă locul pe stînca pe care le-o împrumutase o vreme celor doi.

De-aș mai putea fi din nou acolo!

Dacă aș putea să mă mai întorc la acele vremuri!

De-aș putea să dau timpul înapoi, aș striga: „Fugi, fugi, Cathal. Fugi înapoi, pe urmele din nisip, fugi, fugi, fugi, căci oricît te-am iubi, eu și tata, nu te putem salva. Tu ești cel care ne vei salva, dar tot ce putem face noi pentru tine este să ne aducem întotdeauna aminte de fapta ta.

M-am lipit strîns de brațul lui, plimbîndu-ne pînă la capătul plajei; cînd ne-am întors, norii tunau în cer, un vînt subțire și rece ne înfiora pielea goală a brațelor. Și-n timp ce simțeam vîntul rece pe brațe, cînd ne-am întors în clipa aceea, sus pe creasta dealului am văzut doi oameni, dar nu le-am dat nici o atenție.

— Se face frig. Cînd apune soarele la vremea asta, simți că, într-adevăr, vine toamna. Cît timp poți rămîne?

— Numai două zile. Trebuie să mă întorc în bibliotecă, să lucrez.

— E atîta singurătate cînd ești plecat. Uneori mi se face teamă.

— N-are de ce să-ți fie teamă.

Nu, nu m-ai înțeles bine. Mi-este teamă pentru tine... nu că ți s-ar putea întîmpla ceva, dar că vei face ceva de care îți va părea rău toată viața. Ceva ce te-ar schimba... ceva îngrozitor, ce te-ar face altfel, ți-ar răni sufletul. Aș fi fericită să rămînem mereu așa cum sîntem acum, în clipa asta.

El se opri din mers, o cuprinse în brațe, o strînse atît de tare la piept, încît ea se simți aproape trup din trupul lui.

— Prostuță, copilă prostuță...

— Nu sînt copilă!

— Ba da, ești un copil cu tunsoare de femeie.

Ea izbucni în rîs, fericită.

— Și ce se va întîmpla cînd ai să te faci mare, copile drag? Nu poți rămîne aici mereu. Știi doar.

— Eu trebuie să rămîn, știi și tu. N-are cine rămîne. Andrew nu se mai întoarce să stea aici. Eu nu pot părăsi Termonul, nu-l pot izgoni din viața mea. De sute de ani... Și în orice caz, eu vreau să trăiesc aici... Să cresc aici. Nici nu știu cum mi-aș afla rostul altundeva. Aici este sălașul meu. Înconjurată de strigoii mei. Hei, strigoii mei! Hei, hei, strigoilor! Salut, strigoii mei! Hei, hei!

Se desprinse din brațele lui și alergă pînă la marginea mării, apoi, întorcîndu-se, cu brațele larg desfăcute, îmbrățișă golful, lumea aceea din jurul ei. Cei doi oameni tineri de pe cărarea de deasupra lor trecură de cotitură și începură să coboare povîrnișul lung către plajă.

— Îmi iubesc strigoii, strigă ea spre Cathal. Într-o zi și eu voi fi strigoi, aici, împreună cu ei.

El înaintă spre ea încet, cu grijă, să nu-și ude pantofii săi de oraș.

— Dar ce-o să se întîmple cu mine? Cu noi? La noi nu te-ai gîndit?

— Cîndva... într-o zi o să vorbim despre noi. Cînd se vor isprăvi toate chinurile și omorurile. Cînd ne va rămîne timpul și libertatea de a ne gîndi. Atunci vom vorbi, vom lua hotărîri. Vom avea suficientă vreme atunci.

— Miranda.

Ea se opri o clipă, cu capul înclinat într-o parte, ascuțindu-și auzul asemeni unei păsări, își spuse el, gata să țîșnească în zbor.

Ea îi zîmbi.

— Atunci... repetă ea, iar vocea o strigă din nou.

— Miranda!

— Drace, și mai mulți strigoi!

Ea începu să alerge de-a lungul țărmului, spuma valurilor cuprinzîndu-i picioarele.

— Uite ce seară nimerită pentru strigoi.

Vorbele ei plutiră înapoi pînă la Cathal.

Doi soldați coborau pe cărare, acum îi zări și el pentru prima dată; erau de fapt ofițeri, umbrele lor tîrîndu-se în urmă, pe stîncile alburii de pe cărare. Oameni și umbre coborau spre plajă; unul dintre ei ridică mîna, umbra sa imitîndu-l.

— Miranda!

Ea o luă de-a curmezișul peste plajă, spre ei, alergînd și săltînd, dansînd aproape ca un copil.

— Cathal rămase locului liniștit, privind-o cum se îndepărtează de el, țopăind și dansînd, și se apropie de cei nou-veniți. Tinerii își scoseseră între timp chipiurile și așteptau, oarecum încurcați, lîngă stînca în fața căreia stătuseră Miranda și Cathal cu cîteva minute în urmă. Haina lui Cathal rămăsese acolo, pe nisip, împăturită cu grijă. Pescărușul își reluă rotirile în zbor. Cel mai înalt dintre cei doi înaintă spre Miranda.

— Miranda! strigă el, iar ea se aruncă în brațele lui întinse.

— Andrew, frate Andrew, ce surpriză minunată!

— Lasă-mă să mă uit la tine. O, Doamne, nici nu mi-am dat seama cît de mult am lipsit. Ai crescut. M-așteptam la o fetișcană cu cosițele lungi, lungi și subțiri și... urmă el, întinzînd palma jos, foarte aproape de pămînt... și cam atît de înăltuță. Cum de nu mi-a spus nimeni? Tu ești Miranda, nu-i așa? Unde-ți sînt codițele și fundele de mătase? Și cînd colo, o doamnă în toată regula. Unde-i Miranda?

Numai ieri mi-am tăiat părul. Închipuieşte-ţi! Dacă veneai cu douăzeci şi patru de ore mai devreme, m-ai fi văzut cu codiţe lungi, lungi. Chiar se vede că am crescut? Trebuia să ne fi anunţat că vii astăzi. Doica o să te ia în primire, n-avea grijă.

— M-a luat deja, rîse el. Ne-am lăsat lucrurile în hol, şi ne-a surprins acolo. După ce şi-a revenit din sperietură, m-am ales cu o morală zdravănă despre buna purtare; dar cred că i-a făcut mare plăcere să ne vadă. Însă noi am şters-o. Nici măcar pe tata nu l-am văzut. Mă tem că, dacă mai zăboveam o clipă în casă, Doica ne-ar fi pus să schimbăm paturile, să măturăm hornurile şi tot felul de treburi din acestea. Ne-a spus că te putem găsi aici. Şi ne-a mai spus că trebuie să te întorci imediat acasă. Of, iartă-mă, nu ţi l-am prezentat pe prietenul meu, Harry. Să vă fac cunoştinţă. Harry Harrington, Harry, ea e Miranda, sora mea.

Miranda se desprinse de Andrew şi îi întinse mîna lui Harry.

— Bună, Harry Harrington, spuse ea rîzînd.

— B-bună. Se înclină scurt, iar faţa i se înroşi ca para focului cînd îi strînse mîna.

— Scuză-mă că am rîs, dar ai un nume nostim.

Andrew se încruntă la ea.

— D-da. Presupun că-i nostim. C-cînd îl auzi p-prima dată este posibil să sune hazliu. Cred că lumea se obişnuieşte cu el destul de repede. Eu m-am obişnuit.

— Ai luat numele tatălui tău?

— D-din f-fericire am fost scutit de aşa ceva. Pe el îl cheamă Cosmo Archibald.

Ea tăcu o clipă, îi privi faţa, îşi înclină capul uşor înainte, apoi rîse.

— Nu te cred. Eşti glumeţ. Oricum eşti mai mult decît binevenit, oricare ar fi numele tatălui tău.

Îl luă din nou pe Andrew de braţ şi-şi frecă obrazul de mîneca lui.

— Ia ascultaţi, tare mi-ar plăcea să nu mai purtaţi uniformele astea groaznice. Nu puteaţi veni îmbrăcaţi ca oamenii?

— Fii politicoasă, surioară, nu uita că nu mai ai codițe. Trebuie să te porți frumos.

Privirea îi trecu de la ea spre Cathal, care uitase de creșterea fluxului, așa că pantofii săi de oraș se umpluseră dintr-o dată, și în mod atît de neplăcut, de apă.

— Vrei să ne prezinți prietenului tău? Este cineva pe care-l cunosc?

— Andrew, prostănacule, izbucni ea. Cathal, Andrew nu-și mai amintește de tine. Apropie-te ca să te recunoască.

Cathal, stînjenit de pantofii săi uzi, se gîndea dacă nu ar fi mai bine să și-i scoată, cu ciorapi cu tot, apoi decise că, la urma urmei, era poate mai ușor să rămînă încălțat. Așa că se îndreptă lipăind către cei trei.

— Cathal? Nu cunosc pe nimeni... Nu mă necăji, Miranda!

— Cathal, repetă ea, în timp ce Cathal se opri lîngă ei. Uită-te ce-ai făcut cu pantofii!

— Îmi pare rău, se scuză Andrew, am lipsit atîta timp de acasă. Mă tem că nu...

Cathal îi întinse mîna.

— Nici eu nu te-aș fi recunoscut. Sînt Charlie Dillon. Și noi ne-am schimbat cîte puțin, nu numai Miranda... Mă bucur că te-ai întors acasă. Bine ai venit.

Rămase cu mîna întinsă.

— Dumnezeule, bătrînul Charlie Dillon! Tu erai!

Andrew își mută privirea de la Miranda la Cathal, apoi îi strînse scurt mîna întinsă.

— Da, da, așa chiar că mă duce cu cîțiva ani în urmă. Mai tragi cu pușca, bătrîne?

Cathal își mișcă picioarele ude și-și întoarse privirea spre mare.

— Charlie și cu mine ne jucam împreună cînd eram copii, îi explică Andrew lui Harry. Tot felul de năzbîtii. Tatăl lui ne-a învățat pe amîndoi să tragem cu pușca. De, așa e. Charlie, ți-l prezint pe prietenul meu. Căpitanul Harrington.

— B-bună, Ch-Charlie!

Harry făcu un pas spre el și îi strînse mîna. Cathal zîmbi scurt și continuă să privească marea.

— Bună... domnule!

Harry își băgă mîna în buzunar.

— Și pescuitul. Tatăl lui ne-a învățat să și pescuim. De mult. Sper că taică-tău se ține încă bine.

— Da, este sănătos, mulțumesc.

— Dar doamna Dillon? Ce turtă dulce grozavă mai făcea. Sper că-i sănătoasă. Pe front, în tranșee, tînjeam după turtele ei dulci cu ghimbir. Te rog să-i spui asta.

— Am să-i transmit mesajul. Sper că vei avea răgaz să vii să-i faci o vizită.

— Îți place să înoți? Miranda îl luă pe Harry de braț și îl întoarse cu fața spre mare. Soarele se pierdea în valurile cu irizări de argint.

— Păi...ăă...d-da. Doar nu cumva mai înoți la vremea asta? Nici nu mi-a trecut prin minte să-mi aduc costumul de baie.

— Aici apa este surprinzător de caldă. Eu obișnuiesc să înot pînă la sfîrșitul lui octombrie, uneori și mai tîrziu. Cînd fluxul ajunge aici, este plăcut. Poți sări în apă de pe stîncile de colo.

— Mi-ar plăcea și mie.

— Îți putem căuta un costum de baie mîine, dacă vrei. Dar cred că se schimbă vremea. Privește norii aceia. În ultimele zece zile n-am văzut nici un nor.

— Da, desigur, se făcu auzită vocea lui Andrew, după o lungă tăcere, trebuie să fac cumva un efort să vin să-i vizitez pe ai tăi. Acum stau puțin, dar spune-le că am să mă străduiesc să-i vizitez cîndva.

— În curînd soarele va fi acoperit de norii aceia și nu-l vom revedea săptămîni sau luni de-a rîndul, sau poate... niciodată.

— Asta sună înfiorător din gura dumitale... așa cum m-ai înfiorat cu ideea să mă scald în ocean.

— Ne putem scălda și pe ploaie. Asta-i distractiv. Ai mai făcut asta vreodată? Stropii mari de ploaie... ăă... căzînd peste tine. Te-ai scăldat vreodată gol în ploaie? își ridică ea glasul.

Harry izbucni în rîs. Rîse și Miranda, mai reținut.

— Miranda!

Vocea lui Cathal era furioasă.

— Cathal se înfurie de fiecare dată cînd spun lucruri dintr-astea. Crede că sînt prostii. Încă nu l-am convins nici pe el să se scalde în ploaie. Lui nu-i place să intre în mare nici pe vremea cea mai bună... Nu-i așa, Cathal? Decît dacă ești încălțat!

— Trebuie să plec, Miranda, să nu se îngrijoreze că am pățit ceva.

— S-a terminat cu pantofii tăi. Apa sărată îi întărește tun.

El se aplecă și-și ridică haina. O scutură, stîrnind fire mărunte de nisip între cei trei tineri.

— O să vadă mama ce se mai poate face cu ei. Vocea îi era morocănoasă. Își coborî mînecile suflecate și încheie manșetele cu grijă, înainte de a-și îmbrăca haina.

Andrew privea marea. Miranda urmărea mîinile lui Cathal, așa cum le urmărise și mai devreme.

— Vino din nou mîine. Cathal, nu-i așa că ai să vii? Vino la prînz. Da, da. O să ne distrăm grozav mîine.

— Nu cred că o să reușesc.

Ea îl prinse de mînă.

— Te rog.

El dădu din cap.

— Bine, am să vin.

Se îndepărtă spre piatra de la capătul cărării, unde se aflau servieta și pălăria lui. Trecînd pe lîngă Harry, înclină din cap.

— Bună seara, domnule.

— B-bună...

— Seara bună, Andrew.

Andrew nu-și întoarse privirile.

— Pa, Charlie.

Pantofii săi uzi lăsau urme adînci pe nisip. Își ridică pălăria și din cine știe ce motiv, se uită înăuntrul ei, înainte să și-o așeze pe cap.

— La revedere, Cathal. Pe mîine, strigă Miranda.

El înclină din nou din cap și o porni în sus, pe panta lungă și abruptă.

Urmă o tăcere scurtă. Se putea auzi scîrțîitul prundișului sub pașii săi grei.

— Nu era nevoie să faci asta.

Andrew nu se clinti. Privea încă întinderea mării.

— Ce să fac?

— Să-l inviți pe tipul ăsta la prînz. Noi stăm aici doar...

— El era întotdeauna primul om de care întrebai cînd veneai acasă de la școală. Unde-i Charlie, strigai de cum te iveai în prag. Vreau să-l văd pe Charlie. De ce nu mă lăsați să merg să mă joc cu Charlie? Tata și cu mine puteam nici să nu existăm, atîta contam noi pentru tine.

Cîteva clipe Andrew izbi nisipul cu piciorul, apoi se întoarse către ea.

— Asta se întîmpla de mult. Tu erai doar o puștoaică pe atunci.

— Vă aveați ca frații.

— Au trecut mai mult de zece ani. Totul s-a schimbat între timp.

— Da, dar nu aici.

El suspină înciudat.

— Dar tu te-ai schimbat cînd te-ai dus la Winchester. Mi-amintesc. Ai devenit un snob înfumurat.

— Eu... încercă Harry să intervină.

— Începusem să mă maturizez. Asta a fost tot. Apoi au început să ne intereseze lucruri diferite, atît pe mine cît și pe el. Pe temeiuri mai puțin comune.

— Obișnuia să vină acasă cu tot felul de prieteni dezgustători, îi spuse Miranda lui Harry.

El zîmbi.

— Ca mine?

— Nu erau dezgustători, răsună vocea mînioasă a lui Andrew. Tu erai o mică pacoste dată naibii.

— Ar fi bine să te păzești, mai sînt încă.

— Se vede.

— C-cred că aveți dreptate, se schimbă vremea.

— Am impresia că Charles Dillon şi-a cam luat-o în cap.

— A crescut şi el. Asta-i tot. Şi nu aveam dreptate cînd ţi-am spus că pe aici nu s-a schimbat nimic; păi, sigur că s-au schimbat. Oameni cum este Cathal au acum un viitor. Şi asta-i bine. Nu-i aşa? Nu-i bine că acum oamenii au o anumită speranţă?

Andrew nu-i răspunse.

— Eu c-cred că-i bine, răspunse Harry fără să se adreseze cuiva anume.

— Pentru numele Domnului, surioară, n-o să-mi spui că ai devenit socialistă? Ăştia răsar pretutindeni, unde te aştepţi mai puţin. Şi să-ţi mai spun ceva, mama s-ar răsuci în mormînt la gîndul că Charlie Dillon dă tîrcoale casei noastre, în pantofii lui uzi. Pariez că nici nu ştie la ce folosesc cuţitul şi cu furculiţa.

Ea făcu un pas spre el, iar Harry crezu, o clipă, că îl va plezni.

— Trebuie să-ţi măsori cuvintele, Andrew. Tata ţine la el. Ţine minte asta.

— Dar tu?

Urmă un scurt moment de tăcere.

— De fapt nici nu trebuia să te întreb. Se vede cît de colo. Îţi baţi joc de tine.

— Păsărelele în cuibuşor trebuie să se îm-împace una cu alta.

— Oameni ca tine şi ca tata fac mai mult rău decît bine. Să fim amabili cu ţăranii. Să-i invităm la prînz. Şi uite, ca urmare, ce se întîmplă în ţară. Ei cred că pot prelua puterea. Îşi închipuie că pot conduce blestematul ăsta de ţinut, ei cred că pot cîştiga această înfruntare stupidă împuşcîndu-i pe cei ce nu sînt de acord cu ei. Dacă nu sînteţi atenţi, vă pomeniţi cu o revoluţie ca în Rusia, iar vinovaţii vor fi oameni ca tine şi ca tata... în schimb ei n-or să vă mulţumească pentru sprijinul şi încurajarea voastră, o să vedeţi voi...

— Ţine-ţi gura, Andrew. Doamne, mai bine n-ai mai fi venit! Trebuie să încerci să înţelegi ce se întîmplă aici, iar dacă nu poţi, ţine-ţi gura.

În ochii ei licăreau lacrimi.

Harry se pomeni roşind din nou.

Ea îi luă mîna lui Andrew şi-o apăsă pe faţa ei caldă.

— Îmi pare rău, n-am vrut să-ţi spun asta. Sînt încîntată că ai venit acasă. Sincer. Încearcă însă, te rog, să nu-l superi pe tata.

— Dacă mi-aş fi închipuit că tata este amestecat...

— Sşşşt! Nu te certa cu el. A fost atît de bucuros, ca un copil, la gîndul că ai putea veni acasă. Va fi atît de fericit să te vadă. Nu-i strica bucuria asta. Haide să ne bucurăm cu toţii şi să fim politicoşi unii cu alţii în cele cîteva zile... ca acum paisprezece ani. Te rog.

Ea se ridică în vîrful degetelor şi-l sărută pe obraz.

— Mă duc să-i spun că ai venit. Să se pieptene, căci are oaspeţi. Bietul de tine, Harry... ce nepoliticoşi am fost. Sper să nu pui la suflet ultimele minute.

Harry dădu din cap privind-o cum aleargă prin nisip. La capătul cărării se răsuci şi făcu un semn cu mîna. Îi răspunse şi el cu acelaşi gest.

Într-adevăr nu trebuia să vin, gîndi Andrew. Trebuia să fi avut minte mai multă şi să ascult de glasul raţiunii din capul meu. Să mă ţin departe de Termon. Glasul raţiunii. Stai la distanţă. Uită. Uită. Glasurile bunului simţ. O, Doamne, credeam că de-acum sînt în stare să-mi stăpînesc emoţiile. Şi glasul său îmi răsună în minte. Vocea lui blîndă, domoală. Fiule, fiul meu, fiul meu. Asta mă face să rîd. El n-a spus niciodată asta. Glasul fanteziei, asta-i. Fiule! Vîltoarea, războiul, toate în mintea mea. În clipa în care am trecut pragul casei, am simţit vîltoarea. Casă blestemată. Oare unde îmi sînt puterile?

— Eu aş z-zice...

Ea are dreptate. Două zile. Trebuie să fac acest joc două zile. Apoi pot pleca. Să mă reîntorc la realitate. Să devin eu însumi, eu cel stăpîn pe mine. Cel care vreau eu să fiu.

— Andrew?

Auzi vocea prietenului său.

— Scuză-mă, Harry. Eu... ştii... îmi pare rău. Nu-i o primire prea bună pentru tine... o ceartă de familie... Nu?

— Tu crezi în dragostea la prima vedere?

Andrew izbucni în rîs, un rîs plăcut, puternic.

— Dar tu crezi în strigoi sau zîne sau în viața de apoi?

— N-nu. Însă... s-a întîmplat cel mai extraordinar lucru... Poate că e un fel de iluzie... Locul acesta te-ndeamnă la ilu... Poate am stat prea mult în tren. Se opri și-l privi pe Andrew de parcă i-ar fi cerut iertare. Sper că nu te superi, dar cred că m-am îndrăgostit de sora ta.

— Da, e o iluzie.

Rîse din nou și îl împinse pe Harry spre cărare.

— Și eu sufăr de iluzii. Poate e vremea de vină. Vara tîrzie a iluziilor.

— Miranda s-spune că se s-schimbă vremea.

— Atunci este în regulă. Ne ținem de ideea aceasta. Doar două zile și-apoi din nou la realitate. Hai să căutăm ceva tare de băut. Putem supraviețui două zile de iluzii, dacă înghițim cîteva pahare de tărie.

Îmi aduc foarte bine aminte de pălăria lui Cathal – gri șters cu o panglică în jur, de un gri și mai închis, o veritabilă pălărie orășenească. O purta trasă ceva mai mult pe ochiul drept. Îmi aduc foarte bine aminte, de asemenea, că m-a pufnit rîsul cînd l-am văzut prima oară cu ea; pînă atunci purtase întotdeauna o bască moale, cafenie, de țăran și consideram că trecerea la pălărie nu se potrivea în nici un fel cu înfățișarea sa. Totuși mă obișnuisem cu ea, așa cum s-ar fi obișnuit el cu părul meu scurtat. Dacă i-ar fi fost sortit să mai aibă timp. În ciuda verii tîrzii, serile erau tare friguroase, așa că s-a făcut foc în odăi.

În hol, lumina strălucea pe ramele aurite, pe săbiile așezate crucis, pe lăncii, pe ciucurii ornamentați; încrustațiile de argint de pe pistoalele de duel luceau alături de medaliile din vitrinele cu geam. Bușteni nu erau încă uscați și răspîndeau arome de lemn verde în fumul ce se înălța din șemineu. Uneori, scînteile săreau pocnind și împrăștiau bucăți de tăciuni, care luceau un timp, apoi se stingeau, lăsînd pistrui mici și întunecați pe desenele șterse ale vechilor covoare persane.

Salonul strălucea de lumina răspîndită de vreo șapte-opt lămpi cu suporturi înalte, de alamă, așezate pe mese printre flori și porțelanuri. Focul pocnea vesel, dar licăririle lui se estompau în lumina strălucitoare din salon.

Așezată la pian, Miranda cînta „La Fille aux Cheveux de Lin" așteptînd ca bărbații să-și termine vinul de Porto și să i se alăture.

Stăteau la un capăt al mesei din sufragerie, în timp ce lumina focului și a lumînărilor le revărsau pe chipuri o culoare aurie, blîndă, iar bărbații din tablourile cu rame aurite de pe pereți îi priveau cu un aer trufaș.

— Ce spiță f-fioroasă trebuie să fi fost, exclamă Harry, arătînd cu o mișcare a capului spre galeria de portrete și panoplia de arme ce acopereau pereții de-a valma.

Domnul Martin izbucni în rîs.

Andrew trase carafa și-i scoase capacul.

— Tata este primul din neamul Martin, vechi de trei sute de ani, care să nu-și slujească țara și regele. Ori pe oricine altcineva. Uneori loialitatea lor a fost cam îndoielnică, nu-i așa, tată?

— Eu sînt fermier. Vocea domnului Martin părea că-și cere scuze, în timp ce se adresa mai mult lui Harry. Eu n-am căutat niciodată o glorie de... felul acesta. Eu...ăă... am încercat să fac cîte ceva în privința recuperării terenurilor; cam așa ceva... cu arbori... știți... plantarea de păduri. Nu cred că asta-i ceva cine știe ce; Andrew, mai oferă-i niște Porto prietenului tău, domnul căpitan Harrington.

— A, nu, mulțumesc, domnule, eu nu beau Porto. Mă doare capul. Îmi pare rău că trebuie să recunosc asta. Deci plantare de copaci și chestii d-astea. Foarte interesant.

Surprinse peste masă privirea mustrătoare a lui Andrew.

— Desigur, eu nu mă pricep cine știe cît la așa ceva... ai mei, din păcate, sînt foarte citadini.

Prin ușa deschisă se auzeau sunetele pianului.

— Vă pot arăta o mulțime de lucruri, Andrew. Terenuri noi pe care nu le-ai văzut înainte... recuperate...

vreo cîteva sute de acri. Desigur nu chiar din ocean, spuse el, întorcîndu-se cu politeţe către Harry. Trebuie să ţineţi seama că una dintre marile dificultăţi cu care ne înfruntăm aici este vîntul. Colinele sînt goale. O să vă arăt mîine. Am descoperit că, plantînd aceste perdele groase de protecţie, am putut apăra terenul de vînturi şi treptat...

— Tată...

— Ce este, băiatule?

— L-am întîlnit pe Charlie Dillon pe plajă.

— Charlie, ...a, da. Băiat bun. Deştept. El mă ajută în multe feluri. Încerc să elaborez nişte lucrări pentru publicare... da... mă ajută... într-o mulţime de treburi... uneori îi citesc lucrările să văd dacă sună bine.

— Tată!

Domnul Martin îl privi cîteva clipe.

— Bun băiat, repetă bătrînul. Suspină apoi, dar, dîndu-şi seama de ce a suspinat, se-ntoarse şi-i zîmbi scurt lui Harry. Nu vreau să vă plictisim cu... treburi de-ale noastre, dar dacă vă interesează, mîine vă pot lua pe amîndoi să vă arăt cîteva dintre amenajările de teren pe care le-am făcut...

— M-mie mi-ar pl...

— Sînt un... aranjator de planuri. Ha, ha. Mă cred un fel de om care aranjează. Domnule căpitan... ăă...

— Vă rog să-mi spuneţi Harry, domnule. Mi-ar plăcea să văd ce aţi făcut, domnule. Mă interesează mult, zău. Vreau să-mi arătaţi. Desigur, ca unuia total pe dinafară. Ignorant în materie.

Muzica se strecura împrejurul mesei, asemeni începutului unui flux.

— Nu vreţi să beţi ceva? Poate un coniac, dacă nu beţi Porto, deşi este un vin vechi, bun, pus la păstrare de tatăl meu. Vechi. Antic şi de demult, aş putea spune. Ha, ha. Nu-ţi poate fi rău de la el. Nu-i ca poşirca asta care se bea în zilele noastre.

Harry împinse scaunul în spate şi se ridică în picioare.

— Dacă îmi permiteţi, domnule, aş dori... Scuzaţi-mă. Eu cred că... Roşi din nou, dar în umbra încăperii

nimeni nu bagă de seamă. Îmi place foarte mult Debussy, arătă el stîngaci spre uşă.

— Tra, la, la, îngînă Andrew în surdină Marşul nupţial.

— Du-te fiule... Harry. Grăbeşte-te. Ţine-i companie fetei. Nu prea are parte de societate. Venim şi noi în cîteva minute.

Tatăl şi fiul ascultară în tăcere paşii lui Harry traversînd holul.

— Pare băiat de treabă, spuse în cele din urmă domnul Martin. Era unul Harrington, cu mine în an, la Cambridge. Isuse Cristoase! Mă întreb dacă sînt rude?

Între cei doi se strecură doar sunetul muzicii şi al paşilor ce se îndepărtau. Încruntat, Andrew răsucea paharul între degete.

— Ei, da, reîncepu domnul Martin după o lungă tăcere. Mîine o să ieşim călare. Nici nu-ţi închipui ce emoţionant este să vezi terenuri absolut noi încercînd să crească, să dea rod. Ce perspectivă se deschide pentru... ei da, pentru...

— Miranda s-a făcut mare.

— Oo... ăă, da, desigur. Cînd stai cu ea nici nu observi cum creşte. A devenit pur şi simplu o domnişoară inteligentă. Şi-a scurtat părul, rîse el. Îşi închipuie că n-am observat. Dar eu am băgat de seamă. Da, într-adevăr, am observat. Avea părul ca al maică-sii. Dar tu nu-ţi aminteşti. Păr lung, ondulat. Putea să se aşeze pe el cînd era desfăcut. Aşa ceva n-ai mai văzut.

— Ultima dată cînd am fost aici, avea părul lung pînă la brîu, împletit, legat cu o fundă mare, ca un fluture. Un fluture mare, galben. Cum să nu-mi amintesc de pletele lungi ale mamei? Îmi aduc aminte...

— Nici nu-ţi dai seama cum zboară timpul şi, deodată, copiii au crescut şi-ţi este tot mai greu să te apleci să-ţi iei lucrurile de pe jos. Da, într-adevăr. E o fată bună.

Andrew îşi mai turnă un pahar de Porto.

— De ce n-o trimiți la Londra cîtva timp? Mătușa Helen ar fi încîntată s-o găzduiască la ea. Măcar vreo jumătate de an.

— N-am suportat-o niciodată pe Helen. Nici mama ta n-o invita să vină aici.

— Ei, nu-i tocmai atît de rea pe cît vă pare vouă.

— O femeie îngrozitoare. Și urîtă, pe deasupra. Întotdeauna mi s-a părut ciudat ca mama ta să aibă o soră atît de urîtă. Poate că s-a mai schimbat cu vîrsta. Unele femei se mai îmblînzesc.

— Sînt convins că i-ar face plăcere s-o primească pe Miranda.

— Nu cred că Mirandei i-ar face plăcere să meargă.

— Cred că ar trebui să se ducă... Dacă vrei să mă asculți și pe mine, ea este la vîrsta cînd este bine să întîlnească lume.

— Dar cunoaște o mulțime de oameni...

— Tată, înțelegi ce vreau să spun!

— Mai bine termină vinul ăsta, dacă tot l-ai început. Altfel pînă mîine își pierde buchetul. Păcat că prietenul tău nu bea. L-am deschis anume pentru voi amîndoi. Întreab-o pe ea dacă vrea să meargă la Londra, dar nu cred că vrea.

— Dacă ai stărui tu.

— Ei, aș, de ce să insist eu?

O lumînare începu să pîlpîie puternic; domnul Martin se aplecă peste masă și o stinse cu două degete.

— Spre binele ei. Dacă ar trăi mama...

Domnul Martin suspină.

— Cred că ar trebui s-o scutim pe Miranda de toate lucrurile acelea pe care mama ta le-ar fi socotit importante. Eu nu văd, de exemplu...

— Întotdeauna ai fost un om imposibil. Nu poți privi în viitor? Ce fel de viitor are aici o fată ca Miranda? Ar trebui să vadă măcar un pic din lumea asta, înainte de a deveni...

Sorbi o gură de vin, apoi întinse mîna din nou după carafă.

—... o sfrijită cu mintea sufocată!

— Ce vorbe ciudate spui, murmură domnul Martin. Ţara asta se află în permanentă evoluţie, iar tu foloseşti vorbe ca „sfrijită", „cu mintea sufocată". Îmi vine greu să cred că eşti sincer sau că înţelegi clar situaţia. Părerea mea este că atunci cînd ţara ta se află într-o evoluţie continuă, trebuie să rămîi în ea, să trăieşti alături de ea. Altfel se poate întîmpla să pierzi ceva pentru totdeauna... Dacă înţelegi ceea ce vreau să spun. Dar s-ar putea să nu am dreptate.

— Sigur că n-ai dreptate. Mai înainte de orice, în această ţară există zone unde oameni ca noi nu mai sînt în siguranţă.

Tatăl său izbuci în rîs.

— Fii serios, băiatule, nu ai dreptate. Eu nu prezint nici o ameninţare. Pe cine să ameninţ eu? Eu întrevăd un viitor...

— O, Doamne, aici nu s-a schimbat nimic niciodată. Tu, care habar n-ai ce-i în jurul tău, tocmai tu vorbeşti despre viitor. Te-ai putea pomeni că viitorul este ceva ce nici nu te-ai aşteptat. Mama întotdeauna susţinea că...

— Hai să n-o amestecăm pe măicuţa în treburile astea. Ştiu ce ar fi spus şi ce ar fi dorit mama ta să facă. Ea şi-a dorit pentru copiii ei ceva ce eu n-am sperat niciodată... Şi pentru mine şi-a dorit la fel. A vrut ca eu să... A trebuit să mă lupt cu ea, să recurg la tot felul de subterfugii. Acum îmi trăiesc viaţa aşa cum vreau. Am propriile mele gînduri, libertăţile mele. Eu aparţin acestei lumi, indiferent de ce se va întîmpla în anii care vin. Şi cred că şi Miranda gîndeşte la fel. Am rădăcini adînci şi puternice aici, în locurile acestea.

— Tîmpenii romantice.

— Şi ale tale sînt la fel, fiule. Să ţii minte asta.

„Sfrijită". Aşa s-a exprimat Andrew. Tata mi-a povestit toate cele întîmplate, după ce s-a sfîrşit totul.

Poate că a avut dreptate.

Poate că nu am crescut suficient să ajung o persoană în toată firea.

Dar ce-i o persoană în toată firea?

Nu-mi aduc aminte ce gînduri aveam pentru viitor. Nu-mi amintesc să fi avut vreun țel anume, nici să-mi fi căutat un model de existență. Eram, desigur, foarte tînără și necoaptă la minte. S-ar putea ca problema mea să fi fost că eu n-am ajuns niciodată matură. Nu mi-am îngăduit niciodată luxul acesta.

Ce mod ciudat de a mă pregăti pentru moarte; în multe privințe fecioară imaculată, *virgo intacta.*

Cît despre copii...

Mi-ar fi plăcut să am copii, măcar să am cu cine vorbi despre visurile mele, dacă nu pentru altceva.

Sigur că nici copiii nu ar fi ascultat ce le-aș fi spus eu. Copiii nu au acest obicei; dar mai tîrziu își amintesc.

Și eu mi-am amintit mai tîrziu. Atunci, mai tîrziu, am înțeles visul tatălui meu. Mi-am dat seama că gîndirea și judecata lui erau cu mult mai sănătoase decît le socoteam noi.

Ani și ani de-a rîndul după moartea lui Cathal, tata, împreună cu domnul Dillon, au călătorit prin sate, ținînd conferințe, vorbind la întruniri publice, asaltau Ministerul Agriculturii și alte ministere. N-au renunțat nicicum. În tot timpul războiului civil, mereu în acțiune, cu o neobișnuită risipă de energie. Eu stăteam aici, murind de spaimă și îngrijorare că li se poate întîmpla ceva, ambii conducînd mașina pe întuneric, orbi la tot ce se petrecea în jurul lor.

Domnul Dillon a purtat mereu banderola neagră la mînecă. Și cînd s-a stins, chiar în ajunul celui de al doilea război mondial, i-au pus banderola neagră între degete, așa cum unora li se pun mătăniile. Cînd l-am văzut cu banderola pe catafalc, am plîns.

Nu mult după aceea s-a stins și tata. Era desigur în vîrstă, dar l-a durut pierderea singurului său prieten adevărat. Slugă – ar fi spus gurile rele – stăpîn și slugă. Dar mie nu mi s-a părut niciodată că era așa.

Adevărat că niciodată nu se tutuiau și nici nu se invitau oficial unul pe altul acasă, să ia masa împreună. Dar viețile lor erau împletite laolaltă, visurile lor erau identice, tragediile asemenea, își vorbeau într-un limbaj al lor, pe care nici unul dintre noi n-am izbutit să-l pricepem.

Oare nu tocmai aceasta înseamnă iubire, deslușirea unui limbaj înțeles numai de două persoane? Acum se aprind lămpile. Siluetele lor, ca niște umbre, prind contur tot mai clar în lumina lămpii. Îmi ating așternutul. Îmi mîngîie părul cu mîinile. Avusesem părul la fel cu al mamei, înainte de a mi-l tăia, atunci, în ziua aceea, la Cork. Ce simțămînt de libertate mă năpădise, o libertate atît de plăcută!

Harry se opri în ușă, privind în partea cealaltă a salonului, spre Miranda. Abia după cîteva momente ea remarcă prezența lui și atunci, zăpăcită parcă, își luă mîinile de pe claviatură și se ridică în picioare.

— Te rog să nu te oprești, a spus el, te-am auzit din sufragerie și m-am gîndit că nu te deranjează d-dacă vin și eu aici. D-dacă eu...

— Nu, nu mă deranjează.

— Atunci, te rog să continui. Îmi place Debussy.

În ciuda rugăminții lui, ea se îndepărtă de pian, mergînd spre șemineu.

— Cînți și tu la pian?

Purta o rochie roșie și niște pantofi grozavi de mătase roșie.

El simți că-l cuprind fiorii privind-o cum trece, văzîndu-i rochia unduindu-i-se în jurul trupului.

— Puțin.

Miranda își frecă puternic degetele, ca și cînd ar fi putut să-i înțepenească brusc, fără să se mai miște vreodată.

— N-nu atît de bine cum cînți tu. D-degetele mele nu se mai mișcă bine.

Ea întinse brațele spre foc, desfăcîndu-și larg degetele.

— A trecut atîta timp de cînd n-am mai avut ocazia să cînt. Maiestatea sa nu furnizează și Seinways la popotă.

Ea rîse, apoi îi făcu semn să se apropie; el nu era dumirit dacă să se apropie de ea sau de foc.

— Pari nervos acolo, în ușă, nici afară, nici înăuntru. Vino. De ce ești agitat? Nu te mănînc. Ce, arăt eu gata să te mănînc?

El scutură din cap.

— N-n-n...

Și înaintă încet spre ea.

— Sînt sigură c-ai vrea niște cafea.

Trase de șnurul de mătase ce atîrna lîngă șemineu. Din depărtare răsună clinchetul clopoțelului.

— Nu ți-am oferit mai înainte, căci nu știam cît o să mai stați în sufragerie.

— M-am gîndit să-i las singuri. Cu siguranță că au multe să-și spună. În orice caz...

Urmă o tăcere lungă. Neștiind dacă nu cumva tăcea din cauza bîlbîielii, ea îl așteptă să continue ce voia să spună. Dar el nu mai vorbi, rămase cu ochii țintuiți la foc.

— În orice caz ce...? îl întrebă ea, în cele din urmă.

— M-am gîndit că mi-ar plăcea să te ascult cîntînd la pian.

Ea înclină din cap ușor, în semn că a înțeles.

— Dar ei n-or să...

— Ce n-or să facă?

— N-or să stea de vorbă. Știi, nu vor să-și spună nimic. Se tem.

— La naiba! De ce să se teamă? Doar nu s-au văzut de ani de zile.

— N-au avut niciodată ce-și spune unul altuia. Nu prea se împacă. Credeam că ți-ai dat seama. Nu prea aduc unul cu altul.

— Presupun că în toate familiile se întîmplă așa. Nici eu nu am prea m-multe de d-d-discutat cu ai mei. Eu...

— Cîntă ceva la pian. Vrei? Mi-ar plăcea să aud ce faci cu degetele acelea înțepenite.

— N-nu pot.

— Te rog.

Îl luă de braț și-l trase lîngă pian.

— Cîntă. Te rog să cînți. Avem o grămadă de partituri. Uită-te. Ce ai dori să cînți?

Deschise o cutie de lîngă pian și scoase o mulțime de partituri, unele tipărite, altele scrise cu grijă de mînă.

— Chopin? Vrei să începi cu Chopin? Eu cînt lamentabil Chopin, deși îmi place nespus de mult. Îl nedreptățesc. Pur și simplu zdrăngănesc, cînd cînt Chopin. E groaznic.

El rămase în picioare, fără să zică nici da, nici ba, hotărît să reziste insistențelor ei, cînd deodată ea se întoarse și-i zîmbi aproape în față.

— Te rog, Harry. Nici nu-ți închipui ce plăcere mi-ar face. Să aud și alte degete căznindu-se, să ascult și eu puțină muzică.

El se îmbujoră.

— O să rîzi de mine.

— Pe onoarea mea că n-o să rîd. Nici profesorul meu de muzică nu mai vine pe aici. Deunăzi, trenul a fost oprit și cîțiva oameni au fost dați jos cu forța din el. I s-a făcut teamă. Este absurd din partea lui. Adică cine naiba s-ar gîndi să-i facă vreun rău tocmai lui? Refuză categoric să mai vină. De șase luni. Așa că te rog, haide.

— Ei, fie. Am să încerc ceva. C-ceva ușor, nu Chopin.

Și începu să caute prin partituri.

— Iar dacă rîzi sau zîmbești măcar, mă opresc imediat. Ia seama.

Puse deoparte un caiet cu piese de Schubert și unul cu nocturnele lui Chopin.

— Ceva foarte romantic. În seara asta mă simt foarte romantic.

Nu Brahms, erau acolo trei cărți legate în piele cu ornamentații aurite; se vedea că cineva îl îndrăgise pe Brahms. Schuman, Schubert, pe astea le-a dat pe toate deoparte. Auzi vocea Mirandei și-și ridică privirea.

O servitoare tînără intrase cu cafeaua.

— Pune-o pe masă, Bridie. Am s-o torn eu în ceașcă. Mulțumesc.

— Să mai pun lemne pe foc, domnișoară Miranda?

— E bine așa. Dar nu e nevoie să mai stai după noi, ne putem descurca și singuri. Îi pot pune la treabă pe toți bărbații în seara asta. Nu-i așa că-i grozav?

— Doica este pur și simplu înnebunită că-l vede pe domnișorul Andrew acasă. Parcă ar fi pogorît Dumnezeu din ceruri. Ne-a luat pe toate să-i curățăm și să-i călcăm uniforma. A lui și a celuilalt domnișor. Și arătă cu capul prietenește spre Harry. Să scoatem mirosul din tren din ele. Mirosul trenurilor ăstora vechi e groaznic.

— Mulțumesc, Bridie. N-o lăsați pe Doică să vă țină toată noaptea treze cu agitația ei. Nu vă lăsați. Asta trebuie să-i faceți Doicii. Să nu vă lăsați.

— Ușor de zis, greu de făcut.

Fata se îndreptă spre ușă.

— Noapte bună, domnișoară. Noapte bună, domnule.

— Noapte bună.

Rostiră urarea într-un singur glas, ceea ce îi făcu să izbucnească în rîs, în timp ce Bridie părăsea salonul.

— Ai ales ceva?

El luă un volum cu concertele pentru pian ale lui Mozart, aranjate pentru patru mîini.

— Ce zici de un d-duo?

— Nu-i corect.

— Să încercăm.

El se așeză și fixă partitura pe stativ.

— Uite, aceasta este una dintre cele mai romantice bucăți pe care le știu eu.

După ce își privi degetele o clipă, dorind să le facă să se miște bine începu timid să cînte primele măsuri din andantele concertului pentru pian nr. 21. Degetele lui dibuiau clapele.

Miranda se apropie și se așeză lîngă el.

— Nu rîd.

El izbucni în rîs fără vreun motiv anume, apoi melodia prinse putere și începu să curgă. După ce îl ascultă cîteva clipe, Miranda își frecă degetele, le apăsă unele de altele și începu și ea să cînte.

La auzul muzicii, Andrew se mișcă stînjenit; capul îi era greu de vin și de gînduri întunecate.

— Eu...

După o tăcere atît de lungă, vecea sa răsuna ciudat în camera întunecoasă.

Tatăl său întoarse capul şi-l privi.

— Da, fiule...

— Pletele lungi ale mamei... articulă el chinuit, împleticindu-se din pricina vinului.

Domnul Martin suspină.

— E atît de mult de atunci. Gata, a trecut. Mai bine să uităm trecutul.

Tînărul clătină din cap, o clipă încăperea se legănă cu el, apoi întinse mîna spre carafă, simţind răcoarea plăcută a sticlei reci în palmă. Bărbaţii din tablouri zîmbeau uşor în licărul jarului; şi ei simţiseră cîndva cum se legăna încăperea cu ei.

— Ai de gînd să te îmbeţi?

Vocea domnului Martin era morocănoasă.

— S-ar putea.

— Aş prefera să nu te îmbeţi.

— Ştiu că ai prefera, dar aşa cum ai spus şi tu, ar fi păcat să lăsăm acest Porto nebăut. Oricum, nu-i cazul să stai să te uiţi la mine. Prefer să stau singur. Mă împac mai bine cu strigoii, dacă sînt singur.

Domnul Martin îşi împinse scaunul îndărăt şi se ridică în picioare. Se îndreptă agale spre uşă. Auzi clinchetul sticlei, semn că Andrew ridicase capacul carafei. Închise uşa în urma sa, trecînd încet prin hol, spre birou, la adăpost între cărţile sale şi liniştea sa.

După ultimele note, Miranda bătu încîntată din palme. Sunetul muzicii se estompă în liniştea încăperii, apoi răsunară bătăile ei din palme şi un pocnet în vatra cu jăratec.

Harry îşi privi degetele surprins.

— Uite că am reuşit. Nu credeam că pot.

— A fost bine. Straşnic. Degetele tale nu-s deloc ruginite.

El zîmbi.

— Nici nu-mi pot explica. Adică, de ce nu. Locul ăsta-i pricina. Locul. Tu... Miranda...

— Trebuie să mai cîntăm la patru mîini, îl întrerupse ea brusc. Nu prea am cîntat la patru mîini... Numai cu domnul Selvin... maestrul. Ţi-am povestit despre el... Şi atunci era exerciţiu... Nu... Nu... A fost mai plăcut să cînt cu tine.

El încuviinţă din cap.

— Sper să poţi sta aici mult, mult de tot.

— Din nefericire, nu pot. De data asta nu. Acum noi sîntem... cum se spune la ăştia? Nu-mi aduc aminte cuvîntul.

— Slujnicari, le spunem noi pe aici.

— Slujnicari, zîmbi el, necunoscînd cuvîntul. Dar o să mai revenim... Iar eu am să încerc să exersez, astfel încît, atunci cînd vom cînta iar împreună, să facem să răsune muzica adevărată. Îţi p-promit c-c-am să exersez.

Ea ţîşni de pe scaun.

— Am uitat de cafea. S-a răcit. Uite ce gazdă rea sînt!

El se răsuci pe taburetul pianului şi o privi traversînd salonul. Îşi strînse degetele, să simtă că nu visează. Miranda se opri şi luă cafetiera de argint de pe tavă.

— Cu zahăr? Cu lapte? am o ladă întreagă de partituri la două mîini, toate, aproape toate neatinse.

— Doar puţin zahăr, te rog.

Ea reveni lîngă el cu o ceaşcă de cafea într-o mînă şi cu un vas mic de argint plin cu zahăr cubic în cealaltă.

— Ţi se face o mare cinste, spuse ea întinzîndu-i ceaşca. Doica ne permite să folosim ceştile astea numai cînd sînt oaspeţi de seamă la masă. Teribil de snoabă. Astea sînt ceşti de cea mai bună calitate... Tata ar plesni de furie. Lui îi plac ceştile mari obişnuite.

— Mă bucur că sînt pe placul Doicii, rîse el.

Ea îşi umplu o ceaşcă pentru sine şi răsuci un fotoliu în aşa fel încît să se aşeze cu faţa spre el.

— Poate ţi-a spus Andrew, mama noastră a fost pianistă. De aceea avem multă muzică în casă.

Andrew nu vorbeşte niciodată despre mama lui... Cîţi ani avea cînd s-a stins ea?

— Nouă sau zece. Cam așa ceva. Destul de mare ca să și-o mai amintească. Eu de-abia o mai țin minte.

Bonsoir Maman.

Ecoul glasului de copil îi răsună pentru o clipă în urechi. Înmuie o bucată de zahăr în cafea, privindu-i albul devenind cafeniu, apoi o îndesă în gură.

— Ce s-a întîmplat cu ea?

Sfărîmă zahărul între dinți, plăcerea și gustul dulce inundîndu-i gura.

— Sînt cumva prea curios?

— A, nu... nu. A murit într-un fel de accident de vînătoare. Era o femeie care călărea minunat. Așa se spune. Adică eu nu știu. Eu știu doar ceea ce mi s-a spus. Aveam doar... Doica ți-ar putea spune totul, rîse ea. Ba nu. Doica știe totul, dar nu spune nimic. Dacă o întrebi, te admonestează, amenințîndu-te cu degetul – și-l amenință demonstrativ cu degetul – și-ar spune: „Curiozitatea strică frumusețea". Spune-i Doică, și gata! Asta e ea! Are atît de multe lucruri încuiate în capul ei. Încuiate... Și stă și împletește și cugetă la toate. Ceasuri întregi. Cugetă în tăcere. Cred că e groaznic să fii bătrîn.

Luă încă o bucată de zahăr și-i înmuie marginea în cafea.

— Sper să nu-ți pară plictisitor tata.

— Eu... eu...

— Știu că el spune multe, o ține una-ntr-una... știi... despre copacii săi și lucrările sale. Agricultura, amenajarea terenurilor și tot felul de treburi din acestea. Este însă cu adevărat intersant cînd prinzi sensul celor ce ți le înșiră. El le socoate grozav de importante. Poate că are dreptate. Eu nu mi-am făcut încă o părere. Presupun că trebuie să mi-o fac... Îmi place să răsucesc și să cumpănesc mult lucrurile, înainte de a lua hotărîri.

Suspină.

— Presupun că și eu sînt destul de plicticoasă. Ei nu erau o pereche prea potrivită.

— Cine?

— Mama și tata. Mă întrebași despre mama, nu-i așa?

— D-da, desigur. Te rog, continuă.

— Avea prieteni pretutindeni. Obișnuia să meargă să stea la ei. Să vîneze, să se distreze. Tatei nu-i plăcea niciodată să plece de aici. Se clintește greu. Doar cînd mai ține cîte o conferință... Sau face cercetări. Pleacă uneori în străinătate să întîlnească persoane cu aceleași... mă rog, nu să se distreze. Ei îi plăcea societatea. Foarte mult. În orice caz, i s-a întîmplat în Country Wicklow, o cădere, o cădere fatală, asta mi s-a spus. Nu-mi aduc aminte prea multe. Tata a trebuit să meargă după ea, iar Doica plîngea de ți se rupea inima. Nu-mi aduc aminte ce am simțit, nu cred să fi înțeles ce s-a întîmplat. Andrew a venit de la internat pentru înmormîntare. Avea o banderolă neagră cusută pe mîneca hainei. Nu sînt anapoda lucrurile de care ne aducem aminte? Mai dorești cafea?

— Nu, mulțumesc.

— S-a răcit. Regret. Doica spune că eu nu știu să mă port în societate. Ea consideră că aș fi învățat cîte ceva dacă ar fi trăit mama. Presupun că este necesar să știi să te porți. Tu ce crezi?

— Cred că ești cea mai minunată făptură pe care am întîlnit-o în viața mea.

Miranda își dădu capul pe spate și izbucni într-un hohot de rîs total lipsit de romantism.

— T-te rog să nu rîzi. Nu rîde. Eu...

— Mama. Îți vorbeam despre mama, spuse ea brusc și aproape răstit. Mama. Andrew o iubea foarte mult. Din cauza astă el nu l-a putut vedea niciodată cu ochi buni pe tata. Socotește că tata a făcut-o foarte nefericită pe mama. Nu sînt sigur că el i-a înțeles cum trebuie pe nici unul. Crede-mă, s-ar putea să nu am dreptate; constat uneori că greșesc îngrozitor în concluziile la care ajung. Lumea-i atît de complicată, nu-i așa? Chiar dacă îi asculți și vrei să-i înțelegi, oamenii sînt greu de înțeles. Probabil că tata are dreptate... mai bine zăbovești între cărți și teorii. Este mult mai comod.

— Eu nu găsesc că oamenii sînt complicați.

— Nu cred că englezii sînt conștienți.

— Conștienți de ce?

— De simțămintele oamenilor, de complexitatea lor. Eu nu prea mă pricep să mă fac înțeleasă. Uite, mă gîndesc că uneori tata se simte vinovat că nu i-a făcut viața cît mai fericită... că nu a fost bărbatul pe care și l-ar fi dorit ea. Ei nu-i plăcea felul lui de însingurare. Tot ce dorea el era să-și vadă de planurile și teoriile sale. Cîteodată mă întreb de ce s-or fi căsătorind oamenii? Adică, de exemplu... părinții tăi sînt fericiți?

El simți că-i ard obrajii.

— Nu m-am gîndit niciodată. Par buni camarazi.

Ea se încruntă o clipă, mai mult pentru sine decît către el.

— Tata are încredințarea că pămîntul trebuie luat de guvern și distribuit țăranilor în parcele care să fie folosite eficient, economic. Preiei ceea ce-ți face trebuință din produse, iar restul se livrează pieței cooperatiste.

— Păi ăsta-i bolșevism!

Ea tresări surprinsă.

— Așa să fie? Eu nu știu cum îl poți boteza. Credeam că bolșevismul este ceva periculos de-a dreptul. Tata are teancuri de ziare din toată lumea. Biroul său este înțesat cu scrieri și cărți, în plus sînt și lucrările scrise de el. Vorbește frecvent la întrunirile publice. Eu nu-l însoțesc prea des, mi-este teamă. Și găsesc că-i cam plictisitor. Dar se duce domnul Dillon. Întotdeauna.

— Ce... Harry se opri o clipă, apoi continuă: ce gîndește el despre oamenii ăștia... Ăștia care ne dau nouă de lucru?

— El este republican... dacă la asta te referi, dar crede în democrația parlamentară, fără violențe, asasinate, urăște așa ceva. „Timp și răbdare", spune el. „Timp și..."

— Dar tu?

Ea își trase mătasea roșie a rochiei în mici falduri deasupra genunchiului. Mîinile-i arătau puternice, nu semănau cu mîinile fetelor pe care le cunoscuse el.

— Eu sînt doar pe cale de a-mi forma o concepție a mea.

Glasul îi era scăzut, iar privirea îndreptată în jos, spre mîini.

— Nu cunosc suficient lumea asta.

Harry izbucni în rîs.

— Mă gîndesc că, asemeni majorității irlandezilor pe care i-am întîlnit, vorbești și tu despre lucruri pe care nu le înțelegi foarte clar.

Degetele ei se opriră din mișcare.

— Mulțumesc.

— N-am avut intenția să fiu n-nepoliticos. Dar păreți un neam în stare să schimbați simțămîntul în fantezie, apoi toți vă istoviți de ăăă... de v-visări. Mereu visări. P-poate că greșesc. Poate după ce voi fi stat mai mult aici, am să înțeleg ce se petrece în realitate.

Miranda se ridică, îndreptîndu-se spre șemineu.

— Eu simt toată povara acestui război atîrnată greu, ca o stîncă, de inima mea. De-ar fi să cad în mare, m-aș putea îneca sub apăsarea lui. Chiar așa simt. Că mă-nec. Uneori simt că deja mă înec.

Se aplecă, luă o bucată de lemn și o aruncă în foc. În șemineu se stîrni o salbă de scîntei. Harry rîse din nou, stînjenit.

— Război? Ai spus că ăsta-i r-război? Fetiță dragă, n-ai nici un motiv de frică. Desigur, dacă aș trăi într-o sălbăticie ca asta, ș-și mie mi-ar fi f-frică. Dar este...

— M-ați înțeles greșit.

El se ridică și se îndreptă spre ea, dornic să-i atingă părul sau puful fin de pe ceafă, sau măcar oasele delicate ale umărului, tocmai acelea care păreau să susțină rochia roșie de mătase.

— Mie nu-mi este frică, zise. Nu mă prea pricep să explic ceea ce simt.

Miranda se răsuci spre el, privindu-l pătimaș în față.

— Eu mă pricep... Eu cred că într-adevăr noi..., noi ca națiune, adică, noi avem propriul nostru viitor. Avem nevoie de libertate, chiar dacă ar fi să recurgem, după cum considerați tu și cu Andrew, la tulburări serioase. Nu înțeleg cum acest lucru nu poate fi limpede pentru toată lumea. Libertate.

Rosti cuvîntul de parcă ar fi fost o șoaptă cu putere magică. Simpla pronunțare a acestei vorbe o făcu să tre-

mure, și-și încleștă mîinile pe umeri ca și cum ar fi dorit să se încălzească.

— În mine mai zace o etică cețoasă ce mă oprește să pun mîna pe armă și să ies eu însămi pe cîmpul de luptă, gemu ea, îndepărtîndu-se. Cred că sînt lașă. O lașă ordinară... care se teme de fapte. Asta-i. Asta-i ceea ce...

Se întoarse din nou spre el, privindu-l și atingîndu-i brațul.

— Mi se pare că te-am speriat. Îmi pare rău. Totul este atît de greu de explicat... Căută cuvîntul potrivit.

— I-inamicului, sugeră el.

Ea izbucni în rîs.

— Nu fi prost! Tu ești atît de simpatic. Cea mai simpatică persoană pe care am întîlnit-o... Ești musafir. Iar eu o gazdă imposibilă. Te tratez cu cafea rece, te forțez să cînți la pian și acum, iată, te-am și insultat. Ai să mi-o ierți? Totuși, trebuie să recunoaștem că tu m-ai provocat la discuția asta, nu-i așa?

— Sînt foarte derutat. La noi acasă fetele drăguțe și educate nu se apucă să discute despre arme și libertate.

— Nici aici nu-s prea multe care discută despre așa ceva.

Harry se apropie de pian, și-și luă ceașca de cafea.

— Trebuie să mărturisesc că mă bucur că te-am întîlnit pe tine și nu pe una dintre celelalte. Aș mai dori o ceașcă de cafea, dacă ești amabilă.

Cînd ea îi luă ceașca din mîini, el se feri cu grijă să-i atingă degetele.

— Tu de ce...?

— Tu n-nu...

Se opriră amîndoi și izbucniră în rîs. Miranda îi înapoie ceașca plină.

— Hai, zi! spuse ea.

— Tu nu te temi să trăiești aici?

— De ce m-aș teme?

El sorbi din cafea.

— De ce? repetă ea.

— Ești atît de lipsită de apărare. S-au întîmplat atîtea orori. Oricine poate da buzna înăuntru; poate da buzna așa

cum am făcut eu și cu Andrew... pur și simplu să dea buzna.

Ceașca din mîna lui era fină, de porțelan aproape transparent, foarte vechi, mînerul de aur servindu-i doar ca podoabă.

— Nu trebuie să ne certăm. Asta l-ar supăra pe tata. El ține la credința veche și demodată că oricine îți calcă pragul trebuie primit cu ospitalitate impecabilă.

— Chiar așa? Chiar dacă dau năvală aici cu armele?

Ea suspină.

— Dar tu și Andrew aveți arme la voi.

— Asta-i cu t-totul altceva, Miranda. Cred că-ți dai seama.

— Ba nu, este exact același lucru. Numai că voi nu ați dat năvală. Voi ați intrat normal și legal, pe ușa din față, iar una dintre servitoare v-a dus bagajele sus. Vi s-au pregătit băile, paturile, s-au tras perdelele. Doica vă va încălzi așternuturile cu sticle de apă fierbinte. O să vezi. Armele voastre sînt acolo. Cu toții știm asta. Toți cei din casă știu. Or armele, asemeni cizmelor murdare, trebuie să fie lăsate afară, în curte.

— Văd că găsești răspunsuri la toate.

— Mi-ar plăcea s-o fac. Tu cînți mai bine ca mine la pian.

Îl pufni rîsul. Și pe ea. Un rîs tineresc, umplînd încăperea, așa cum, cu cîteva momente mai înainte, răsunase muzica.

— Voi toți sînteți atît de nerealiști și p-probabil scrîntiți.

Pe cînd vorbea, se deschise ușa și domnul Martin intră în încăpere.

— Ia te uită, spuse el traversînd salonul. Te exprimi astfel despre noi ca familie sau ca nație, tinere domn?

— Eu...

Miranda îl întrerupse:

— Vorbea de mine, dragă tată, numai de mine.

Observîndu-l pe domnul Martin cum se așază lîngă foc, Harry constată că se mișca lent și foarte atent. Poate

că-i înțepeniseră mădularele, sau chiar îl dureau; pe față i se citeau semnele durerii.

— El crede că sînt cam scrîntită, dar mă place și așa.

Îi turnă cafea tatălui său și puse o bucată de zahăr în ceașcă.

— Ai fost obraznică cu el. Văd eu. Fiica mea, căpitane... ăăă, a fost foarte rău crescută. Dar ce-i asta, copilă? protestă el, luînd ceașca. Urăsc să-mi beau cafeaua dintr-un degetar.

Luă o sorbitură.

— Și mai e și rece, pe deasupra.

— De ce ai pretenții la cafea caldă cînd ai stat atîta în sufragerie? Andrew ce face?

— Pare c-a făcut legămînt cu Satana ca să se îmbete, și l-am lăsat să-și vadă de băutura lui. Așadar, tinere, găsești că fata mea-i cam scrîntită?

Îi întinse Mirandei ceașca s-o umple din nou.

— Mai exact, domnule, cuvîntul p-potrivit ar fi tul-burătoare.

— Cestile astea au fost făcute pentru degete subțiri de femei elegante. Apucă ceașca între degetul mare și arătător, golind-o dintr-o sorbitură. Doamne care abia sorb, nu beau. Degete albe și delicate. În ceea ce ne privește, noi nu sîntem așa, Miranda și cu mine, mîinile noastre nu sînt potrivite pentru o astfel de delicatețe. Noi avem mai degrabă o vigoare țărănească...

Porțelanul alb sclipi roșiatic în lumina focului. Domnul Martin privi ceașca de parcă ar fi fost în stare s-o zdrobească între degete, apoi i-o întinse Mirandei.

— Harry cîntă la pian. L-ai auzit? întrebă ea.

— Mama Mirandei a fost o pianistă bună.

— Mi-a spus.

— Obișnuia să se închidă în încăperea aceasta și cînta, cînta ore-n șir. Chopin, Beethoven, Liszt, Brahms. Era taina vieții ei. Nu voia să cînte pentru nimeni. Brahms. Cînta mult Brahms. Adesea sunetele muzicii unduiau umplînd toată casa.

Miranda își așeză blînd mîna pe umărul lui.

Cînta pentru mine, tată. Mi-aduc aminte.

Traversă salonul și se așeză la pian. Șovăi cîteva clipe cu degetele deasupra clapelor, apoi începu să cînte din gură și să se acompanieze la pian:

„Un om trăia în lună, în lună, în lună
Trăia în lună un om bun
Și se numea Aiken Drum
Și cînta din polonic..."

— Cunoști cîntecul,. Harry?

— Grozav... cîntece de copii... Da, îmi aduc aminte.

Trase un scaun alături de Miranda și începu să bată în clapele de basi.

„... un polonic, un polonic.
Cînta din polonic
Aiken Drum el se numea."

Izbucniră în rîs, și în acea clipă ușa dinspre salon se deschise și Andrew apăru în prag.

— Ei... ăă... mm... Ce...?

Rîsete.

„Iar nasturii săi erau făcuți din...

— De ce naiba cîntați asta?

Glasul lui Andrew era puternic și mînios.

Domnul Martin își ridică privirea și-l zări, stînd acolo, în picioare.

— Este un cîntec care-l cînta mama ei.

„Din brînză și smîntînă bună,
brînză și smîntînă bună.

— De ce, de ce, de ce?

La fiecare cuvînt Andrew înainta cîte un pas.

— După cum vezi, prietenul tău cîntă bine la pian.

— „Și Aiken Drum el se numea". Trebuie să ți-l amintești și tu, nu-i așa, Andrew? îl întrebă Miranda, uitîndu-se la el peste umăr.

„El cînta din polonic, polonic, polonic,
El cînta din... hîc... polonic, polonic,
Iar numele lui era..."

— Recunosc că eu nu mi-l mai amintesc, spuse încet domnul Martin.

„Iar numele lui era Aiken Drum"

— Ea a fost și mama mea.
— Și dup-aia... ce vine dup-aia, Harry?
„Și avea...

— Mama mea.

... avea bretele"?

— Da, așa e. „Avea bretele din saci sparți."
— Nu vreau decît să-ți amintesc că ea era și mama mea.

Andrew ajunse, lîngă șemineu, roșu la față, cu ochii scînteind în zarea focului, cu privirea furioasă îndreptată în jos, spre tatăl său.

— „Din saci sparți, din saci sparți."
— Miranda!

„Bretelele sale erau din saci sparți
Și Aiken Drum el se numea."

— Ori nu era?
— Cine... să fie? întrebă Miranda în timp ce Harry continua să cînte.

„El cînta din polonic, din polonic..."

— Ea a fost şi mama mea.

— C-ce tot spui acolo?

— Cum să cînte cineva din polonic?

Harry se întoarse de la pian, ciupind corzile unei chitare imaginare, pizzicato, cu degetele pişcînd corzile.

— Tu de-abia ai cunoscut-o. Singură recunoşti asta. Şi dacă e să vorbim, nici tata n-a prea cunoscut-o.

Glasul îi era sarcastic. Domnul Martin părea că se scufundă în umbra fotoliului. Miranda continuă să cînte. Harry, asemeni unui magician, îşi preschimbase chitara imaginară în trompetă şi trimitea triluri şi înfloriturí de sunete spre tavan.

„Iar numele lui era Aiken Drum.

— Pentru Dumnezeu, Harry, încetează odată să mai faci pe clovnul.

Urmă un moment de tăcere, apoi Harry rîse stînjenit.

— Băieţaşule, cînt dintr-un polonic, vezi bine. Mă mir că o persoană cu g-gust ca tine n-nu este în stare să discearnă difer...

Miranda se sprijini cu mîna de umărul lui Harry, ridicîndu-se în picioare.

— Ba tu faci pe clovnul, spuse ea îndreptîndu-se spre fratele ei. Vorbea cu glas scăzut.

— Te-ai întrecut cu hazul. Firește, dragul meu, ea a fost mama ta. Tu ai cunoscut-o şi ai iubit-o. Pentru mine e numai o umbră, una dintre poveştile Doicii.

Harry cîntă patru acorduri la pian.

— Ce-ar fi să jucăm bridge?

Miranda îi întrebase plină de speranţă pe toţi trei, dar nici unul nu părea s-o fi auzit.

Andrew stătea în picioare, privindu-l de sus pe tatăl său, prăbuşit în fotoliu.

— Tu eşti cel care nu ai cunoscut-o. Nici n-ai încercat s-o cunoşti. Tu...

— B-b-bridge? Habar n-am bridge. Întreabă-l pe Andrew...

— ... ţie nu ţi-a păsat nici de mine. După ce-a murit ea, nu te-ai mai interesat de mine nici o clipă. Te-ai purtat cu mine aşa cum ai tratat-o şi pe ea.

Domnul Martin se mişcă precaut în fotoliu, de parcă s-ar fi temut că fiul său ar sări să-l lovească.

— Miranda are dreptate, începu el.

— Jucaţi bridge, domnule? îl întrebă Miranda pe Andrew, apucîndu-l de braţ şi trăgîndu-l uşor, dar el se scutură brusc.

— Eu spun ce am de spus, aşa că te rog să nu mă mai tragi de mînecă.

Ochii ei se umplură de lacrimi.

— Poker, poate p-p-po...

Ea se îndepărtă de Andrew şi se apropie de Harry, cu rochia-i roşie foşnind uşor. El îi întinse mîna şi ea îi zîmbi. Privirea îi scăpără; nu-i luă mîna.

— De ce te bîlbîi? îl întrebă ea şoptit.

El clătină din cap, nu ştiuse niciodată de ce. Nimeni nu-i spusese.

— Ai fost politicos şi amabil cu mine, aşa cum, de altfel, ai fost şi cu ea. Nu ai uitat niciodată ziua mea de naştere... Îmi soseau felicitări chiar şi în blestematele alea de tranşee... dar dacă-aş fi căzut de pe cal şi mi-aş fi frînt gîtul cum i s-a întîmplat mamei, sau aş fi fost împuşcat... ai fi dat doar din umeri şi te-ai fi întors la cărţile tale... la copacii tăi... la visurile tale neghioabe.

— Spui o grămadă de prostii pline de patimă. Prostii premeditate. Nu-ţi dai..., murmură domnul Martin.

— Pe cine crezi că ar fi interesat fantomele tale nelumeşti?

— Ai băut prea mult.

— Eu pot f-face tot felul de scamatorii cu cărţile de joc.

Miranda începu să rîdă.

— Adevărat? Mie-mi plac trucurile cu cărţi. Mă duc să le aduc.

— Dă-i fratelui tău o cafea.

— Nu-mi trebuie cafea. Lasă-l pe taică-tău cu hîrtiile lui colbuite și cu oamenii ăia din mocirlă. Așa spunea mama.

— Poftim. Furioasă, Miranda îi turnă o ceașcă de cafea și-o puse pe tava de argint. O să-ți prindă bine.

Dispăru apoi în întuneric, în cealaltă parte a încăperii și începu să deschidă și să închidă sertarele pe rînd.

— Vorbărie despre mocirlă și mlaștini. Asta-i tot ce ți-ai dorit. Niciodată nu ți-ai dat seama ce mult tînjea ea după companie, după societate bună, după un trai civilizat, era însetată de o conversație inteligentă. Și n-a avut parte decît de trăncăneala ta despre planuri de desecări și perdele forestiere de protecție. Habar n-avea ce tot sporovăiai tu cu mlaștinile și mocirlele tale.

Ignoră cafeaua.

— Ciubote și vapoare, ceară de lipit și regi și căpățîni de varză.

— Este exact genul de tîmpenii pe care obișnuia să i le spui ei.

Miranda apăru din nou în bătaia luminii, agitînd un pachet de cărți de joc.

— Încetează cu gîlceva, Andrew. Haideți toți să vedem scamatoriile cu cărți de joc pe care le face Harry.

Îi întinse lui Harry pachetul de cărți și se așeză pe jos pe covor la picioarele lui, cu rochia roată în jurul ei.

— L-am mai văzut făcînd scamatorii cu cărțile. Nu știe decît patru trucuri.

— Ca să vezi ce prieteni ai.

Harry începu să amestece și să împrăștie cărțile ca un expert.

— Au fost într-adevăr o mulțime de greșeli în trecut. Cred că din vina mea... din... da, fiule, cred că eu trebuie să...

— Te rog să f-faci tu c... cărțile.

Îi întinse Mirandei pachetul de cărți. Ea le amestecă stîngaci.

— Haideți, nu vă mai tachinați. Tată, uite, fii atent. Harry este gata să ne orbească cu vrăjile lui.

— Trebuia să-ți dai seama ce fericit am fost cînd tu și cu prietenul tău... Mi s-a părut un moment atît de fericit. Da, poate că ai dreptate că spui toate lucrurile astea despre mine...

— Îmi pare rău, tată.

Ca și cum ar fi vrut să dreagă lucrurile într-un fel sau altul, se aplecă și, luînd ceașca de pe tavă, o sorbi dintr-o înghițitură:

— Uf, e rece.

— Trage o carte.

— Mă simt pur și simplu dărîmat... ăsta-i cuvîntul... dărîmat.

— Nu-mi spune ce carte este. Ține minte. Vîr-o la loc. Aici, la mijloc. Uite ce fată isteață.

— N-am vrut s-o fac nefericită.

— Acum le amestec eu.

Îndemînare de scamator, cărțile răsucindu-se între degete.

— Fără păcăleli, Harry, nici un hocus-pocus.

— De fapt, nici eu nu cred... Pur și simplu nu te-ai gîndit că o faci nefericită.

— Fără șmecherii.

— Dărîmat.

— Acum spune-mi un număr. Orice număr pînă la cincizeci și doi.

— Andrew, un număr. Repede. Spune-i un număr.

Andrew pufni dintr-o dată în rîs. Un hohot scurt și plăcut.

— Nu te lăsa prostită de el, surioară. O are în mînecă. De-aia hainele lui au întotdeauna mîneci atît de largi.

— Un număr.

— Harringston mînecă-de-sac, așa e poreclit în popotă.

— Andrew! Un număr.

— Șaptesprezece, dacă insiști.

— Corect.

Harry începu să numere cărțile pe măsuța de lîngă el.

— Unu, doi, trei...

De ce trebuie Andrew să spună tot timpul ce simte? se întrebă Miranda. De ce nu ne poate lăsa să fim fericiți, măcar astea două zile? Am putea pur și simplu să stăm aici lîngă foc și să ne amuzăm sau să cîntăm în jurul pianului. De ce e el mereu atît de pătimaș? E atît de bine cînd rîdem.

— ... șapte, opt, nouă...

Ușa se deschise, iar Doica intră încet. Închise ușa în urma ei, răsucind clanța, cu mîna tremurîndă, parcă s-ar fi temut să nu se prăbușească dacă-i dădea drumul. Ei o priviră tăcuți.

— Tocmai am terminat de călcat cearceafurile și-am pus și sticle cu apă fiartă în paturi.

Miranda îi zîmbi lui Harry. Bătrîna se întoarse cu spatele la ușă și porni către ei.

— Zece, unsprezece, doisprezece... – continuă Harry în șoaptă, aruncînd o privire spre bătrînă.

— N-aș vrea să vă faceți griji din pricina umezelii.

Ea îi privi pe rînd, drept în ochi, pe fiecare.

„Privire de vultur, reflectă Miranda, care cîntărește pe fiecare, și știe totul."

— E trecut de unsprezece. Nu-l mai țineți pe stăpîn atît de tîrziu. Se trezește o dată cu ciocîrlia, fie vreme bună, fie rea, se scoală și pleacă înainte de a-și lua micul dejun, să-și vadă copacii.

— Paisprezece, ci-cincisprezece.

— Lăsați-l să doarmă și el un pic. Vedeți că nu mai e atît de tînăr.

Domnul Martin rîse.

— Hai, Doică...

— Și-i timpul să te culci și tu, domnișoară.

— Ssst, Doică. Stai o clipă. Nu vezi că face o scamatorie?

— Șaișprezece, șaptesprezece. Treiul de treflă. Am ghicit sau nu?

Ridică victorios cartea, fluturînd-o deasupra capului.

— Exact. Absolut exact. Ce inteligent. Nu-i așa că-i inteligent? Ai fost atent, tată? Acum să-mi spui și mie cum ai procedat.

— Mîneci de sac.

— Este o vrăjitorie, spuse Harry. Categoric e o vrăjitorie.

— Se poate, spuse Doica, fixîndu-şi privirea asupra lui Harry. Aveţi curent electric acasă?

— Da, da, desigur. Avem.

— Ar fi grozav să avem şi noi, suspină ea. Mereu îi spun stăpînului asta. Ar trebui să bage şi el curent, să ţinem pasul cu vremurile. Dar cu cine să te-nţelegi?

— Nu-i atît de simplu, Doică, spuse domnul Martin cu glas blînd. Într-o bună zi o să introducem şi noi. Îţi promit. Fiecare sătean o să aibă cîndva curent electric.

— Dar biata Doică n-o să mai apuce s-o vadă şi pe asta.

Privirea de vultur se opri asupra lui Andrew, care, stînjenit, tuşi să-şi dreagă vocea. Îşi luă paharul gol de deasupra şemineului.

— Bine, bine... ăă... Doică. Mai beau doar un pahar şi mă duc la culcare.

— Ba n-ai să mai bei nici unul.

— Mergem toţi la culcare. Nu-i aşa? A fost o zi lungă... Glasul i se stinse.

— Ai băut mai mult decît trebuie, băiete. Se vede pe faţa ta. Dă-ncoa' paharul ăla.

Întinse mîna spre el. O clipă el ezită, apoi, ca un copil cuminte, puse paharul în mîna întinsă.

— Mulţumesc. Şi acum, hai cu mine sus şi-am să te bag eu în pat.

Andrew nu se mişcă. Miranda îşi aruncă ochii spre străbunicul ei, care privea încruntat din tabloul atîrnat pe perete.

— Haide, Andrew, cînd îţi spun, ridică Doica puţin vocea, şi lasă mutra asta obraznică. Mişcă-te! spuse ea, arătînd spre uşă.

— Doică, te rog...

— Nici un cuvînt. Şterge-o, ţi-am spus.

El începu să traverseze încet încăperea. Ea porni imediat în urma lui, spre a-i reteza orice posibilitate de retragere.

— Şi să nu deschizi ferestrele ca să-ţi intre fumul şi ceaţa nopţii în plămîni. N-avem nevoie să te îmbolnăveşti aici. Am eu şi aşa destule pe cap!

Ajuns lîngă uşă, Andrew ezită şi aruncă o privire imploratoare celor trei de lîngă foc.

— Haide, mişcă-te, îl mînă Doica.

El deschise uşa şi ieşiră amîndoi pe hol. După ce se închise uşa în urma lor, cei trei izbucniră în rîs.

— D... Doamne, Dumnezeule. Strașnic...

— Scuzaţi-ne, spuse domnul Martin după ce-şi domoli rîsul.

— De aşa c-ceva are nevoie armata engleză.

— Îmi pare rău.

— Nu spuneţi nici un cuvînt, domnule. O mai scrînteşte şi el din cînd în cînd. Toţi p-păţim la fel.

— Rece sau cum o fi cafeaua asta, cred că o să mai beau încă un degetar.

Încercă să se ridice cu greu din fotoliu.

— Îţi torn eu, tată. Harry, tu mai vrei?

— N-nu, vă mulţumesc, răspunse el, clătinînd din cap. Prea multă cafea mă ţine treaz t-toată noaptea.

Adună cărţile şi le puse la loc în cutie.

— Asta-i poveste răsuflată, dacă o fi existînd aşa ceva.

Pe cînd spunea asta, Miranda îi întinse tatălui său ceaşca de cafea, apoi îl sărută pe creştet. El o privi surprins, zîmbind.

— Ba nu-i p-poveste. Dacă beau cu un strop mai multă cafea, am p-palpitaţii, c-crampe în stomac şi insomnii t-teribile... Zac aşa, treaz, ore de-a rîndul, numărînd plutoane, companii, batalioane întregi, toate tîrîndu-se pe sub sîrma ghimpată.

Lovi cutia cu cărţi de braţul scaunului, parcă ar fi bătut la tobă, i se păru Mirandei.

— Mulţimi de oameni ale căror feţe nu le-am mai văzut şi oameni pe care eu... oameni mii şi mii, toţi mărşăluind... Izbucni în rîs. Şi toate astea din cauza cafelei.

— Te sfătuiesc să faci și tu ca toată lumea, să numeri oi, care trec prin strungă. Asta poate într-adevăr să te adoarmă.

Puse cutia de cărți pe masă.

— Oi, rîse el. D-da, trebuie să încerc...

— Pari atît de tînăr.

Domnul Martin îi întinse fiicei sale ceașca goală.

— Atît de inocent. Desigur, cînd ajungi la vîrsta mea... oricine sub patruzeci de ani arată tînăr. Arăți atît de inocent. Se ridică făcînd un pas spre Harry, scrutîndu-i chipul pentru a deslușî vreun semn de suferință. Clătină din cap. Trebuie să-mi odihnesc și eu ciolanele astea bătrîne, să mă duc la culcare, altfel mă ia și pe mine Doica în primire. Toți trebuie să facem ceea ce ne poruncește ea în casa asta. Așa că te rog să mă scuzi.

Harry se ridică politicos în picioare. Domnul Martin îi întinse mîna.

— Noapte bună, tinere. Nădăjduiesc să nu stai să numeri plutoanele și batalioanele la noapte.

Cîteva clipe, Harry atinse mîna ce i se întinsese.

— Nu aici, domnule, nu într-un loc ca acesta.

— Stingi tu lămpile, Miranda?

— N-ai nici o grijă, tată. Noapte bună.

Se sărutară, lipindu-și obrajii, așa cum fac și francuzii – gîndi Harry.

În timp ce domnul Martin traversă încăperea și deschise ușa, cei doi tineri rămaseră tăcuți. El se întoarse și se înclină.

— Vise plăcute, îi ură Miranda.

Ea dădu ocol camerei în tăcere, aplecîndu-se asupra fiecărei lămpi și dispărînd în umbră pe măsură ce sufla în flacără. Rochia roșie își pierdea din strălucire o dată cu scăderea luminii. Cînd se apropie de ultima lampă, Harry porni spre ea.

— M-M-Miranda...

— Uite cum faci, spuse ea încruntîndu-se spre lumina lămpii. Răsucești acest șurubel și sufli ușor. Haide, încearcă și tu.

El bîjbîi cu degetele, flăcăruia pîlpîi în sus.

— Ai grijă! îi atrase ea atenția.

— Aș sta de vorbă cu tine la nesfîrșit...

— Nu atinge sticla lămpii, că te frigi. Dumnezeule, dar voi ăștia, care aveți curent electric, sînteți cam tonți. Haide, suflă acum, suflă.

El suflă, iar în cameră se așternu întunericul, rămînînd doar o dîră de lumină puternică ce se întindea pe podele venind dinspre hol.

Ea se îndepărtă, păsind pe dîra de lumină; rochia îi foșni în mers.

— Promite-mi că... mîine mă înveți și pe mine scamatoriile acelea cu cărțile de joc.

— Nu-ți promit nimic.

În hol, la capul scărilor mai ardea o lampă. Umbrele balustradelor tremurau pe perete. Bărbații din ramele tablourilor păreau să doarmă. Se aplecă peste lampă, iar umbra cuprinse tot holul.

— Urcă, îi spuse ea. Este o lampă pe palier, așa că n-o să te rătăcești.

— Stai! o sting eu. P-pot și eu. Lasă-mă pe mine.

Degetele ei țineau șurubelul fitilului. El le simți căldura în mîna lui. Ochii ei se umplură de lumina aurie. O luă la fugă pe scări în sus, în timp ce umbra ei alerga ca un uriaș în urmă-i. El se aplecă, suflă în lampă, iar umbra dispăru. De sus, din capul scării, o auzi rîzînd.

— Noapte bună, Harry. Uite ce inteligent ești.

— V-vise p-plăcute. Vise plăcute.

Ce ușor uităm de realitatea din jurul nostru.

Dintre noi toți, doar Cathal simțea această realitate.

El era singurul care înțelegea cum trebuie să iubim.

Oricît ar părea de curios, noi toți ceilalți eram atît de cufundați în iubirea față de propria noastră persoană, încît nu ne mai rămînea putere să iubim lumea din afara noastră. Cu excepția lui Harry, poate, dar Harry nu aparținea lumii noastre.

Harry era ca aerul proaspăt, răcoros, cînd deschizi fereastra într-o zi călduroasă de vară.

Presupun că, așa cum li se întîmplă multora, Harry a fost sedus de lumea noastră, de noi, de Termon, de Irlanda. Ne-a văzut în acea strălucire a luminii de toamnă, ce lasă-n urmă umbre prelungi. Noi nu i-am apărut niciodată limpede ca niște oameni chinuiți de durere.

Nu am aflat de ce se bîlbîia. Cînd l-am întrebat, a clătinat din cap și a surîs. Această înclinație de a nu face mărturisiri este foarte englezească. Poate că e o calitate admirabilă.

Nu m-aș fi putut mărita cu el niciodată.

Ani de-a rîndul mi-a scris scrisori încîntătoare, fiecare dintre ele încheindu-se cu aceeași propunere. După primele trei sau patru, am încetat să-l mai refuz, considerînd că a înțeles că am spus nu pentru totdeauna.

Pentru totdeauna.

Ce cuvînt îngrozitor.

Nimic nu-i veșnic, nici măcar plaja cea lungă sau stîncile de sub casa noastră; chiar și acestea, în decursul anilor, au luat forme noi, pe alocuri acoperite cu nisip, pe alte părți dezgolite. Acum se află aici o adîncitură în rocile de lîngă capătul cărării, care, pe atunci, nu exista. Înăuntrul adînciturii, crabi mici zvîcnesc încoace și-ncolo, mănunchiuri de buruieni și lujeri cu frunze verzi închise se leagănă în apă și, adesea, în oglindirea albastră a cerului țîșnesc peștișori. Și numai valurile cele mai înalte ale fluxului ajung pînă la ea, spălîndu-i marginile.

Nu pentru totdeauna.

Eu l-am iubit pe Cathal, apoi el s-a prefăcut în vis. Și n-a mai rămas nimeni să viseze despre mine.

Mă doare spinarea.

Brațele albe ale lui Cathal erau acoperite cu păr negru pînă deasupra coatelor; mai sus, spre umeri, pielea sa era netedă și fină, gata să se bronzeze cînd revenea la Termon pe plaja cea lungă, la unduirea valurilor și la mine.

Pe șira spinării și împrejurul umerilor mei albi văpăile morții mocnesc tot timpul.

Acolo este cineva.

Cineva este întotdeauna acolo.

Se spune că nu trebuie să-mi fie frică. Nici nu mi-e frică, ci doar mă chinuie durerile.

Mi se pare că l-au împuşcat în cap.

Noi n-am ştiut niciodată.

Zdrobindu-i chipul trist şi supt, cu ochii de culoarea apei din adîncitura în stîncă, unde mi-am văzut şi eu chipul oglindindu-se. Chip zdrobit, pe care-l văd uneori în coşmarele mele.

Inutilă vărsare de sînge.

Oare durerea mă face să gîndesc astfel?

Dacă mi-ar trece durerea, aş putea vedea din nou, aş auzi din nou glasuri.

Şi dacă strig?

Da, atunci vin ei pe rînd.

Vin cu toţii la chemarea mea, la sunetul glasului meu.

Ei ştiu cum să-mi potolească durerea din trup.

Dimineaţa devreme, umbra dealului se aşterne întunecată peste plajă, decolorînd orizontul opac al golfului cu unduirile-i verzui şi cenuşii şi cu legănatul copacilor.

În dimineaţa aceea, cerul era încă albastru, iar norii păreau că atîrnă încremeniţi în văzduh. Valuri mărunte licăreau în depărtări, în timp ce aripi albe de păsări pluteau în razele răsăritului de soare.

Cathal stătea singur, nemişcat în umbra dealului; de-a lungul ţărmului nu zbura nici o pasăre.

A uitat de sine, gîndi ea, alergînd în jos pe cărare.

El nu se clinti, deşi cu siguranţă îi auzise paşii. Nu se mişcă pînă cînd mîna ei îi atinse umărul.

— Hei, statuie, spuse ea. Bună dimineaţa, stană de piatră.

Abia atunci se întoarse; se îmbrăţişară, încolăcindu-şi strîns braţele, stînd aşa înlănţuiţi fără să scoată un cuvînt, fără să se sărute, fiecare privindu-şi chipul în ochii celuilalt; numai marea răsufla în timp ce în depărtare licăreau aripi albe şi valuri.

— O, Isuse Christoase, ce nătărău sînt.

Spuse aceste cuvinte după o tăcere îndelungată, cînd ea aproape că începuse să creadă că nici n-o să-i audă glasul.

— Nătărău?

— Credeam că n-ai să vii. Credeam că...

Miranda îi luă mîna și o apăsă puternic pe obrajii ei calzi în răcoarea dimineții.

— Eu vin întotdeauna.

— Dar ei...

— Ei n-au nimic de-a face cu noi.

— Ușor de spus.

— Ba așa e. Nu trebuie să complici lucrurile, Cathal. Nimic nu se poate clinti din ceea ce simt.

El îi zîmbi.

— Oamenii își spun același lucru pretutindeni în lumea asta. Milioane de perechi își spun, în clipa asta, exact aceleași cuvinte.

— Ce gînduri urîcioase. Nu-mi place să te aud vorbind în felul acesta.

— Ai de gînd să faci baie?

— Mă azvîrlu în apă și ies. Dar tu?

— Eu nu. M-am dezobișnuit. Pînă la vară nu mai intru în mare.

Ea își dezbrăcă halatul, îl dădu lui să-l țină și alergă grăbită în mare. Străbătu cu iuțeală plaja și începu să înoate. Făcu un ocol larg, agitînd irizările de valuri, apoi reveni pe țărm

— Am înghețat, spuse luînd halatul, îl îmbrăcă, apoi se căzni să-și scoată costumul ud. Da-i sănătos. Nemaipomenit.

Scutură din cap ca un cîine. Ce strașnic este să nu ai părul lung.

— Fugi.

Ea se ridică în vîrful picioarelor și-l sărută cu buzele ude, lăsîndu-i un gust sărat.

— Fug repede acasă. Ne vedem la prînz.

— Ești sigură?

— Am fugit.

Se îndreptă, alergînd, în sus spre cărare.

— Firește că sînt sigură.

Îndepărtîndu-se, îi făcu semn cu mîna. El se întoarse și o porni agale pe lîngă stînci, singur, încet, de-a lungul plajei, din nou către lume.

Ce fel de pasăre neagră o fi, se întrebă în sinea ei, privindu-l cum pășește cu grijă. Ce fel de pasăre cu picioare lungi, cu capul ușor aplecat de parcă ar căuta rîme în nisipul umed?

După ce trecu de colțul casei, pe lîngă copacul Doicii, auzi pe cineva declamînd:

— „Trezește-te! Căci zorile-n potire de lumină
Izbit-au muchia de stîncă ce reazemă zboruri de stele".

Harry stătea la fereastra deschisă a camerei, iar glasul său străbătea peste pajiștea verde.

— Și iat-o!

Se înclină plin de curtoazie spre ea, fără să-și întrerupă declamația:

— „I-iat-o! Vînătorul de la Răsărit a inundat
Foișorul sultanului, în arcane de lumină."

— Bună dimineața, frumoasă domnișoară.

Miranda flutură costumul ud spre el.

— Ce poetic ești la ora asta atît de matinală.

— Am făcut o școală care ne-a costat scump. O groază de bani risipiți, zău așa. Și n-nici nu-mi mai aduc aminte versurile care urmează.

Ea chicoti.

Pijamaua lui era de mătase albastru-deschis, cu dungi bleumarin. Foarte nemilitară, reflectă ea.

— Este devreme? întrebă el. Stau aici de nu știu cît timp, privind Vînătorul de la Răsărit împresurînd locul. Te-am zărit alergînd pe cărare în jos... la mare? Așa-i că acolo te duceai? Detectivul *Sherlock* Harrington deduce că ai făcut baie în mare.

Ea se îmbujoră.

— Eu?...

— Crezi că-ți face bine? La urma urmei, sîntem deja în octombrie. Sau sînt eu demodat?

— Merg, de obicei, pe țărm să privesc păsările. Dimineața, în zori, plaja este plină de păsări. Dansează.

— Și înoți. Era cît p-aci să vin după tine, dar am crezut că p-poate ă... ăă...

Se opri și o privi. Ea se aplecă pentru a-și șterge picioarele de nisip, apoi își agită puțin degetele, ca să scape și de ultimele fire.

— Te-ai pierdut în ceață. Te-am văzut o clipă și-apoi ai dispărut. Poate că ești un strigoi, din cîte îmi dau eu seama... Mai știi?

El se aplecă și mai mult spre ea, gata să cadă peste pervaz. Ea îl privi zîmbind:

— Ce-ai spus?

— Cînd m-am trezit azi dimineață, mă așteptam să mă găsesc în patul meu de la cazarmă. Și m-am simțit atît de bine să mă aflu aici... Și tu... și cea mai dulce adiere de mirosuri... m-mirosuri.

— Adiere?

Miranda își ridică nasul adulmecînd.

— Ouă cu șuncă, izbucni ea în rîs. Îngrozitor de prozaic. Omar Khayyam nu merge deloc cu ouă și șuncă.

— Din păcate, sînt obligat să r-recunosc că sînt în primul rînd un om al ouălor cu șuncă.

— Ești un clovn. Mi-e frig. Trebuie să mă duc să mă îmbrac. De obicei nu mai zăbovesc după ce mă scald.

Se îndepărtă pe prundișul ce-i scîrțîia sub picioare, spre intrarea laterală a casei.

— E nostim să avem un clovn în casă. Haide, dă-i zor și îmbracă-te repede, clovnule, altfel Andrew va înfuleca toată șunca.

— Îmi pun ceva pe mine și fug jos.

— Sper să nu-ți îmbraci porcăria aia de uniformă.

Și dispăru. El auzi ușa închizîndu-se în urma ei.

— C-costum de golf, răspunse el în vînt. M-am g-gîndit la costum de g-g...

O dată sfîrşit micul dejun, domnul Martin îl invită pe Andrew în biroul său. Peste tot grămezi de cărţi. Pe trei şevalete se aflau întinse hărţi ale diferitelor locuri din moşie, cu noile plantaţii haşurate cu minuţiozitate. Terenurile recuperate din largul golfului şi cele în curs de amenajare erau haşurate în culori diferite. Povîrnişul dealului dintre sat şi ocean era acoperit cu păduri de conifere. Un sistem de diguri şi rigole de drenaj străbătea cîmpurile joase din vecinătatea mării.

Andrew privea hărţile fără să spună un cuvînt. În spatele său aşezat la birou, domnul Martin tot scotea hărţi de sub un teanc de hîrtii şi le răsfira pe rînd.

— Sper că te-ar interesa să vezi... A trecut atîta timp de cînd... am stat rău cu scrisul întotdeauna.

— Sincer să fiu, nu înţeleg.

Tatăl său se apropie şi rămase în picioare privind hărţile din faţa lor.

— Cele de colo reprezintă locul în general... Toată zona. Acolo sînt satul şi holdele, aici terenul pînă jos, în golf, iar dincolo vechiul Termon şi dealurile. În alte hărţi le am pe toate mult mai în detaliu. Dacă te interesează. Iată, aici pe porţiunea haşurată cu roşu, totul este teren recuperat, cîteva sute de acri. Dillon şi cu mine am conceput acest sistem singuri. Uite... spuse el năpustindu-se înapoi spre birou. Priveşte. Aici... Dacă te interesează. Este un sistem de încrucişări de rigole şi drenaje. Dacă te interesează.

Andrew nu schiţă nici un gest.

— Am fost şi în Olanda. Dillon şi cu mine. O săptămînă întreagă. Fără îndoială ar fi trebuit să-ţi scriu despre asta. Fascinant.

— Te cred.

— Mi-am stors creierii, apoi mi-am spus, de ce naiba să nu merg pînă în Olanda. Am făcut cîteva erori serioase, desigur, dar în final am izbutit. Am scris şi o lucrare foarte interesantă.

Cîteva clipe îl privi pe fiul său în tăcere.

— O lucrare, repetă el. A fost publicată în „Journal of Forestry and Estate Management". Desigur, totul este

legat de planurile de împădurire... Adică asta e ceea ce i-a atras. O publicație de ținută... Pot să-ți arăt...

Se întoarse spre rafturile de cărți din spatele său.

— După cum văd, nu te-ai schimbat deloc.

— Să mă schimb? Toate lucrările astea de aici sînt elaborate de mine. Trebuie să le citești. De ce să mă fi schimbat? Ar fi trebuit să mă fi schimbat? întrebă el îngrijorat.

— Se schimbă timpurile, tată!

— Așa e. Într-adevăr, așa este. În curînd am să termin. Foarte curînd voi avea ceva de oferit... Am nevoie de Charlie Dillon să mă mai ajute vreo două, trei săptămîni. El mă face să mă țin de lucru... iar în aceste condiții, în tot ce am făcut și am descoperit, în datele și experimentele adunate laolaltă... aici apare rolul său. Se pare că el poate face un pic de rînduială prin haosul meu. Am ajuns la partea unde îmi formulez propunerile în scris.

— Ce fel de propuneri?

— Este vorba de un plan cuprinzător, dragul meu... Nu am în vedere numai satul acesta. Am avut prilejul să-mi fac experimentele aici, dar am în vedere întreaga Irlandă, spuse privindu-și triumfător fiul. Irlanda. Planuri pentru păduri de foioase și perdele uriașe de protecție, de copaci care cresc repede pentru a fi întrebuințați, da, ai auzit bine, cu siguranță o cultură a copacilor ce cresc repede... toate acestea fac parte din planul meu. Vezi tu, cînd tăiem pădurile, noi, oamenii, distrugem pămîntul.

— Vai, tată, dar nu ți se pare că sună un pic cam melodramatic?

— Deloc. Sînt sigur că nu... Plantări combinate cu suprafețe întinse de drenaj. Mii și mii de acri de pămînt abandonat pot, trebuie să primească o nouă viață. Gîndește-te numai ce înseamnă acestea pentru populație...

— Visuri deșarte, aiureli.

— Nu, nicidecum.

— Și după ce strîngi toate materialele astea laolaltă, ce intenționezi să faci cu ele?

— Să le prezint, desigur.

— Cui vrei să-ți prezinți ópusul? Izbucni Andrew în rîs.

— Păi...

— Cui dracu îi pasă?

— Guvernului nostru. Vom avea în curînd un guvern al nostru, sper. Dacă le va păsa de viitorul țării, atunci pămîntul...

— Pentru Dumnezeu, tată. Ești un nătărău bătrîn. Chiar dacă veți avea un guvern propriu, el nu va apuca nici măcar să afle despre propunerile tale. Va fi o adunătură de pistolari impulsivi. Ce te poate face să crezi că îi vor interesa planurile tale de drenare?

Domnul Martin suspină.

— Cred că-i bine să recunoaștem că părerile noastre despre această țară diferă. Desigur, dacă te-ai fi hotărît să-ți petreci mai mult timp acasă cu noi...

— Acasă? Aceasta nu a mai fost casa mea, după ce a murit mama.

— Se pare că tu ai vrut să fie așa.

— Nu m-ai întrebat niciodată, nu-i așa? Niciodată nu ți-a păsat.

În hol se auziră voci și rîsul Mirandei.

— Ți-a păsat vreodată, spune?!

Domnul Martin își ridică brațele, în semn de neputință.

Andrew! Hei, Andrew!

Ușa se deschise și apăru capul Mirandei.

— Dumnezeule, amîndoi păreți supărați. Haide, Andrew, ți-am adus poney-ul aici la intrare. E păcat să pierdem o zi atît de frumoasă stînd înăuntru. Pun pariu că te-ai ciorovăit cu tata. Am să te pîrăsc Doicii.

Își trase capul înapoi și pe cînd traversa holul îi strigă tatălui ei:

— A propos, l-am invitat pe Cathal la prînz. Nu-ți face griji. I-am spus deja bucătarului. Haide odată, Andrew. Doar nu vrei să te așteptăm toată ziua.

Andrew nu se clinti.

— Du-te mai bine, îi spuse tatăl său. Are dreptate. Vremea se poate schimba dintr-o clipă într-alta.

Se aşeză, trase cîteva hîrtii spre el, îşi luă creionul în mînă şi aplecîndu-şi capul, păru să fi uitat cu totul de fiul său care stătea în picioare, alături.

Andrew mai rămase cîteva clipe cu privirile la el, apoi ieşi după sora lui, închizînd încet uşa.

Este ciudat să călăreşti în galop fără povara părului în jurul gîtului.

Libertate.

Eu aveam un sentiment de linişte, iar ei se zbenguiau ca nişte şcolari.

Libertate.

Faţa lui Andrew s-a destins pe măsură ce galopam de-a lungul malului.

Briza caldă, aproape fierbinte, ce adia dinspre vest ne mîngîia feţele. Săream peste mici grămezi de pietre, intrînd şi ieşind din apă, lăsînd urme ciudate în nisip. Am urcat dealul pînă la ruinele Vechiului Termon şi de acolo am privit îndărăt spre casa noastră, caldă, primitoare, din ale cărei coşuri se înălţau vălătuci de fum ca nişte steaguri, iar ferestrele străluceau înviorate de razele soarelui. Am ocolit marginile unei noi plantaţii de-ale tatei şi, lăsînd caii să pască, ne-am cocoţat pe unul dintre digurile lui şi am mers pînă la colinele de nisip îndreptate spre ocean.

Umbră şi lumină, pe măsură ce norii alunecau pe cer; feţele noastre umbrite, la răstimpuri, se umpleau din nou de lumină atunci cînd soarele se ivea din nou.

Umbră şi lumină. Tăinuire şi revelaţie.

Sub oglinda mării pluteau straturi întinse de ierburi, estompîndu-şi conturul de cîte ori soarele se ascundea după nori, şi apărînd din nou la vedere cînd se însorea iarăşi, apăsate de propria lor greutate asemeni părului pe care mi-l tăiasem mai zilele trecute. Rîdeam cu toţii în jocul de umbră şi lumină, un rîs imaterial pe care-l spulbera vîntul, la fel cum spulbera şi chemările pescăruşilor ce se pierdeau pentru totdeauna în depărtări.

Îmi aduc aminte lumina şi umbra de atunci.

Bineînțeles că întîrziaseră la prînz.

Cînd au intrat în sufragerie, domnul Martin și Cathal stăteau oarecum descumpăniți, sorbindu-și sherryul din pahare vechi, încrustate.

Fața Mirandei strălucea de bucurie și soare. Se repezi la tatăl ei și-l îmbrățișă.

— Tată dragă, ne pare rău că am întîrziat. Eu sînt de vină. Am uitat de timp. Am făcut un drum minunat călare. Salut, Cathal. *Mea maxima culpa.*

Făcu doi pași spre el, apoi se opri.

— Hm... mormăi domnul Martin care ținea să-și ia mesele la ore fixe, și se îndreptă spre masă. Voi o să vă beți sherryul la masă. Altfel bucătarul se va înfuria.

Trase un scaun și îi făcu semn lui Harry să se așeze.

— Vezi, tinere domn, eu mă aflu la cheremul servitorilor.

Miranda pufni în rîs.

— Nu-l lua în serios. Este necruțător cu punctualitatea. Cathal, așază-te aici lîngă Andrew.

— Nu l-ai cunoscut pe prietenul lui Andrew, Charlie,... domnul căpitan... ăă?

— Cine vrea un pahar de sherry?

Andrew ridică capacul carafei.

— Surioară? Bună ziua, Charlie. Vrei sherry, Harry?

— Ne-am cunoscut ieri, pe plajă. Bună dimineața sau mai bine bună z-ziua. Sherry? Da, te rog.

Cathal murmură ceva și se așeză.

— Charlie trage nădejdea că va avea timp să mă ajute să rînduim toate lucrările și hîrtiile mele. Sună clopoțelul, Miranda, și anunță-i că v-ați întors. În următoarele cîteva săptămîni va avea răgazul să le rînduiască cu mintea lui bine organizată. Da, într-adevăr, el are o minte mult mai bine organizată decît a mea. Să știi...

Miranda traversă sufrageria și trase șnurul de lîngă șemineu. Undeva, departe se auzi un sunet de metal izbit de metal.

Domnul Martin se aplecă peste masă spre fiul său.

— ... să știi... și el tinde să fie nițel cam sceptic, așa ca tine.

Andrew rîse amuzat, așezîndu-se.

— Eu nu sînt doar nițel cam sceptic. Eu sînt sceptic de-a binelea.

Tatăl se întoarse spre Harry.

— Sper că v-a tihnit plimbarea călare. Pînă unde te-au dus?

Peste dealuri, departe. A f-fost...

— I-am dat să-l călărească pe Topsy. Să vedem dacă o poate struni. Pentru un englez, nu călărește prea rău.

Trecînd pe lîngă Cathal, pentru o clipă își lăsă ușor mîna pe umărul lui. El se întoarse spre ea cu o privire întunecată.

— De cîte ori ți-am mai spus să nu fii răutăcioasă cu musafirii?

— Nu vă faceți probleme cu mine, domnule, spuse Harry. Mă descurc. Totuși, este o iepșoară nărăvașă. Era cît pe ce să mă t-trîntească de vreo cîteva ori.

Miranda izbucni în rîs.

— Este adevărat. Era caraghios, nu-i așa, Andrew?

Andrew zîmbi vag.

— Era cît pe ce să-l arunce într-o tufă de ciulini și de osul-iepurelui. O, de-ai fi văzut ce față speriată avea.

Două fete tinere intrară cu farfurii pe care le așezară pe bufet.

Andrew se răsuci spre Cathal.

— Înțeleg că nu lucrezi aici.

— Așa-i.

Una dintre fete înconjură masa, așezînd cîte o farfurie în fața fiecăruia.

— Mă gîndeam că lucrezi aici. Dacă îmi aduc bine aminte, ai dorit întotdeauna să lucrezi aici. Abia așteptai să calci pe urmele tatălui tău, ca să mă exprim așa.

— S-au schimbat vremurile. Tu ai plecat de mult. Mulțumesc, spuse el, cînd i se așează o farfurie dinainte. S-au petrecut o mulțime de lucruri în ultimii ani.

— Am remarcat, spuse cu sarcasm Andrew.

— Da, întări Cathal. Ochii săi clipiră spre Miranda. Ea îi zîmbi scurt, lăsîndu-și privirea în jos.

— Așadar,... dacă pot întreba... ce...?

Cathal luă cuțitul și furculița și începu să taie bucățile de carne din farfurie.

— Am constatat că pot citi și scrie... dacă îmi pun capul la contribuție.

— Am fost la Vechiul Termon, îi spuse Miranda tatălui.

— Da? Probabil că ți-au explicat – se întoarse domnul Martin spre musafir. Acolo este locul unde se afla casa noastră la început. Un fel de fermă citadelă. Ai văzut scheletul ei. Fusese construită să reziste prădăciunilor, dar era vulnerabilă furtunilor din timpul iernii. De aceea străstrăbunicul a hotărît că venise vremea să aibă o casă confortabilă și a construit-o pe aceasta. Un adăpost.

— Dacă nu lucrezi aici, continuă Andrew, atunci unde?

— Termon, ridică domnul Martin vocea, înseamnă sanctuar. Vine din irlandeză. Tearmann. Cam așa ceva, nu-i așa, Charlie? Mi se împleticește limba în irlandeza asta.

Cathal zîmbi și a dat din cap.

— Tearmann – repetă el cuvîntul.

— Sanctuar, repetă și domnul Martin.

— Un n-nume p-potrivit pentru vremurile astea.

— Cu ce te ocupi? Cum îți cîștigi existența, dacă îmi permiți să te întreb?

— Ei, Andrew, nu fi plictisitor, interveni Miranda, aplecîndu-se peste masă spre fratele ei. Este la facultate, desigur.

Andrew tresări.

— Dumnezeule mare!

Cathal rîse scurt.

— Vrei să spui că ești la Trinity?

— Nu, la cealaltă.

Andrew luă o bucată de conopidă în gură și o mestecă.

— A, da, zise el după ce înghiți. Desigur. Universitatea națională. Părinții tăi trebuie să fie mîndri de tine.

— Spuneți-mi, domnule, aveți t-tulburări pe aici?

— Tulburări? Domnul Martin îl privi surprins.

Cathal vorbea cu glas scăzut cu Andrew, aproape în șoaptă.

— Datorită tatălui tău. El m-a îmboldit. El s-a zbătut mult pentru mine. Ei nu s-ar fi gîndit la așa ceva, dacă domnul Martin nu ar fi...

— Mă uimești.

— Tulburări cu Shinner-ii, ceva de genul acesta? Înțelegeți ce vreau să spun.

— Săptămîna viitoare va fi vînătoarea de pui de vulpe. Nu puteți sta mai mult aici? N-ar fi plăcut, tată, dacă ar mai rămîne cîteva zile?

— Tulburări... se încruntă domnul Martin. Nu, nu sînt tulburări aici.

— Eu t-tocmai...

— Îți promit că nu te mai pun s-o călărești pe Topsy.

— Aici este un loc foarte liniștit. Mai dorești conopidă? Servește-te dacă vrei. La prînz fiecare se servește singur.

— Mai vreau puțină. Harry își împinse scaunul îndărăt și se ridică. Sînt pur și simplu hămesit după aerul proaspăt pe care l-am respirat. Miranda, pot să te servesc și pe tine?

Ea clătină din cap în semn că nu mai dorește.

— Mai dorește cineva c-c-conopidă?

Nimeni nu-i răspunse.

— Servește-te și tu, fiule.

Harry se duse cu farfuria în mînă la bufet.

Andrew își așează meticulos furculița și cuțitul pe farfurie.

— Ce studiezi?

— Filosofia, răspunse Cathal.

Urmă un moment de tăcere, apoi Andrew își dădu capul pe spate și izbucni în rîs.

— Filosofia?

— Mă bucur că te amuză.

— Și ce crezi c-ai să faci cu ea? O droaie de vorbe nătîngi, idei. Cui îi trebuie așa ceva? Ele nu fac decît să zăpăcească lumea.

Îl privi pe Cathal în ochi, dar nu-i mai dădu răgaz să răspundă.

— Clerul, cîtiva învățați, poate o mînă de scriitori gomoși. Ai de gînd să intri în rîndul clerului? Nu, presupun că nu. Filosofie. Auzi, Harry? Își înclină scaunul pe spate, privind spre bufet la prietenul său. Ai auzit?

Harry își drese glasul, puse capacul pe vasul cu legume, se întoarse la masă. Chipul Mirandei trăda o oarecare îngrijorare.

— Da, răspunse el. Am auzit.

— Da.

Glume și povești, gîndi Andrew, astea ne lipsesc acum.

— Spune-mi, Charlie, ce ai de gînd să faci cu filosofia? Hai, spune!

— Am socotit că pot avea și eu o contribuție la schimbarea lumii. Este foarte util să ai o gîndire clară, dacă dorești acest lucru.

— Ce te face să crezi că lumea trebuie schimbată?

— F.I.L.O. Harry înfigea furculița în bucățile de conopidă, în timp ce pronunța răspicat literele.

— Eu am vederile mele. Tu le ai pe ale tale.

— Eu cred că... interveni Miranda, privind spre tatăl ei, care se uita pe fereastră.

— Mai vorbește-mi despre schimbarea lumii, Charlie. Mă interesează. Ești și tu impli...

— Tată... tată...

— F.I.L.O.Z.O.F.I.E.

Harry își izbi mîinile de masă, iar argintăria zornăi.

— Uite că pot să-l spun pe litere cum se scrie. Știți, eu eram cel mai bun în clasă la ortografie.

Se întoarse spre Miranda, întinse mîna și i-o apucă pe a ei, ținîndu-i-o ușor.

— Egipt a fost ultimul cuvînt din cartea mea de ortografie, nu ți se pare ciudat? N-am înțeles niciodată de ce? La urma urmei nu-i cel mai greu cuvînt de scris, nu-i așa? E-G-I-P-T. Simplu. Chiar și egiptenii înșiși îl pot scrie c-c-corect... Andrew, de ce nu mi-ai spus că ai o surioară așa de f-frumoasă?

Miranda își răsuci mîna, trăgînd-o dintre degetele lui. Se înroșise la față.

— F.R.U.M.O.A...

Cathal se ridică în picioare.

— Cred, domnule, dacă îmi permiteți...

Toți își îndreptară privirile spre omul înalt cu brațele lungi ce i se bălăngăneau pe lîngă trup. Domnul Martin suspină și gesticulă cu șervetul alb, scrobit, pe care-l ținea în mînă.

— Stai jos, băiatule. Nu fi prostănac. Trebuie să înveți... reflectă o clipă, apoi repetă... să înveți. Își tamponă buzele cu șervetul. Aș dori ca voi, tinerii, să fiți prieteni. Își roti privirea în jurul mesei.

Numai Harry îl privea în ochi.

— Stai jos, Charlie, termină-ți mîncarea.

Cathal nu se clinti.

— Cathal...

Miranda îi făcu semn să se așeze.

— Îmi pare rău, domnule... rosti el încet.

— Ce tot o ții încoace și-ncolo cu numele ăsta de Cathal? Numele lui este Charlie. De ce îi spuneți Cathal?

— Așa îmi place mie, răspunse Cathal înainte ca Miranda să fi avut timp să spună ceva. Îmi poți spune cum vrei, dar ține minte că eu prefer Cathal. Se întoarse spre domnul Martin cu o plecăciune stîngace, aproape grotescă și spuse:

— Îmi pare rău, domnule, dar trebuie să plec. Am întîrziat, deoarece este deja...

— C-c-cum se ortografiază Cathal?

— Am o întîlnire. O obligație pe care trebuie să mi-o respect.

— Cathal vine de la Charles, îi explică Miranda fratelui ei.

— Charles e Cathal?

— Da, în engleză. Deci, domnule, dacă-mi permiteți. Într-adevăr n-ar fi trebuit să... Dar... Privi spre Miranda. Dar...

— O, Doamne, exclamă Andrew. Aș fi putut să-mi dau seama.

— Fugi, băiatule, dacă trebuie să fii la timp. Cred că urmează o budincă grozavă. Păcat că o scapi. Dar...

Cathal se îndreaptă spre uşă.

— Te întorci pe aici, nu-i aşa? Înainte să pleci la Dublin? Avem o mulţime de...

— C.A.H.I.L.L...

Harry se uită la ceilalţi, să se convingă dacă este corectă această ortografiere.

Miranda rîse.

— Am să mă întorc cît pot mai repede. Dar nu sînt sigur. Cît pot mai repede.

— C.ca-hill?

— C.A.T.H.A.L. dacă ţii să ştii exact, spuse el şi ieşi pe uşă.

Harry tresări.

— Ia te uită! Cine s-ar fi gîndit la o astfel de scriere?

— Cathal! Miranda ţîşni de pe scaun şi ieşi în fugă după el.

— Stai, te rog.

Străbătu holul şi se agăţă de braţul lui Cathal tocmai cînd el deschidea uşa de la intrare.

— N-are rost să te superi pe Andrew. Cathal... El este atît de sîcîitor. Asta e. Întotdeauna ne făcea în ciudă. Ca să mă facă să plîng. Nu-ţi aminteşti?

Rămaseră lîngă uşa deschisă, în timp ce vîntul se strecura pe lîngă ei în casă, mişcînd preşurile de pe podea şi franjurile bogate ale draperiilor ce se arcuiau în portalul dintre hol şi casa scărilor.

— Se înteţeşte vîntul.

El privi în sus spre cerul ce se înnoura. Miranda îşi înfipse degetele în braţul lui.

— Atunci puteai să-i ţii piept.

Cathal surîse şi îi mîngîie faţa uşor.

— Nu este vorba de Andrew. Sînt gata să mă măsor cu el oricînd. El poate fi oricît de teribil, dar acum nu-i vorba despre asta. De fapt, nu trebuia să fi venit deloc. A sosit un mesaj... dar n-am vrut să te fac să crezi că... şi apoi v-aţi întors atît de tîrziu.

— Un mesaj?

Încuviință din cap și o trase afară pe scări, în bătaia vîntului; ea se zgribuli puțin.

— Un mesaj? Ce fel de mesaj?

— Mi s-a trimis ordin să mă prezint la o întîlnire. Am găsit un bilet cînd m-am întors azi-dimineață acasă.

Luă mîna Mirandei și o sărută.

— Ce faci tu...? De ce...? Cathal... De ce?

— Nu știu nici eu, șopti el în degele ei, cuprinse între degetele lui tremurînde.

— Nădăjduiesc, în numele cerului, să nu mă vîre în vreo unitate activă. Tocmai acum cînd am examene... Haide, am să întîrzii.

Îi lăsă mîna și rămaseră tăcuți, privindu-se. Un strop de ploaie se sparse pe trepte la picioarele Mirandei.

— S-a sfîrșit, suspină ea. O, dragul meu, dragul meu, Cathal...

— Ce s-a sfîrșit?

Încă un strop de ploaie, apoi încă doi. Treptele se umpleau de stropi.

— S-a sfîrșit iluzia de fericire. Am trăit-o o clipă. În ciuda... în ciu... o clipă, dar s-a sfîrșit. O să ai grijă de tine, nu?

— Da, o să am.

— Te udă. O să plouă zdravăn.

Cathal coborî treptele, se opri, apoi se întoarse și o privi:

— Harry ăsta...?

Chicoti.

— Este o companie plăcută pentru tine, nu-i așa?

— Este un mucalit. Din cînd în cînd este bine să întîlnești un tip glumeț cum e el. N-ai nici un motiv de îngrijorare. Ți-am spus asta și azi-dimineață. Am vorbit serios. Hai, du-te acum și ai grijă de tine.

El încuviință din cap.

Îl privi coborînd treptele, apoi tîrîndu-și pașii în josul străzii. Vîntul îi umfla spatele hainei. Trebui să-și țină pălăria cu mîna. Frunzele castanului tremurau, gata să cadă.

Aveam douăzeci și nouă de ani cînd s-a stins tata.

Într-adevăr...

Aproape că se lăsase seara cînd am intrat pe ușă. Un frig de primăvară; primăvară, nici zi, nici noapte. În încăpere becurile erau aprinse, electricitatea pentru care îl cicălise atîta timp Doica. Nu fuseseră trase perdelele, iar cenușiul înserării bătea în fereastră.

El ședea în fotoliul cel mare de lîngă foc, cu ochelarii atîrnați caraghios pe vîrful nasului.

Nu reușise să se deprindă vreodată cu ochelarii; nu știuse niciodată cum să și-i pună pe nas, de obicei îi alunecau pe nas în jos, ori îi stăteau strîmb, dacă-și mișca prea repede capul. Ușa a scîrțîit cînd am deschis-o și am intrat. El își ridică privirea din ziar, cu ochelarii atîrnîndu-i, cum am mai spus, caraghios pe vîrful nasului.

— Miranda.

Și cu aceasta s-a sfîrșit.

N-am putut niciodată să-mi dau seama ce avusese de gînd să-mi spună. Poate dorise să-mi rostească numele în ultima sa clipă de viață. Moartea ne-a luat pe amîndoi prin surprindere.

Ziarul, împăturit cu grijă, așa cum îl împăturea el mereu, i-a alunecat din mîini pe dușumea.

Mă oprisem în ușă, cu părul ud de ploaie și priveam ziarul alunecîndu-i pe jos, ascultîndu-i foșnetul, auzind ecoul numelui meu.

— E o mizerie afară... am spus eu ca răspuns la ceea ce socotisem că fusese un salut.

Capul său s-a aplecat înainte pe piept, asemeni capului unui bătrîn care moțăie.

— Am să trag draperiile.

Pe cînd rosteam aceste cuvinte în pustiu, m-am îndreptat spre fereastră.

— ... să mai oprească din frig.

Mi-am întors privirea spre el, peste umăr, surprinsă de pustiul din cameră. Ziarul era jos lîngă piciorul său drept. O flacără a pîlpîit în șemineu, iar fața lui a tremurat într-o lumină aurie.

— Tată...

M-am oprit din mersul spre fereastră, m-am răsucit și-am traversat încăperea cea mare către el. Lampadarul din spatele fotoliului era stins. Am întins mîna încă rece de afară, am aprins lumina și l-am privit cîteva clipe. Părul lui argintiu era încă des. A fost întotdeauna mîndru de părul său, una dintre puținele sale vanități. Creștea des și drept, ca părul unui bărbat tînăr.

Am auzit spunîndu-se că părul și unghiile continuă să crească multă vreme după moarte. Mă întreb dacă-i adevărat sau nu.

M-am aplecat să-i sărut părul des și, pe cînd mă aplecam, mi-am dat seama, adică nu, nu acesta este cuvîntul potrivit, încetul cu încetul am devenit conștientă că acolo nu mai era o ființă vie. Am întins mîna și i-am atins umărul.

— Da, Miranda sînt. Miranda.

Capul îi căzu într-o parte, iar ochelarii îi alunecară și ei mai mult, atîrnînd oarecum patetic pe un obraz.

M-am aplecat și am luat ochelarii. Nu suportam să arate absurd într-un astfel de moment.

Ce trebuie să fac?

Am rămas pironită acolo, cu ochelarii în mînă, în timp ce flăcările din șemineu trimiteau unduiri vii pe chipul lui.

Ce fac oamenii în astfel de momente?

Să țip?

Lui nu i-ar fi plăcut.

Să plîng?

Bătăile inimii îmi tunau în urechi.

Am azvîrlit ochelarii pe o masă din apropiere, unde se afla un exemplar verde al cărții „Pomi și plante perene în insulele britanice" volumul doi, cu adnotări atente pe fiecare pagină, cu scrisul său mărunt și îngrijit, și o mapă de piele maro, conținînd o mulțime de notițe proprii, și stiloul de argint, un cadou oferit de Andrew la ultimul Crăciun. Ochelarii au zăngănit izbindu-se de aceste obiecte atît de prețioase.

Aproape alergînd, am traversat încăperea și am deschis partea de jos a uneia dintre ferestrele orizontale.

Ştiam că trebuie să fac acest lucru.

Vîntul vuia în fereastră, împrăştiind stropi de ploaie pe parchet, luptîndu-se să pătrundă ca să ne distrugă echilibrul ordonat al existenţei. Speram din tot sufletul ca vîntul să nu oprească zborul sufletului afară.

Ar fi fost normal să plîng. M-am gîndit şi eu la asta. Ar fi fost lucrul cel mai normal pe care aş fi putut să-l fac în acele clipe.

Scumpul meu tată.

Mă gîndeam la aceste cuvinte ca la începutul unei scrisori pe care nu aveam s-o scriu niciodată.

Stăteam la fereastră, vîntul mă izbea în timp ce ploaia îmi biciuia picioarele: mîinile mele reci, mai reci decît era el cînd l-am atins, îmi atîrnau inerte pe lîngă trup.

Prin minte îmi treceau gînduri absurde.

Mă gîndeam, scumpul meu tată.

— Mă gîndeam că Doica ar fi ştiut ce trebuia făcut.

Ea ar fi plîns, mă gîndeam eu.

Ea plîngea de ţi se rupea inima cînd era cazul, dar avea şi simţ practic, ar fi ştiut cui să telefoneze, cum să se descurce într-o astfel de situaţie.

Au foşnit hîrtiile de pe masa de lîngă el, o pală de fum s-a desprins din şemineu, s-a răsucit şi s-a răspîndit în golul din încăpere.

Am hotărît că o să plîng mai tîrziu. Mîine.

De-acum am rămas singură pe vecie.

Am să plîng după ce vom fi săvîrşit tot ritualul.

Lacrimile vor fi lacrimi intime, numai ale mele.

Lacrimile pentru Cathal au fost şi ele numai ale mele.

Nouăsprezece ani.

În clipa aceea, la fereastră, cînd sufletul lui a trecut în zbor pe lîngă mine, mi-au venit în minte gustul şi usturimea lacrimilor de odinioară.

Gustul sărat în gură, săptămîni de-a rîndul.

Durere.

Cuvînt pe care nu-l mai prea folosim.

Cuvînt greu.

I-am simţit apăsarea crescînd pe umerii mei.

Simţeam vîntul rece pe glezne.

Nu știam că te-ai întors.

Inima mea, care se aștepta numai la tăcere, a zvîcnit puternic.

M-am întors și am zărit-o pe Peggy Dillon, menajera noastră, stînd în picioare în ușă.

— Voiam să văd ce face focul.

A început să meargă cu pas apăsat prin încăpere.

Pantofii ei negri lucioși scîrțîiau.

— El îl lasă mereu să se stingă, apoi se plînge de frig. De ce ții fereastra aia deschisă, Miranda?

Mi-a rostit numele cu asprime.

Nu am putut vorbi. Nu mă puteam gîndi ce să-i spun. Limba părea că-mi astupă toată gura, nelăsînd nici un cuvînt să fie rostit.

— Miranda! Domnișoară Miranda! Are să moară de frig dacă mai ții fereastra aia deschisă.

O aud umblînd în lada de cărbune.

Un sunet atît de firesc.

Dar iată că și moartea este firească, cea mai firească dintre toate întîmplările și cea pentru care sîntem cel mai puțin pregătiți. A aruncat o lopățică de cărbune în foc.

— Miranda, nu auzi ce-ți spun?

S-a îndreptat de șale. Avea dureri reumatice în spinare și iarna mișcările îi erau greoaie. Am închis fereastra.

M-am gîndit că dacă sufletul său nu zburase pînă în acel moment, înseamnă că s-a hotărît să rămînă acolo unde era.

— Ți s-a întîmplat ceva?

— Nu.

Găsisem, în sfîrșit, cuvîntul. L-am rostit.

— Tata...

Am arătat spre fotoliul în care el părea că adormise.

Peggy îl privi și ea, părul moale, ziarul împăturit cu grijă jos pe parchet lîngă piciorul său drept.

— Cînd am intrat aici, m-a strigat pe nume... Miranda... și apoi, apoi... cred că a murit.

M-a privit de parcă n-aș fi fost în toate mințile, apoi s-a aplecat asupra lui. Ca să se încredințeze, i-a atins cu mîna un genunchi, apoi i-a atins fața, un gest pe care cred

că nu l-a făcut niciodată în toți acești ani de când a stat la noi și ne-a purtat de grijă. Și-a îndreptat din nou spinarea, cu dificultate vădită și, fără să-și dea seama, și-a șters degetele pe halat. A făcut semnul crucii.

— Dumnezeu să-l odihnească în pace.

— Amin, am spus eu.

Scumpul meu tată... amin, amin. Scrisoarea mea era scrisă.

— Cred că o să aibă pace, am spus.

Lacrimile au început să-i șiroiască pe obraji. A scos o batistă albă, mare din halat și și-a lipit-o strîns de ochi.

— Of, of... of.

Am alergat spre ea, ocolind stîngaci măsuțele acoperite cu ornamente și fotografii, bucuroasă că am ceva de făcut în acele momente. Am îmbrățișat-o strîns.

— Haide, lasă, Peggy. O să aibă pace. Ce mod măreț de a muri. Ia-o așa.

Suspine amarnice îi țîșniră din piept.

— Am făcut ce am putut eu mai bine pentru el.

— Știu că ai făcut, știa și el. Noi...

— Nu l-am putut îngriji ca bătrîna Doică, dar am făcut tot ce mi-a stat în puteri. Dumnezeu să mă ierte dacă vreodată i-am spus vreo vorbă nelalocul ei.

— Nu plînge, Peggy. Te rog...

— Of, of, of... Eu tocmai venisem înspre salon crezînd că a lăsat focul să se stingă și...

S-a desprins din brațele mele și l-a privit.

— Bietul Joe.

Și a izbucnit din nou în plîns.

Pe moment, nu mi-am dat seama cine putea fi Joe, apoi mi-am adus aminte că pe domnul Dillon îl chema Joe. Prima dată cînd îl auzisem pronunțat a fost la înmormîntarea lui. Peggy era sora cea mai mică a domnului Dillon. Am cuprins-o pe după umeri și-am așezat-o în fotoliu.

— Stai jos, Peggy. Am să-ți dau ceva de băut. Cred că amîndouă avem nevoie să bem ceva.

A scuturat din cap.

— Nu putem sta aici să bem ceva... iar el... el... Nu s-ar cuveni... Ooh.

M-am dus din nou la fereastră și am tras draperiile, trecînd de la o fereastră la alta, trăgînd și netezind draperiile lungi de mătase, însoțită de bocetele ei.

— Tu nu plîngi? m-a întrebat ea deodată.

— Nu. Mă gîndesc ce avem de făcut acum.

— Asta-i din cauza șocului, a spus ea cu o voce mai calmă. O să-mi treacă și mie în cîteva minute. Șocul ne face să reacționăm pe fiecare în mod diferit.

Am dat din cap.

— Am să-i telefonez domnului Malcolm. Cred că aceasta trebuie făcut.

— N-ar fi mai bine să-l punem pe bietul om în pat? Este atît de incomod așa cum stă acum.

— Nu. Mai întîi am să-l chem pe doctor. El știe ce trebuie să facem, apoi cred că ar fi bine să-i telefonez colonelului. Da! Da.

Auzind de Andrew, Peggy începu din nou să plîngă.

M-am dus la ea și i-am pus mîna pe umăr.

— El este fericit, Peggy. De acum va fi într-adevăr fericit.

— Acum mi-aduc aminte de toate. Joe și... vremurile rele. Charlie.

A rostit cuvîntul aproape cu sfidare, ca și cînd ar fi fost un nume pe care își propusese să nu-l mai pronunțe vreodată.

— Da, am spus eu ieșind pe hol la telefon.

Sunetul pașilor lor se auzea pe hol. Sunetul ploii răpăia în fereastra lungă de la mijlocul scărilor.

Șuieratul vîntului se auzea în rafale, parcă cerîndu-și iertare, suspina.

Sunetul pianului la care Miranda cînta Schubert în salon.

Umbrele se legănau o dată cu legănatul luminii.

— N-am văzut n-nicăieri o panoplie atît de bogată în obiecte militare, expusă pe pereți ca aici la d-dumneavoastră. M-mă înfioară.

Domnul Martin rîse.

— M-am gîndit de multe ori să le dau jos pe toate. Să începem din nou, cu pereți goi, proaspeți, chiar și cîteva portrete pot fi scoase. Dar apoi m-am gîndit că... vezi dumneata, astea fac parte din istoria acestui loc. Nu poți elimina trecutul prin simpla ascundere a lucrurilor... În felul lor, ei au fost bărbați viteji cu toții. Și au slujit cu devotament și curaj...

Tăcu și zîmbi ușor, ca pentru sine.

— ... fie regele, fie țara.

— Cei mai mulți spun și regele și țara.

— Nu aici în Irlanda, tinere. Nu în Irlanda.

Deschise ușa salonului și intrară amîndoi. Miranda se ridică de la pian și se apropie de ei. Răpăitul ploii se auzea chiar și prin draperiile groase.

— Uite-acolo.

Pe cînd continua să vorbească, domnul Martin arătă spre portretul în ramă aurită al unui soldat, așezat deasupra șemineului.

— Flăcăul acela de acolo – Andrew de Poer Martin... Un nume pe cinste. Numele de Andrew a existat în familie de multe generații... o tradiție... cum s-ar spune. Pe tata îl chema Andrew...

— Înainte de a te aprinde prea tare, tată, să vă servesc cafeaua. E caldă de data aceasta. Unde-i Andrew?

Domnul Martin dădu din cap nerăbdător.

— Cafeaua, te rog, spuse el.

Harry îi zîmbi Mirandei și arătă cu degetul mare îndărăt spre ușă.

— De Poer este normand, desigur.

— D-d-desigur.

— El a adunat o armată de călăreți de aici, un număr destul de mare de oameni, și a luptat sub Bagenal Harvey. Drept răsplată pentru faptele sale, a fost spînzurat lîngă Wexford. Chiar are aerul ăla, ce zici, nu ți se pare un fel de premoniție a dezastrului în privirea sa? În ceea ce mă privește, întotdeauna am avut această impresie.

— Probabil indigestie, spuse Miranda întinzîndu-i cafeaua.

Harry vroia să întrebe cine a fost Bagenal Harvey, dar nu apucă, pentru că domnul Martin arătă spre un alt tablou.

— Iar cel de colo, cel roşu la faţă... a fost general în războiul peninsular. Iar dincolo, sus, este tatăl meu. Da, el este. Cel mai vechi Andrew, sau mai bine spus, unul dintre cei mai vechi. El s-a prăpădit în Crimeea. De-abia îmi mai aduc aminte de el. Foarte vag.

— Încă o juma' de leghe, juma de leghe, juma de leghe înainte, şuieră Miranda. În valea morţii călăreau cei şase sute.

— Foarte vag. Da, într-adevăr. Iar mama, o femeie cu totul remarcabilă pentru vremurile acelea, a trăit singură nu mai puţin de cincizeci de ani. El se afla întotdeauna altundeva, luptînd, iar apoi... ei bine, apoi murind.

Înghiţi dintr-o sorbitură cafeaua din ceşcuţă.

— Da, a murit. L-am adus acasă, desigur. Cu un mare efort. Nouă, celor din ţara asta, ne place să avem grijă de morţii noştri. Eu am fost singurul lor copil. Singura dată cînd au stat suficient împreună ca să fi avut timp să mă zămislească.

Rîse şi-i dădu Mirandei ceaşca.

— O femeie remarcabilă. Cea mai bună fermieră din împrejurimi. Da, da. Nu cred că aţi afla pe cineva care să conteste acest lucru.

— Nu aveţi nici un portret de-al ei?

— N-a găsit niciodată răgazul, spunea ea de fiecare dată, să stea locului suficient de mult ca să pozeze pentru un portret.

„Lor nu le-a hărăzit destinul
puterea să răspundă
Ci le-a dăruit doar chinul
De moarte sau izbîndă
Şi nu ei trebuie să dea seama
Dacă cineva a greşit cîndva".

— Eu am fost primul vlăstar, în cinci generaţii, care nu s-a dedicat uniformei sau nu s-a înrolat în vreun fel

de... în tot felul de năzbîtii inutile. Adică nu m-am implicat personal. Voi... vreau să spun... Cît de tristă este lumea în care trăim. Ea m-a făcut să le prețuiesc eroismul, fără să simt nevoia de a-i urma. Nu intenționez să-i discreditez... Mă înțelegeți, nu-i așa? Consider curajul ca fiind o virtute admirabilă.

Îl privi pe Harry cu îngrijorare.

În depărtări răsună un tunet. Miranda se scutură înfiorată și își încleștă mîinile ca și cînd s-ar fi pregătit de rugăciune.

— D-da, domnule. Cred că vă înțeleg.

— Știam o mulțime de versuri. Mi-era plină mintea de poezii în tinerețe. Pe la vreo cincisprezece sau șaisprezece ani. Acum îmi fuge totul din minte. Chiar mă întreb dacă are vreo importanță. Poate că sînt greu de cap. M-ar îngrozi să fiu greoi în gîndire... Tînjesc după ea necotenit. Chiar acum, după atîția ani. Uneori, dimineața, cînd cobor, mă aștept s-o zăresc cu ceașca de cafea în față. Și am s-o întreb atîtea. Îmi lipsesc și energia și fermitatea ei. Poate că Miranda va avea aceeași fermitate... și, desigur, energie, și aceasta-i importantă... Mai știu eu... Stăteam de obicei sus la mine în cameră și învățam pe de rost o mulțime de poezii. Cred că am învățat cam jumătate dintre poeziile ce s-au scris în lume. Oricum, așa mi se părea mie.

Tunetul se auzi mai aproape, iar geamurile zornăiră puternic în giurgiuvele.

Miranda scînci ușor.

— Sînt cam neroadă cînd tună. Mă înspăimîntă.

Nu se adresase nimănui anume.

Harry îi privi mîinile încleștate, simțind nevoia să i le cuprindă într-ale sale.

— După cum vezi, Andrew se conformează vechiului obicei, tradiției, spune-i oricum. Tradiția aceea cu regele ori țara!

Nici unul dintre cei trei nu-l auzise pe Andrew intrînd; se treziră cu el acolo, stătea lîngă ei și-și privea tatăl așezat în fotoliul adînc.

— Iarăşi? Iar vorbiţi despre mine? Ce mai spuneţi de data asta?

Vorbea clătinîndu-se uşor.

— Tocmai îi spuneam prietenului tău... ăă... Harry, că tu reiei tradiţia familiei. Eu am deviat de pe linie.

— Da, ai deviat. Ai perfectă dreptate.

— Se sfîrşeşte vara.

Miranda i se adresă cu voce scăzută lui Harry. Îşi descleştase mîinile, iar acum ele odihneau asemeni unor păsări albe, gîndi el, pe mătasea roşie şi moale a rochiei.

— N-nu uita că-i luna octombrie, la urma urmei.

— Octombrie, repetă ea absentă.

Tunetul bubui din nou. Ea îşi încleştă iarăşi degetele. Harry îi privi mîinile cum se frămîntă.

— În mod normal, vara nu ţine pînă în oc-oct...

— Întotdeauna m-am întrebat de ce i-o fi spunînd vara sfîntului Martin? Tu ştii?

El clătină din cap.

— Tu care găseşti răspuns pentru aproape toate cele. Nu te poţi gîndi la un răspuns şi pentru întrebarea asta?

— S-a terminat coniacul, strigă Andrew. L-am căutat în bufet. L-am căutat şi în dulapul din colţ. L-am căutat peste tot. Nu dau de el. Unde ascunzi coniacul, tată?

— Nu crezi că ai băut destul? – îl întrebă tatăl cu blîndeţe în glas.

— Cred că am crescut destul de mare ca să pot hotărî singur dacă vreau să fiu treaz sau să mă îmbăt.

Miranda ţîşni de pe scaun şi întinse mîna.

— Îţi aduc eu. Dă-mi paharul.

El făcu o plecăciune.

— Uite ce surioară bună am.

Cei trei bărbaţi o priviră tăcuţi cum trece cu paharul în mînă din lumină în penumbră, apoi iese afară pe hol, ţinînd mîna cu paharul întins în faţă; rochia roşie i se unduia pe trup. Îndată ce dispăru, Andrew se răsuci brusc spre tatăl său.

— Spune-mi, tată...

Domnul Martin înclină capul spre al asculta, şi se retrase în umbra fotoliului.

— Tu de partea cui ești? M-am întrebat de mult. De partea cui? Ce gîndești tu despre această... gloată? Hai spune-mi, tată! Fără echivoc, fără jumătăți de măsură!

Își întoarse fața de la tatăl său, privind la foc. Ochii îi scăpărară aproape nebuni în lumina flăcărilor.

— Ce crezi de republicanii ăștia? Cred că ții cu ei, nu-i așa? Am senzația că îi sprijini. Dă-mi voie să-ți spun ceva: în 1916, cînd ne-au înjunghiat pe la spate, mă gîndeam la tine. Mă întrebam atunci care era părerea ta. Încontinuu m-am gîndit la tine. Nici nu-ți poți imagina cum era în tranșeele alea. Nimeni nu i-a lămurit pe oamenii ca tine despre ceea ce se petrecea acolo în tranșee. Ele erau cel mai mare secret al secolului. Zăceam acolo zi de zi, lună de lună, așteptîndu-ne moartea. Irlandezi, tată, irlandezi, în cazul că nu-ți amintești. Mii de irlandezi alături de ceilalți așteptau moartea. Privindu-ne prietenii cum mor, toți morții ăia... moarte sălbatică, sîngeroasă. De fapt, dorind, chiar implorîndu-l pe Dumnezeu ca data viitoare să vină rîndul tău, doar-doar s-o sfîrși odată.

Tăcu, iar în încăpere se lăsă o liniște apăsătoare: un șuvoi de ploaie prelins pe coș făcu focul să răbufnească într-un vîrtej de scîntei, într-o rafală de pocnituri.

— Și-atunci, nemernicii ăia din Dublin au trebuit să se joace de-a eroii; și m-am gîndit la tine. M-am gîndit că asta-i face plăcere tatei. Dar cum rămîne cu mine? La mine nu se gîndește? La camarazii mei, la miile de morți ai mei? Te-ai gîndit la ei vreodată? Cine se mai gîndește la ei acum?

Domnul Martin ridică brațul în pîlpîirea luminii, asemeni unui polițist care dirijează traficul, își spuse Harry, dar pe care nimeni nu-l ia în seamă.

— O, Dumnezeule, mă rugam eu, de m-ar lua de aici și m-ar pune la comanda artileriei grele de la Dublin, aș rade tot orașul pînă la vatră și o dată cu el toți trădătorii și sprijinitorii lor. Praf și pulbere.

Izbi pumnul mîinii drepte în palma stîngă.

— Poate chiar și pe tine, tată!

Tunetele răsunau deasupra casei.

Își întoarse din nou privirea spre tatăl său.

— Nu spui nimic. Niciodată nu ai spus nimic. Mama se plîngea tot timpul de asta. Veșnic păreai bătut. Acum vreau să vorbești.

— Andrew, b-bătrîne...

— Nu te amesteca. Am venit aici să exorcizez bătrînii strigoi. Trebuia să am curajul să vin singur.

— Strigoii sălășluiesc în capul tău, fiule. Acolo trebuie să înceapă exorcismul.

Andrew își scutură capul.

— Nu, nu.

— Toți avem strigoi în cap.

— Nu, nu.

Tunetul păru că se prăvălește tocmai deasupra încăperii în care se aflau. Harry privea spre ușă, îngrijorat din cauza Mirandei.

— În fiecare cameră auzi sunetul pașilor ei, suspinul ei. Probabil că tu niciodată nu ai deslușit suspinele ei. Așa-i că am dreptate?

Tatăl nu spuse nimic. Harry se mișcă stînjenit. O nouă dezlănțuire a tunetului, și atunci auzi, doar el singur auzi. O auzi tipînd. Porni în fugă. Nici unul dintre ceilalți doi nu era atent la altceva decît la el însuși, și nici măcar tunetul nu le-a răsunat în urechi.

— Durerea singurătății ei se răspîndește pretutindeni. În această încăpere. Zăgăzuită aici... Întotdeauna... Mă gîndeam că poate acum, după atît amar de vreme, poate... Dar mi-am dat seama chiar din clipa cînd am zărit casa. Atunci mi-am amintit cum bătea soarele amurgului în ferestrele casei, și mi-am dat seama că voi auzi-o cîntînd la pian aici, în singurătate. De ce ai lăsat-o să-și ducă viața singură? Cînd am văzut ochii aceia aurii, știam că strigoii așteaptă.

I se împăienjeniseră ochii de lacrimi, lacrimi de om beat, lacrimi de copil, lacrimi de soldat care a scăpat de mii de ori de moarte.

Tatăl se ridică în picioare.

Față în față dinaintea focului.

— Ochii aurii arzînd. O, Doamne, urăsc totul aici.

Stăteau în picioare, față în față, fără să poată să-și spună un cuvînt, privind absenți și rece unul în ochii celuilalt.

— Te-am auzit... Ț-ți s-a întîmplat ceva?

Stătea îngenuncheată și aduna neputincioasă cioburi de sticlă în palmă.

— Tunetul și fulgerul. A fulgerat atît de tare... Mi s-a părut... Și privi agitată spre fereastră. M-am speriat atît de rău. Am crezut... Am spart paharul. Eu cred că...

— Stai, lasă-mă pe mine. Îți tremură mîinile. O să te tai.

— Mă simt atît de năucă.

Se ridică și așeză cioburile pe masă. El se așeză în genunchi la picioarele ei, căutînd cioburi în covor.

— Mă tem că am vărsat destul de mult din coniacul tatii.

El zîmbi.

— L-ai salvat pe Andrew. B-băuturile tari sînt bune pentru covoare. Am auzit undeva ideea asta. Uite-le. Astea sînt cioburi mărunte, dar mortale, nu-i așa?

Puse cioburile mici de sticlă pe o farfurie.

— Să nu se taie careva în ele.

Miranda era palidă.

— Ar fi bine să bei și tu un strop. Arăți cam răvășită.

Ea clătină din cap.

— Nu mai am nimic. Pe cuvînt.

O clipă, fulgerul lumină toate împrejurimile, argintînd stropii de ploaie ce se izbeau de copacii negri, de ziduri și de dealurile din depărtare; argintînd pentru o clipă fața albă, mîinile ce strîngeau laolaltă reverele hainei, haina lungă, neagră și fața palidă de argint, strigoiul la poartă, plăsmuire, închipuire...

Miranda țipă din nou, își acoperi fața cu mîinile, în timp ce tunetul izbi acoperișul casei, făcînd ferestrele să vibreze puternic. El o cuprinse în brațe, o trase strîns lîngă el, și ea se cuibări acolo, cu fața îngropată în umărul lui și inima bătîndu-i atît de tare, încît el îi simțea reverberațiile în propriul lui trup, nemaideslușind dacă este inima lui sau

a ei. Tunetul se pierdu, reveni palid, se pierdea din nou, ca apoi să se audă numai ecoul stropilor de ploaie izbindu-se de ferestre.

— Se îndepărtează – șopti el.

Ea nu spuse nimic.

— Nu ți se întîmplă nimic dacă rămîi aici, în brațele mele, așa... te apăr.

Ea se desprinse din brațele lui și se îndepărtă ușor.

— Nu era numai fulgerul. Mi s-a părut că am văzut... acolo. Privi spre fereastră și apoi își mută iute privirea. Acolo, afară... un om. Stătea acolo lîngă poartă. Asta m-a... De fapt asta m-a speriat.

El se apropie de fereastră și privi atent prin iureșul ploii.

— Nu se vede nimic, spuse el. N-nu se vede nimic. Nici un om în toate mințile nu ar ieși afară pe o noapte ca asta.

— Cred că am văzut un om cu haina lungă, neagră și cu o...

— Unul din strigoii tăi?

Ea clătină din cap.

— Un om. Toarnă-i tu coniacul lui Andrew, să nu mai sparg și paharul ăsta. Bea și tu.

— Poate un strop.

Tunetul răsună din nou.

— Vino. Dă-mi mîna. Lasă-mă să te țin de mînă. Și atunci te afli pe deplin în s-siguranță. Eu sînt imun la trăsnet.

— Hai nu fi prost, toarnă coniacul.

Se întoarse cu spatele la fereastră și se cocoță pe masă.

— M-M-Miranda...

— Haide, Harry, toarnă coniacul, te rog.

El luă carafa și un pahar, și înaintă încet spre ea. Un licăr de fulger lumină aproape plăcut încăperea.

— Mi s-a întîmplat ceva atît de straniu. Aș dori să-mi dai voie să-ți spun. Te rog.

— Nu, nu vreau să-mi spui nimic.

Se dădu jos de pe masă și se îndepărtă atît de el cît și de fereastră, în siguranța ce i-o dădea holul.

— Aș dori să fim doar prieteni. Să rămînem prieteni. Aș prețui asta mai mult decît orice pe lume. Nu prea am prieteni.

— N-nu p-pleca...

Ea se întoarse și-i zîmbi.

— Nu, Harry, mie chiar mi-ar plăcea să am un prieten... De ce nu vrei să încerci să înțelegi asta?

— Am să torn eu coniacul.

Ea îl privi cum își toarnă o porție zdravănă. Ridică paharul spre ea.

— Beau pentru... s-speranță. Mă lași să b-beau pentru speranță?

— Poți bea pentru orice îți trece prin minte.

Dădu paharul peste cap.

— Pentru speranță.

În sfîrșit ea surîse.

— Și pentru Irlanda. Cred că ar trebui să bei și tu pentru Irlanda.

— Irlanda ta?

— Desigur.

Se apropie de el.

— Dă-mi o înghițitură din paharul tău. Am să beau pentru Irlanda mea. Sper că vei bea și tu.

Îi luă paharul, gustă un strop de coniac, se strîmbă puțin și i-l înapoie.

— Nu știu dacă e cazul să beau sau nu. La urma urmei, ce caut eu aici?

— Tu trebuie să-mi spui. Și eu aș vrea să știu.

— Comandanții mi-au dat ordin să vin. Asta-i tot, pur și simplu. De la vîrsta de opt ani am fost instruit să mă supun ordinelor... Asemeni lui Andrew. S-să onorăm pe rege și să ne ținem tari. Să nu tragi pînă nu le vezi albul ochilor. Pămînt de speranță și glo-glo... o mulțime de idei d'astea. Lucruri care păreau însemnate. De cînd am început școala, am fost intoxicat cu acest mod de a gîndi. Noblețea războiului și a modului de viață englez. Nu înțeleg ce este Irlanda, îți spun cinstit, Miranda, nu înțeleg,

dar trebuie să crezi că nu sînt convins că ne aflăm aici ca să ajutăm. Nici nu încerc să înțeleg. Asta nu-i t-treaba mea. Sînt doar un clovn ce se supune ordinelor.

Ea izbucni în rîs.

— Ce cuvîntare.

Puse paharul în mîna lui.

— Atunci, clovnule, bea pentru Irlanda mea. Ăsta-i un ordin. Pentru Irlanda pe care n-o înțelegi. Poate că dacă stai aici mai multă vreme, noi sau altcineva îți vom explica.

El ridică paharul.

— Amin.

Andrew întrerupse deodată tăcerea prelungă ce se așternuse între ei. Între timp, tunetul devenise doar un murmur în depărtare.

— Este atît de ciudat.

Se îndepărtă de tatăl său, rămînînd cîteva clipe lîngă pian cu privirea în jos, ca și cînd s-ar fi adresat clapelor, apoi începu să umble prin încăpere fără să-și afle locul.

— De mii de ori am murit în războiul ăsta blestemat. De fiecare dată a fost groaznic... groaznic. Repetînd cuvîntul, îi aruncă o privire scurtă tatălui său, parcă s-ar fi gîndit că acesta ar putea să-l interpreteze greșit... ca prima dată, continuă el. Am fost amenințat zi și noapte de propriile mele temeri; cea mai umilitoare experiență, te rog să mă crezi.

Tatăl dădu să spună ceva, dar Andrew ridică mîna oprindu-l.

— Lașitate – poți s-o numești astfel; acea groază de a muri, de a te chinui, un simțămînt de dezintegrare, pornite dinăuntrul minții mele. La început mi-a fost rușine de propria mea frică, dar în cele din urmă, pe măsură ce-au trecut anii, ea m-a călit. Am devenit un ostaș bun. Am scăpat viu. Sînt viu. Dar aici... în locul ăsta sînt din nou istovit, vlăguit. Simt că mă amenință din nou dezintegrarea. Strigoii, spiritele, tată.

Își înfipse degetele în franjurii de mătase ce atîrnau de marginea draperiei, trăgînd de firele moi și subțiri.

— Nu vreau să fiu ca tine.

Tatăl rîse.

— Vreau să-mi păstrez puterile neatinse. Unde naiba-i Miranda? Băutura îţi păzeşte liniştea interioară. Tu nu spui nimic?

— Ce-ar fi de spus? Eu nu simt nevoia să mă dezvinovăţesc faţă de tine, să-mi apăr caracterul. Eu am visurile mele. Ele nu au fost niciodată vinovate.

— Visuri! La ce slujesc visurile? Zăpăcesc lumea.

Terminîndu-şi plimbarea nervoasă prin încăpere, se întoarse lîngă şemineu şi începu să se joace cu bibelourile de porţelan de pe consolă.

— Ce altceva este Capela Sixtină, dacă nu realizarea în practică a visurilor unui om?

— Haide, haide, tată. Nici aşa...

— Eu nu-mi arog astfel de visuri nobile, dar ani şi ani de-a rîndul am dorit, am visat să văd ţara asta înfrîntă ridicîndu-se din îngenunchere. Visez să văd pămîntul, pămîntul aşa cum este el, solul gîndit de minţi luminate... îmbelşugîndu-se, slujindu-ne tuturor.

— Fleacuri romantice... şi tu îţi dai seama de asta. Rînduială şi ordine – este ceea ce şi-a dorit întotdeauna mama, dar tu nu ai ascultat-o niciodată. Rînduiala şi ordinea sînt precumpănitoare.

— N-am să ajung să văd cum vor creşte copacii aceştia.

— Ce-i aiureala asta cu copacii şi blestematul ăsta de pămînt sfînt? Eşti pregătit să îngădui să se întindă dezordinea, iar tu îţi găseşti scuze vorbind despre vise. N-ai decît să-ţi clădeşti propriul paradis, dar toată răsplata va fi că oamenii te vor scuipa în faţă.

— Acesta-i un risc pe care trebuie să ni-l asumăm cu toţii.

— Dezordine, violenţă, moarte. Priveşte în jurul tău.

Tatăl se mişcă jenat în fotoliu şi suspină.

— Deplîng violenţa. O deplîng.

— De-plîng, repetă Andrew cuvîntul cu dispreţ.

Miranda intră în fugă, urmată mai agale de Harry.

— Tată dragă, am spart un pahar din cele mai bune. Îmi pare rău.

Se aplecă spre fotoliul în care şedea şi-i luă mîna întra ei.

— Din cauza trăznetului. Îmi pare tare rău. E penibil, e o tîmpenie din partea mea. M-am speriat atît de tare.

— Ea se temea întotdeauna de tunete.

Andrew luă paharul ce i-l întindea Harry şi-l ridică la nas, ca să-l adulmece înainte de a gusta din el.

— Nu cred că-ţi aminteşti de asta.

Miranda se întrebă dacă el i se adresase ei ori tatălui.

Ţinea degetele tatălui strînse în mînă. Degete osoase, descărnate.

— Obişnuia să tragă draperiile strîns şi să stea în mijlocul camerei, cu degetele încleştate laolată, pînă i se albeau. Se ruga, rostind cuvinte fără sunet, pur şi simplu cuvinte tăcute. Acesta-i singurul fapt irațional pe care mi-l amintesc despre ea.

Sorbi o înghiţitură. Toţi tăceau.

— Îmi amintesc, spuse domnul Martin după o lungă tăcere.

Miranda îl bătu încet cu palma peste braţ şi îl privi zîmbind pe fratele ei.

— Eu nu-mi amintesc. Nimic din toate astea. Cum aş putea să-mi amintesc?

— Iar eu şedeam lîngă ea. Nu mă lăsa să spun nimic, ci pur şi simplu să stau lîngă ea pînă trecea furtuna. Apoi trăgea din nou draperiile, să intre lumina zilei.

Mai sorbi o dată din pahar.

— Începusem să mă îngrijorez în privinţa ei, după ce am plecat la internat. Cine se va mai îngriji de ea cînd vor veni furtunile? Prosteşte, desigur. Nu-i aşa, mamă?

Vorbea aerului din încăpere. I se adresă ei de parcă ar fi fost prezentă acolo, ascultîndu-i cu atenţie cuvintele.

Miranda dădu drumul degetelor tatălui şi se ridică.

— Sînteţi la fel de răi ca şi Doica, nu vorbiţi de altceva decît de trecut. Nu mai vreau să aud nimic despre trecut. Aş vrea să jucăm biliard. Haide, Harry.

Se îndreptă repede spre el, cu un uşor pas de dans, cu rochia-i roşie unduind, şi îl luă de braţ.

— Ne distrăm atît de puţin. Haideţi să ne distrăm puţin. Nu fi posomorît, Andrew. Haide să jucăm biliard. Tu poţi să joci cu Harry... cîştigătorul o să joace cu mine şi nu ne mai ducem la culcare pînă-n zori.

— Biliardul nu-i un joc pentru femei, surioară.

Zîmbi şi se îndreptă spre uşă.

Harry îi strînse puternic braţul.

— C-cred că-i o idee splendidă. Sper să vă trag o bătaie bună la amîndoi.

Miranda izbucni în rîs.

— Nu-ţi face iluzii. Eu joc foarte bine. Nu-i aşa, tată? Vii şi tu să priveşti?

— Nu, nu, draga mea, nu vin. O să mai beau un pahar aici, lîngă foc, şi apoi o să mă duc la culcare. Nu mai este de mine să stau tîrziu noaptea. Dar vă previn pe amîndoi, domnilor, nu faceţi pe grozavii. Dacă zgîtia asta spune că învinge, atunci învinge.

— N-are cum, îl asigură Andrew. Cînd privirea şi mîna îmi sînt ferme, sînt de neînvins. O cuprinse pe soră-sa de celălalt braţ. Şi nici Harry nu-i de neglijat: Am putea face chiar şi pariuri.

Ieşiră toţi trei rîzînd.

Mi-a plăcut întotdeauna să aud rîsete.

Acesta era marele merit al lui Harry. Îi făcea pe toţi să rîdă. Cred că tot aşa era şi la război, cînd îi făcea să rîdă pe cei din tranşee.

Bietul Harry.

De fapt, e o prostie să spun bietul Harry. Mai bine aş spune bietul Andrew. El se temea de toate lucrurile acelea pe care nu le înţelegea, de vise, de idei care-l răvăşeau. Nu era dispus să vadă altceva în viitor decît treptele abrupte pe care trebuia să le urce pentru propriul său succes. El credea sincer în importanţa succesului, dar trecutul îl tulbura necontenit. Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte că nefericirea mamei ar fi putut să fie şi propria ei invenţie.

Nu că aș dori să-l scuz pe tata pentru lipsa lui de atenție față de ea, dar cred sincer că ținea la ea. Însă pur și simplu el nu avea vreme pentru dichisurile unei asemenea relații. Andrew era prea mic atunci cînd a murit ea, ca să își dea seama. Pentru el, tata a devenit demonul său, zmeul cel rău din poveste.

Îmi vine să rîd.

Dar nu trebuie.

Cînd rîd, îmi revine durerea.

Și atunci ei se agită.

Și nu vreau să-i deranjez. Îmi interpretează greșit unele semne.

Bietul Andrew.

În ciuda succesului său, al căsătoriei, a copiilor săi fermecători, care vor vinde casa și locul de aici cînd eu nu voi mai fi, era total derutat.

El își exprima gîndurile cu evidentă convingere.

Ordine. Disciplină. Supunere.

Cuvinte tari, toate.

Cuvinte de spaimă și cuvinte înspăimîntătoare.

Bietul Andrew.

Legat cu odgoane.

— Fă-mă să pricep ce-i în capul tău, i-am spus odată lui Andrew.

Afară, Londra era sfîșiată de război.

Mi-a părut bine că tata n-a mai apucat să vadă o astfel de nebunie pornită din nou în lume.

În Hyde Park, copacii începeau să înmugurească în adierea primăverii, dar casele cu ziduri ciobite erau răvășite și friguroase, în ciuda soarelui.

El nu mi-a răspuns.

Tocmai venise de la Ministerul de Război, îmbrăcat la patru ace și țintuit în uniforma brigăzilor de gardă.

Stătea în picioare lîngă mine în salon și nu spunea nimic. Pe străzi mirosea încă a război, a distrugere și a neorînduială, mai păstrau o miasmă ce a stăruit ani de-a rîndul. Printre casele în ruină începeau să răsară flori. Poate același lucru se va petrece și aici. Acolo, însă, fusese un fenomen temporar; aici va fi permanent.

— Măcar pentru o clipă.

O copilă sărea coarda lîngă pavaj, ţopăind dintr-o parte în alta şi numărînd. Auzeam bătaia corzii care se izbea de pămînt, dar pantofii nu scoteau nici un zgomot, probabil că erau noi.

El a traversat încăperea venind spre mine şi a închis fereastra.

— E frig în camera asta.

Glasul său suna iritat.

— Te-am văzut venind în pas de paradă pe stradă. Îţi dai seama că mărşăluieşti?

A rîs.

— Cum să nu, surioară?

— Ei bine, te-am văzut bătînd pasul – stîng-drept, stîng-drept, stîng-drept, şi atunci... am dorit să pot pătrunde în mintea ta.

— Mai bine rămîi afară.

Am plecat amîndoi de la fereastră şi ne-am apropiat de un foc slab din cărbune cu ardezie ce ardea mocnit şi pocnea stins.

— Mizeria asta de cărbune, am spus eu, nu poţi face rost de unul mai bun?

— Nu uita că a fost un război şi trebuie să luăm ce se găseşte.

Noi nu am stat niciodată de vorbă.

Nu ne-am putut apropia unul de altul.

— Cînd o să te retragi...

A izbucnit în rîs.

— Generalii bătrîni nu se retrag niciodată. Ei doar se sting. O să ajungem şi noi acolo şi-o să vedem cum este.

Nu a mai ajuns să vadă cum este. Un accident de maşină a rezolvat totul în locul său.

Într-un fel, cred că a avut noroc; asemeni tatei, el nu a fost nevoit să-şi aştepte moartea.

— Mă întrebam dacă nu simţi nevoia ca la un moment dat să vii acasă?... Ştii, eu am îngrijit casa cît am putut, dar poate că...

— Acasă?

— Da, la Termon, am adăugat eu ca să fiu sigură că m-a înțeles corect.

Înainte de a-mi răspunde, și-a scărpinat mustăcioara blondă.

— Nu-ți face griji.

— Nu-mi fac. Dar voiam să știu dacă ai de gînd să revii acasă.

— Nici gînd.

— Nu-i cazul s-o spui cu semeție și cu duritate.

— Eu... Toată viața mea s-a desfășurat aici. E o prostie să mă mai și întrebi așa ceva. Nici nu-mi trece prin gînd.

S-a dus din nou la fereastră și a rămas acolo, privind peste drum, în parc.

— În nici un caz. Ar trebui să înțelegi cum privesc eu lucrurile. Aș dori ca tu...

Continua să-și scarpine mustața.

— Aș dori să mă lași în pace, Miranda.

— Pentru Dumnezeu, dar ți-am pus o întrebare de bun simț.

— Nu.

— Ce vrei să spui prin nu?

— Îți răspund nu la întrebarea ta de bun simț. Nu Termonului. Nu, Irlandei. Nu, nu, nu. Acum vrei să mă lași în pace?

— Desigur.

S-a depărtat de fereastră și a făcut o plecăciune ironică în direcția mea.

Îmi mai aduc aminte de plecăciunea aceea ironică. Părul îi era încă blond și des.

Mi-amintea de părul des al tatei.

Chiar așa netezit cum arăta și tuns, ca să se așeze bine sub pălăria absurdă, aș fi putut să-i recunosc părul.

A întins brațul spre mine și ne-am îndreptat unul spre celălalt. În camera aceea rece și plină de fum. I-am luat palma, rece încă de la frigul de afară, și am ținut-o strîns cîteva clipe, lîngă obrazul meu cald. N-am spus nimic nici unul.

Cred că undeva, printre neînțelegeri și strigoi și temeri, există și iubire.

Mă vei respinge, Doamne, că nu am căutat posibilitățile și căile iubirii?

Poate că singurătatea pe care mi-am impus-o singură a fost ea însăși un păcat?

Este atît de greu de spus dacă hotărîrile noastre sînt greșite sau corecte.

M-am gîndit la tine.

Da, la Tine, Ție îți vorbesc, Doamne, și, desigur, lui Cathal. Trebuie să-i vorbesc. Nici unul nu vă îndurați să-mi răspundeți. Așa că va trebui să răspund singură propriilor mele întrebări.

M-am gîndit că nu există alt mijloc de răsplată... Ce cuvînt meschin... răsplată. Zornăind de monede și de bancnote fosnitoare.

Răsplata este un fleac.

Cuvintele sînt atît de vagi uneori.

Să-mi aliniez viața în paralel cu moartea lui, aceasta e ceva sec, dar mai aproape de ceea ce vroiam să spun.

Să-i dărui singurătatea mea.

Ar fi oribil să mi se refuze aceasta, Doamne.

Nu mă înspăimînta acum, cînd sînt atît de aproape de moarte.

N-ar fi acum momentul potrivit pentru alinare?

Vreun semn?

Un cuvînt?

Tu ești altfel, nu-i așa?

N-ai trimis niciciînd semne.

Aștepți.

Și eu pot aștepta.

Ei se perindă, liniștit și în grabă – duhovnici, aș putea spune administratori – cu vorbele lor inutile, mîngîietoare. Siluete care se estompează.

Actorii mei au devenit mai concreți.

Domnul Martin, cu capul aplecat în piept, un bătrîn motăind cu capul pe piept. Paharul din mînă saltă gata să

cadă. O mînă s-a întins şi a luat încet paharul. Mîna rece atingînd mîna caldă l-a trezit pe bătrîn din moţăit.

— Aah, suspină el, surprins de atingerea mîinii reci pe mîna sa caldă. Îşi ridică privirea. Cathal stătea aplecat deasupra lui, în timp ce din haine, de pe faţă şi din păr apa şiroia băltind la picioare, pe parchet.

— Nu dormeam. Eu...

Se căzni să-şi adune gîndurile.

— Tocmai... Eu nu... cred că moţăiam. M-ai făcut să tresar.

— V-am salvat băutura.

— Mulţumesc. Îţi mulţumesc.

Domnul Martin se ridică în picioare.

— Charlie.

— Poftim.

— Cum ai... Cum ai ajuns aici... Cum ai intrat?

Îşi luă paharul din mîna lui Cathal.

— Ca de obicei. Pe uşă. Trebuie să ţineţi uşile încuiate. Doream de mult să vă spun asta.

— Nu ţin minte ca uşa aceea să fi fost încuiată vreodată. Niciodată.

— Acum ar fi în înţelept să fie încuiată.

— Înţelepciunea nu pare să fie un apanaj de-al meu. Îmi place să mă gîndesc la casa asta ca fiind neîncuiată, primitoare, un adevărat sanctuar. Chicoti. Sălaşul nebunilor.

Privirea i se opri asupra lui Cathal.

— Dragă băiete, eşti ud leoarcă. Scoate-ţi haina. Vai de mine... Şi pantofii, dacă vrei. Arunc-o jos pe podea. N-am mai văzut... Eşti ud tot, pînă la piele.

Se aplecă şi puse lemne pe focul ce aproape se stinsese.

— Se aprinde îndată. Cred că ai umblat pe-afară tocmai în toiul furtunii. Să-ţi ofer un whisky? Să te încălzească niţel.

— Nu beau, mulţumesc... Oricum, nu în noaptea asta.

— Scoate-ţi şi jacheta. Nu-i cazul să te sfieşti.

Cathal scutură din cap, un fior îi cutremură trupul; îşi întinse mîinile spre foc.

— S-a întîmplat ceva?

Cathal stătea tăcut, privind în vatra focului unde flăcările începeau să împresoare din nou lemnele.

— Chiar nu bei ceva?

— Zău că nu beau.

— Bine. Așază-te atunci. Trage scaunul ăla mai aproape de foc.

Cathal rămase nemișcat.

— De fapt, n-ar trebui să mă aflu aici deloc, spuse el în cele din urmă.

— Te pot ajuta cu ceva? Ai vreun necaz. Se vede cît colo.

— Nu. Adică da. Un necaz. Ascultați-mă... Trebuie să-i scoateți pe cei doi militari din casă. Să plece cît mai iute, chiar în noaptea asta. Repede.

— Pe cei doi... A, da... Nu prea înțeleg.

— S-a trimis ordin.

— Ordin?

— Da. Ordin. Nu pierdeți timpul. Eu am pierdut deja prea mult timp stînd acolo în ploaie. Scoate-ți-i repede de aici.

— Ce tot spui acolo, ordin. Al cui ordin?

— Cum, nu vă dați seama? Să fie împușcați. Executați. Asasinați. Numiți-o cum doriți. Oricum i-ați spune, tot aia-i. Pînă-n zori sosesc aici oameni înarmați. Îi vor lua din așternut. Prin surprindere.

— Categoric că e o eroare.

— Așa s-a stabilit. Au fost condamnați încă de la sosirea lor la Dublin. Sînt în serviciul de spionaj britanic.

— Eu...

— Nu-i nici un dubiu. Vă rog să mă credeți.

— Charlie...

— Pentru numele domnului, priviți lucrurile cum sînt. Andrew nu mai este școlar venit acasă în vacanță, așa cum făcea pe vremuri. Este ofițer în armata britanică. Știți și dumneavoastră la fel ca mine, sîntem în stare de război.

Domnul Martin suspină.

— N-am înțeles niciodată de ce oamenii trebuie să se ucidă unii pe alții.

Două din degetele lui Cathal amorțiseră de frig; începu să le frece nervos.

— Nu este momentul să lămurim acum aceste lucruri. Uneori este necesar... așa spun ei. Asta trebuia să spun... pentru a supraviețui... ca libertatea să supraviețuiască... să supraviețuiască dreptatea. Ca și dumneavoastră, nici eu nu mă pricep la vorbit. Uitați... ceea ce spun eu este adevărat. Vreți să mergeți să-i scoateți afară de aici... să-i scoateți naibii de aici.

— Nu-i nimeni, nici o persoană pe aici, Charlie, care să vrea să-mi împuște fiul. De asta sînt sigur.

— Păi tocmai asta încerc să vă spun și eu, or să vină de la Dublin. Ei nu știu nimic altceva despre dumneavoastră sau despre fiul dumneavoastră, decît că este periculos. Dușman periculos. Nu vor mai sta de vorbă cînd vin. Nu vor pune nici o întrebare. Ordinul trimis mie este să le arăt... Să le înlesnesc intrarea... Să le... Ăsta-i ordinul ce l-am primit eu...

— Ajunge. Am fost orb.

În timp ce vorbea, traversă încăperea, umplu un pahar mare cu whisky și i-l aduse lui Cathal.

— Ia ăsta. Bea. Ai să-ți găsești moartea în răceala asta dacă nu te încălzești cu ceva. Parcă aș fi orb. Bea.

Ascultător, Cathal luă paharul și bău.

— La ora patru dimineața. Trebuie să le deschid porțile, la ora patru dimineața. Și ușa de la hol, rîse el. Blestemata asta de ușă de la hol. Nici prin gînd nu le-a trecut că nu aveau nimic altceva de făcut decît să apese pe clanță. Nu le-am mai zis și asta.

— Ce pot eu să spun?

— Știu ce vor spune ei... informator, trădător și o mulțime de lucruri neplăcute. Nu mi-am închipuit să ajung într-o astfel de situație vreodată, totul părea atît de... ei bine, atît de direct, pe față. Întotdeauna mi s-a părut un război drept. Să nu spuneți nimic. Eu știu că nu credeți că un război poate fi drept, dar în această problemă vă rog să-mi permiteți să am altă părere. Nu m-ați întrebat niciodată nimic în această problemă. Și pentru asta vă sînt

recunoscător. Nu m-ați pus niciodată în situația de a mă justifica în fața dumneavoastră. Eu...

Domnul Martin puse brațul pe umărul ud al lui Cathal.

— Nici de data asta nu trebuie să te justifici în fața mea.

— Trebuie să vorbesc. Mă simt ca bolnav, ciumat parcă. Am stat ore în șir acolo, afară, în ploaie, încercînd să-mi adun curajul să intru pe ușa asta. Vă jur că nu știam ce să vă spun pînă nu v-am zărit, aici, ațipit, gata să scăpați blestematul ăla de pahar pe parchet. Arătați atît de istovit. Exagerați. Ar trebui să încuiați ușa holului. Dacă nu puteam intra aici să vă zăresc adormit, atunci mă duceam acasă. Aș fi lăsat lucrurile să-și urmeze cursul.

— Încă nu știu ce să-ți spun. A-ți mulțumi sună îngrozitor de nepotrivit...

— Mai bine scoateți-i pe cei doi afară d-aici, apoi putem sporovăi tot ce dorim.

Se deschise ușa și în încăpere intră Miranda.

— Credeam că te-ai dus la culcare, tată. Glasul ei era sever. Oh, Cathal, tu erai aici... se opri în mijlocul camerei privindu-i pe amîndoi. Ce este? Ce se întîmplă?

Se apropie de ei grăbită, rochia cea roșie fluturîndu-i și înfășurîndu-i-se în jurul picioarelor. Îl luă pe Cathal de braț.

— Ești ud leoarcă. Deci tu erai... acolo... Tată, ce se întîmplă?

Domnul Martin ezită.

— Haideți spuneți-i, îl îndemnă Cathal.

Înainte de a vorbi, domnul Martin își drese vocea tușind, trăgînd parcă de timp.

— Ăă... ăă... uite, Charlie spune că vin niște oameni să-l prindă pe Andrew.

Miranda tresări surprinsă.

— Să-l prindă? Pe cine? Cum adică să-l prindă?

— Să-l împuște, spuse Cathal. Domnului nu-i place să folosească acest cuvînt. Să-l omoare.

— Pe Andrew.

Degetele Mirandei se înfipseră de brațul său.

— Şi pe prietenul lui.

— Este adevărat? Tată? Se apropie de el fixîndu-i privirea piezişă.

— Tată?

— Mă tem că da. Da, ăsta-i adevărul.

Un val de energie păru să pună stăpînire pe ea, un tremur care-i răscoli fiecare fibră a trupului ei.

— Şi ce mai staţi amîndoi aici? De ce nu faceţi ceva? Doamne, cît sînteţi de neajutoraţi. Du-te şi adu maşina, Cathal. Eu merg să-i aduc pe ei. Noroc că mai sînt treji.

Cei doi stăteau pironiţi locului privind-o.

— Hai, mişcaţi-vă, bătu ea din picior. Pentru numele lui Dumnezeu. Mişcaţi-vă.

Domnul Martin făcu doi paşi spre uşă.

— Mă duc eu să aduc maşina, explică el, şi se uită la Cathal, parcă cerîndu-şi scuze. Ştii, uneori porneşte greu. Are o chichiţă pe care trebuie să i-o ştii. O zvîcnitură a mîinii la momentul potrivit...

— Tată!

— Da, draga mea, am plecat.

Ţîşni din cameră, iar ei rămaseră tăcuţi cîteva clipe, ascultînd zgomotul paşilor săi care se îndepărtau prin hol.

— Pe el l-am pornit. Acum spune-mi repede ce se întîmplă?

— Te-am zărit în sufragerie. Eu...

— Eşti la fel de rău ca şi el. Acum nu avem vreme de astfel de discuţii.

— El te-a cuprins de mijloc. Iar tu i-ai îngăduit...

— Nu s-a întîmplat nimic.

Se apropie şi mai mult de el şi-şi încolăci braţele în jurul gîtului său.

— Mă speriasem. Te rog îmbrăţişează-mă şi tu, măcar o clipă. Acum mi-este mult mai frică. Mai rău decît de tunete şi fulgere. Te rog.

Se încleştară unul de altul, şi ea simţi umezeala îmbrăcămintii lui pătrunzîndu-i pînă la piele prin rochia roşie.

— Şi mie mi-este frică, Miranda, şopti el cu buzele apăsate pe gîtul ei gol. Am săvîrşit lucrul cel mai îngrozitor.

— Nu ştiu ce ai făcut, dar ştiu... noi ştim, tata şi cu mine, ştim că tu nu ai fi putut face niciodată ceva îngrozitor, Cathal. Cathal.

Stăteau înlănţuiţi strîns, focul licărea şi încălzea uşor aerul din jur.

— Trebuie să plec.

Se îndepărtă de ea.

— Mai bine să plec.

— Nu.

O tînguire ca de păun.

— Te rog, nu.

Îl prinse de braţ.

— Te rog, nu pleca. Rămîi aici cu noi. Cu mine. Trebuie să rămîi. Nu aş putea suporta să te ştiu singur, acolo afară. Cathal, Cathal. Cathal, te rog nu pleca!

— Am să rămîn aici.

Răsuflă uşurată.

— Bine, promiţi? N-ai să te furişezi afară pe la spatele meu?

El clătină din cap.

— Am să rămîn.

— Mă duc să-i aduc pe băieţi. Să le spun.

Ieşi în fugă.

Cathal începu să păşească rar şi încet, de la şemineu la fereastră, apoi la cealaltă fereastră, trecînd pe lîngă masa cea mare încărcată cu flori şi cărţi şi fotografii în rame de argint, din nou spre şemineu, apoi îndărăt la draperiile din mătase aurie, care unduiau uşor şi o luă spre pian. Picioarele îi erau grele ca de plumb, capul şi inima la fel. Clapele pianului erau luminate de o lampă cu suport înalt de argint. În timp ce degetele se poticneau de-a lungul clapelor, încercă să descifreze o melodie ce nu-i păruse niciodată că are sens.

„În jurul pălăriei am să-mi înfăşor o panglică verde. În jurul..."

— P-pot să îndrăznesc să întreb ce se întîmplă aici?

Cathal tresări auzind vocea lui Harry. Luă grăbit mîna de pe pian.

— Miranda tot spune ceva neclar. Înțeleg că trebuie să plecăm imed-d-d...

— Da, trebuie.

Cei doi tineri se priviră intens.

— După cum vezi – vocea lui Cathal sună aproape normal – eu nu știu să cînt la pian. Nu pot să cînt nici măcar cu un deget.

— Tu ai pus toată zarva asta la cale, nu-i așa?

— Schubert, Beethoven, Chopin... Pentru mine sînt doar simple nume. Nu pot să deslușesc toate mîzgăliturile de pe portativele acelea. O droaie de cărți cu o mulțime de mîzgălituri prostești.

— Andrew tună și fulgeră ca un lunatic în sala de biliard. Cîștigam și eu... M-Miranda...

— Miranda cîntă la pian ca un înger. Nu-i așa? Presupun că a cîntat pentru tine.

— Cred că trebuie să-mi adun boarfele.

— A cîntat?

— Ea ne-a comunicat, se pare, că ar trebui să plecăm îndată...

— Sau nu a cîntat?

— Da, a cîntat. Cum spui și tu, cîntă ca un înger.

Cathal se răsuci spre pian, întinse degetele și apăsă clapele, scoțînd cîteva sunete discordante.

— Mă întreb...

— Ș-ș-și eu mă întreb al dracului de mult.

— ... dacă mai contează asta.

— Ce naiba tot îndrugi acolo?

— Ai învățat de mic?

— P-p-p. A, da. De la patru sau cinci ani. Poate mai devreme. Tatăl meu susținea că trebuie să învățăm, să citim notele muzicale în paralel cu citirea cuvintelor. Idee năstrușnică... oricum așa o consideră lumea... dar dacă e să recunosc acum, bătrînul n-a avut o idee rea deloc. Aș putea să citesc o partitură orchestrală și s-o aud sunîndu-mi în urechi. Uimitor. Nu crezi? Nu prea sînt mulți

care pot face așa ceva. Mă gîndesc, desigur, la neprofesioniști în materie.

— Cred că nu.

— Mi-ar fi plăcut mai mult ca orice pe lume să fi avut talentul să pot continua. Sau o scînteie de geniu. Te asigur că nu aș fi în arm-m... Dar n-am avut nici una dintre ele, nici o picătură. Eu zdrăngănesc.

— Zdrăngănești?

— Nu-i nici pe departe la fel de bun ca Miranda și, fii atent, nu am mai exersat. Degete ruginite, asta-i. Se întîmplă ceva grav, nu-i așa?

— Da, se întîmplă.

Harry încuviință din cap.

— Și aș avea dreptate să cred că tu ai legătură cu întîmplarea asta?

— Oarecum, indirect.

O explozie ascuțită afară, în dreptul ferestrei, îi făcu să tresară. Urmă o serie de răpăituri, rap, rap, rap...

— C-c-ce este?

Cathal izbi impacientat cu degetele în clapele pianului.

— O, Isuse Christoase, porcăria aia de automobil. Îl...

— Ce faci? aproape țipă Harry. Ai grijă de pian. E un Steinway.

— Acum nu-mi mai pasă nici cît negru sub unghie ce marcă e.

Harry mîngîie cu grijă cutia de abanos a pianului, de parcă ar fi fost un cîine drag.

— Cînd e vorba de piane trebuie să-i lași pe nemți. Nimeni nu-i ca ei.

— La mașini cît te pricepi?

— La mașini?

— Dacă te pricepi cumva, cred că e nevoie de tine.

Domnul Martin dădu năvală în cameră, ștergîndu-și mîinile cu o batistă albă.

— Am pornit-o, se adresă el celor doi tineri. Închipuiți-vă, am crezut că reușesc eu fără să-l mai trezesc la ora asta pe bietul Paddy. El este, de fapt, singura

persoană care se descurcă cu motorul cînd face nazuri. Eu nu am răbdare, mă enervez.

Își privi batista, apoi o îndesă în buzunarul vestei.

— Da, nervos. Oricum, pînă la urmă am pornit-o. Sînt cîteva chichițe pe care trebuie să le faci înainte de a-i da drumul. Am ajuns cu ea pînă în dreptul scărilor, dar acolo... Scutură mîinile pline de ulei în aer... Of, of...

— A făcut iar nazuri? întrebă Harry cu milă în glas.

— Poc... a pocnit. Nu ați auzit?

— Ba da, răspunse Cathal. Am auzit.

— A scos o grămadă de fum. Nu-i semn bun... Trebuie să merg să-l trezesc pe Paddy, n-am încotro. O să mai întîrzie plecarea, dar n-avem încotro. Paddy o pune repede în mișcare.

— Pot să ajut cu ceva, domnule? Mă pricep destul de bine la motoare cu combustie.

— Un om bun la toate, spuse Cathal cu glas tare, dar numai pentru sine.

— Foarte bine. Faci o faptă bună. Nu-i o mașină veche. N-are decît doi ani. Dar face nazuri cîteodată. Marca Delage. Ai idee cum funcționează un Delage?

— Duceți-mă la ea. O urnesc eu cît ai zice pește.

Se îndreptară spre ușă.

— Și părinții mei au un Delage. Știți, eu aș fi dorit să intru la Politehnică, dar ei nici n-au vrut să audă de așa ceva. Cică nu ar fi tocmai... tocmai... știți...

Vocea lui răsuna de pe hol.

Cathal își frecă fața cu mîinile. Auzea pași, vînzoleală, chemări, uși trîntite și ploaia șiroind necontenit din văzduh. Cînd își luă palmele de la ochii care îl usturau, Miranda stătea în ușă, privindu-l.

Peste rochia cea roșie își trăsese un jerseu negru de lînă, care părea că aruncă o paloare cenușie pe fața ei obosită.

— Andrew a urcat să se schimbe în uniformă.

Stătea în cadrul ușii asemenea unei statui, cu mîinile atîrnîndu-i stinghere pe lîngă trup.

— Dar de ce? Ce-i în capul lui?

— Spunea că nu are de gînd să se lase urmărit de o ceată de gangsteri prin Country Cork, şi el să fie în costum de seară. E furios, Cathal.

Intră în pas şovăitor în cameră, ca şi cînd aceasta nu ar fi fost propria-i locuinţă, propriul cămin.

— A băut mult şi şi-a pierdut controlul. La început a vrut să rămînă pe loc şi să răspundă cu focuri de armă, dar... l-am convins că ar fi o tîmpenie. Aşa că a consimţit să plece.

— Tatăl tău nu poate porni motorul.

— Nu-l porneşte niciodată. Trebuie să-l sculăm pe bietul Paddy. Tata spune de fiecare dată că-l poate porni, dar de fapt nu reuşeşte. Este prea nerăbdător cu maşina.

— Nu mai e nevoie să-l deranjaţi pe Paddy. Admiratorul tău...

— Cathal...

— Admiratorul tău cel îndemînatic la pian se ocupă de problemă. Se laudă că-i un geniu în materie de motoare cu combustie internă. Ştiai că a învăţat notele muzicale chiar mai înainte de a merge în picioare?

Miranda izbucni în rîs, încercînd să se abţină.

— Atunci e-n regulă. Am toată încrederea în el.

Stătea acolo şi-l privea cuprinsă de nesiguranţă. Ochii îi străluceau albaştri pe faţa-i palidă. Mîinile îşi pierduseră siguranţa şi trăgeau nervos de jerseul de lînă.

— Dar tu?

Puse întrebarea foarte încet, cu o voce aproape şoptită.

El scutură din cap, nedorind să răspundă.

— Ce se va întîmpla cu tine? Nu ne-am gîndit încă la tine. Eu... noi... Cathal? Nu mai sta aşa. Ce se va întîmpla?

— Tu ce crezi c-o să se întîmple?

Mai făcu un pas spre el, unul singur, şi rochia se undui uşor.

— Doar n-o să facă aşa ceva? De ce să...? Ai făcut atît de mult pentru ei. Ei ştiu...

El întoarse capul şi privi în şemineu. Focul ardea vioi.

— Informatorii nu plac nimănui.

— Dar tu nu eşti...

— Nimeni nu se mai uită ce sînt sau ce nu sînt. Aparţin mişcării. Mi s-au dat ordine. Sînt un trădător. Totu-i foarte simplu.

Precaută, asemenea unui copil ce se joacă, mai făcu doi paşi spre el.

— Păi bine, dar...

— Nici un dar..., nici nu-mi dau bine seama de ce-am făcut-o. Pe fratele tău nu-l pot suferi şi nici cauza pentru care luptă... Pagubă-n ciuperci dacă l-ar împuşca pe el sau pe... prietenul lui, ăla săritor. Dar, oricum, nu puteam s-o las aşa. N-aş fi putut să las să se întîmple una ca asta. N-aş fi putut să-mi duc sarcina la bun sfîrşit. Să nu spun nimic. Să-i las să-şi facă treaba liniştiţi. Cine ar fi ştiut? A trebuit să se strecoare o tîmpenie ca asta...

— Nu-i tîmpenie...

— Poate că tîmpenie nu-i cuvîntul exact. Slăbiciune ar putea fi mai bun. Nici un vizionar nu-şi poate permite să aibă scrupule... sau, hai să zicem, bunăvoinţă. Astea sînt o corupţie sentimentală, patetică. Tăcu. O clipă îşi apăsă obrajii cu mîinile. În momentul cînd uiţi că scopul scuză mijloacele, eşti pierdut. Pierdut. Şi totul păruse atît de uşor, acolo la Dublin. Plănuisem totul. Credeam că am curajul propriilor convingeri. Toţi au simţit la fel. Eram atît de mîndri de noi înşine, de ceea ce făceam împreună, Dumnezeule. Îşi ridică glasul. Doamne, unde am ajuns? Ştiu cine îmi sînt duşmanii... dar unde îmi este mîndria? Unde-i speranţa acum?

Miranda se repezi, îl cuprinse în braţe, strîngîndu-l din toate puterile.

— Încetează, Cathal. Imediat. Nu-ţi pierde firea din cauza noastră. După ce-i scoatem pe băieţi din casă, totul o să se aranjeze. O să te ascundem aici... O să le explicăm... După cîteva zile... După aceea... Se va linişti totul. O să le explicăm.

Vorbea fără convingere.

— Cum să le explic lor ceva ce nu-mi pot explica mie însumi? Îi descleștă mîinile din îmbrățișare și le luă într-ale sale.

— Bine, draga mea, nu fi speriată. Am să mă liniștesc.

Îmbrăcat în uniformă, Andrew se ivi în ușă. Înainte de a spune ceva, îi privi pe cei doi.

— Ca să pot pleca în călătoria asta idioată, vreau o ceașcă de cafea. M-am uitat în bucătărie, surioară, dar nu-i nimeni acolo.

Miranda își desprinse degetele dintr-ale lui Cathal.

— De obicei, nu-i nimeni acolo la o oră atît de tîrzie a nopții. Îți fac eu o cafea.

— Una mare, neagră, cu zahăr mult. Să fie tare, îmi vîjîie capul.

— Ar fi cazul să nu mai bei atîta.

— Mai bine dă-mi cafeaua și scutește-mă de sfaturi.

Trecînd pe lîngă el, pe fața ei licări un zîmbet.

— O aduc îndată.

— Ei bine, spuse Andrew după ce ultima fluturare a rochiei roșii dispăru pe ușă. Prima rundă pentru domnul filosof Dillon. Trebuie să spun că arăți grozav de întunecat din pricina asta. Apropo, ce rang ai în forțele rebele, asta doar pentru că vreau să știu cum să mă adresez corect.

— Sînt comandant în Armata Republicană Irlandeză.

Andrew rîse încîntat.

— Ce rang splendid. Direct din Legiunea Străină.

Urmă o tăcere îndelungă.

— Îmi pare bine că te-ai hotărît să pleci, spuse Cathal, rupînd tăcerea.

— O retragere strategică, bătrîne. Te asigur că ne vom întoarce.

— N-am nici o îndoială. Cu toată blestemata aceea de armată în spatele tău. Barosul care strivește șoarecele.

— Se poate. Dacă este vorba de șoareci primejdioși ce rod chiar temeliile, barosul este rapid și eficient.

— Este prea tîrziu, știi doar. Șoarecii și-au făcut deja treaba, nu mai ai de zdrobit doar cîțiva rebeli neinstruiți, ci o întreagă națiune.

— Ne înțelegi greșit, dragă băiețașule. Nu vrem să vă zdrobim. Sînteți toți niște capete înfierbîntate, fără să stați să cumpăniți, să analizați situația. Dacă nu ați fi stîrnit înfierbîntarea națională prin întîmplarea aceea ridicolă din 1916, toată situația s-ar fi liniștit pînă acum. Voi ați avea guvern propriu local și am fi fost prieteni cu toții. Asta voiați, nu?... Libertate? Ce dracu este libertatea? Tu ești filosof, gîndește-te la asta cîndva. Este doar unul dintre cuvintele acelea care, cu siguranță, îi fac pe unii să pună mîna pe arme.

— Cine nu i-a simțit niciodată lipsa nu-și dă seama de importanța și înțelesul ei.

— Trebuie să trăim în ordine, rînduială și disciplină.

— Fiecare națiune trebuie să aibă dreptul să-și creeze propriile rînduieli, ordine și disciplină.

Andrew pufni în rîs.

— Tot ceea ce veți face voi este să vă jucați cu ceea ce v-am învățat noi. Să faceți compromisuri. Te rog să mă crezi, o să veniți la noi țipînd după ajutor, atunci cînd lucrurile vor merge rău. Veți trișa. Ai să vezi.

— De ce ne tratezi cu atîta dispreț?

— Asta-i tot ce meritați.

— Tatăl tău nu gîndește la fel.

— Tata este un nătărău, un bătrîn plicticos. Și-a trăit toată viața visînd o fantasmagorie despre pomi, asanări, niciodată nu s-a gîndit și la oameni propriu-zis, la cum trăiesc, cum se comportă și ce gîndesc sau ce-i lezează. Asta-i. Nu știe nimic despre politică, nu te lăsa amăgit să crezi că știe ceva. Tot ce vrea el este ca toată lumea să se așeze în liniște și să se apuce să planteze copaci. Dacă toți vor planta cît mai mulți copaci, atunci raiul va fi aici, pe pămînt.

— Cred că nu-ți dai seama ce spui.

Andrew pufni din nou.

— Ba bine că nu. Și încă aș îndrăzni să spun că a fost destul de amabil cu tine. Te-a încurajat, te-a ascultat, chiar a stat de vorbă cu tine, ți-a dat o anumită încredere în tine, pe care n-o aveai înainte. Poate că te întreține la facultate, nu-i așa?

Cathal încuviință din cap aproape imperceptibil.

— Deci pur și simplu încă unul dintre experimentele lui. Te privește ca pe un copac sau ca pe un alt proiect de drenaj.

Tăcerea ce se așternu între ei fu spartă de uruitul motorului, care se stinse iute.

— Permite-mi să-ți subliniez un lucru, Charlie Dillon. Banii mei, ai mei, îi cheltuie pe experimentele sale, moștenirea mea risipită în mocirlă și copaci... și cu tine.

— Adu-mi aminte să-ți mulțumesc cîndva.

— Și ai Mirandei. Și moștenirea ei.

— Nu o amesteca pe Miranda în toate astea.

— Să nu crezi că nu am remarcat atenția pe care v-o arătați unul altuia.

Merse la fereastră și trase perdeaua. Se uită după mașină. Dar nu zări decît stropi lucitori de ploaie izbindu-se de geamuri.

— Mizerabilă ploaie, spuse, apoi se răsuci spre Cathal:

— Poate că aici țintesc aspirațiile tale. Te vezi ca un viitor posibil gentleman de țară? Ceva ce ți se cuvine, fără îndoială, pe drept după veacuri de robie. Așezat pe scaunul tatălui meu în capul mesei... și Miranda. Ascultă aici, domnule comandant, cred că te văd mort mai degrabă.

— Am fost prieteni.

— Eram copii.

Motorul mașinii răbufni din nou, iar Harry strigă ceva.

— Da.

— Pe atunci nu aveam altceva în minte decît să înotăm, să călărim poney și să ne cățărăm prin copaci.

— Îndată ce veneai de la școală veneai la mine. Îți amintești? a remarcat și Miranda? Unde-i Charlie? Adu-ți aminte. Îmi amintesc glasul tău sunînd la noi în bucătărie. Așteptam să vii... să alergi spre casa mea. N-am avut alt prieten mai bun.

— Prieten de vară și vacanță.

— Mă întrebam cum o fi la voi în internat. Vă pălmuiau cînd nu ştiaţi lecţia, aşa cum ne pălmuiau pe noi? Dormeai şi tu într-un dormitor cu şiruri lungi de paturi înguste şi tari? Plîngeai şi tu noaptea din cauza singurătăţii? Nu ţi-am pus niciodată astfel de întrebări. Eram stingher şi însingurat cînd tu erai la şcoală. Ţi-ai dat seama de asta vreodată? Nu numai prieteni de vară şi de vacanţă, pur şi simplu. Ţii minte că mergeam cu oamenii să tăiem pomii de Crăciun? Ţii minte rumeguşul ce zbura de sub lama ferăstrăului, trosnetele acelea şi reverberaţiile ca nişte unduiri pe care le făcea copacul în cădere? Ce zile frumoase, nu-i aşa? Şi mama ta mă trimitea după primele flori de alun; astea se petreceau în ajunul Crăciunului, nu-i aşa?

Andrew izbucni în rîs.

— Mai ţii minte noaptea aceea cînd am fugit de acasă în pădure, lîngă pîrîu, să prindem bursucul? Cît era de întuneric. Prima dată în viaţa mea cînd am ieşit pe un astfel de întuneric.

— Te-a muşcat. Îmi aduc aminte cum ai ţipat.

— Da, da. A doua zi dimineaţa a fost un tărăboi nemaipomenit. Umplusem cearşafurile de sînge. Mai am cicatricea pe deget. Uită-te!

Ridică mîna spre Cathal, cu degetul arătător îndreptat în sus. Cathal se apropie şi privi atent.

O dîră palidă marca pielea lîngă ultima încheietură. Cathal o atinse uşor.

— Închipuie-ţi asta, acum, după atîţia ani.

— Mama ta... spuse Andrew blînd. Cu siguranţă că mama ta nu-i fericită de toate astea... Dădu din mîna cu cicatrice, apoi o lăsă în jos de-a lungul trupului.

— Ei nu ştiu nimic de mine. De ceea ce fac. De cînd am plecat la facultate nu mai sîntem atît de uniţi. Nu mai avem aceleaşi interese, nimic de discutat dincolo de treburi de familie. Nu sînt obligat să le spun cum îmi petrec timpul. Sînt oameni buni.

— Aşa este.

— Oameni de treabă; sînt o mulţime de lucruri pe care ei nu le pricep.

— Charlie... I-am rugat să nu mă trimită aici. Nu-i nevoie să mă crezi, dacă nu vrei.

— Dar iată că ești aici.

— Într-adevăr.

— Asta contează. De aceea vor să te lichideze.

— Da.

Miranda apăru lîngă ei cu două cești de cafea aburindă. Îi întinse una lui Andrew, apoi se întoarse spre Cathal.

— Ți-am făcut și ție una. Cred că ai vrea și tu.

— Mulțumesc.

Andrew luă o înghițitură. Fierbinte și dulce, așa cum ceruse.

— Urăsc locul ăsta. Este ca un teren de nisip mișcător. Trebuie să lupt tot timpul ca să-mi salvez... știu eu ce? Integritatea sună prea pompos. Nu vreau să fiu ca el. Peste patruzeci de ani mai doresc să am energie și speranță și un loc al meu. Crede-mă, Miranda, peste patruzeci de ani nu vom mai avea ce căuta aici.

— Ba cum să nu. Eu voi fi aici, la Termon. Voi avea loc, locul meu, locul nostru.

El clătină din cap.

— Ba nu. Tu te vei șterge din aceste locuri. Tu și oameni ca tata nu veți avea curajul și tăria să vă ridicați și să vă cereți drepturile. Vei închide ochii în fața celor ce se vor întîmpla în jurul tău. Te vei resemna. Oameni supuși. Apoi, într-o bună zi, vei înceta să mai exiști. Poate țării îi va fi mai bine fără voi, cine știe? Nu am cum să știu și nici nu vreau. Nu voi fi aici să văd. Vreau să trăiesc. După ce se sfîrșește războiul ăsta, nu mă mai întorc aici niciodată.

Motorul tuși, pufăi, apoi continuă cu un uruit normal, continuu.

— Englezul a fost omul zilei, zise Cathal.

Răsunară puternic două clacsoane.

— Știam că o pornește, spuse Miranda.

— Bătrînul lup de mare, Harry, strigă Andrew bătînd din palme în semn de salut ironic.

Auziră ușa de la hol deschizîndu-se, vîntul vuia prin încăpere, urmat de domnul Martin și Harry.

— Flăcăul ăsta-i un geniu, anunță entuziasmat domnul Martin din hol.

Intrînd, domnul Martin răspîndi stropi de ploaie în jurul său și pe dușumea.

— Se pricepe mai bine decît Paddy. I-am spus că ar fi bine să-și deschidă un garaj. Ar cîștiga o avere. Ascultă!

Afară automobilul pulsa puternic.

Harry intră în urma lui cu o înfățișare modestă, plin de ulei pe mîini.

— Bravo, bătrîne Harry, repetă Andrew. Ar fi bine să plecăm înainte să înceteze mizeria asta de ploaie.

— S-să mă spăl. Dau o fugă pînă sus să mă spăl nițel. Necazul cel mai mare al motoarelor cu combustie este uleiul. Să-mi iau și periuța de dinți. Nu mă simt în siguranță cînd umblu fără periuța de dinți la mine.

— Haide, grăbește-te!

— L-am trezit pe Paddy. Am crezut că-i lucrul cel mai bun pe care trebuia să-l fac, spuse domnul Martin. El cunoaște drumul ca-n palmă. O să aveți grijă să ia gustarea după ce ajungeți acolo?

— Firește, presupun că se poate avea încredere în el.

— În Paddy? Desigur.

Andrew suspină.

— Ba-mi vine să cred că n-ai de unde ști cît poți avea încredere în el și cît nu.

— Se poate avea încredere în Paddy, întări Cathal.

Andrew dădu din cap în semn de mulțumire în direcția lui Cathal.

— Nici nu știu ce să zic de toate astea, spuse domnul Martin, scoțîndu-și haina udă și azvîrlind-o peste spătarul unui scaun.

Miranda o luă și, scuturînd-o, o duse pe hol.

— Nu-i nevoie să spui nimic.

— Totu-i atît de nefericit, atît de... ă ă...

Miranda așeză haina udă pe unul dintre scaunele din hol, ascultînd pe jumătate la ce vorbeau și pe jumătate la pașii lui Harry pe scări și în hol.

Venea cu o valijoară în mînă.

— Mîini curate şi o periuţă de dinţi. Mi-am lăsat o parte dintre lucruri sus în cameră, în speranţa că ne vom întoarce. Ne inviţi să mai venim?

Înăuntru, Cathal se îndreptă stînjenit spre fereastră.

— Şi-au îndeplinit misiunea foarte bine, tată. Trebuie să le recunosc acest merit. Şi iată-mă cu gloria unui fel de spion. N-aş putea spune că mă încîntă un astfel de rol.

În loc de răspuns, tatăl îşi flutură mîinile în aer.

— Miranda, o prinse Harry de braţ după ce ajunse lîngă ea.

Încercă să se elibereze din mîna lui, dar de data aceasta el o ţinea strîns.

— Ştii, zise Andrew, cînd o să scap de toate astea... de această... cred că mă voi instrui în tehnica războiului blindat. Tancurile alea sînt uimitoare, tată. Oameni galopînd peste cîmpuri în tancuri. Acesta va fi războiul viitorului. Sau cu avioanele, desigur, dar gîndul de a fi un cavaler călare pe un tanc mă ispiteşte mai tare.

Cathal desfăcu draperiile cîteva clipe. Ploaia slăbise. Îl putea zări pe Paddy urcîndu-se la volan.

— Ce-ar fi să fugim împreună şi să ne căsătorim?

Harry îi ţinea mîna strîns, ca să nu poată scăpa.

Ea chicoti.

— De ce rîzi tot timpul de mine?

— Deoarece tot timpul glumeşti... presupun că glumeşti.

— N-n-u.

Se priviră intens.

Opriţi în prag, Domnul Martin şi Andrew se uitau la ei.

— De data aceasta sînt foarte serios, spuse Harry.

— De fapt, nu ne cunoaştem suficient de bine.

— Ce contează? Avem cincizeci de ani şi mai mult să ne cunoaştem.

Miranda îşi trase mîna dintr-a lui.

— Îmi pare rău... O, Harry. Niciodată nu ştiu cînd vorbeşti serios... Îmi pare rău.

Andrew îşi lăsă mîna pe umărul prietenului său.

— Mă tem că a spus nu, Harry.

— Nu?

— Mă tem că așa e, repetă ea cu blîndețe în glas. Sincer, regret foarte mult, dragă Harry.

— Ai putea auzi cum mi se sfîșie inima. Ascultă.

Tac, tac. Tac, tac!

Cei trei tineri izbucniră într-un rîs nervos, în timp ce claxonul suna. Miranda îl apucă pe Harry de brat și îl împinse spre ușă.

— Sînt sigură că domnișoarele din Cork se pricep, foarte bine să vindece inimile zdrobite.

— S-sfîșiate, poate. A mea-i făcută țăndări.

— Stimate și drăgutule Harry, ești cea mai agreabilă persoană. Sînt atît de fericită că te-am cunoscut. Vom fi prieteni buni. Să ții minte asta.

Automobilul aștepta, iar Paddy la volan se înfășurase într-un pled ca să se apere de vînt. Ploaia scînteia în lumina farurilor.

— Nu ne spunem adio. Mi-am lăsat o mulțime de lucruri sus în cameră.

— Nu, nu ne spunem adio.

Domnul Martin se apropie de ei.

— Vino, băiatule, să te prezint lui Paddy. Cu voi amîndoi în mașină n-o să fie greu să ajungeți la Cork. Chiar așa, ați putea călători pînă la capătul lumii dacă ați dori. Și el are îndemînarea ta.

— Tată, nu ieși dezbrăcat în ploaie.

El însă n-o asculta, ci coborî treptele în grabă.

Harry îi luă mîna și i-o sărută cu gingășie.

— M-M-Mi...

— Hai du-te, caraghiosule.

Îl împinse afară în întuneric și rămase în prag, uitîndu-se după el.

Andrew se reîntoarse în salon. Cathal continua să privească prin despărțitura dintre draperii.

— Trebuie să se căsătorească cu un gentleman. Cu tine se va distruge.

— Este posibil.

— Spune-mi, după ce vă obțineți așa-numita voastră libertate, ce urmează?

— Vor înceta omorurile. Vom începe să construim.

— Cît ești de naiv.

Cathal nu răspunse.

— Dumnezeule... aș da orice pentru o gură de whisky.

Cathal duse mîna în buzunar și scoase un bidonaș de argint.

— Uite. Se apropie de Andrew. Ia-l cu tine. Îți poate prinde bine la drum.

Andrew luă bidonașul. Părea plin.

— Mulțumesc. Un adevărat cercetaș pregătit pentru orice eventualitate.

Privi bidonașul, îl răsuci, îl cîntări și îl mîngîie cu palmele.

— O piesă frumoasă, de argint.

— Tatăl tău mi l-a dat. Spunea că fiecare soldat trebuie să aibă un bidonaș la șold. Păstrează-l tu. Cît despre mine, eu am cam eșuat în îndatoririle mele de soldat.

Andrew desfăcu capacul și luă o înghițitură de whisky.

— Un împrumut temporar. Își șterse gura cu dosul palmei. Pînă ne vom întîlni din nou. Îndesă bidonașul în buzunarul mantalei. Filosofule Dillon!

Schiță un gest cu mîna, ceva între salut și semn de despărțire.

— La revedere, Andrew... sau mai bine spus, *slăn.*

— Nu ți s-ar părea ignorant din partea mea dacă te întreb...?

— Ai grijă. La urma urmei și tu ar trebui să ai grijă.

— Da, o să am. Totuși, nu ți-aș putea garanta propria ta securitate. Cei în nesiguranță nu-i tratează deloc amabil pe cei despre care cred că i-au trădat.

Cathal nu spuse nimic și nu schiță nici un gest.

— Vino cu noi, Charlie. Este singurul lucru rezonabil pe care îl ai de făcut.

— Rezonabil, pufni el.

— Andrew, se auzi chemarea Mirandei de pe hol.

Sînt de partea a ceea ce este rezonabil, adăugă Andrew. Fie cum o fi, bine sau rău. Vino. Bătu cu mîna în bidonașul din buzunar.

— Da, acceptă Cathal.

— Ești sigur că nu vrei să vii?

— Da.

— În acest caz, mă tem că nu-mi rămîne decît să-ți spun adio. Îl atinse ușor pe Cathal cu mîna pe umăr și părăsi salonul.

— Cathal, spuse el peste umăr, ieșind.

— Îți mulțumesc, murmură Cathal.

Pașii lui Andrew traversară holul. Glasuri, apoi mașina își mări turația, se auziră mai multe voci strigînd. Era un fapt obișnuit care ar fi putut să se întîmple oricînd, oameni care-și spun la revedere. Mașina vui cîteva clipe, apoi scîrțîind și hîrîind se îndepărtă pe drum la vale.

Tata arăta extrem de îmbătrînit în acel moment. A intrat în lumina holului, cu fața ca de mort, copleșită de o nemărginită resemnare și de o deznădejde pe care nu i le mai văzusem.

— Să încui ușa?

A trebuit să-l întreb de două ori înainte ca el să dea din cap și să izbucnească în rîs.

Încă mai aud rîsul lui răsunîndu-mi în cap.

Oare de ce rîdem cînd ar trebui să plîngem?

Aici.

Poate numai aici, în insula asta, se întîmplă așa ceva?

Cred că l-am putea îneca și pe Dumnezeu cu cîte lacrimi vărsăm noi aici.

Înoată, înoată, bătrînule cu barbă. Ține-ți capul să plutească la suprafața apei. De ce ne lași să ne chinuim atîta?

Nu sînt răspunsuri.

Întotdeauna punem întrebări greșite.

Eu pun întotdeauna întrebări greșite.

Eu. Eu. Eu.

— La ce folosește o ușă încuiată?

Aceasta a fost întrebarea lui.

A trecut din holul pustiu în salon.

Silueta sa era încovoiată sub toţi anii aceia, aplecat deasupra cărţilor, căutînd răspunsuri la propriile-i întrebări.

A stat o clipă locului, privindu-l pe Cathal. Distanţa dintre ei de-a curmezişul salonului părea enormă.

Priveam şi eu.

Răsuflam foarte încet în acea clipă, astfel încît nici unul să nu audă că eu mă aflum acolo.

A traversat încăperea, s-a oprit lîngă Cathal, i-a cuprins încet umerii şi l-a sărutat pe amîndoi obrajii.

Nu mai văzusem pînă atunci bărbaţi îmbrăţişîndu-se.

Cathal a zăbovit în îmbrăţişare, apoi a ridicat mîna şi i-a atins obrazul tatei.

Nu şi-au spus nici un cuvînt.

Apoi tata s-a îndepărtat de el şi, aplecîndu-se, a pus cîteva lemne pe foc.

— Şi acum ce să facem, Miranda? Ce crezi că ar trebui să facem?

Domnul Martin se ridică în picioare.

Focul trosnea.

Miranda se apropie de ei.

— Să aşteptăm. Nu prea avem de ales. Sau avem? Cathal şi tu şi eu? Pur şi simplu vom aştepta.

— Pur şi simplu.

Se aşează pe scaun.

— Vom aştepta aici pînă se face ziuă. Atunci situaţia apare mai puţin gravă. Dacă... desigur... dacă nimic... nimeni...

Se opri, părînd să caute cuvîntul potrivit, apoi suspină.

— Ne va fi mai uşor să ne gîndim cu limpezime în lumina zilei. Am putea aţipi nitel dacă va fi nevoie. Aci în încăperea asta – toţi trei. Mie totdeauna mi-a plăcut salonul. Mama iubea această încăpere. Îmi aduc aminte că la un anumit moment ţinea aici un palmier. Acolo, în colţ. Da, într-adevăr, mintea lucrează mai bine în lumina zilei. M-am întrebat adesea de ce. Îşi strînse degetele în forma

unui clopot și le privi pentru o clipă în lumina focului. Tuși aproape ca o scuză, apoi vorbi din nou:

— Și încă un lucru. Dacă va fi nevoie, am să vorbesc eu. Vă rog pe voi, tinerii, să mă lăsați pe mine să vorbesc.

— Nimeni nu va asculta un cuvînt, spuse Cathal. Amabilitatea dumneavoastră, bunăvoința nu pot fi o apărare în fața armelor. Asta-i tot ce avem... toți cei ca noi... Zîmbi cu ironie cînd adăugă „bunăvoința asta nenorocită".

Își vîrî mîna într-un buzunar și scoase un pistol. Văzînd pistolul în mîna lui, Mirandei i se tăie răsuflarea.

— Ia uitați-vă aici.

Goli gloanțele din încărcător, aruncîndu-le pe masă.

— Gata, s-a sfîrșit cu armele. Amin.

Domnul Martin părea să nu fi observat.

— În orice caz, eu am să vorbesc. Orice ați crede voi. Mi se pare singurul lucru potrivit ce trebuie făcut. Între timp, cît vom sta aici așteptînd zorile, poate că Miranda ar fi bine să cînte ceva la pian. Ceva din Bach, draga mea? A trecut de mult timp de cînd nu mi-ai mai cîntat Bach.

— Nu, interveni Cathal.

O luă pe Miranda de mînă și o conduse pe canapea.

— O să stea aici, lîngă mine.

Se așeză și o trase alături, strîngînd-o în brațe.

— Strînsă lîngă mine. Să mai am cel puțin atîta bucurie. Cu brațele în jurul tău, iubita mea Miranda.

Ea își așeză capul pe umărul lui, liniștită în îmbrățișare. Simțea în nări mirosul umed al hainelor, căldura trupului și teama ce-o răspîndea în jurul său. Inima lui bătea în zgomote surde, în timp ce-i săruta părul și ceafa descoperită a gîtului.

— Spune-mi, și el te-a ținut astfel? șopti el în urechea ei.

— Prostii, Cathal, murmură ea.

— Ți-a spus și el „draga mea, Miranda"?

Nu răspunse. Își cufundă și mai mult capul în trupul său.

— Dormi, dragă Miranda, şi va veni dimineaţa de mîine şi vom fi fericiţi.

— Asta se întîmplă numai în basme.

— Nu te împotrivi... Nu spune nimic. Dormi. Doresc să te simt dormind în braţele mele. Să cunosc pacea ta.

Ea adormi, pentru că era tînără, pentru că mai credea în inevitabilul unor miracole, în posibilitatea fericirii.

O ţinea în braţe şi o privea, simţindu-i respiraţia, iar focul se stingea încet, cenuşa caldă se îngrămădise pe grătarul vetrei, aerul se răcea. Cele trei siluete arătau asemeni unor statui, în timp ce prin deschizătura din draperii întunericul se risipea încet de pe cer.

— De mult timp nu am mai stat treaz toată noaptea, rupse tăcerea vocea domnului Martin.

Nici nu-mi aduc aminte cînd s-a întîmplat asta, continuă el. Trebuie să fi fost foarte tînăr. Era atît de emoţionant să stai, să veghezi ivirea zorilor.

Se ridică încet de pe scaun şi merse la una dintre ferestre. Trase draperia cu grijă, legînd-o cu frînghia de mătase cu franjuri. Ploaia contenise. Va fi o zi senină cu soare. Trase cealaltă draperie cu aceeaşi meticulozitate. Pe drum se întrezăreau copacii, conturul lor se deslueşea pe fundalul unui cer fără culoare.

— Dacă ar mai fi aici flăcăul acela drăguţ, ne-ar cînta ceva. Ceva vioi. Poate o piesă din Sulivan şi Gilbert. Cîndva, demult... demult de tot, am cîntat şi eu *Piraţii*... Se pricepe bine la maşini. Spunea că şi tatăl său are una la fel. Deştept flăcău.

Trecu la fereastra următoare. Cînd deschise draperia, inelele ei zornăiră pe bara de alamă.

— Mi-a plăcut felul lui de a fi direct şi sincer. Un flăcău pe care îţi face plăcere să-l ai în preajmă. Un om fără complicaţii.

Suspină.

Înodă şnurul de mătase cu mîna tremurătoare. În lumina cenuşie, faţa lui părea cenuşie de oboseală.

— Cînd eram la Cambridge, am cunoscut şi eu pe unul Harrington. Mă întreb dacă nu cumva sînt rude. Am să-l întreb pe băiat data viitoare cînd am să-l văd.

Se apropie de cea de-a treia fereastră, cea mare, care dădea spre terasă și pajiștea din curte.

Draperiile de mătase galbenă se decoloraseră pe margini sub bătaia soarelui de vară. Ea a cumpărat aceste draperii de mătase de la Londra, își reaminti el deodată, un an după ce s-au căsătorit; le-a înlocuit pe cele de brocart ale mamei; acelea fuseseră verzi, de culoarea frunzelor de palmier.

Ea, Iulia. Da, într-adevăr. Draperiile de mătase galbenă ale Iuliei.

Ținu cîteva clipe moliciunea lor în mînă.

— Era vîslaș, dacă îmi aduc bine aminte. Da. Vîslea pentru Isus. Odată am fost și eu vîslaș. Cred că Harrington era în barca lui Isus în anul acela cînd am ieșit noi victorioși.

Stătea încruntat în fața ferestrei, străduindu-se să ascundă prezentul în văluriile trecutului.

— Harrington.

Ca niște degete lungi, raze de lumină albastră se răspîndeau pe cerul întunecos.

Pe sub terasă, doi indivizi traversau pajiștea.

— Da.

Se răsuci cu spatele spre fereastră, înaintă spre cei doi tineri așezați pe canapea. Cînd începu să vorbească, glasul său devenise energic:

— Să vă spun ce vom face mîine... de fapt, este azi, așa ar trebui să spun... Tatăl tău și cu mine, Cathal, te luăm cu noi să vezi noua plantație de la Knocknashee. Molid. Îi merge foarte bine. Copaci frumoși, verzi, sănătoși, cam atît de înalți... Arătă înălțimea cu mîna. Doar atît de înalți... dar în cinci ani... în zece... Am plantat o fîșie de pini, o încercuire în jurul molizilor. Știi cît de puternic bate vîntul acolo. Da. O să mergem, dacă nu va începe din nou să plouă.

Stătea în picioare lîngă ei.

— Cred că furtuna a limpezit aerul.

Puse ușor mîna pe umărul lui Cathal.

— Într-o zi vom planta copaci pe toate povîrnișurile dinspre apus. Închipuie-ți, închipuie-ți numai, toate dealu-

rile acelea uscate și pustii, acoperite de copaci, întocmai cum erau pe vremuri.

Stătea în picioare lîngă ei.

— O idee romantică.

Din prag se auzi o voce.

Domnul Martin se întoarse într-acolo, ținînd încă mîna pe umărul lui Cathal.

Cathal simți tremurul mîinii. Nu se mișcă, nici nu privi în jur.

— Foarte practică, te asigur.

Glasul domnului Martin era calm, în ciuda tremurului. Un om purtînd un fulgarin lung, maro, stătea în ușă; în urma lui pe hol, două umbre. Intră încet în salon. Ceilalți înaintară precauți, alături de el. În mîini țineau arme. Cel cu fulgarin maro privi scena din fața lui: doi bărbați, o fată încă dormind, lămpile cu lumină pală, cenușă caldă pe vatra din șemineu.

— Îl căutăm pe maiorul Martin.

Rosti aceste cuvinte foarte politicos, ca și cum s-ar fi aflat într-o societate aleasă.

— Din păcate, răspunse domnul Martin la fel de politicos, a trebuit să plece. Împreună cu prietenul său au primit ordin să se întoarcă.

— Mare păcat. Am bătut atît drum ca să-l întîlnim.

— Este o oră ciudată pentru o vizită.

— Vremurile sînt ciudate, domnule Martin. Chiar trăind aici departe, la marginea lumii, trebuie să vă dați bine seama de acest adevăr.

— Îmi dau seama.

— Vă culcați tîrziu.

Domnul Martin dădu din cap.

— Uneori numai. Nu prea des. Îmbătrînesc. Doar cu cîteva minute mai înainte le spuneam că a trecut atît de multă vreme de cînd am stat treaz pînă-n zori.

— În cazul acesta, veți fi bucuros să mergeți la culcare. Doar cîteva minute încă, și puteți pleca.

— Nu mă grăbesc, spuse domnul Martin cu blîndețe.

— În schimb, noi ne grăbim. Înainte de a se trezi oamenii, avem de rezolvat niște treburi. Haide, Dillon, să

nu facem familia Martin să întîrzie la culcare mai mult decît este cazul.

— Charlie stă aici. Este oaspetele nostru. Prietenul nostru bun. Presupun că aveți cunoștință de numele și rostul casei mele.

— Avem, într-adevăr, domnule Martin. În trecut...

— Nu a cerut adăpost. Eu însumi i-l ofer. Aceasta nu mai înseamnă nimic, în nici un fel?

— Doar pentru proști și inocenți. Lumea nu mai este atît de simplă pe cît se pare că o socotiți dumneavoastră.

— Așa îmi spunea și fiul meu.

— Fiul dumneavoastră știe bine cum e lumea asta. Negreșit.

— Mă gîndeam că sînt în măsură să vă spun eu cît de bun și cît de cinstit este acest tînăr. Am sperat că mă veți asculta.

— Informator. Trădător. Spion.

— O, vai de mine, în nici un caz.

— Fiecare monedă are două fețe, domnule Martin. Nu cred că e cazul să vă amestecați. Aici e vorba de o gravă încălcare a disciplinei militare.

— Nu știu nimic despre disciplina militară. Dar credeți în Dumnezeu?

— Întrebarea dumneavoastră nu are nici o legătură.

Cathal privi în jos și o zări pe Miranda trezindu-se și uitîndu-se în ochii lui. El zîmbi blînd și se aplecă s-o sărute.

— Nu, șopti ea.

— Avem de discutat doar cîteva lucruri cu tine, Dillon. Ești gata să vii?

Cathal se ridică în picioare.

— Nu, se agăță ea de mîna lui.

— Vă pot asigura, continuă domnul Martin – că Charles nu a făcut nimic... nimic din ce nu ar putea fi discutat aici, în încăperea aceasta.

— Sînt gata, spuse Cathal. Haideți să mergem. Haideți. Să isprăvim odată cu blestemata asta de situație.

— O atitudine cumpătată, aș putea să spun. Este rezonabil să nu ne faceți probleme.

Miranda sări în picioare.

— Nu. Vă rog nu-l luați. Ce putem face? Ce să vă spunem? Ce să vă dăm?

Se apropie de omul cu fulgarinul maro, avea rochia șifonată din cauza somnului.

Unul dintre oamenii înarmați se îndreptă spre ea.

— Vă rog, opriți-vă.

Glasul lui era plăcut, politicos.

— Înapoi, în spatele canapelei. Nu dorim să fie rănit cineva. În ciuda a ceea ce cred mulți oameni despre noi, domnule Martin, nouă nu ne place să rănim oameni nevinovați. Cred că dumneavoastră sînteți cu totul nevinovat.

Îi făcu semn din cap lui Cathal să se îndrepte spre ușă.

Fără o vorbă, Cathal traversă salonul.

— Tată, nu-i lăsa să-l ia.

Tatăl dădu din mîini neputincios.

— El avea dreptate. Cuvintele nu-și au rostul în atari situații. Noi nu sîntem inamicii voștri.

Omul cu fulgarinul maro rîse.

— Îmi dau seama de poziția dumneavoastră, domnule Martin, dar trebuie să înțelegeți că încălcarea disciplinei trebuie pedepsită. Dillon a fost pur și simplu prost. Cred că și el este de acord cu mine, nu-i așa?

Cathal nu spuse nimic.

— A depus un jurămînt. Noi trebuie să amintim oamenilor că nu se poate încălca jurămîntul. Angajamentul durează pînă cînd vom dobîndi libertatea. Nu considerați că Libertatea este o cauză nobilă, domnule Martin? O cauză pentru care se moare?

Se duse la masa pe care își lăsase Cathal pistolul. Îl luă, îl puse în buzunar împreună cu gloanțele.

— N-are rost să lăsăm astea aici.

Îi zîmbi domnului Martin.

— Sînt sigur că un gentleman ca dumneavoastră nu are nevoie să-l folosească.

— Orice, vă rog, suspină Miranda. Orice.

Tatăl o prinse de braț și o strînse lîngă trupul său.

— Cum faci cu părinții? îl întrebă pe Cathal.

Cathal dădu din cap.

— Spune-le orice minciună decentă, cu măsură. Găsiți voi ceva ce să le spuneți. Îmi pare rău.

— Afară, mîrîi omul în fulgarin. Duceți-l afară.

Cathal dădu ușor din cap spre domnul Martin și Miranda și părăsi încăperea. Oamenii cu arme îl urmară. Miranda îi luă haina de pe scaunul pe care o pusese mai devreme.

— Haina lui. Făcu cîțiva pași spre ușă.

— Nu mai are nevoie de ea.

— O să-i fie frig. E frig afară. O să...

— Avem noi grijă de asta. Pune-o acolo și rămîi pe loc.

Se îndreptă spre ușă și se întoarse.

— Mulțumesc, domnule Martin. Nu-mi face nici o plăcere violența inutilă.

Salută și ieși din salon. Pașii îi răsunară prin hol.

Ascultară amîndoi cum se deschise și se închise ușa. Miranda sări la fereastră; nu era nimic de văzut, nu se vedea nimeni, numai siluetele copacilor înălțîndu-se spre cer, și ciripitul păsărilor ce se trezeau.

— Tată, începu ea să țipe, să urle asemeni unui animal. Tată! Nu, nu. Nu. Cathal. Of, Doamne, Doamne, Doamne. Te implor, Doamne! Nu.

Încăperea se mai luminase, ea stătea în fereastră, strîngînd în mîini haina udă a lui Cathal, lămpile estompîndu-și lumina, cenușa caldă rămasă în vatra șemineului, umbrele prinzînd contur și întinzîndu-se peste cîmpuri în bătaia soarelui.

Se deschideau și se închideau uși, se auzeau pași tropăind, poticnindu-se pe scări; glasuri împleticindu-se, apropiindu-se de ei, de tăcerea lor. Servitoarele stranii în cămășile de noapte și cu părul despletit se înghesuiau la ușă, rămaseră cu privirile holbate pînă cînd Doica, făcîndu-și loc să treacă printre ele, veni lîngă Miranda. Îi smulse șalul de pe umeri și înfășură cu el fata care plîngea.

— Se întîmplă ceva, spuse bătrîna. Dă-ncoace haina aia, copilă, te-ai udat toată strîngînd-o atîta. Mașini,

bărbaţi, lume învălmăşindu-se pe întuneric. Fetele şi-au ieşit din minţi de spaimă. Dă-o-ncoace, Miranda.

Încercă să smulgă haina din mîinile Mirandei, dar degetele ei erau prea slabe.

— Am încercat eu să te previn... Îl privea pe domnul Martin fără să clipească. Dar nu m-ai ascultat. N-ai nici un pic de minte, cu toată vîrsta ta. Uite-o în ce stare e acuma.

Una dintre fetele din uşă începu să ţipe.

Doica se întoarse spre ea plină de furie.

— Ştergeţi-o-n paturile voastre, dacă nu aveţi treabă. Mary Kate, umple sticle cu apă caldă pentru paturile domnului şi al domnişoarei Miranda. Încetează cu smiorcăitul, Bridie, ia şi lămpile cînd pleci, n-are rost să stricăm petrolul la lumina zilei. O să muriţi de frig cu picioarele goale. Nu aveţi minte?

Izbuti, în cele din urmă, să tragă haina din mîinile Mirandei şi o lăsă să cadă pe podea.

— Eşti udă toată. Strînge-ţi şalul în jurul tău. Haide, copilă, vino aici lîngă foc, hai la Doica. Inimioara mea, nu mai plînge.

O înduplecă să meargă lîngă foc, unde tatăl stătea ca o stană, neluînd în seamă ceea ce se întîmpla în jurul lui.

— Ţi-am spus... De mii şi mii de ori, am spus: lasă-l în pace pe băiatul acela să-şi facă rostul cum s-o pricepe el. Nu-i bine să te amesteci în mersul lucrurilor. Ţi-am spus să-l laşi în pace. Nu ţi-am spus?

— Da, Doică, mi-ai spus.

— Ce rost are să dai învăţătură oamenilor? Nu mai plînge, draga mea, micuţa mea. O să treacă. Dumnezeu e bun.

— Îl urăsc pe Dumnezeu.

Doica o prinse de umeri şi-ncepu s-o scuture, mai întîi uşor, apoi cît putea ea de tare.

— Să nu mai spui niciodată aşa ceva. Aproape că ţipa cuvintele în timp ce o scutura de umeri.

— Dumnezeu nu-i bun. Dumnezeu este îngrozitor. De ce? De ce? De ce?

— Niciodată să nu-ți mai îngădui să spui o vorbă ca asta. El ascultă. Ascultă necontenit. Să nu mai spui așa ceva, Miranda. Atîta răutate.

— De ce? De ce? De ce?

Bătrîna ridică brațul și o lovi pe Miranda peste față.

— Istericale, strigă ea către domnul Martin. Miranda se opri din plîns, ridică mîna la obraz.

— Să nu mai spui așa ceva niciodată, zise ferm Doica. Chiar dacă nu voi mai fi eu să te chelfănesc pentru asta.

— De ce, tată? șopti ea.

Domnul Martin clătină din cap.

— N-am aflat nici un răspuns, recunoscu el.

Îi luă mîinile, le strînse lîngă el, le sărută, mîini reci. Fața îi era umflată de lacrimi.

— Este greșeala noastră?

El dădu din cap.

— Cred că da.

Ea începu să plîngă din nou, lacrimi liniștite ce-i umpleau ochii-i se prelingeau pe obraji.

Lacrimile ei udară mîinile domnului Martin.

— Am fi putut noi să... am fi putut...?

— Nu cred, draga mea. Presupun că l-am fi putut forța să plece. Cu băieții, dar nu i-ar fi servit la nimic. El știa asta. Ar fi amînat... i-ar fi dat timp să se chinuie, să se gîndească... L-ar fi chinuit. Chinuri. Îi strînse mîinile. Du-te acum cu Doica, fii fată bună. Du-te la culcare. Du-o în pat, Doică.

— Nu vreau să mă culc.

— Ba da, ba da, ba da.

Dădu din mîini, concediind-o.

— Du-te și te culcă, fetița mea.

— Tată...

— Haide, Miranda. Fă ce ți se spune. Cîteva ceasuri de somn...

— Nu pot să dorm.

— N-ai cum să știi pînă nu încerci.

— Nu vreau să încerc. Vreau să rămîn trează totdeauna. Tată...

El se depărtă.

— Trebuie să mă duc să-l trezesc pe Dillon. Eu – el– trebuie să mergem la poliție.

— Poliția aia, replică Doica cu dispreț. Jakie ăsta nu-i decît un bulgăre de seu, nimic altceva. Vino, Miranda, lasă-l pe tatăl tău. Patul e bun și cald, iar Doica stă cu tine pînă adormi. Nu-l mai aduci îndărăt, orice ai face; știi tu foarte bine. Nici poliția, nici întreaga armată britanică nu-l va aduce înapoi. Domnul Dillon, bietul de el. Mai bine grăbește-te și du-te la doamna Dillon; ia-ți fulgarinul că bate vîntul. Nu vreau să zaci bolnav aici, pe capul meu, cu toate necazurile. Vino!

O duse pe Miranda spre ușă. Se opri cîteva clipe în prag.

— După ce o duc pe Miranda, alerg pînă la doamna Dillon. Spune-i că vin. Are nevoie să fie cineva cu ea. Spune-i că vine Doica.

— Bine, Doică. Am să-i spun.

Se aplecă încet, luă de jos haina lui Cathal, apoi pălăria îmbibată de ploaie de pe scaunul pe care o azvîrlise cînd venise noaptea trecută.

— Cum să le spun? Ce le pot spune? Cuvinte rebele i se îmbulzeau în minte.

Voi bate în poarta lor, iar cînd o s-o deschidă, plini de uimire, la această oră a dimineții, le voi aduce atîta amărăciune.

Doamne, dă-mi delicatețea necesară, iar lor tăria să asculte vestea pe care am să le-o spun. Amin.

Patul Mirandei era moale și cald. Doica o așeză în așternut, îi netezi părul, apăsîndu-i capul adînc în perne, apoi, așa cum promisese, își trase fotoliul de nuiele lîngă pat, se așeză și începu să cînte:

„ Imbeal Atha na Gár atá an staid bhean bhrea mhódhuil, Bfhuil a grua marna caorthainn agus scéimh ina cló geal...“

Miranda se luptă cu somnul; trădarea somnului; capriciul și lipsa de consistență a somnului.

Tot ce mai pot face este să rămîn credincioasă... gîndi ea.

„Ba Bhinne guth a béil-san ná'n cheirseach's ná'n smólach"

De-a pururi. Atît mai pot face.

Doar atît mi-a mai rămas de făcut.

Deschise ochii anevoios, privi tavanul brăzdat de fîşiile de lumină ale răsăritului de soare.

— Doamne, ajută-mă să rămîn credincioasă de-a pururi.

Trebui să rostească tare aceste cuvinte. Trebuiau să fie auzite de un martor.

— Ssst, şopti Doica. Dormi, dormi, dormi.

— De-a pururi.

„S'ná'n londubh ar na'n coillte le soilse trathnóna"

Era cîntecul despre care Doica ştia că-mi place mie cel mai mult. Despre o zînă al cărei cîntec era mai dulce decît trilurile sturzului sau ale mierlei. Şi acum îmi mai răsună în cap acordurile lui. Aproape că mai aud glasul ei răguşit.

Dacă ar fi trăit el?

De-a lungul tuturor anilor, mi-am pus mereu această întrebare. Am fi sfidat sau am fi privit împreună strigoii în faţă, am fi avut şi-am fi crescut copii, să fie casa plină... Desigur, nu o idilă, idilele fac parte din lumea basmelor.

Pe de altă parte, începutul nostru de dragoste s-ar fi putut risipi din cauza despărţirilor noastre. După terminarea războiului, el s-ar fi putut apuca de politică, ar fi alunecat înspre acel tărîm cenuşiu în care graba, nerăbdarea şi impulsivitatea golesc adevărul şi-l deturnează de la ţelurile lui; în care liberatea devine doar lozincă, în loc să fie o posibilitate. Aş fi detestat asta. Aveam prea mult din caracterul tatei ca să-mi facă plăcere astfel de lucruri.

Speculaţie prostească.

Trebuie să trăim cu picioarele pe pămînt.

Obișnuiam să visez cum a murit, să revăd în memorie țăndările de oase, sîngele. N-am auzit nici un zgomot, i-am văzut doar craniul despicîndu-se cînd a fost străpuns de gloanțe.

Visuri îngrozitoare, care s-au șters cu anii.

Uneori, cînd citesc ziarele, ascult știri la radio, încerc să evoc acele vise, să reconstitui suferințele trecutului.

Dar nu mai reușesc.

Nepăsarea mea față de evenimentele din ultimii ani, reînceperea violenței mă înspăimîntă și acum, cînd zac aici. Presupun că am ucis în mine puterea de a mai simți pasiuni, milă sau mînie.

Nădăjduiesc că Dumnezeu mă va ierta pentru autodistrugerea mea premeditată.

Dacă El își amintește.

Dacă trupul lui Cathal ar fi fost returnat, sau scos de vreo asociație Bord na Mona mulți ani mai tîrziu, sau tras afară din mare, aș fi reconsiderat promisiunea pe care i-am făcut-o lui Dumnezeu. Aș fi îngăduit poate altei persoane să pătrundă în izolarea mea. Poate nu; la urma urmei, un legămînt rămîne un legămînt, și acolo, în lumea cealaltă, dacă nu ar fi fost Dumnezeu, ar fi fost Doica martoră la legămîntul meu.

Nici cînd n-am cunoscut îmbrățișarea vreunui bărbat. Aștept însă cu profundă nerăbdare îmbrățișarea profundă a morții.

Am jucat ultima dată rolurile piesei mele de teatru.

Sînt atît de istovită.

În ziua ce mi-ai dăruit-o, Doamne...

Miluiește-ne pre noi pe toți.

ÎN ATENȚIA
librarilor și vînzătorilor cu amănuntul

Contravaloarea timbrului literar
imprimată pe cărțile Editurii UNIVERS
se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România
nr. 45101032, deschis la BCR, Filiala Sector 1, București.

Tehnoredactor EUGEN VIOREL MÂNTU

Bun de tipar: 27 noiembrie 1995
Coli de tipar: 19

Tehnoredactare computerizată

„UNIVERS INFORMATIC"

Tipărit la
Editura și Atelierele Tipografice
METROPOL

JENNIFER JOHNSTON (n. 1930, Irlanda de Nord), romancieră de reputație internațională, autoare a peste zece romane, a primit numeroase premii literare, printre care, în 1979, **WHITBREAD AWARD FOR FICTION.**

„Cînd începi să citești **Pomul de Crăciun,** se conturează o tînără care moare în singurătate; cînd îl termini, te-ai îmbogățit cu o istorie fascinantă, plină de tandrete si fără pic de sentimentalism."

Spectator, 1981

Sălașul nălucilor devine avatarul ultim al casei de la Termon a familiei Martin, transformată în doar cîteva zile de tăvălugul luptei politice din Irlanda anilor '20 într-un sanctuar al umbrelor, ce-o vor însoți toată viața pe „bătrîna" adolescentă Miranda.

„JENNIFER JOHNSTON este o romancieră de o forță extraordinară."

Sunday Express, 1987

„Romanele ei sînt niște bijuterii literare aproape perfecte."

Cosmopolitan, 1987

ISBN 973-34-0354-7

Lei 5390 + 110 TL = 5500

EDITURA UNIVERS